

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУЕН 2021-2027 Г.

2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	5
I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие	7
1. Профил на общината – обща и сравнителна характеристика	7
1.1. Географски характеристики, местоположение и граници	7
1.2. Сравнителна характеристика	8
1.3. Териториални и поземлени ресурси	9
1.4. Природни условия и ресурси	10
1.5. Селищна мрежа и жилищен фонд	17
1.6. Историческо развитие и културно наследство	23
1.7. Взаимодействие с други територии и съседни общини	28
2. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	30
2.1. Демографски параметри	30
2.2. Пазар на труда – заетост и безработица	34
2.3. Образование	37
2.4. Здравеопазване	40
2.5. Социални дейности, услуги и социално включване	42
2.6. Култура и традиции	44
2.7. Младежки дейности и спорт	48
3. Състояние на местната икономика	49
3.1. Икономическо развитие – тенденции и конкурентоспособност.....	49
3.2. Промисленост	52
3.3. Селско и горско стопанство	52
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	57
4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа	57
4.2. Водоснабдителна мрежа и канализация	60

4.3. Енергийна инфраструктура	62
4.4. Телекомуникационни връзки и съобщителна мрежа.....	63
5. Екологично състояние и рискове	64
5.1. Състояние на води, въздух, почви, шум и радиация	64
5.2. Дейности по управление на отпадъците.....	78
5.3. Биоразнообразие, защитени територии и защитени зони.....	82
6. Административен и финансов капацитет на общинската администрация за реализация на ПИРО.....	84
7. SWOT-анализ	86
II. Визия, стратегически цели и приоритети за развитие.....	88
1. Място и роля на ПИРО в системата от стратегически и програмни документи	88
2. Визия	93
3. Пакет от стратегически цели, приоритети и мерки	94
III. Комуникационна стратегия	108
1. Въведение	108
2. Принципи на Комуникационната стратегия	109
3. Цели на Комуникационната стратегия	110
4. Целеви групи	111
5. Основни форми на комуникация	112
6. Основни комуникационни дейности	112
7. План за изпълнение на комуникационната стратегия	113
8. Резюме на постигнатите резултати от анкетните проучвания	116
9. Комуникационен механизъм при изпълнение на ПИРО	132
IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход - приоритетни зони за въздействие.....	133

V. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия.....	145
VI. Мерки за насърчаване на инвестициите.....	153
VII. Общинска програма за развитие на туризма.....	156
1. Ситуационен анализ и туристически ресурси.....	158
2. Мерки и дейности за развитие на туризма.....	163
VIII. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие.....	166
IX. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка.....	170
X. Предварителна оценка на Плана за интегрирано развитие на община Руен 2021-2027 г.	174
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	188
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ И ФИГУРИТЕ.....	190
ПРИЛОЖЕНИЯ	193
Приложение№1: Програма за реализация на ПИРО 2021-2027 г.....	193
Приложение №1а:Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Руен 2021-2027 г.....	210
Приложение№2: Индикативна финансова таблица	213
Приложение№3: Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО.....	214

ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. е част от системата на документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие, регламентирани със Закона за регионалното развитие (ЗРР - ДВ, бр.21/13.03.2020 г.).

Планът за интегрирано развитие е документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на община Руен и връзките и с други общини, в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен район от ниво 2 и Общия устройствен план на общината. Съгласно нормативните изисквания Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) се разработва за срок от 7 години. Като стратегически документ той обвързва сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво, интегрирано развитие, по-добро качество на живот и по-висок жизнен стандарт за хората.

ПИРО се разработва съгласувано с трите стратегически цели на Националната програма за развитие България 2030, приети от МС на 16 януари 2020 г. - ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата. За реализирането на тези цели са предвидени целенасочени национални политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие - Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България.

Основната цел на ПИРО на община Руен за периода 2021-2027 г. е стимулиране на устойчив растеж и осигуряване на пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и ресурси, за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, съгласно чл.13, ал.2 от ЗРР.

Разработването на ПИРО се извършва в изпълнение на нормативните изисквания на Закона за регионалното развитие (ЗРР), Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР), Закона за туризма, Закона за насърчаване на инвестициите и „Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“, одобрени от Министъра на регионалното развитие и благоустройството на 25.03.2020 г. Планът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане и на други нормативни документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, кадастъра, опазването на околната среда, управлението на отпадъците, и др.

ПИРО е разработен за цялата територия на община Руен, като са определени зони за прилагане на интегриран подход, за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и коопериране със съседни общини.

Планът служи за определяне на проблемите, потребностите и възможностите за развитие на всички населени места в общинската територия, които трябва да се вземат предвид при разработването на инвестиционни програми, идентифицирането на проекти и финансови инструменти, включително и съфинансиране от фондовете на Европейския съюз.

Използваният подход, методи и принципи при разработването на Плана за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. гарантират в значителна степен, че стратегическият документ е в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с определените европейски, национални и регионални цели и приоритети за новия програмен период.

Водещ при разработването на ПИРО е принципът на интегрирания подход, който се прилага по отношение на всяка част от структурата на стратегическия документ. Този подход, наложил се като основен в политиката за регионално развитие и задължителен при изготвяне на

стратегическите документи за новия програмен период има за цел в условията на свиващи се ресурси и ограничени финансови възможности да обедини различни политики, приоритети, проекти, източници за финансиране, участници и заинтересовани страни, за постигане на положителна синергия и добавена стойност от реализираните дейности.

Интегрираният подход отчита предвижданията на национално, регионално и местно ниво и на секторните стратегии в областта на икономическото развитие, образованието, здравеопазването, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, телекомуникациите, туризма и околната среда.

При разработването на ПИРО се прилага и подхода, основан на местните характеристики и потенциал. Този подход е подходящ за изготвянето на анализи на територии със специфични характеристики, за да се открият конкурентните им предимства и да се определят неусвоените им ресурси и възможности. Съчетаването му с интегрирания подход дава възможност потенциала за развитие и местните ресурси да се използват оптимално за задоволяване на идентифицираните нужди и проблеми в целевата територия.

Подходите изискват целите да бъдат постигнати, чрез съгласувани действия и координация, отчитайки факторите, условията и спецификите на мрежата от населени места в общината, потенциала на човешките ресурси и отделните сектори на местната икономика.

Практическата работа по разработване на ПИРО се основава и на научно обоснован подход, който е в основата на всички анализи и прогнози и особено на свързаните със социалното и икономическото развитие на общината. Научно обоснованият подход включва прилагането на редица инструменти и методи като: наблюдение, проучване, описание, анализ, синтез, оценка, сравнение, индексен метод, графични методи, swot-анализ и други.

В процеса на изготвяне на ПИРО е приложен и подхода „отдолу-нагоре”, който се основава на привличането, информирането и включването в процесите по разработване и реализация на ПИРО на всички заинтересовани страни и гражданите. Обществените консултации позволяват да се постигнат изискванията за информираност, публичност и прозрачност и да се идентифицират по-точно потребностите на местните общности, към които да се ориентират приоритетите на ПИРО и да се насочат публичните средства.

Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на ПИРО и осъществява координацията и контрола по процеса на неговото разработване и съгласуване. Планът се приема от Общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

В цялостния процес на разработване, изпълнение, актуализация, наблюдение и оценка на ПИРО при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината. В процеса на разработване на ПИРО са отчетени и хоризонталните принципи на регионалната политика на ЕС – устойчиво развитие, равни възможности, опазване на околната среда и социално включване.

Планът за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. е разработен от експертен екип на „Динамик Салюшънс” ЕООД, с участието на всички заинтересовани страни и партньори, в условията на широка гражданска подкрепа, проведени анкети, фокус групи, обществени обсъждания, дискусии и осигуряване на публичност, прозрачност и информация.

ПИРО има характер на отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия и фактори на външната и вътрешната среда.

ЧАСТ I.

ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ

1. Профил на общината – обща и сравнителна характеристика

1.1. Географски характеристики, местоположение и граници

Община Руен се намира в Югоизточна България. Територията ѝ заема северните централни части на област Бургас (териториална единица от ниво NUTS 3 според класификацията на системата NUTS1) и Югоизточен район (ЮИР) от ниво NUTS 2. Разположена е сред южните склонове на Източна Стара Планина.

Община Руен е между средно големите териториално-административни единици в област Бургас. Територията ѝ е 690 кв. км, което представлява 9,03% от общата площ на област Бургас (7643 кв. км) и 3,51% от територията на Югоизточен район (19664 кв. км).

Фигура 1: Карта на област Бургас

Общинската територия е разположена встрани от главни национални и трансевропейски комуникационни коридори, но същевременно е в много добри транспортни връзки с тях, със съседните общини и главни пътища в посоки север – юг и изток - запад.

През територията на общината преминават важни транспортни пътища с регионално и международно значение, като основни са: път III-208 Варна-Дъскотна-Айтос и път III-7305 Камчия-Люляково-Вресово, който свързва общината с Ришки проход.

¹ NUTS (на френски: Nomenclature des unités territoriales statistiques;) „Обща класификация на териториалните единици за статистически цели" е йерархична систематика за еднозначна класификация на териториални единици в официалните статистики в страните членки на Европейския съюз.

Фигура 2: Карта на община Руен

На изток община Руен граничи с община Поморие, на юг с община Айтос, на югозапад с малки части от община Карнобат, на запад с община Сунгурларе, и на север с общините Смядово, Дългопол и части от Долни Чифлик.

Общината се състои от 41 населени места, от които най-голямо е общинският център с. Руен – 2439 жители. По-големи села са: Люляково – 1636 жители, Планиница – 1418 жители и Просеник – 1339 жители. С решение на Министерски съвет от 2013 г. село Китка е закрито, поради факта, че е без постоянно население.

Общинският център - село Руен е разположена на разстояние от 44 км. от областния център – град Бургас, който е четвърти по големина град в България. Той е важен и перспективен транспортен център по оста Черно море - Адриатика, част от европейската транспортна мрежа.

Административният център на общината – село Руен отстои на 90 км. от гр. Шумен, на 91 км. от гр. Ямбол, на 98 км. от гр. Сливен, на 103 км. от гр. Варна и на 382 км. източно от столицата на Република България – град София.

Полупланинският характер на голяма част от общинската територия и сравнително периферното и местоположение обуславят малкото транспортни връзки и изолацията на тези територии от активна стопанска и друга антропогенна дейност, но е способствал за запазването на естествения характер на природните системи.

1.2. Сравнителна характеристика

Община Руен е една от 13-те в област Бургас. Тя е на пето място по територия и на четвърто място по население в областта. В Руен живее 6,74% от населението на област Бургас (409265 души към 31.12.2019 г.) и 2,68% от населението на ЮИР. Най-голяма е концентрацията на населението в общините Бургас и Несебър. Най-малката по територия община в района е Камено, а по население Малко Търново.

Средната гъстота на населението в община Руен (39,99 души на кв. км. за 2019 г.) е близка до средните стойности за област Бургас (53,55), както и от средната гъстота на населението за ЮИР (52,28 души на кв.км.), но доста по-ниска от средната за страната (63,0). По брой населени места (41), община Руен е на първо място в областта. Второ място заема община Карнобат – 31, а най-малко населени места има в община Приморско - 6.

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Руен и останалите общини в област Бургас

Район, област, община	Територия кв. км.	Население брой 31.12.2019 г.	Гъстота на населението за 2019 г. (души на кв.км.)	Населени места (брой)	Градове (брой)	Села (брой)	Равнище на урбанизация ² (%)
Република България	110372	6951482	63,0	5256	257	4999	73,73
Югоизточен район	19664	1028097	52,28	675	41	634	72,66
Област Бургас	7643	409265	53,55	250	20	230	76,51
Айтос	403	27632	68,57	17	1	16	69,25
Бургас	532	208235	391,42	12	2	10	97,63
Камено	355	9748	27,46	13	1	12	42,1
Карнобат	834	23066	27,66	31	1	30	73,58
Малко Търново	714	3097	4,34	13	1	12	63,45
Несебър	419	28968	69,14	14	3	11	69,46
Поморие	408	27263	66,82	17	3	14	69,1
Приморско	355	6173	17,39	6	2	4	63,6
Руен	690	27593	39,99	41	-	41	-
Созопол	477	12979	27,2	12	2	10	49,53
Средец	1149	14265	12,42	33	1	32	59,7
Сунгурларе	796	11409	14,33	28	1	27	25,9
Царево	511	8837	17,29	13	2	11	78,01

Източник: Национален статистически институт

Според Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.), община Руен попада в групата от 5-то йерархично ниво. Това са общо 140 много малки градове и села, центрове на общини в Република България.

По отношение на равнището на урбанизация на община Руен следва да се направи уточнение, че тъй като общинския център е село, общината не е засегната от процесите на урбанизация. Равнището на урбанизация в област Бургас за 2019 г. е 76,51%, в Югоизточен район – 72,66%, а за страната – 73,73%.

1.3. Териториални и поземлени ресурси

Около 96,38% от територията на община Руен се състои от земеделски и горски площи. Най-голям относителен дял в територията на общината заемат горските площи – 360 589 дка (52,28% при средни за страната 58%). Това определя общината като горски район. На второ място е земеделската земя – 304 217 дка (44,1% при средно за страната 35%).

² Относителен дял на градското население

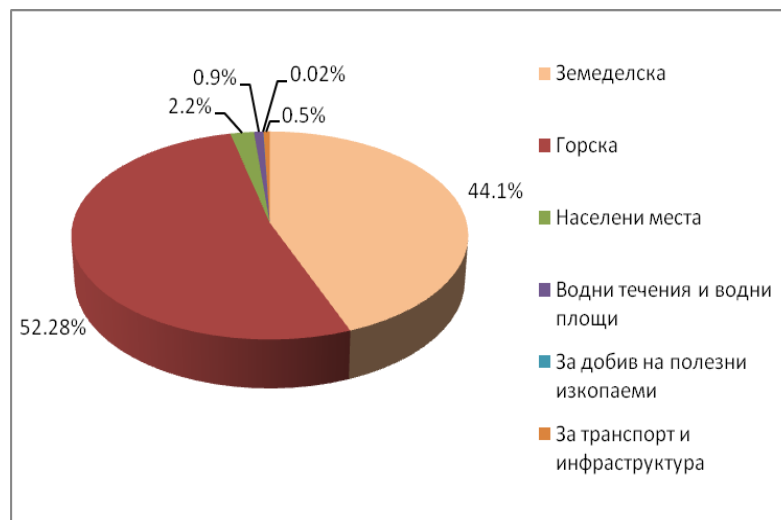
Таблица 2: Баланс на територията на община Руен (дка)

Общо	Земеделска	Горска	Населени места	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
689715	304217	360589	14932	5891	143	3944

Източник: Национален статистически институт

Населените места и другите урбанизирани територии са 2,2% или 14 932 дка. Водните площи заемат 0,9% от територията на общината, а площите за транспорт и инфраструктура 0,5%. Най-малък относителен дял имат териториите за добив на полезни изкопаеми – 143 дка или 0,02% от общата площ на общината.

Графика 1: Разпределение на площта на община Руен по видове територии

Източник: Национален статистически институт

1.4. Природни условия и ресурси

Релефът на община Руен е разнообразен - хълмист, ниско планински и равнинен. В границите на общината попадат части от южните склонове на Източна Стара планина, както и долината на реките Луда Камчия и Хаджийска. Средната надморска височина в общината е 302 м. Северозападната част е заета от югоизточните склонове на Върбишка планина, като тук северозападно от село Люляково се издига най-високата точка на общината връх Ръкойка (725 м). Южно от долината на река Луда Камчия в югозападната част на общината се простират крайните североизточни склонове на Карнобатска планина с максимална височина от 646 m югоизточно от село Скалак. Североизточната четвъртина е заета от най-западните части на Камчийска планина с връх Каменяк (627 м) южно от село Каменяк и Еминска планина с връх Мандрабаир (621 м) южно от село Снягово. Най-югоизточната част на общината е заета от североизточните склонове на Айтоска планина с най-висока точка връх Голяма Кокарджа (404 м), разположен източно от Айтоския проход.

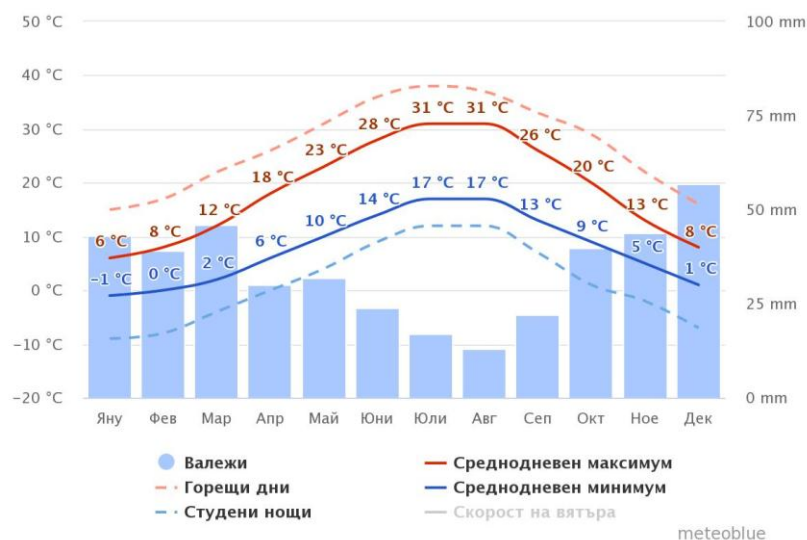
Между Еминска планина на север и Айтоска планина на юг се простира широката и плоска долина на горното течение на Хаджийска река, като тук в нейното корито се намира и най-ниската точка на общината – 60 м.н.в.

Основна част от релефа е заета от източните склонове на Стара планина, която на изток от пр. Вратник постепенно губи от монолитността на Главната Старопланинска верига. Надлъжните долини на р. Луда Камчия и Хаджийска река разделят веригата на две успоредни, широко развити части: Матор на север и Удвой на юг. До пролома на р. Луда Камчия се простира Котленско-Върбишкия дял на Матор планина, чието било се спуска стръмно на север с отвесни откоси от твърд варовик, на юг се спускат разклонения които се характеризират с по-високи надморски височини, спрямо останалата част от района и типично планински характер.

Основното било, спускащо се на югоизток започва от “Томрукова чешма” на 715,5 м.н.в, минава през местностите “Миризлив кладенец” и “Богданова нива” до “Средното бърдо”, което е изградено от варовити мергели и се спуска над с. Планиница. Другите била са значително по-къси, следят посока юг-югоизток и се губят в плитките, но силно изровени дерета. Източно от пролома на р. Луда Камчия главното морфографско било бързо намалява на височина и постепенно губи своята орографска изразителност. Релефът тук има нископланински и хълмист характер и едва надхвърля 500 м.н.в. Ниската Карнобатска планина се свързва с хълмистите Айтоски възвишения и общо образуват източния дял на Удвой планина, като най - високата им точка достига 580,5 м.н.в. Денивелацията между билата и доловете се движи в рамките от 200-300 м. Над 46% от склоновете в Старопланинската част са наклонени, 31.8 % са стръмни, а много от стръмните терени не надвишават 4.4%.

Климатът в община Руен е умереноконтинентален с преобладаващо черноморско влияние в източната част на общината. Общината попада в задбалканския нископланински климатичен район, който обхваща източните части на Стара планина. Районът е с надморска височина от 200 до 700 м. и заема площи около склоновете на Карнобатско-Айтоска, Котленско-Върбишка и Еменско-Камчийската планинска верига. Преобладава предимно хълмист и в северните части нископланински релеф. Общо за района средногодишната температура на въздуха е 11,3°C.

Фигура 3: Средни месечни температури и валежи в община Руен

Източник: www.meteoblue.com/bg

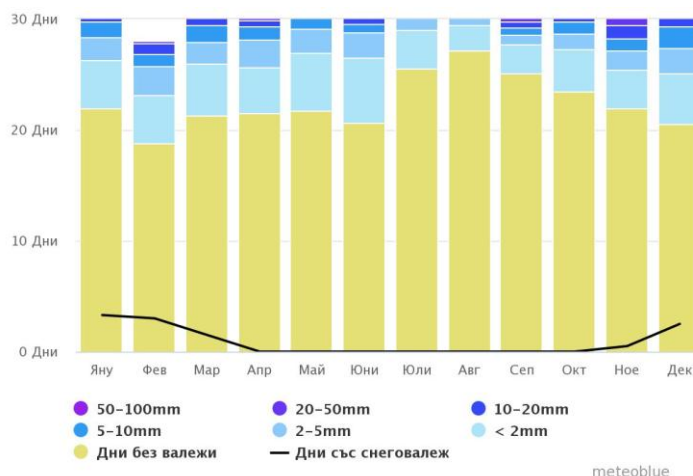
„Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец от годината за община Руен. По същия начин „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в

най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години. Максималните годишни температури 31 – 36°C се отчитат през месеците юли/август, а минималните -1 – -10°C през януари/февруари. Годишните температурни амплитуди достигат 20-25°C. Средните годишни температури варират от 8°C във високопланинските части до 11°C по долината на река Луда Камчия. Средната температура през месец януари е около 1°C, а през месец юли – 24 – 26°C. Зимата е сравнително мека поради близостта до морето, пролетта – хладна, лятото е горещо с голям брой слънчеви дни, а есента е продължителна и топла.

Като цяло зимата се характеризира като по-студена от средната за страната със средна температура за януари месец от 0°C до -1,5°C (0,6°C по данни от метеорологична станция с. Люляково). Въпреки по-студената зима, абсолютните минимални температури не са особено ниски поради предимно хълмистите и наклонени терени, които осигуряват неблагоприятни условия за задържане на студен въздух.

Средногодишната стойност на валежите в района на община Руен е била в диапазона 500-650мм. По последни данни сумата се е изменила и понастоящем варира между 550-800мм (като по данни на метеорологичната станция с. Люляково сумата е 573 мм). Като цяло сумата на валежите е равномерно разпределена по сезони, което е типично за преходните към средиземноморски валежен режим райони.

Фигура 4: Количество на валежите в община Руен

Източник: www.meteoblue.com/bg

Сумата на валежите през зимните месеци (декември, януари, февруари) е между 130 мм и 200 мм (по данни на метеорологичната станция в с. Люляково стойността е 142 мм), като повечето от тях са от дъжд. Снежната покривка се задържа за по-дълго само в най-високите части, но и там периодът е не повече от 20-25 дни. Мъглите са често срещани в този период на годината, като за тримесечието декември-януари-февруари дните с мъгли са около 15. Зимните ветрове също са характерни за сезона и достигат средна максимална скорост от 2,8 м/сек.

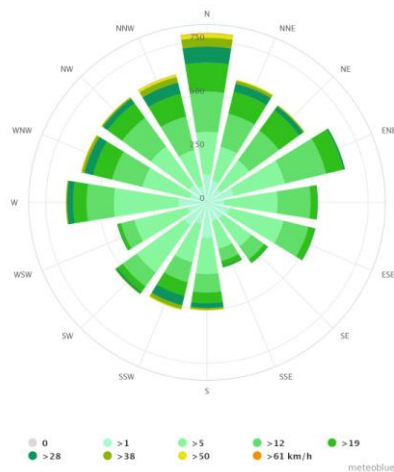
Пролетта в района на община Руен обикновено настъпва по-късно и средната денонощна температура успява да се задържи над 10°C едва към 25 април. Сезонът се задържа сравнително хладен, въпреки това не се образуват благоприятни условия за късни интензивни мразове и такива са рядкост. Валежите през този сезон са почти като зимните и достигат 150-200мм.

Летните месеци са характерни с относително хладна средна температура между 21°C и 22°C. Валежите са същите със стойности от 150-200, въпреки това въздушната и почвена влага силно намаляват в края на август месец. Ветровете през лятото са слаби и са предимно североизточни или северозападни като средната скорост е не повече от 1,6 м/сек.

Есента в района на община Руен се характеризира със средни температури под 10°C които настъпват след 25 октомври, а първите есенни мразове се появяват едва около 7 октомври (данни от метеорологична станция с. Люляково) и не влияят отрицателно на растителността. Сумата на валежите леко спада и почти достига нивото на зимните такива – между 130-200 мм.

Ветровете са сравнително малко, като в 57,5 дни от годината изобщо не се наблюдава това климатично явление. Средната годишна скорост на ветровете е 2, 2 м/сек и най-често те биват северни, северозападни и североизточни.

Фигура 5: Роза на ветровете в община Руен

Източник: www.meteorblue.com/bg

Води

Водните ресурси на община Руен се формират от водите на реките Луда Камчия и Хаджийска, както и 19 микроязовира и водоема с местно значение, които представляват ресурс за развитие на поливно земеделие и възстановяване на хидромелиоративната система.

Таблица 3: Микроязовири на територията на община Руен

№ по ред	Наименование	Населено място	Площ	Забележка
1.	„Ябълчево 1”	с. Ябълчево	799 дка.	-
2.	„Ябълчево 2” (Маджарски)	с. Ябълчево	260 дка	-
3.	„Над Вресово”	с. Вресово/с.Зайчар	99дка	-
4.	„Батака”	с. Вресово	19 дка	-
5.	„Ръжица 1” (Дермендере)	с. Ръжица	112 дка	
6.	„Ръжица”2	с. Ръжица	236дка	-
7.	„До летището”	с. Руен	22 дка	Пресъхнал
8.	„Айлямаза”	с. Руен	77 дка.	-
9.	„Край селото”	с. Скалак	3 дка.	-

10.	„Скъсания”	с. Скалак	37 дка.	-
11.	„Старото шосе”	с. Трънак	9 дка.	Пресъхнал
12.	„До селото”	с. Трънак	4 дка.	Пресъхнал
13.	„Баража”	с. Добра поляна	6 дка.	Пресъхнал
14.	„Узунджа”	с. Добра поляна	8 дка.	-
15.	„Под Рупча”	с. Рупча	-	-
16.	„Рупча”	с. Рупча	-	Пресъхнал
17.	„Блатото”	с. Планиница	-	-
18.	„Около селото” (Балар алтъ)	с. Люляково	21 дка	-
19.	След селото (Думанлък)	с. Люляково	6 дка	-

Източник: „Общински план за развитие на община Руен” 2014-2020 г.

Общината се намира в район с продължителни летни засушавания, които водят до изчерпване на подпочвените водни запаси. Силно нагънати терен в района е позволил да се образува сравнително гъста хидрографската мрежа – от 0,5 до 2км. на 1кв.км. площ. всичките водни течения на територията на община Руен се вливат в Черно море. Средната годишна температура на реките в района на община Руен варира от 10,1°C до 13,0°C.

Цялата община попада в Черноморския водосборен басейн. Най-голямата река в общината е Луда Камчия, която протича на протежение от 39 km от югозапад на североизток. Реката навлиза в общината южно от гара Люляково и до село Дъскотна тече в широка долина с по-стръмни десни и полегати леви брегове. След Дъскотна реката протича през лудокамчийския пролом, който завършва северно от село Добромир с „опашката“ на язовир Цонево. Основните ѝ притоци са десни: Голяма река, вливаща се югозападно от село Дъскотна, Балабандере, вливаща се в язовир Цонево югозападно от село Добромир и най-горното течение на река Елешница, вливаща се в Камчия на територията на област Варна.

Югоизточната част на общината попада във водосборния басейн на Хаджийска река, която води началото си от Еминска планина, североизточно от общинския център село Руен. Тук тя протича с горното си течение в широка и плоска долина, заето от обработваеми земи.

Община Руен се отводнява от водите на **р. Луда Камчия**, която води началото си от Сливенска планина и прохода Вратник на границата между Средна и Източна Стара планина. Оттам реката протича в източна посока в надлъжна долина между средния и южния дял на Източна Стара планина. Тече в широко каменливо легло с много прагове и меандри, навлиза на територията на Община Руен в землището на с. Скалак и върви в източната посока до с. Дъскотна, където прави голям завой на североизток и прорязва главното Старопланинско било с един от най-живописните проломи. Преди вливането ѝ в р. Голяма Камчия на нея е построен язовир „Цонево“ малка част от който попада в района на общината. Общата дължина на р. Луда Камчия е 200.9 км, а на територията на община Руен е 38.7 км. Обща площ на водосборния басейн на реката е 1612 кв.км., средният годишен отток при с. Добромир е 8, 26 куб.м/сек. изобилните зимни валежи, част от които падат във вид на дъжд, обуславят големия зимен отток чийто максимум е през м.март (18.45%). Най-малките средномесечни отточни количества са през октомври (1.35%) и са свързани със слабото овлажнение в края на лятото и началото на есента. При станция Аспарухово (средна надморска височина 460м), при период на наблюдение 5 години, средната мътност на водите на р. Луда Камчия е 1960 г/ куб. м., а общата площ на басейна е 1 525 кв. м. Реката спада към средно и ниско планинските реки и се характеризира със

средна годишна температура на водата от 10,6° С и годишна амплитуда на температурата на водата от 18,4° С.

Хаджийска река е другата основна река, която отводнява община Руен, тя се разпростира на 48 км. от територията на община Руен, навлиза в територията на община Поморие след което се влива в “Черно море”. Извира от планинския масив край с. Руен – посока с. Добра поляна. По протежението ѝ се намират четири микроязовира 1. ”До летището“, 2. ”Айлямаза“, 3. ”Ръжица I Дермен дере” и 4. „Ръжица II Река Хаджийска“, които имат голямо стопанско значение, поради преминаването си през долините на селата Руен, Ръжица и Просеник където се отглеждат зеленчукови култури.

Река Елешница е от по-малките реки, разположени на територията на община Руен и служи за естествена граница между община Руен и община Долни Чифлик. Извира от планините в землището на с. Каменяк, община Руен. Събира водите си от “Саръямач дере” “Гервата речка”, “Селски дол”, “Лешников дол” и още много други по-големи или по-малки долове и дерета от област Варна до местността “Чешмения хълм”. Леглото ѝ е равно, каменисто, с много прагове и меандри. Дебита на реката е непостоянен и през септември-октомври силно намалява, но без да пресъхва. Пролетно време няма пороен характер но в места има големи навлаци по бреговете от силните валежи.

Балабан дере събира водите си в района на местността „Дъбравата“ до р. Луда Камчия, в която се влива преди яз. „Цонево“. Дължината му е около 14,6 км и се характеризира с предимно стръмни брегове, големи скални тераси и каменисто легло с прагове. Именно по поречието на Балабан дере се намират част от скалните образувания обявени за природни забележителности в района: „Свинската глава“, „Професора“, „Костенурката“ и др. Характерът и дебитът на Балабан дере не се отличават много от този на р. Елешница, като най-високите му води са около февруари-март, а най-ниските през есента.

Казанската река води началото си от “Хусареки дол” и “Новата река” землището на с. Снягово. Събира водите на “Дъбов дол”, “Поров дол”, “Вълчи дол” и др. северно от с. Дъскотна се влива в р. Луда Камчия. Тя е сравнително къса река, но има достатъчно дебит, за да не пресъхва през лятото.

Шиваровска река (Голямата река) извира от землището на с.Зайчар под името “Големия дол” при с. Ябълчево, върви успоредно по шосето Айтос-Провадия, през с. Шиварово. Западно от с. Дъскотна се влива в р. Луда камчия. Дължината ѝ е около 17.2 км. и има сравнително постоянен дебит, който допълнително се регулира от язовир “Свинската локва”, построен в горното и течение.

Дюлева река е най-големия десен приток на р.Луда Камчия и събира водите си от Котленско-Върбишкия дял на Източна Стара Планина. Носи името на с. Дюля, през чието землище преминава. В горното си течение реката има стръмни брегове и тясно дъно, но в долното си течение се разлива в широко, меандриращо легло. Има сравнително постоянен дебит с най-високи води през март месец. Дължината ѝ е около 7.3 км.

Други по-малки водни течения, които директно се вливат в р.Луда Камчия са: Големият дол, Широкия дол, Орлов дол, Скалния дол и др., като те са значително по-къси, с непостоянен дебит и често пресъхват в края на лятото и началото на есента.

Почви

Най-разпространени са канелените горски почви, а северните части от територията са заети от излужени и сиви горски почви. Канелените и планинските горски почви са водопропускливи, характеризират се с маломощен хумусно-алувиален слой и са подходящи за отглеждането на топлолюбиви интензивни култури като слънчоглед, тютюн, лозя и трайни

насаждения. В районите на разпространението им ерозионните процеси са засилени. За развитието на ерозия допринасят и относително голямото вертикално разчленение на релефа и обезлесяването на значителни участъци от горите. Почвената ерозия оказва неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство, като решение на проблема е провеждането на регулярни мероприятия по залесяване. По поречията на реките има планинско-ливадни и алувиално-ливадни почви, подходящи за отглеждане на зеленчуци и овощни култури, фъстъци, технически култури.

Канелено-горските почви представляват около 95% от почвите в Руенска община, следвани са от чернозем-смолниците (3,5%) и алувиално-ливадните, които са едва около 1,5%. Като основни почвообразуващи фактори може да открием денивацията на района, акумулативната дейност на водните течения и различните видове растителни формации.

Канелените горски почви са разпространени предимно в нископланинските райони, като в котловините заемат сравнително по-разчленените форми на релефа. От гледна точка на физичните свойства за излужените канелени горски почви е характерно силното уплътняване на профила независимо от различията на механическия състав. При това структурата на горния слой обикновено е силно разпрашена, но подгорницата има сравнително добра структура. По-надълбоко почвената структура рязко се влошава. В районите на разпространението им ерозионните процеси са засилени. Основните процеси, които допринасят за развитието на ерозията са относително голямото вертикално разчленение на релефа и обезлесяването на значителни участъци от горите. Почвената ерозия е един от основните проблеми, с които земеделците се сблъскват в световен мащаб тъй като оказва силно неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство. Редица изследвания сочат, че устойчивите практики на биологичното земеделие, както и регулярни мероприятия по залесяване, могат значително да подобрят състоянието на почвите и да намалят процесите на ерозия.

Чернозем-смолниците са разпространени предимно в котловините и низините на Южна България и се развиват върху равни и слабо дренирани повърхнини. Заедно с тях върху по-високите и разчленени склонове се образуват канелени горски почви. Основен почвообразуващ материал на чернозем-смолниците са продуктите от изветряването на ефузивните скали (андезити) и продуктите на преотлагането им (плиоценски езерни отложения). Трети важен фактор за развитието на чернозем-смолниците представлява ливадната и ливадно – блатната растителност, която спомага за натрупването на хумус и образуването на мощни хумусни хоризонти. От друга страна устойчивостта на хумусния профил се обуславя от специфичния минералогически състав на материнската скала.

Алувиално ливадните почви обикновено обхващат поречието на реките, като тяхното почвообразуване може да бъде характеризирano по следния начин. То се извършва при условията на временно изобилно и постоянно достатъчно овлажняване с ежегодно натрупване на нови минерални вещества под мощна ливадна растителност. Профилът на алувиално-ливадните почви се състои от хумусен хоризонт, под който се редуват различните по механичен състав пластове на алувиалните наноси. В зависимост от историята на формирането на речната долина и развитието на почвата хумусният хоризонт се подразделя на един, два, три и повече подхоризонти. Хумусните хоризонти на алувиално-ливадните почви са обикновено структурни и рохкави. Този тип почви са подходящи за отглеждане на зеленчуци и овощни култури, фъстъци, технически култури и др.

Полезни изкопаеми

Територията на община Руен е бедна на полезни изкопаеми. Южно от общинския център с. Руен е разположено голямо находище на глина за строителна керамика, кариери за добив на камък за строителството и варовик функционират край с. Добромир.

1.5. Селищна мрежа и жилищен фонд

Селищната мрежа в община Руен е добре изградена и сравнително балансирана териториално. Урбанистичната структура се състои от 41 населени места – административния център село Руен и още 40 села: с.Билка, с.Вишна, с.Вресово, с.Добра поляна, с.Добромир, с.Дропла, с.Дъскотна, с.Дюля, с.Заимчево, с.Зайчар, с.Звезда, с.Каменяк, с.Каравельово, с.Листец, с.Люляково, с.Мрежичко, с.Планиница, с.Подгорец, с.Преображенци, с.Припек, с.Просеник, с.Разбойна, с.Речица, с.Рожден, с.Рудина, с.Рупча, с.Ръжица, с.Сини рид, с.Скалак, с.Снежа, с.Снягово, с.Соколец, с.Средна махала, с.Струя, с.Топчийско, с.Трънак, с.Череша, с.Шиварово, с.Ябълчево и с.Ясеново.

Урбанистичната структура на общината е подчертано централна с концентрация на функции в общинския център и периферни селища с различен характер. В общинския център село Руен са съсредоточени административното и социално обслужване и основната част от икономическата дейност в общината.

Съгласно Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ) на НСИ - към 21.07.2020 г., населените места са в общината са категоризирани както следва:

Таблица 4: Категоризация на община Руен и съставните ѝ населени места

№	ЕККАТЕ	Наименование на административно - териториалната единица	Категория
1	BGS18	общ. Руен, област Бургас	4
№	ЕККАТЕ	Наименование на населеното място	Категория
1	63224	с. Руен	4
2	04056	с. Билка	6
3	11363	с. Вишна	7
4	12303	с. Вресово	6
5	21333	с. Добра поляна	6
6	21614	с. Добромир	5
7	23755	с. Дропла	7
8	24699	с. Дъскотна	6
9	24757	с. Дюля	8
10	30234	с. Заимчево	6
11	30243	с. Зайчар	5
12	30435	с. Звезда	8
13	35955	с. Каменяк	7
14	36213	с. Каравельово	7
15	43880	с. Листец	6
16	44690	с. Люляково	5
17	49254	с. Мрежичко	6
18	56647	с. Планиница	5
19	15967	с. Подгорец	7
20	51055	с. Преображенци	6
21	46930	с. Припек	7
22	58640	с. Просеник	5
23	61666	с. Разбойна	6
24	62548	с. Речица	6
25	62904	с. Рожден	7

26	63166	с. Рудина	7
27	63375	с. Рупча	7
28	63598	с. Ръжица	5
29	80296	с. Сини рид	7
30	66706	с. Скалак	6
31	67725	с. Снежа	7
32	67767	с. Снягово	5
33	67876	с. Соколец	7
34	68401	с. Средна махала	7
35	69990	с. Струя	6
36	72864	с. Топчийско	6
37	73287	с. Трънак	5
38	80563	с. Череша	6
39	83154	с. Шиварово	7
40	87093	с. Ябълчево	5
41	87638	с. Ясеново	6

Източник: Национален статистически институт

Съгласно йерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Руен е определен на 5-то ниво – много малки градове и села, центрове на общини.³

Съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, урбанистичната класификация на община Руен включва следните категории: общински център – село Руен с населени между 2000 и 3000 жители, 10 средни села с население от 1000 до 2000 жители – Вресово, Добромир, Зайчар, Люляково, Планиница, Просеник, Ръжица, Снягово, Трънак и Ябълчево. Към малките села с население от 250 до 1000 жители се отнасят 25 села, което представлява 61% от общия брой на селата в общината. Останалите 5 са много малки села с до 250 жители. Селищната система на общината като цяло се отличава с висока степен на балансираност и устойчивост. Териториално населението е равномерно разпределено. Около 49% живее в южната половина на общината, в село Руен и още 16 населени места, а останалите 51% от жителите обитават северната част на общината, разпределени в останалите 25 населени места.

Като физическа структура, селищната мрежа е добре развита, балансирана е върху цялата територия на общината. Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата. По тази причина и поради големия брой населени места, общината има нужда от целево създаване на поне един вторичен опорен център, различен от село Руен, който да балансира развитието на северната част на района в бъдеще, например с. Дъскотна.

В пространственото развитие на функционалните системи в територията структура на общината с най-голяма е концентрацията на общественно-обслужващи обекти в общинския център с.Руен. На територията на отделните села също има общественно-обслужващи обекти в зависимост от специфичните им функции и потребности.

Административният център – село Руен е разположен в централната южна част на територията на общината. Сравнително близо до него са ситиурани и селата: Ябълчево, Снягово, Вресово, Добра поляна и Преображенци. Всички останали населени места са по-отдалечени

³ Йерархията на центровете е осъществена чрез оценка на тяхното значение и роля по редица критерии и показатели за динамика на населението и степента на развитие на техните обслужващи административни, икономически, транспортни функции и др.

спрямо административния център и относително равномерно разпределени по границите на общинската територия. Отстоянието на село Руен до населените места е от 2,6 до 34 км.

Фигура 6: Селищна мрежа на община Руен

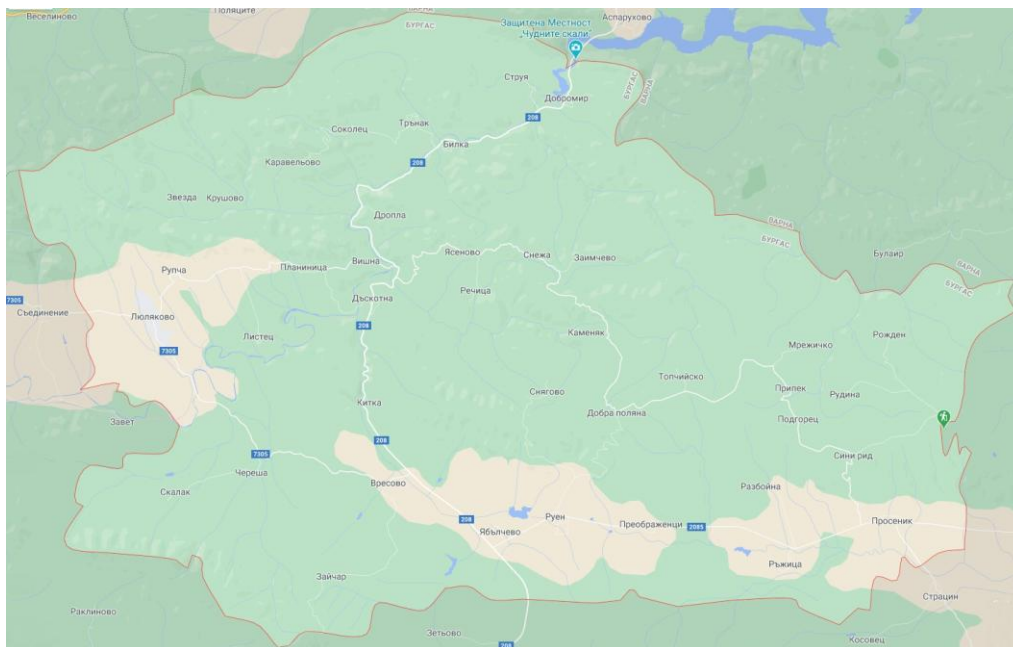

Таблица 5: Разстояния в км от с.Руен до всички населени места в общината

Населено място	Разстояние км
с. Билка	28
с. Вишна	20
с. Вресово	8,4
с. Добра поляна	8,2
с. Добромир	33
с. Дропла	23,6
с. Дъскотна	15,8
с. Дюля	26
с. Заимчево	18,9
с. Зайчар	15,4
с. Звезда	29
с. Каменяк	13,3
с. Каравельово	37
с. Листец	27
с. Люляково	22,1
с. Мрежичко	18,2
с. Планиница	20,6
с. Подгорец	20
с. Преображенци	4,3
с. Припек	17,2

с. Просеник	14,2
с. Разбойна	12,6
с. Речица	25
с. Рожден	26
с. Рудина	25
с. Рупча	24,5
с. Ръжица	10,7
с. Сини рид	17,3
с. Скалак	19,1
с. Снежа	18,5
с. Снягово	8,7
с. Соколец	32
с. Средна махала	9,9
с. Струя	34
с. Топчийско	12
с. Трънак	29
с. Череша	15,4
с. Шиварово	11,8
с. Ябълчево	2,6
с. Ясеново	23

Източник: <https://www.bgmaps.com/>

В регионален мащаб всички селища от община Руен са поставени в позицията на периферни и полу-периферни. Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. За да се подобри достъпа до населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата в цялата община.

Периферните територии са най-уязвимите пространства от социално-икономическа гледна точка. Повечето са едновременно гранични, планински и селски – с катастрофални демографски характеристики, с недобра техническа инфраструктура, с липса на заетост и затруднен достъп до социални услуги.

Развитието на селищната мрежа е довело до съсредоточаване на основните административни, промишлени, обслужващи и културни дейности в общинския център – село Руен и в десет от големите села в общината с население между 1000 и 2000 жители. Останалите 30 селища са относително по-изолирани, с предимно възрастни хора, които се занимават със земеделие и животновъдство в лични стопанства. Почти всички хора, живеещи на село, са постоянно пребиваващи там. Значителен е броя на жителите, които пътуват за работа до други населени места. Повечето населени места са подходящи за екологично земеделие и екологични производства, тъй като землищата им са съхранени, имат възможности и в областта на някои форми на туризма. Всички селища разполагат с изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване, съобщителни връзки и транспортен достъп. В с. Люляково има изградена канализационна мрежа с пречиствателна станция по проект, финансиран от оперативна програма „Околна среда” 2007-2013 г. В останалите населени места на общината няма канализация и ПСОВ. Почти всички жилища в общината са от масивен и полумасивен тип, предимно еднофамилни. В голяма част от селата има свободни жилищни сгради. Има и голям брой изоставени къщи.

Количествените и качествените характеристики на сградния фонд в общината са отражение на социално-икономическите процеси. Териториите за обитаване са свързани със състоянието на жилищния фонд и стандарта на населението по отношение на задоволяването му с жилища и жилищна площ. Териториите за обитаване са в постоянно взаимодействие с останалите територии (обществено обслужване, транспорт и комуникации, техническа инфраструктура и др.) и по този начин се формира комплексната урбанизирана среда на селищната система в общината.

Таблица 6: Жилищни сгради в община Руен по населени места към 01.02.2011 г.

Населено място	Брой сгради	Обитавани	Необитавани	Временно обитавани (вили)
с. Билка	220	173	47	
с. Вишна	87	73	14	
с. Вресово	300	248	52	
с. Добра поляна	192	182	10	
с. Добромир	266	253	13	
с. Дропла	102	80	22	
с. Дъскотна	275	230	45	
с. Заимчево	144	142	2	
с. Зайчар	341	308	33	
с. Каменяк	75	61	14	
с. Каравельово	196	168	28	
с. Китка	95	4	28	63
с. Листец	135	122	13	
с. Люляково	744	594	150	
с. Мрежичко	158	147	11	
с. Планиница	436	402	34	
с. Подгорец	113	100	13	
с. Преображенци	206	143	63	
с. Припек	131	121	10	
с. Просеник	472	386	86	
с. Разбойна	249	226	23	
с. Речица	250	233	17	
с. Рожден	128	111	17	
с. Рудина	80	73	7	
с. Руен	565	490	75	
с. Рупча	173	137	36	
с. Ръжица	374	293	81	
с. Сини рид	117	104	13	
с. Скалак	220	183	37	
с. Снежа	117	111	6	
с. Снягово	293	268	25	
с. Соколец	245	195	50	
с. Средна махала	108	94	14	
с. Струя	188	177	11	
с. Топчийско	230	217	13	
с. Трънак	433	376	57	
с. Череша	219	201	18	
с. Шиварово	92	74	18	
с. Ябълчево	316	284	32	

с. Ясеново	155	138	17	
Общо	9240	7922	1255	63

Източник: НСИ - Преброяване на населението и жилищния фонд, том 3 - Области, книга 2 - Бургас

По данни от преброяването на НСИ към 2011 г. в община Руен има 9240 жилищни сгради, от които 1255 или 14% необитавани. Най-много са жилищните сгради в с. Люляково 744, с. Руен – 565, с. Просеник – 472, Планиница – 436 и с. Трънак – 433.

Таблица 7: Жилищни сгради в община Руен по период на построяване към (брой)

До 1949 г.	1950-1959 г.	1960-1969 г.	1970-1979 г.	1980-1989 г.	1990-1999 г.	2000-2011 г.	Общо
707	918	1792	1751	1860	977	1235	9240

Източник: НСИ - Преброяване на населението и жилищния фонд, том 3 - Области, книга 2 - Бургас

До 1949 г. са построени 707 сгради или около 8% от жилищния фонд на община Руен. Най-много сгради са построени в периода 1980-1989 г. – 1860 или 20% от фонда. Значителен брой сгради са построени от 1960 до 1979 г. – общо 3543 или 38%. Новите сгради, въведени в експлоатация след 2000 г. са 1235 или 13% от жилищния фонд на общината.

Таблица 8: Основни характеристики на жилищния фонд в община Руен 2013-2017 г.

Показатели	Мерна единица	2013	2014	2015	2016	2017
Жилищни сгради	Брой	9249	9249	9249	9240	9222
По материал на външните стени на сградата						
стоманобетонни	Брой	61	66	67	71	76
панелни	Брой	47	47	47	47	47
тухлени	Брой	6767	6766	6765	6763	6761
други	Брой	2374	2370	2370	2359	2338
Жилища	Брой	10883	10886	10887	10877	10859
По форма на собственост	Брой	10883	10886	10887	10877	10859
Държавни и общински	Брой	90	90	90	90	90
Частни на юридически лица	Брой	61	61	61	61	61
Частни на физически лица	Брой	10732	10735	10736	10726	10708
По брой на стаите		10883	10886	10887	10877	10859
едностаини	Брой	873	870	870	864	853
двустаини	Брой	3214	3217	3217	3207	3195
тристаини	Брой	3939	3943	3943	3946	3948
четиристаини	Брой	1642	1642	1642	1643	1644
петстаини	Брой	491	491	491	493	494
с шест и повече стаи	Брой	724	723	724	724	722
Полезна площ	кв. м	739490	739854	740173	739696	738981
жилищна	кв. м	589818	589971	590197	589733	588911
спомагателна	кв. м	103444	103529	103599	103524	103546
площ на кухни	кв. м	46228	46354	46377	46439	46524
Въведени в експлоатация		-	8	3	6	6
Сгради – брой, в т.ч.	Брой	-	8	3	6	6
Нови	Брой	-	7	3	5	6
Разширени	Брой	-	1	-	1	-
Жилища - брой	Брой	-	11	4	6	6
Полезна площ	кв. м	-	667	441	582	745

Източник: Национален статистически институт

Към 2017 г. в община Руен има 9222 жилищни сгради. Общият брой на самостоятелните жилища е 10859, с полезна площ 738981 кв.м. и жилищна площ 588911 кв.м. Полезната жилищна площ на човек от населението за общината към 2017 г. е 26,54 кв.м.

По брой на стаите преобладават двустайни и тристайни жилища – общо 7143 броя или 66%. По вида на конструкцията 6761 сгради (около 73%) са масивни/тухлени, 76 сгради са стоманобетонни, 47 панелни и 2338 с други конструкции (в т.ч. кирпич).

По данни на НСИ за периода 2014-2018 г. в община Руен са въведени в експлоатация 21 нови жилищни сгради и 2 разширени с общо 27 жилища и полезна площ 2 435 кв.м.

На 1000 души от населението в община Руен към 2017 г. се падат 390 жилища, за сравнение за област Бургас жилищата на 1000 души са 706, за Югоизточен район – 611 жилища, а за страната – 566 жилища на 1000 души.

1.6. Историческо развитие и културно наследство

Историческо развитие на по-големите населени места

с. Руен - В историческите извори летописците говорят за съществуването на с. Руен през XV в. под арабското название Офла-Улан. Старото име на селото е известно още като Уланлий /улан – арабска дума, означава момче, чедо/. В други документи от XVII в. се споменава за съществуването на с. Руен, и с. Ябълчево /Алма дере/. От намерените останки и от преданията за селото се съди, че то се е намирало първоначално в местността Манаф тарла – източно от сегашното село. По-късно се премества в местността „Джевизлик“, Орешака северно от сегашното местоположение на селото. Предполага се, че това е южния склон на един от дяловете на Източна Стара планина, където е вододелното било на р. Луда Камчия и Черно море. Съдейки от преданията сегашното с. Руен датира от 1788 г. До самото селище минавал „Пътят на солта“ свързващ „Анхиало“ /дн. Поморие/ с Провадия наричан още „Соленият път“, по който ставало снабдяването на вътрешността на страната със сол, посредством кербани. Данни за съществуването на с. Руен се съхраняват в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, град София.

с. Дъскотна - Първите данни за селото са от началото на 8-ми век, когато то влиза в пределите на Българската държава, като част от областта Загоре (представлявало е погранична крепост, останки от която и днес стоят непроучени докрай в близост до селото). Името идва от гръцката дума "дискос"-плосък, овален съд, поради заобиколеното котловинно поле, където е селото. Селото се развива като погранично, като срещу задължението да охраняват прохода (Хондис или Сондис) хората са получавали права на свободни граждани. Първото наименование е Дискот, а след това през Дъскот, Дискотна и до днешното Дъскотна. Селото е било център на бивша община в състав от 9 села.

с. Вресово е с много стари корени. Коренът на името идва от врис (гр.: извор). В карта на Българското царство във времето на братя Асеновци 1185-1257 г. селото носи името Хърсово. Полският пътешественик Oswiecim през 1636 г. също посочва селото като Хърсово. През 1891 г. К. Иречек, пътувайки из нашия край, пише за него "Според преданието някога било град Хърсово, подчинен на Ямбол със 17 казанджийски дюкяна". До 1970 г. селото е населено само от етнически българи, а след това има масова миграция към градовете. Голяма част от хората се заселват в Емировския квартал в Айтос, а в селото идват турци от долината на река Камчия.

с. Люляково – Селото със старо наименование /Киремитлик/ по предание от поколение на поколение е възникнало през втората половина на XVII век. Селото е създадено от 5 до 10 родови турски семейства, от област „Герлово“ със старото си наименование Герли ова, която обхваща териториите на днешните общински центрове гр. Върбица, гр. Котел и гр. Омуртаг.

През периода 1780 - 1830 година в населеното място са се преселили турски семейства от с. Пластина /Мутафлар/ Омурташка околия и от Провадийска околия.

През средата на 18-ти век в селото са се преселили 3 български семейства - занаятчии от гр. Върбица, които се занимавали с шивашки услуги. Има и няколко български семейства от гара Бов, Софийска област, които са се установили в с. Люляково по време на строителството на железопътната мрежа. През 1920 г. в селото са се заселили потомци на малоазийски българи и от Беломорска Тракия, които са оземлени от държавата. Техният произход е от с. Свирачи, околия Ивайловград. Занимавали са се с производство на дървени въглища.

В западната част на с. Люляково е преминавал важен главен път - пътят на солта, свързващ гр. Карнобат/Меркели/ и гр. Провадия /Овеч/. Покрай днешното село Люляково имало Странноприемница /Крайпътен хан/, обслужваща пътниците. Собственикът на хана през свободното си време произвеждал „Керемиди“ и търгувал с тях. Наименованието на населеното място идва оттам. На югоизточните склонове на Върбишка планина, която е част от Стара планина на около 3 км на север от населеното място с наименование „Малкото кале, Калето и Голямото кале“ се намират останки от средновековни византийски крепости. В териториалния обхват на крепостите в местността „Куванлък“ се намира сегашния манастир „Св.Йоаким и Анна“, която е построена в края на 20-ти век, през 1990 - 1995 година, върху останки от един малък византийски параклис, осветена на 10.09.2000 година.

През 1980-1986 година в местността „Калета“ са открити останки от византийска керамика и сечива от 9-ти и 10-ти век, които се съхраняват в Кметство с. Люляково, общ. Руен, обл. Бургас. През 1929 година е основано народно читалище „Просвета“. В селото е създадено Основно училище, по-късно Средно училище до 12 клас. През 1934 година с указ на държавния съвет, името на селото се преименува от с. Киремитлик на с. Люляково.

През 1952-1958 година в средата на населеното място, върху възвишението „Харман байър“ е издигната църквата „Св. Успение Богородично“. В момента с. Люляково разполага с 3 броя молитвени домове „джамии“, където се извършват мюсюлмански обреди.

с. Преображенци е възникнало в началото на османското владичество. Съществуват сведения в държавен архив, че през 1640 г. е имало 27 български семейства. Населението е било с особен статут в Османската империя. Това са така наречените "войнуци" - местна полиция, която имала задача да защитава проходите и са били освободени от редица данъчни задължения. Името на селото идва вероятно от управителя Надир или Надър. По тези места е минавал важния път Варна-Истанбул. На един от проходите в планината има камък с голяма човешка стъпка, която местното население нарича Крали-Марковата стъпка. По тези места през VIII-VI в.пр.Хр. живеят тракийски племена "транипси" и "нипсеи". През VII век преди създаването на българската държава се настанява славянското племе "севери". След 681 г тези земи остават във владение на Византия. След похода на хан Тервел през 705 г. те вече са присъединени към България. През 976 г. тези земи са завладени от Йоан Цмхский, но няколко години по-късно, Самуил успява да ги отвоюва. Окончателно през 1018 г. попадат под Византийска власт. След въстанието на Асеновци, Калоян успява да възстанови българското им владение през 1204 г. След битката при Черномен през 1371г. цяла Тракия попада под османска власт. Със освобождението на България и Берлинският конгрес през 1878 г. селището остава в Източна Румелия. След Съединението през 1885 г. влиза в границите на България. В Държавен архив гр. Бургас се намират протоколи от църковното настоятелство за периода 1897 г. до 1919 г. и от 1919 г. до 1930 г. Църквата носи името "Св.Св.Константин и Елена". С годините църквата рухва, за да може през 1996 г. с труда на българи и турци да се възстанови. На 14.01.1928 г. е основано и читалище "Просвета". Училището е създадено през 1928 г. и носи името "Отец Паисий". С течение на времето училището се превръща в начално и в 2000 г. е закрито, за да работи в момента само като лятна детска градина. През 1950 г. се създава ТКЗС "Лисенко", което просъществува до създаването на

/АПК/Аграрно Промислени Комплекси през 70-те години на 20-ти век. Джамията е построена през 1994 г. През селото минава река Хаджийска, която се влива в курорта Слънчев бряг, на Черно море. До 1976 г. селото се казва Надър и с указ на тогавашния Държавен съвет се преименува на с. Преображенци заради голямото преселение на бежанци от Тракия след Илинденско-Преображенското въстание.

с. Планиница - След края на Руско-турската война 1877 – 1878 г., по Берлинския договор селото остава на територията на Източна Румелия. След Съединението, от 1885 г. то се намира в България с името Чепелджа. Преименувано е на Планиница през 1934 г. Предполага се, че селото е създадено преди около 500 години. Според преданията, половината заселници са били емигранти от Караманоглу Бейлиги. Някогашното село е било на място, впоследствие ползвано за ниви на съществуващото село. Не са известни причините за изместването на селото с течение на годините с около 2 km от първоначалното му местоположение. По онова време християни и мюсюлмани са живели на едно и също място. Мюсюлманите са се заселили в сегашното равнище на селото заради по-добрите условия за живот там. На каменистия планински терен се дължи според преданията първото име на селото – „Джебеллик“, което значи планинска и камениста земя. По-късно е наречено с името „Чепелджа“ (Чепелдже) – единственото известно име на селото, променено на Планиница. През ловния сезон ловците от село Скалак са идвали да пият вода от чешмата в селото, водата им е харесвала, разчува се, че е мека и добра за пиене, а това привлича в селото преселници от другаде. С течение на годините населението на селото нараства. Първото училище в Планиница е от 1890 г. През 1952 г. е основано читалище, към 1986 г. с име Назъм Хикмет. От 1966 г. читалището е в нова сграда.

с. Просеник – споменато е в османотурски регистри от 1676 г. и 1731 г. под името Бурунджук. След края на Руско-турската война 1877 – 1878 г., по Берлинския договор селото остава на територията на Източна Румелия. От 1885 г. – след Съединението, то се намира в България с името Бурунджук. Преименувано е на Просеник през 1934 г. През 1929 г. е основано читалище „Цар Симеон“, преименувано на „Ральо Тодоров Кехайов“.

с. Ръжица - след края на Руско-турската война 1877 – 1878 г., по Берлинския договор селото остава на територията на Източна Румелия. От 1885 г. – след Съединението, то се намира в България с името Чавдарлък. Преименувано е на Ръжица през 1934 г.

На 200 m северозападно от Ръжица, на левия бряг на Хаджийска река, има селищна могила; открити са каменни сечива и керамика от неолита и халколита. Сведения за селото под името Чавдар има в турски регистри от 1676 г.

Първото училище в Ръжица е от 1906 г., училищната сграда е построена през 1912 г. Читалище „Пробуда“ е основано през 1937 г.

с. Ябълчево - След края на Руско-турската война 1877 – 1878 г., по Берлинския договор селото остава на територията на Източна Румелия. От 1885 г. – след Съединението, то се намира в България с името Алма дере. Преименувано е на Ябълчево през 1934 г.

Училището в село Ябълчево е отворено за първи път през учебната 1903/1904 г. в частна къща. Първи учител е бил Вълчо Кирилов, а заплащането му е било осигурявано от родителите на децата. От учебната 1907/1908 г. училището се помещава в специално закупена къща. От 1947 г. то носи името „Д-р Петър Берон“. През 1928 г. е основано читалище „Пробуда“.

В района на Ябълчево има тракийска надгробна могила и три селищни могили (днес едната е на дъното на микроязовир). Близко до селото е открита керамика – питоси и други; вероятно е имало пътна станция. На 2,5 km северозападно се намират останките от късноантична и средновековна крепост. В османотурски регистри от 16 век, от 1676 и 1731 г. има сведения за селото под имената Алма дереси и Алма дере.

Културно наследство

Община Руен има богато културно-историческо наследство. То е представено от архитектурно-строителни, исторически, археологически и художествени ценности, някои с национално, други с местно значение, самостоятелно или в ансамбъл. Съгласно Закона за културното наследство – ЗКН (10.04.2009 г.) според културната и научна си стойност и обществена значимост недвижимите културни ценности се включват в следните категории: със световно, с национално, с местно и ансамбловое значение, както и за сведение. Според научната и културна област, към която се отнасят, недвижими културни ценности са: археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени и пр. Според пространствената структура и териториалния обхват те биват единични и групови. В община Руен има представители и на двата типа. Географската характеристика и пространственото развитие на селищната структура в Община са предпоставката за заселване на различни цивилизации по територията ѝ още от древността. Културното наследство е резултат от напластяване на отминали цивилизации и епохи, които носят специфична памет и идентичност на мястото.

Материалното културно наследство в община Руен е представено предимно от археологически и исторически обекти. Нематериалното културно наследство е представено от народните традиции и местни обичаи.

В община Руен са идентифицирани 47 недвижими културни ценности като 19 са с категория „национално значение“. Концентрацията на НКЦ с категория „национално значение“ в териториалния обхват на общината е три пъти над средното за общините в България.

Културното наследство в общината е концентрирано в югоизточната част на общината в населените места – Ябълчево, Руен, Просеник, Преображенци, Шиварово и Вресово.

Фигура 7: Концентрация на Недвижими културни ценности в община Руен

Източник: Задание за Общ устройствен план на община Руен

Местоположение и описание на недвижимите културни ценности в териториалния обхват на община Руен:

с. Ябълчево - археологически с категория „национално значение“: – Селищна могила /Дядо Бойчова могила/, на около 500 м западните покрайнини на селото, на левия бряг на Чаирска река, в м."Соргунлука", ситуирана се в равнина, вдясно от шосето за град Шумен /на 100 м от него/; – Надгробна могила, 300 м от западните покрайнини на селото, вдясно от шосето за град Шумен, в равнина; ситуирана се в лозето на МТС; – Могилен некропол, 3.5 км югозападно от селото, западно от т.н. Маджарски язовир, върху възвишеност на терена, в м."Карачана" и "Къопек гъоню" /Кучешки припек/.

с. Шиварово – Антична и късноантична керамична работилница, 1.8 км северозападно селото, при десния бряг на потока "Асарлък дереси" /Крепостна река/, в района на чешмата "Таш бунар" /Каменен извор/, ситуирана се върху наклонен към север терен, на 100 м източно от посочената чешма; – Древен култов район, 2 км северно от селото, вляво от шосето за Шумен на възвишение в западната част на Еминската планина. Ситуирана се върху наклонена към север поляна на 280 м югозападно от късноантичната крепост "Асарлък"; – Късноантична крепост "Асарлък", 2 км северно от селото, вляво от шосето за Шумен върху възвишението при западния край на Еминската планина, заключено между Шиваровската река /Коджа дере/ и потока Асарлък дереси, близост до водослива им; – Късноантично водохранилище - Щерна, 2 км северно от селото, в крепостта "Асарлък"; – Късноантично селище, 2 км северно от селото, вляво от шосето за Шумен, върху леко наклонена към север равнина, ситуирана се южно от крепостта "Асарлък".

с. Топчийско – разположено е Лобно място на партизани, м."Хърдълък", 500 м северно, исторически с категория „местно значение“,

с. Руен – Селищна могила, 500 м от западните покрайнини на селото, вдясно от шосето за с. Ябълчево, в чашата на т.н. Ябълчевски язовир /в източния му край/; – Селищна могила, 400 м от западните покрайнини, вдясно от шосето за с. Ябълчево, край югоизточния бряг на т.н. Ябълчевски язовир; – Тракийско укрепление около 2 км север-североизточно от селото, върху малко възвишение, при южните склонове на Еминската планина, в м."Иланлъка" /Змиярника/; – Тракийско селище, върху южния склон на възвишението с разгледаното укрепление и в равнината - от двете страни на потока, минаващ край крепостта. Ситуирана се в м."Иланлъка" до чешмата Меликшата; – Тракийско селище от късножелязната епоха и от римския период, до северните покрайнини на селото /на 300 м северозападно от цех "Метални конструкции"/, вляво от шосето за с.Топчийско. Ситуирана се под м."Канлъ гечид" /Кървав път/, в района на микроязовира ѝ; – Могилен некропол, край северните покрайнини на селото, край стопанския двор от двете страни на шосето за с. Топчийско, върху леко наклонена на юг равнина; – Антично укрепление, 4.5 км север-североизточно от селото, вляво от шосето за с. Топчийско /700 м от него/, в Еминската планина; ситуирана се върху възвишението между два безименни потока, в м. "Манаф тарла"; Тракийска гробница, 1.5 км североизточно от селото, южно от м."Иланлъка" /Змиярника/; – Надгробна могила, 1.2 км североизточно от селото, при десния бряг на потока, ляв приток на Хаджийска река, в равнина /отстои на около 300 м юг-югоизточно от посочената тракийска гробница/; – Надгробна могила "Дядо Спасовата могила", 2 км южно от селото, при десния бряг на р. Куру аркасъ /Зад гората/ в м."Бююк юрт" /Голямо селище/; – Антични постройки, 3 км източно от селото, от двете страни от шосето за с. Преображенци в м."Юртлука".

с. Просеник – Селище от римската епоха, 1 км източно от селото, вляво от шосето за курорта Слънчев бряг, м. "Андреевата чешма"; – Антично и късноантично селище, 1.4 км северозападно от селото /на 600м от покрайнините/, при двата бряга на потока Ходжов дол /Челеби дере/, вдясно от шосето за с. Сини вир, върху южен склон; – Древно селище от няколко епохи, на 3.5 км западно от селото, вдясно от пътя за с. Разбойна, по южните склонове на

Еминската планина; – Могилен некропол, 1 км от източните покрайнини, вляво от шосето за град Каблешково /на 300 м от него/, върху равнинен терен; – Надгробна могила, на около 200 м северозападните покрайнини на селото, до стадиона /спортно игрище/, в равнина; – Надгробна могила, 2 км северозападно от селото, в северния край на м. "Тънката кория", в равнина; – Надгробна могила, 2.5 км югозападно от селото, в северозападната част на м. "Тънката кория"; – Надгробна могила, 2 км южно от селото, вляво от пътя за Страцин-Ръжица в м. "Саръ меше" /Жълт бук/, в равнина; – Надгробна могила, 1.5 км югозападно от селото, южно от м. "Тънката кория", /на 160 м от нея/, в равнина; – Късноантична и средновековна крепост "Калето", 4 км запад-северозападно, върху възвишение "Тас тепе", при южните склонове на Еминската планина; – Водно съоръжение и късноантична сграда, 3.6 км западно от селото, при поток "Кара бюют" /Черното потъна/, ляв приток на Хаджииска река, при южните поли на Еминската планина; ситуйра се при югозападното подножие на крепостта "Калето".

с. Преображенци - Древно селище от няколко епохи, 2 км източно от селото, от двете страни на потока Дермен дере в м. "Хана".

с. Добра Поляна - Лобно място, 200 м източно – исторически с категория „местно значение“.

с. Вресово - Късноантично укрепление "Калето", 5 км източно от селото, върху възвишение по южните склонове на планината – Селище от римски период и османската епоха, до северните покрайнини, отдясно на шосето за град Шумен, в м. "Църква". Религиозни обекти на територията на общината с потенциал за развитие на религиозен туризъм са: Манастир „Св. Йоаким и Анна“, Параклис „Св. св. Йоаким и Анна“, Джамя с медресе, Църква: Св. Успение Богородично“, разположени в с. Люляково, както и Джамя - с. Сини рид, Църква „Св. Константин и Елена“ – с. Преображенци, Медресе в с. Билка – религиозно училище за ислям, Църква „Св. Архангел Михаил“ - с. Дъскотна, Джамя - с. Каравельово, Джамя - с. Разбойна. Концентрацията на едно място на различни религиозни храмове показва религиозното и културното многообразие в общината и възможността за развитие на религиозен туризъм и поклонничество.

На територията на община Руен няма регистрирани археологически обекти според данните от Археологическия музей.

Културно-историческите паметници в района са обект на посегателства и частично унищожаване от страна на иманяри. Наложително е да се предприемат марки срещу иманярите, опазване, реставрация и консервация на обектите с културно-историческа стойност за района.

1.7. Взаимодействие с други територии и съседни общини

Мястото и ролята на община Руен в регионалното пространство е формирано в резултат на историческите процеси и развитието на социално-икономически, транспортни и културни връзки със съседни общини и други територии. Същевременно съседните общини си взаимодействат и имат потенциал да оказват влияние на развитието, както на близките погранични населени места, така и на целите територии.

Периферното географско положение на общината разкрива възможности за интегрирано развитие и изграждане на връзки със съседни общини и административни центрове като Карнобат и Айтос и областния център Бургас, които могат да стимулират социално-икономическото ѝ развитие в бъдеще.

Община Руен граничи с четири общини от област Бургас – Сунгурларе, Карнобат, Айтос и Поморие, с две общини от област Варна – Дългопол и Долни чифлик, и с една община от област Шумен - Смядово.

Територията на общината е отворена, достъпна и свързана със съседните общини с добре структурирани транспортни връзки посредством няколко „вход-изхода“. Републиканската пътна мрежа на територията на общината се състои единствено от третокласните пътища III-208, III-7305 и III-2085, с обща дължина 76 км. Основната пътна артерия в общината е път III-208 – с. Ветрен – гр. Айтос, с дължина 45 км, преминаващ само на 3 км от общинския център с. Руен. Той свързва общината със съседните общини Айтос и Дългопол, както и с националната пътна мрежа и Паневропейския транспортен коридор VIII. Третокласен път III-7305 осигурява връзката на общината с община Сунгурларе и с второкласен път II-73 – Шумен – Карнобат. Път III-2085 осигурява връзката с община Поморие и играе роля на алтернативна връзка с Черноморското крайбрежие. Голяма част от пътната мрежа е в лошо състояние и се нуждае от ремонт.

Традиционните връзки, които общината поддържа със съседните общини и областния център Бургас пряко влияят върху усвояването на ресурсите и установените модели на развитие на урбанистичната и икономически структури. С областния център функционират добри административни, здравни и културни връзки и възможност за интегриране при изпълнение на мащабни регионални инфраструктурни проекти. Изградени са добри регионални връзки в областта на управлението на отпадъците и опазването на околната среда.

Община Руен е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - Регион Бургас. В сдружението участват още общините: Бургас, Айтос, Камено, Карнобат, Несебър, Поморие, Средец и Сунгурларе. Регионалното депо за неопасни отпадъци „Братово – запад“ е изградено на територията на с. Полски извор, община Камено с обща площ 27,9 ха. Въведено е в експлоатация от 25.05.2015 г.

Положително въздействие върху развитието на община Руен оказват изградените традиционни икономически връзки и мобилност на работната сила с общините Айтос, Поморие, Бургас и к.к. Слънчев бряг. Ежедневно значителен брой от жителите на общината в трудоспособна възраст пътуват до тези съседни общини, където работят в сферата на услугите, промишлеността, бюджетния сектор и туризма (в летния сезон).

С общините Айтос и Поморие има потенциал за разработване на съвместни проекти в областта на туризма и включване на културно-историческото наследство и природното богатство на региона в интегрирани туристически продукти и услуги.

Община Руен има изградени международни контакти с четири чуждестранни общини:

- Община Ташкьопрю, Република Турция, с която има споразумение за побратимяване с цел обмяна на опит;
- Община Къркларели, Република Турция - договор за трансгранично сътрудничество;
- Карачаевски градски окръг, град Карачаевск, Черкезка република - договор за сътрудничество за обмяна на опит;
- Община Евренсекиз, Република Турция – трансгранично сътрудничество

Необходимо е да се засилят международните икономически, търговски и културни връзки и сключване на споразумения за партньорство и с други общини.

За своето интегрирано бъдещо развитие община Руен следва да се възползва от възможностите за териториална свързаност и достъпност със съседните общини и други територии в следните основни направления:

- *Транспортна достъпност и свързаност*, допринасяща за бърз и удобен достъп до различни пазари, мобилност по отношение прилагането на труд и ползването на услуги.

- *Цифрова достъпност, свързаност и умения на населението*, които позволяват включване в различни дигитални пространства, с оглед развиване на значителен обем икономически функции, базирани на достъп до високоскоростни и мобилни широколентови мрежи и предлагане на цифрови обществени, социални, образователни и бизнес услуги.

- Икономическа свързаност, инвестиционна активност и иновационно развитие, допринасящи за повишаване конкурентоспособността, технологично обновяване на местната икономика, създаване на регионални клъстери и свързани производства, за генериране на икономически растеж, осигуряване на заетост и нарастване на благосъстоянието.

Коопериране и интегрирани проекти и дейности със съседните и близки на община Руен територии са възможни в сферата на опазването на околната среда, управлението на отпадъците, опазване на обществения ред, превенция и борба с пожари, наводнения и други природни бедствия, транспорта, развитието на туризма, местната икономика и култура, социалните услуги, здравеопазването, облагородяването на публичната инфраструктура и др.

Правната форма за коопериране на общините за реализация на съвместни проекти и дейности е междуобщинското сътрудничество, регламентирано в Европейската харта за местно самоуправление, Конституцията на Република България и ЗМСМА.

Междуобщинското сътрудничество може най-общо да се дефинира като взаимоотношение, основано на взаимно доверие и разбирателство между местните власти на две или повече общини за реализацията на конкретен проект, инициатива или за предлагане на конкретна услуга от взаимен интерес при запазване на местните приоритети. Смыслът на общинското коопериране е да се мобилизират наличните ресурси на две и повече общини за осъществяване на дейности от взаимен интерес, които не биха могли обективно да се осъществят от всяка от тях поотделно, поради недостиг на средства и капацитет.

2. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

2.1. Демографски параметри

Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж. В община Руен данните показват слаба тенденция на намаляване на населението на община Руен (с около 3,13% за последните 5 години) или с 889 души през 2019 г. спрямо 2014 г.

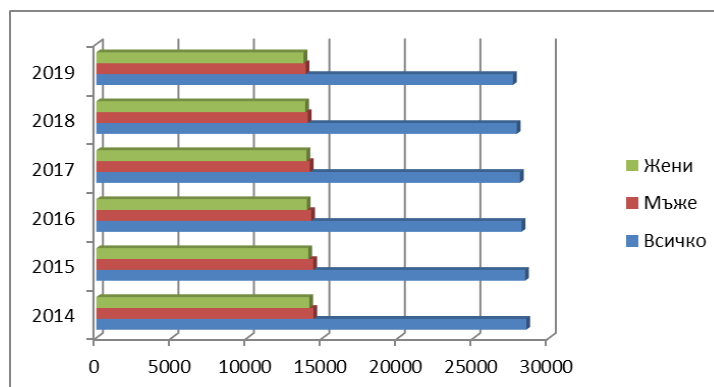
Таблица 9: Население в община Руен 2014 – 2019 г.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Всичко	28482	28399	28170	28058	27846	27593
Мъже	14379	14364	14230	14139	14009	13865
Жени	14103	14035	13940	13919	13837	13728

Източник: Национален статистически институт

През 2019 г. в община Руен живеят 27593 души, 50,2% от които мъже и 49,8% жени.

Графика 2: Динамика на населението в община Руен 2014 – 2019 г.

Източник: Национален статистически институт

Таблица 10: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2017 - 2019 г.

	2017			2018			2019		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	28058	14139	13919	27846	14009	13837	27593	13865	13728
Под трудоспособна ⁴	5191	2662	2529	5134	2637	2497	5044	2606	2438
В трудоспособна ⁵	17731	9453	8278	17515	9321	8194	17229	9154	8075
Над трудоспособна ⁶	5136	2024	3112	5197	2051	3146	5320	2105	3215

Източник: Национален статистически институт

През 2019 г. под трудоспособна възраст е 18% от населението на община Руен. Възрастните над трудоспособна възраст са 5320 души или 19% от населението. Около 63% е делът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 11: Население по възрастови групи в община Руен 2016-2019 г.

Възраст	2016	2017	2018	2019
Общо	28170	28058	27846	27593
0 - 4	1543	1515	1503	1455
5 - 9	1711	1642	1533	1449
10 - 14	1698	1752	1810	1774
15 - 19	1396	1390	1398	1472
20 - 24	1659	1502	1350	1266
25 - 29	1989	1988	1912	1767
30 - 34	2124	2007	2006	1966
35 - 39	2261	2281	2228	2137
40 - 44	2221	2259	2241	2225
45 - 49	2088	2155	2164	2134
50 - 54	1870	1836	1909	1928
55 - 59	1820	1781	1767	1839
60 - 64	1718	1760	1689	1706
65 - 69	1464	1520	1560	1590
70 - 74	1120	1094	1168	1221
75 - 79	806	878	890	918
80+	682	698	718	746

Източник: Национален статистически институт

Населението на община Руен застарява, но с по-бавни темпове спрямо средните за страната. Към 2019 г. децата и младежите до 19 г. са 6150 или 22,28% от жителите на общината, а възрастните над 65 годишна възраст – 4475 или 16,22%.

Таблица 12: Естествен прираст на населението на община Руен 2014-2019 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014	323	163	160	295	166	129	28	-3	31
2015	321	161	160	268	149	119	53	12	41
2016	302	147	155	306	161	145	-4	-14	10
2017	300	162	138	290	181	109	10	-19	29

⁴ Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

⁵ В трудоспособна възраст - жени от 16 до 61 години и 2 месеца и мъже от 16 до 64 години и 1 месец за 2018 г.

⁶ Над трудоспособна възраст - тези граници са до навършването на 61 години и 2 месеца за жените и 64 години и 1 месеца за мъжете.

2018	296	158	138	305	155	150	-9	3	-12
2019	290	159	131	281	146	135	9	13	-4

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението в общината като цяло е положителен, средно по +14,5 души на година. Минимални отрицателни стойности са регистрирани през 2016 г. – минус 4 и 2018 г. – минус 9 души. Средногодишният брой на живородените деца в община Руен за периода 2014-2019 г. е 305. Средната смъртност за изследваните 5 години е 291 човека годишно.

Таблица 13: Заселени, изселени и механичен прираст в община Руен 2014-2019 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014	227	98	129	423	201	222	-196	-103	-93
2015	274	106	168	410	133	277	-136	-27	-109
2016	256	85	171	481	205	276	-225	-120	-105
2017	450	137	313	572	209	363	-122	-72	-50
2018	512	177	335	715	310	405	-203	-133	-70
2019	479	174	305	741	331	410	-262	-157	-105

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението е отрицателен, като за 2019 г. е минус 262 души. Средногодишно населението на община Руен за периода 2016-2019 г. намалява от миграция с около 201,5 човека, което също оказва негативно влияние върху демографските процеси. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2019 г. е намаляло със 253 души.

Таблица 14: Население по населени места в община Руен 2016-2019 г.

Община / населено място	2016	2017	2018	2019
Община Руен	28170	28058	27846	27593
с. Билка	544	534	527	511
с. Вишна	244	239	226	221
с. Вресово	994	1003	1016	1032
с. Добра поляна	691	685	686	689
с. Добромир	1039	1038	1027	1025
с. Дропла	254	254	252	257
с. Дъскотна	761	753	738	716
с. Дюля	-	-	-	1
с. Заимчево	460	455	439	437
с. Зайчар	1130	1133	1110	1110
с. Звезда	-	-	-	1
с. Каменък	190	187	179	177
с. Каравельово	476	469	457	426
с. Листец	403	388	385	386
с. Люляково	1648	1648	1636	1619
с. Мрежичко	543	540	548	549
с. Планиница	1445	1431	1418	1398

с. Подгорец	334	335	334	334
с. Преображенци	483	479	485	481
с. Припек	446	439	423	411
с. Просеник	1356	1351	1339	1301
с. Разбойна	858	849	850	838
с. Речица	799	775	768	743
с. Рожден	447	443	441	434
с. Рудина	215	213	216	214
с. Руен	2388	2425	2439	2456
с. Рупча	409	420	417	424
с. Ръжица	1175	1177	1167	1171
с. Сини рид	343	339	341	330
с. Скалак	541	531	519	514
с. Снежа	348	340	334	332
с. Снягово	1041	1043	1036	1022
с. Соколец	527	530	520	505
с. Средна махала	302	302	309	313
с. Струя	644	637	628	627
с. Топчийско	875	871	862	845
с. Трънак	1210	1205	1222	1219
с. Череша	705	701	692	678
с. Шиварово	254	249	250	246
с. Ябълчево	1200	1203	1188	1177
с. Ясеново	448	444	422	425

Източник: Национален статистически институт

Населението по населени места в общината намалява и не е равномерно разпределено по територията. Около 9% от населението живее в административния център – с.Руен.

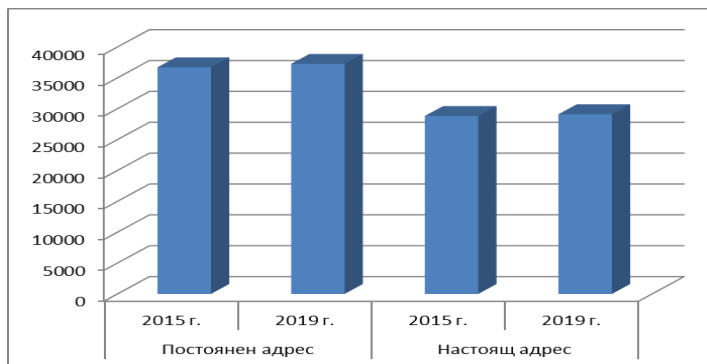
Община Руен не е засегната от процесите на силна урбанизация, характерни за повечето райони на страната. Въпреки, че населението не е равномерно разпределено по общинската територия, то е сравнително балансирано между града и селата. Това обуславя необходимостта от прилагане на интегриран подход и стимулиране развитието, както на административния център, така и на малките населени места в общината.

Таблица 15: Население по постоянен и настоящ адрес в община Руен 2015 г. и 2019 г.

Постоянен адрес		Настоящ адрес	
2015 г.	2019 г.	2015 г.	2019 г.
36713	37269	28824	29112

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Графика 3: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2015-2019 г.

По данни на ГД ГРАО (<http://www.grao.bg>) населението на община Руен по постоянен адрес нараства с около 1,5% през 2019 спрямо 2015 г. и към 31.12.2019 г. е 37269 души. Населението по настоящ адрес за анализирания период също нараства с 1% и към 31.12.2019 г. е 29112 души. С решение №7/10.01.2013 г. на МС, публикувано в ДВ бр.5 от 2013 г. е закрито населеното място с. Китка. В последствие с решение №169/27.02.2013г. на общински съвет Руен е преобразувано в селищно образувание „Китка”.

Село Дюля и село Звезда са обезлюдени, но не са закрити има регистриран 1 жител по настоящ адрес в с Дюля и в село Звезда има 1 жител регистриран по постоянен адрес.

Тенденциите, като намаляваща раждаемост и застаряване на населението, се наблюдават в повечето общини на област Бургас и ЮИР и са симптоматични за страната като цяло, но в община Руен не са изразени. В по-голяма степен продължават да се наблюдават и задълбочават тенденции свързани с интензивна външна миграция.

Като цяло, текущата демографска картина и перспективите за нейното развитие в средносрочен и дългосрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) демографският фактор ще подпомага възможността на икономическата система да генерира устойчив растеж и ще поддържа ефективността на икономическата политика, насочена към осигуряването на предпоставки за такъв в бъдеще.

Политиката за недопускане на демографска криза в района трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи, като по този начин задържат и привличат млади хора за живот и работа в общината.

2.2. Пазар на труда – заетост и безработица

Пазарът на труда в община Руен е негативно повлиян от демографските процеси, при ясна перспектива за изостряне на отрицателните им въздействия в средносрочен период. Трайните тенденции на демографски неравновесия между раждаемост и смъртност се допълват от емиграционни вълни, най-вече на млади хора в трудоспособна възраст, което се оказва негативно за местния пазар на труда. Важни за настоящето и още по-важни за бъдещето са възпроизводството на населението и на работната сила. Демографското възпроизводство е важно за наличието на човешки ресурси за развитие на икономиката. Структурите на населението по възраст и пол предопределят раждаемостта, но и работната сила и нейната производителност на пазара на труда.

Формирането на работната сила е процес, осъществяващ се извън пазара на труда и в този смисъл неговите количествени параметри са предопределени от демографските процеси и най-вече от процесите на раждаемост, смъртност, естествен прираст на населението и

емиграционните му движения. Намаляването на работната сила е фактор силно ограничаващ икономическия растеж на община Руен. Друг такъв фактор е ниската икономическа активност на населението в трудоспособна възраст.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка и на регионално ниво (в райони намиращи се далеч от индустриални и административни центрове, планински райони) и на подотраслово ниво (за някои професионални тенденции и професии). Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големи градове у нас или в чужбина. Пазарът на труда изпитва остър недостиг на квалифицирани кадри, а в същото време безработицата сред лицата без образование и квалификация остава сравнително висока.

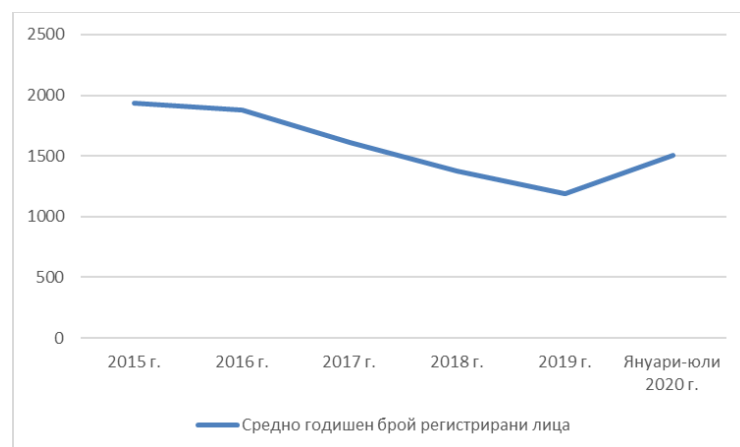
Таблица 16: Средногодишен брой на безработните лица и равнище на безработица 2015-юли 2020 г.

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Януари-юли 2020 г.
Средно годишен брой регистрирани лица	1939	1880	1609	1378	1193	1502
Средно годишно равнище на безработица в %	19,00	18,40	15,70	13,50	11,70	14,80

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Руен

Коефициентът на безработица представлява относителният дял на безработните лица от икономически активното население (работната сила). Равнището на безработица в община Руен намалява значително - с 7,3 пункта през периода 2015-2019 г. Средногодишният брой на регистрираните безработни лица към 2019 г. е 1193 (с 38,5% по-малко спрямо 2015 г.).

Графика 4: Динамика на безработицата в община Руен 2015-юли 2020 г.

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Руен

Равнището на безработица през 2019 г. достига едни от най-ниските си нива за последните 10 години – 11,70%. Въпреки това остава по-високо от средните стойности за област Бургас - 5,6% и за страната 5,9%.

От обявяването на извънредното положение в България през месец март 2020 г. броят на регистрираните безработни в Дирекция „Бюро по труда“ нараства значително. Към края на месец юли 2020 г. се наблюдава отново покачване на нивата на безработица в общината, причинени от кризата с коронавируса COVID 19. За първите седем месеца на 2020 г. регистрираните безработни лица са 1502, а равнището на безработица е 14,80%. Най-засегнати от намаляване обема на работата в местните предприятия са лицата над 50 годишна възраст.

Регистрираните безработни лица за периода 2015 г. – юли 2020 г. са общо 9 501. Най-много са безработните с основно и по-ниско образование, а най-малко са безработните с висше образование.

Таблица 17: Продължително безработни лица и разкрити нови работни места в община Руен 2015-07.2020 г.

Показател/година	2015	2016	2017	2018	2019	01-07. 2020
Ср.годишен брой продължително безработни лица	743	739	628	443	263	142
от тях жени	469	470	397	284	171	84
Разкрити нови работни места	-	67	-	-	32	142

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Руен

Броя на продължително безработните лица намалява ежегодно и през 2019 г. са със 601 по-малко спрямо 2015 г., което представлява намаляване с 81 % за период от 5 години. През цялото време жените преобладават като по-голяма част от продължително безработните лица, като средният им процент за периода 2015-2019 г. е 68,39. Разкритите нови работни места са едва 241 броя или 8,15% от броя на продължително безработните лица.

Таблица 18: Работни места по програми и мерки за насърчаване на заетостта в община Руен 2015-07.2020 г.

Вид/ година	2015	2016	2017	2018	2019	01-07. 2020
Проведени активни мерки на пазара на труда	15	13	9	9	10	6
Брой квалификационни курсове	0	0	2	5	2	2
Брой програми за насърчаване на заетостта вкл. за младежи до 29 г.	41	38	39	45	22	18
Брой регионални програми за заетост и брой на участниците в тях	1/10	1/25	1/14	1/18	1/19	1/0
Обхванати лица от програми и мерки за заетост	313	287	146	194	90	50

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Руен

Работните места по програми за насърчаване на заетостта намаляват през анализирания период. Местата по национални програми и мерки за заетост през 2019 г. са с 71% по-малко, спрямо 2015 г.

За периода 2015-2019 г. от Дирекция „Бюро по труда“ – Руен са изпълнени голям брой програми за насърчаване на заетостта – общо 185 или 37 средногодишно. В регионални програми

за заетост за 5 годишния периода са включени общо 86 лица. Броя на проведените активни мерки на пазара на труда варира в близки граници и за периода 2015 г. до юли 2020 г. е общо 66 или 10,33 броя на година.

Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите, е процес, който поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал на работната сила, от една страна чрез учене през целия живот и, от друга, чрез активно стареене на лицата, които продължават да се трудят и в напреднала възраст.

Въпреки предприетите мерки и програми за насърчаване на заетостта през последните години, все още се наблюдава различие в заетостта между двата пола и преимущество на безработните със средно, начално и по-ниско образование.

Отсъствието на възможности, стимули и ефективни механизми за повишаване на квалификацията на възрастното и нискообразовано население ограничава растежа на производителността и намалява шансовете за получаване на желаните от пазара трудови умения. Нискоефективното предлагане на възможности за учене през целия живот (УЦЖ) също е съществена пречка пред икономическия растеж, тъй като намалява способността на заетите да се прехвърлят при работодатели, сектори и райони с по-висока добавена стойност и не позволява на безработните и икономически неактивните нискоквалифицирани работници да бъдат интегрирани отново на пазара на труда.

Налице е необходимост от предоставяне на адекватни стимули и достатъчна свобода и гъвкавост на доставчиците на обучение за адресиране на незадоволените нужди на пазара на труда. Особено належащо е преодоляването на ниското ниво на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси в общината, което пречат широко използване на ИКТ и базираните на тях услуги и постигането на цифров растеж.

Като цяло условията на пазара на труда в община Руен през последните години се подобряват, но продължават да са налице редица предизвикателства. Безработицата намалява постоянно след достигнатия пик от 19% през 2015 година, за 2019 г. отбелязваме рекордно ниски нива от 11,70%. Равнището на заетост обаче остава далеч както от националното, така и от средното ниво в ЕС.

Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението продължава да намалява и застарява. Делът на дълготрайно безработните остава сравнително висок. В малките населени места няма капиталовложения и почти липсват форми на индустрия. В същото време нараства недостигът на квалифициран труд, което отправя допълнително предизвикателство пред активните мерки на пазара на труда.

2.3. Образование

В община Руен има добре функционираща система за предучилищно и училищно образование, възпитание и личностна подкрепа, които се осигуряват в детските градини и училищата. Образователната система е добре организирана, обезпечена с кадри и материално-техническа база и осигурява общообразователната и професионална подготовка на учащите се.

Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието. Демографските процеси в община Руен водят до постепенно намаляване на броя на учениците.

През учебната 2019/2020 г. в община Руен функционират 20 училища. Броят на учебните заведения в общината през последните 5 учебни години се запазва постоянен.

За осигуряване на достъп до качествено образование са реструктурирани няколко училища. Основно училище "Димитър Полянов" с. Трънак е преобразувано в Средно училище "Димитър Полянов", а Основно училище "Св. Св. Кирил и Методий" с. Просеник е преобразувано в Обединено училище "Св. Св. Кирил и Методий".

Таблица 19: Сравнителни данни за общообразователните и професионални училища по учебни години

Учебни години	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Брой училища	20	20	20	20	20
Брой учители	217	216	224	201	237
Брой паралелки	140	143	136	138	142
Брой ученици	2971	2975	2777	2758	2731
в т.ч. - мъже	1439	1443	1279	1339	1327
в т.ч. - жени	1532	1532	1498	1419	1404

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

До учебната 2019/2020 г. се запазва тенденцията на намаляване на учениците в община Руен. През учебната 2015/2016 г. в местните училища са се обучавали 2 971 ученици, а през учебната 2019/2020 г. – 2 731. Броят им е намалял с 240 или с 8%. Паралелките в училищата се запазват относително постоянен брой и през последната учебна година са 142. В структурата на учениците по пол преобладават момчетата 51%, а момчетата са 49%. Броят на учителите в местните учебни заведения се увеличава с 9% - от 217 през 2015/2016 учебна година на 237 през 2019/2020 г.

Обучението в средните училища в с. Руен, с. Люляково и с. Трънак не е напълно съобразено със спецификата на местната икономика, но продължава да се търси по-тясно обвързване на профилираните паралелки с икономическата специализация на района и на пазара на труда. Запазването на обучение по традиционни за училищата професии, въпреки затихването или закриването на определени производства, създава трудности с намирането на работа и разминаване между придобитата квалификация и възможността за трудова реализация. Това води до известен отлив от професионалното образование на част от младите хора и търсене на възможности за учене и реализация извън границите на общината.

Оптимизирането на училищната мрежа създава предпоставки за финансиране на професионални училища, защитени професии, съобразно потребностите на общината, както и с внедряване на обучение чрез работа (дуално обучение). В община Руен вече са предприети необходимите мерки за стимулиране на обучението по търсените на пазара на труда професии, степен на квалификациите, съобразно степента на развитие на местната икономика и заявените инвестиционни намерения, като продължава политиката за достъп до образование на учениците от специфични целеви групи.

Важна тема засягаща професионалното образование е дуалното обучение, интересът към тази форма на обучение с практика е изключително голям. Има тенденция за разширяване на дуалното обучение у нас, но за целта са нужни промени, най-вече законодателни. Този вид обучение засяга две групи лица – над 16 години, които са в образователната система, и тези, които са на пазара на труда над 16 години.

Организирането на обучение чрез работа (дуално обучение) е нова възможност за повторно включване на рано напусналите образователната система.

Сериозен проблем в общината е неблагоприятната тенденция за нарастване броя на напусналите образователната система ученици.

По данни на НСИ напусналите преждевременно основното образование ученици от община Руен през последните пет учебни години са 295, разпределени, както следва:

- 2014/2015 г. – 73 ученици от I до VIII клас;
- 2015/2016 г. – 69 ученици от I до VIII клас;
- 2016/2017 г. – 59 ученици от I до VIII клас;
- 2017/2018 г. – 37 ученици от I до VII клас;
- 2018/2019 г. – 57 ученици от I до VII клас.

Средно около 60 деца и младежи отпадат от образователната система всяка година.

Предприемат се адекватни мерки за намаляване броя на преждевременно напусналите подлежащи на обучение ученици, както следва:

- Превенция за предотвратяване причините за преждевременно напускане на училище.
- Интервенция за ограничаване на преждевременното напускане.
- Компенсиране, което има за цел да подпомогне преждевременно напусналите училище отново да се включат в образованието или да придобият квалификация.

От 2018 г. има промяна в системата на делегираните бюджети, като финансирането не зависи само от броя на децата и учениците, а и от броя на паралелките, от спецификата на региона, в който се намира училището, а в по-дългосрочен период и от качеството на образователния процес.

Структурите на предучилищното образование в общината са добре развити. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е много добра.

В общината през 2019/2020 учебна година функционират 14 детски заведения, като броят им се увеличава с 2 в сравнение с учебната 2015/2016 г.

Таблица 20: Сравнителни данни за общинските детски градини по учебни години

Учебни години	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Брой детски градини	12	13	13	14	14
Брой групи	57	55	55	52	52
Педагогически персонал	75	74	81	83	80
Брой деца	990	890	901	891	904
в т.ч. - мъже	510	480	480	493	493
в т.ч. - жени	480	410	421	398	411

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

Броят на обхванатите деца в детските градини намалява с 86, което е почти 9% за разгледаните 5 учебни години. През учебната 2019/2020 година детските градини в община Руен се посещават от 904 деца, разпределени в 52 групи и обучавани от 80 души педагогически персонал. Броят на педагогическия персонал се увеличава с 5 души спрямо учебната 2015/2016 г. В детските градини се приемат деца на възраст 3 – 7 години, по желание на родителите (съгласно ЗПУО, Наредба №5 за предучилищно образование и Наредба за условията и реда за записване, отписване и преместване на деца в общинските детски градини на територията на община Руен), като групите се оформят по възрастов принцип.

Капацитетът на детските заведения в община Руен – 963 места е достатъчен за да обхване всички деца от 3 до 7 годишна възраст на територията на общината. На 100 деца в общината се падат 107 места в детските градини.

Инвестирането в предучилищното образование е инвестиране в бъдещето, защото е доказано, че в периода между третата и седмата години в най-голяма степен се формират когнитивни, социални, емоционални и най-вече езикови умения и интелигентност на децата.

Всички деца на 5 и 6-годишна възраст в община Руен, за които е задължително предучилищно образование са обхванати за учебната 2019/2020 г. и посещават подготвителните групи в детските градини.

В детските градини обучението на децата със специални образователни потребности се подпомага от ресурсен учител съобразно потребностите им. Броят на ресурсните учители се определя от броя на децата и учениците със СОП, от вида на подкрепата и от броя часове за ресурсно подпомагане.

Сферата на образованието в община Руен като цяло е обезпечена с квалифицирани кадри. Няма нередовни учители. Няма недостиг на специалисти по отделните дисциплини. В общината са налице достатъчен брой учители по отделните предмети, с висше и полувисше образование и съответната квалификация.

Наличието на квалифицирани преподавателски кадри в достатъчна степен е силна страна за общината, което е едно от условията за постигане на добри резултати при подготовката на учащите в системата на средното образование. Учителите имат възможност да повишават квалификацията си чрез участие в обучителни курсове и семинари.

Предвид негативните демографски тенденции за страната, нивото на образователните характеристики на населението е ключова предпоставка за качеството на човешкия ресурс. Тенденциите, които ще окажат влияние върху сектора на образованието през следващите години отразяват основните изисквания за равнопоставен достъп до качествено образование на всички равнища и за всички социални групи и по-добро обвързване на образованието с науката и бизнеса, с търсените знания и умения.

Сериозен проблем, характеризиращ квалификацията на човешките ресурси в страната и в частност в община Руен, е ниското ниво на компютърни и цифрови умения, което пречат за широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги и постигането на цифров растеж. През последните години се правят опити за навлизане на модерните технологии в учебния процес, но резултатът е противоречив. Кризата с COVID-19 принуди учителите и учениците да се пренастроят бързо към дистанционна форма на обучение. Това доказва необходимостта от интервенции на всички нива на образователната система за повишаване на цифровата грамотност на учениците и избягване на така нареченото цифрово изключване.

2.4. Здравеопазване

Системата на здравеопазването в община Руен включва само доболнична помощ и Филиал за спешна медицинска помощ. Доболничната помощ се осъществява от общопрактикуващи лекари и специализирани медицински практики.

Таблица 21: Лечебни и здравни заведения в община Руен 2015-2019 г.

Персонал/Години	2015	2016	2017	2018	2019
Лекари	14	14	16	14	13
Лекари по дентална медицина	9	11	11	5	5
Специалисти по здравни грижи	12	12	12	14	14
Население на 1 лекар	2034	2029	1761	1989	2123
Население на 1 лекар по дентална медицина	3165	2582	2561	5569	5519

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg>

Извънболничната помощ се предоставя от „Медицински център - Руен“, който предлага първични медицински прегледи, диагностика и лечение от общопрактикуващи лекари.

Към 2019 г. първичната извънболнична помощ се осъществява от 13 индивидуални практики за първична медицинска помощ. В общината функционират и 5 практики по дентална медицина, броят им намалява значително през 2015 г. спрямо предходните години. В общината по официални статистически данни са регистрирани общо 14 медицински специалисти по здравни грижи (медицински фелдшери и медицински сестри). Техният брой се увеличава с 2 лица през последните 2 години.

На един лекар в община Руен през 2019 г. се падат 2 123 души, а на един лекар по дентална медицина – 5 519 души. Осигуреността от лекари на човек от населението е значително под средните стойности за страната.

Спешната медицинска помощ в община Руен се осъществява от Филиал за спешна медицинска помощ (ФСМП) - Руен към Център за Спешна медицинска помощ – град Бургас. ФСМП - Руен се състои от 1 долекарски екип за спешна медицинска помощ (ЕСМП). Филиалът обслужват всички 41 населени места в община Руен. Когато екипа е ангажиран със служебните си задължения, екип от ФСМП - Айтос оказва необходимата спешна медицинска помощ на населението в община Руен.

Поради големия брой населени места и значителното население, както и сравнителната отдалеченост на много от населените места в голям процент от случаите екипите достигат до потребителите за повече от 20 минути.

Здравна помощ се предоставя и в Здравни кабинети в детски заведения и училища.

Таблица 22: Аптеки и дрогерии в община Руен към 2020 г.

№	Аптеки	Населено място	Адрес
1	"Експресфарма"	с. Руен	ул. "Първи май" № 41А
2	„Лозинвест“	с.Руен	ул."Първи май"37
3	„Елифарм“	с. Люляково	Ул. „Васил Левски“ № 29
4	„Фармакон“	с. Просеник	ул. "Любен Каравелов" №6
5	„Елифарм“	с. Добромир	
№	Дрогерии	Населено място	Адрес
1	„Фабия-79“	с. Сини рид	УПИ 8-36, кв. 6
2	"Медика"	с. Трънак	Ул. „Хан аспарух“ № 15
3	"Фани"	с. Трънак	Ул. „Хан аспарух“ № 17 А
4	"Генов“	с. Просеник	УПИ 13-247
5	"Бекир Хасан"	с. Ябълчево	
6	"Маг Фарм"	с. Топчийско	Ул. „Средна гора“ № 58
7	„Елифарм“	с. Планиница	ул. „Л.Каравелов“ № 1
8	„Мияна фарма“	с. Дъскотна	УПИ 11, кв. 25

Източник: РЗИ - Бургас

Броят на аптеките и дрогериите в община Руен е значителен – общо 13, териториално разпределени в общинския център с.Руен и 9 от по-големите населени места в община Руен. Това улеснява в голяма степен снабдяването с основни видове лекарства на населението в по-голямата част на общинската територия.

Здравното и медицинско обслужване на населението в община Руен към 2020 г. е като цяло осигурено със спешна и доболична помощ, но е необходимо увеличаване броя на лекарите и медицинския персонал.

Детските градини и учебните заведения са осигурени с необходимите медицински специалисти, оборудвани медицински кабинети и се извършва широка профилактична дейност с цел ограничаване на рисковите фактори сред подрастващите.

Основните рискови фактори (тютюнопушене, употреба на алкохол, затлъстяване, небалансирано хранене и ниска двигателна активност) продължават да обхващат голяма част от населението и да застрашават здравето му. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Подобряването на общата система за навременна и всеобхватна профилактика ще спомогне за снижаване на заболяемостта и много по-качествено лечение на болните.

Предизвикателство пред намаляването на преждевременната смъртност е повишаването на здравната култура, особено сред малцинствените групи, които се характеризират с ограничен достъп до здравни услуги. Осигуреността на населението в общината с медицински специалисти е относително добра, но с териториални диспропорции и с неблагоприятна перспектива, във връзка с емиграцията на квалифицирани специалисти и малък брой присъединяващи се към работната сила в системата на здравеопазването.

Анализът на инфраструктурата, осигуреността и достъпността до здравни услуги установява неравномерност в разпределението на материалната база и диспропорции в осигуреността с лекари и медицински персонал. Значителен потенциал за подобряване на ефективността се крие в засилването на ролята на първичната помощ за сметка на болничното лечение, както и в ускоряване на процесите на навлизане на електронното управление в системата на здравеопазването.

Развитието на качествено здравеопазване в общината трябва да бъде насочено към:

- Осигуряване на равен и ефективен достъп до качествено здравеопазване чрез осигуряване на равни възможности за достъп до здравните услуги на хората, включително и на живеещите в малки населени места, отдалечени от градския център;
- Модернизация на материално-техническата база на медицинските кабинети, чрез осигуряване на съвременна медицинска апаратура;
- Привличане на млади медицински кадри за работа в общината;
- Укрепване на капацитета на общественото здравеопазване и засилване ролята на профилактиката и първичната помощ за сметка на болничното лечение;
- Подобряване на здравния статус на местното население;
- Повишаване на здравната култура сред малцинствените групи.

В периода 2021-2027 г. по предложение на МЗ е необходимо изграждане на хосписи за долекуване и полагане на медицински грижи извън болнична среда.

2.5. Социални дейности, услуги и социално включване

В община Руен спектъра от социални услуги в общността е минимален и се изразява основно в предоставяне на услугата „Личен асистент“ от Дирекция „Социално подпомагане“. Не се предоставят социални услуги в специализирани институции.

В групата на социалните дейности се отнасят социалните услуги за деца в риск, специализирани институции за възрастни хора, социални услуги на стари хора и хора с физически и психически увреждания и др.

В рамките на проект по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. се предоставя услугата „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в община Руен“. През настоящата година след подписване на допълнително споразумение към договора за

финансиране се удължава срока за предоставяне на здравно-социалната услуга от община Руен за още 6 месеца, считано от 21 септември 2020 г.

Община Руен има за цел да реализира сериозен напредък в областта на социалното подпомагане и да предлага в бъдеще широк кръг от социални дейности и услуги, които са предвидени в общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Мобилни социални услуги
- Домашен помощник
- Личен асистент
- Център за обществена подкрепа
- Обществена трапезария
- Дневен център
- Социално-учебно професионален център

Държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето, рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на община Руен се провежда от Дирекция „Социално подпомагане” (ДСП) - Бургас.

За реализиране на дейността си ДСП:

- Извършва цялостната дейност по отпускане, отказване и прекратяване на социални помощи и семейните помощи за деца;
- Извършва дейности по социалната рехабилитация и интеграция на хората с увреждания;
- Осъществява текуща и практическа дейност по закрила на детето;
- Извършва временно настаняване и прекратяване на деца при близки и роднини, приемни семейства и институции;
- Предоставя целева финансова помощ, предназначена за подкрепа на детето и семейството, с цел превенция и реинтеграция и отглеждане на детето в семейството или при близки и роднини;
- Извършва конкретна социална работа, насочена към подкрепа на рисковите групи с цел социалното им включване в общността, консултира и работи индивидуално с всеки нуждаещ се за социалната му адаптация и интеграция;
- Оказва методическа помощ и съдействие на Общинската администрация при предоставяне на социални услуги в общността и в специализирани институции;
- Съдейства и сътрудничи на физически и юридически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и социални услуги.

По данни от ДСП - Бургас към 2019 г. в община Руен са регистрирани общо 1 960 лица с увреждания, в това число 1 253 лица с физически увреждания, 312 лица с психически увреждания и 86 деца с физически и психически увреждания.

За периода 2017-2019 г. технически помощни средства са получили общо 436 лица с увреждания. За същия период социални помощи са получили общо 583 лица/семейства от община Руен. Броят на лицата получили помощи за отопление с твърдо гориво и/или ел.енергия от ДСП се увеличава през последната година, както следва:

- 2017 г. – 1581 бр.
- 2018 г. – 1580 бр.
- 2019 г. – 1831 бр.

По информация от ДСП към 31 декември 2019 г. в община Руен няма регистрирани приемни семейства и настанени деца.

Общината има нужда от разкриване на нови и разширяване обхвата и качеството на съществуващите социални услуги.

За повишаване качеството на предлаганите социални услуги е необходимо да бъдат предвидени допълнителни финансови средства за повишаване квалификацията и преквалификацията на служителите.

В рамките на програмния период 2021-2027 г. на национално ниво се планира изграждане на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги, съответно за:

- Реформиране на съществуващите Домове за стари хора;
- Създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни хора;
- Създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания;
- Създаване на специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания;
- Създаване на други видове социални услуги (за спешно настаняване, ранна интервенция, консултативни за деца и семейства и т.н.);
- Подобряване на средата в съществуващи социални услуги/реформиране на съществуващи социални услуги.

2.6. Култура и традиции

Културата е един от факторите за устойчиво развитие и съхраняване на духовността на населението. В община Руен се осъществяват дейности за развитие и закрила на културата, като се съчетават държавните изисквания с местните условия, културни специфики и традиции.

Основните културни дейности, развивани в общината са: читалищна, библиотечна, музейна и религиозна. За тяхното осъществяване е изградена съответната инфраструктура и функционира добре изградена мрежа от културни институти и организации.

Културната инфраструктура в община Руен е представена от 21 народни читалища, които са основните средища на културното развитие и духовното обогатяване на населението. Те продължават да развиват културно-просветна и художествена самодейност и да организират творческите занимания на постоянно действащи групи за певчески, танцов и автентичен фолклор, кукерска група, клубове и музейни сбирки.

Таблица 23: Народни читалища и художествени състави в община Руен

Наименование, местонахождение	Художествени състави, клубове и групи
"Просвета -1929 г." – Село Люляково	"Верни на традициите"и Клуб "Любители на орхидеи"; Езикови школи и курсове; Клубове по краезнание; Музейни колекции; Ансамбъл за изворен фолклор; Лазарска и Коледарска група; Театрални състави; Танцов клуб "Ритми"; Детски танцюа състав „Люляче“; Група за стари градски песни; Групи за класически и/или модерен балет, съвременни и характерни танци;
"Атанас Манчев-1959г." – Село Топчийско	Фолклорни състави и формации; танцови състави и групи

"Зора-1928 г." – Село Руен	Лазарска и Коледарска група; Кръжоци, клубове и школи по изкуствата; Езикови школи и курсове; Клубове по краезнание; Музейни колекции; Театрални състави; Танцови състави и групи; Групи за класически и/или модерен балет, съвременни и характерни танци
"Фар-1952г." – Село Зайчар	Детска фолклорна група; Група за модерни танци;
"Искра-1927 г." – Село Вресово	Кукерска група - участие в маскарadni игри в гр.Перник, Ямбол, Бургас, Айтос, с.Руен, с.Вресово и др. Лазарки
"Ралю Тодоров Кехайов - 1929г." - Село Просеник	Клуб приятел на книгата, пенсионерски клуб, кръжок, „Сръчни ръчички“; Лазарска, Коледарска, Кукерска битова група
"Пробуда-1937г." – Село Ръжица	Фолклорна група; Танцова група; Индивидуални изпълнители;
"Пробуда 1928г." – Село Ябълчево	Клуб „Сръчни ръчички“; Фолклорен състав; Участия в празници и събор; Летни занимания, участия в коледен базар;
"Кирил и Методий 1965 г." – Село Соколец	Фолклорни състави и формации; танцови състави и групи
"Христо Смирненски 1953г." – Село Струя	Фолклорни състави и формации; танцови състави и групи
"Светлина-1950 г." – Село Добромир	Кръжоци, клубове и школи по изкуствата; Езикови школи и курсове; Клубове по краезнание; Фолклорни състави и формации; Театрални състави; Танцови състави и групи; Групи за класически и модерен балет, съвременни и характерни танци
"Димитър Полянов 1957 г." – Село Снягово	Фолклорни състави и формации; танцови състави и групи
"Съзнание -1928 г." – Село Дъскотна	Клуб "Краезнание"; Група за автентичен фолклор на етносите.; Група за танци "Магията на танца";
"Пробуда-1952" – Село Добра поляна	Кръжок-„ Сръчни ръце”- от 7 до 50 г. Кръжок „Млад приятел на книгата”- от 7 до 30 г.; 1 Музейна сбирка; 2 Фолклорни групи - от 7 до 18 години 1- група за модерни танци;
"Максим Горки -1951 г." – Село Скалак	Клубове за събиране на стари материали за родния край; Турски фолклор; Организиране и участие в празници, фестивали, събори, изложби и спортни занимания; Работа с хора с увреждания и с малцинства
Пробуда – Село Сини рид	Не функционира

"Хаджи Димитър 1939" – Село Череша	Народни танци; Модерни танци
"Иван Вазов 1952 г." – Село Планиница	Клуб "Краезнание"; Фолклорна група; Танцов състав; Група "Занимания по интереси" в сътрудничество с училището; Клуб "Приатели на книгата"
"Любен Каравелов-1961г." – Село Каравелово	Фолклорни състави и формации; танцови състави и групи
Христо Ботев 1933г. – Село Трънак	Фолклорна група; Театрални състави; Танцови състави и групи.
"Нова светлина 2019" – Село Мрежичко	Новорегистрирано читалище през 2020 г.

Публичен регистър на Народните читалища - <https://chitalishta.com/>

Една от основните дейности на читалищата е библиотечната. Библиотечният им фонд е значителен, но има нужда от обновяване и допълване.

Във всички читалища се развива самодейна дейност (музикална, танцова, фолклорна, образователно-просветна). Финансовите средства за издръжка на читалищата в общината обаче са недостатъчни. От належащ частичен или цялостен ремонт на сградите се нуждаят читалищата в с.Вресово, с.Ръжица, с.Трънак, които са в лошо физическо състояние.

Читалище „Зора 1928” с. Руен е утвърден културен център в общината с функциониращи форми на художествена самодейност, богат библиотечен фонд и се явява методически център на останалите читалища в общината.

Целта на читалищата е да задоволяват потребностите на населението, свързани с: развитие и обогатяване на културния живот; запазване на българските обичаи и традиции; разширяване знанията на населението и приобщаването им към ценностите на науката, изкуството и културата; възпитаване и утвърждаване на национално самосъзнание.

Културно-просветните дейности, които се развиват на територията на общината, се организират от народните читалища. Във всички населени места се честват националните празници, обичаи и се провеждат традиционните годишни събори. За всички надарени и талантиливи деца има сформирани групи по изкуства и танци, като целта е да се работи за културното им възпитание и да се организира и осмисля свободното им време, извън учебните занятия.

Съхраняването на читалищата е важно, тъй като те остават средища на културната и просветна дейност, особено в по-малките населени места и позволяват развитието на талантите и съхраняването на традициите.

Основните проблеми на читалищата в общината са свързани с недостатъчните средства за ремонти на сградния фонд, закупуване на необходимата съвременна техника и оборудване, на нови книги и материали за библиотеките и за участия на художествените състави в национални и международни прояви. Проблем си остава липсата на достатъчно компютърно оборудване, принтери и интернет в читалищата, за да се превърнат в съвременни културно-просветни средища.

По-отдалечените и слабо населени места в периферните територии на община Руен са затруднени в своите комуникации в социален и икономически аспект, изолирани от обществен и културен живот в района и в страната. Осигуряването на достъп до компютри, интернет и он-лайн услуги на хората, живеещи в отдалечени от общинския център райони ще допринесе за преодоляването на тези тенденции и стимулиране на социалното сближаване.

Читалищата са важни центрове, в които трябва да бъде осигурена цифрова достъпност и свързаност и да се насърчават уменията на населението за включване в различни дигитални пространства.

Съвместно с Община Руен, голяма част от читалищата организират и поддържат богат културен календар и разнообразяват духовния живот на местното население.

Таблица 24: Традиционни културни събития в община Руен

Събитие	Организатор	Период/месец
1.Традиционен общински събор с.Руен	Община Руен	През месец май всяка година в с.Руен се провежда традиционен общински празник, в който участват фолклорни колективи от общината както и гостуващи колективи.
2.Лазаруване	Читалищата от Община Руен	Пролетните празници се отбелязват обикновено с обичая “Лазаруване”, който се провежда в селата Ръжица, Люляково и др. На този празник облечени в носии играят и пеят 25-30 момичета, водени от водач обхождайки домовете на цялото село.
3.Кукерски игри	Читалище с.Вресово Читалище с.Просеник	Обичаят “Кукери” се играе на определена дата през месец март, по сирни заговезни, като предшественик на пролетта, да подсети земеделските стопани, че идва време за полска работа, за щастие, за късмет и голямо плодородие. Фолклорният кукерски състав се състои от 30-35 участника, които саморъчно си правят маските, раздърнкват големи и гласовити звънци из околностите на селото. Кукерската група в с.Вресово има много отличия от участия в маскарадните игри в гр.Перник.
4.Коледуване	Читалищата от Община Руен	На този празник десетина човека коледари пеят и обхождат домовете в селата облечени с шаячни дрехи, на глава с калпак, който е окичен с чемшир и пуканки, наметнати с ямурлуци.

В Културния календар на Община Руен ежегодно са включени и празниците: Национален празник на Република България - 3-ти март, Денят на славянската писменост и на българската просвета и култура - 24 май и Денят на народните будители - 1-ви ноември. Честват се още Трифон Зарезан, 1-ви март, Международният ден на жената – 8-ми март, Тодоровден, Великден, Коледа и Нова година.

Ежегодно в общината се организират и провеждат много концерти на гостуващи групи и изпълнители, театрални постановки и лятно кино.

Заложените събития в Културната програма всяка година се организират, реализират и финансово обезпечават от бюджета на Община Руен и спонсори.

Центрове на духовния живот на местното население са и религиозни храмове - църкви и джамии в общината.

Към 2020 г. джамии има във всички населени места с постоянно население. Други запазени и действащи църкви и храмове в по големите населени места в общината са:

- Манастир „Св. Йоаким и Анна“ в с.Люляково;
- Параклис „Св. св. Йоаким и Анна“ в с.Люляково;
- Джамия с медресе в с.Люляково;
- Църква „Св.Успение Богородично“ в с. Люляково;
- Джамия в с.Сини рид;
- Църква „Св. Константин и Елена“ в с. Преображенци;
- Медресе в с. Билка – религиозно училище за ислям;

- Църква „Св. Архангел Михаил“ в с. Дъскотна;
- Джамя в с.Каравельово;
- Джамя в с.Разбойна.

Част от религиозните храмове в общината се нуждаят от ремонти и обновяване.

2.7. Младежки дейности и спорт

Привличането и задържането на младите поколения за живот и работа в малките населени места и общини са приоритет на националната демографска политика за новия програмен период 2021-2027 г. Тенденциите в демографските процеси и изменението в броя и основните структури на населението оказват силно негативно влияние върху основните системи на обществото: икономическата, образователната, здравноосигурителна и системата за социална защита. Демографските събития се отразяват до голяма степен върху развитието на икономическата и социалната среда.

Младежите са около 33% от жителите на община Руен. По информация на НСИ към края на месец декември 2019 г. общият брой на децата и младежите е 9183 души, в т.ч.: на възраст от 0 до 14 – 4678, и от 15 до 29 – 4505.

Демографските показатели, свързани с развитието на населението на община Руен, не се отличават съществено от тези за страната. Наблюдава се миграция, насочена предимно към големите икономически центрове на страната и чужбина. Миграционните потоци са разпределени на две части. Основната, първа част е представлявана от млади хора с нисък образователен статус, заминаващи за чужбина, за да извършват нискоквалифициран труд. Пренебрежимо малка като брой, но не и по значение е втората част, представлявана от подрастващи и млади хора, които продължават образованието си, като след завършването му се реализират на пазара на труда в големите икономически центрове на страната.

Все още липсва практика работодателите да инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители и след това да им осигуряват работа. Голяма част от работещите млади хора са демотивирани от заплащането и условията на труд в местните предприятия и административни структури. Те са ресурс за сивата икономика и са принудени да приемат временна или неквалифицирана работа, дори и да притежават образователен ценз, тъй като специалностите им не са конкурентни към изискванията на пазара на труда. Макар, че информационните технологии навлизат сериозно в бита и в работата, достъпът до информация на младите хора в община Руен е различен.

В общинския център и някои от по-големите населни места, чрез читалищата и училищата се осигурява безплатен достъп до интернет, но компютрите и мрежата се използват повече с развлекателни, отколкото с образователни цели.

Относно професионалното развитие на младите хора в общината вече са създадени политики, подпомагащи кариерната им ориентация, което облекчава включването им в системата на трудовата заетост. Необходимо е да се положат усилия относно плавното преминаване на младите хора от учебната скамейка към пазара на труда чрез разширяване на програмите за стажове и практики в реалния сектор и дуална форма на обучение по повече специалности.

Много млади хора в Руен участват в спортни клубове, танцовите състави и други творчески групи. Училищата и читалищата си остават естественото място за образователни и възпитателни дейности с младите хора.

Основният и най-популярен спорт в общината е футболът. Спортната инфраструктура в община Руен е концентрирана в общинския център с.Руен и три от най-големите села – Люляково, Просеник и Планиница, където има изградени и функциониращи стадиони. Състоянието им е относително добро, но е необходимо да се инвестира за модернизирание на съоръженията. В с.Руен

функционира зала за борба. Към училищата в общината има физкултурни салони. В голяма част от населените места са изградени детски и спортни площадки, които се ползват от всички жители на общината.

В териториален аспект спортните клубове са разположени равномерно в различните части на общината. Като допълнителна възможност за спорт могат да се използват училищните салони и игрища, но при тях достъпът на външни лица е силно ограничен.

На територията на Общината има регистрирани 8 спортни клуба:

- „Спортен клуб по борба Руен” - с.Руен
- “Футболен клуб Балкан 1980” - с.Планиница
- “Футболен клуб Бяла река 1” – с.Зайчар
- „Футболен клуб Сокол-2008“ – с.Ябълчево
- „Футболен клуб Липа“ – с.Череша
- „Футболен клуб Барселона“ – с.Просеник
- “Футболен клуб Балкан 2009” – с.Добра поляна
- „Футболен клуб Люляково-Нурсан“ – с.Люляково

Някой от спортните клубове имат отбори в различните възрастови групи. Спортния календар на общината обхваща всички възрастови групи.

Община Руен предоставя помещения за ползване от спортни клубове, които искат да развиват дейност и пълно съдействие за популяризирането на спортовете в училищата и детските градини. Ежегодно в общината се организират различни спортни мероприятия и състезания.

Като цяло спортните съоръжения и спортните обекти на територията на общината са недостатъчни, повечето са морално остарели и имат нужда от реконструкция и обновяване. Материално техническата база на всички спортни обекти е частично ремонтирана, но се нуждае от реконструкция и модернизация. Необходимо е да се увеличи броя на детските и спортни площадки на открито, както и да се разшири училищната спортна инфраструктура.

3. Състояние на местната икономика

3.1. Икономическо развитие – тенденции и конкурентоспособност

Основна черта на икономиката в община Руен е подчертания ѝ аграрно-промишлен характер. Структуроопределящи производства са: селско стопанство, предимно земеделие; преработваща промишленост; търговия и услуги.

Броят на предприятията в общината към 2018 г. е 629, със 27 повече спрямо 2017 г. Най-много фирми развиват дейност в сектора на търговията и услугите (44%), следват ги предприятията в селското стопанство (19%), преработваща промишленост (6%) и транспорта (12%).

Таблица 25: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2018 г.

Номенклатура на икономическите дейности	2016	2017	2018
Общо	612	602	629
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	113	114	119
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	-
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	40	36	39

ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	4	3
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	3	3	4
СТРОИТЕЛСТВО	34	30	22
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	267	263	280
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	68	67	73
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	34	30	33
ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	8	8	10
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	5	5	6
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	..	9	..
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	5
ОБРАЗОВАНИЕ	-	-	-
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	18	18	19
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	7	10	9

Източник: Национален статистически институт

Към 2018 г. в община Руен развиват дейност 629 нефинансови предприятия или 2,05% от фирмите в област Бургас (30736) и едва 1,08% от предприятията в Югоизточен район (58304).

Броят на предприятията в общината към 2018 г. е с 27 повече спрямо 2017 г. Най-много фирми развиват дейност в сектора на търговията и услугите (45%), следват ги предприятията в селското стопанство (19%) и транспорта (12%).

През последните години се забелязва известен ръст в местното икономическо развитие. Инвестициите в ДМА за периода 2016-2018 г. са в размер на 244027 хил. лева и показват технологично обновяване и модернизация на икономическите субекти.

Произведената продукция в нефинансовите предприятия през 2018 г. е 23369 хил. лева, приходите от дейността 52706 хил. лева, а нетните приходи от продажби – 38959 хил. лева. Реализираните печалби са в размер на 4460 хил. лева, а загубите – 2975 хил. лева. Към 2018 г. по официални статистически данни броят на заетите лица в общината е 3546, а на наетите 3023.

През последните години в община Руен се наблюдава тенденция на икономически ръст. Произведената продукция нараства, приходите от дейността и нетните приходи от продажби също. През 2018 г. реализираните печалби от местните предприятия са с 5 405 хил. лева повече спрямо 2016 г. Броят на заетите и наетите лица също се увеличава. За анализирания три години на територията на общината са закупени ДМА на обща стойност 141058 хил. лева. Това показва инвестиционна активност на предприемачите и технологично обновяване на производствените бази.

Таблица 26: Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия 2016-2018 г.

Година	ДМА	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
Х и л я д и л е в о в е								Б р о й	
2016	40365	236456	278888	251617	265175	12988	615	3120	2599
2017	47430	269123	322737	289778	305524	16165	680	3513	2989
2018	53263	258884	312027	280579	292959	18393	1248	3546	3023

Източник: Национален статистически институт

В община Руен преобладават микропредприятията с до 9 заети лица - 96% или 605 броя през 2018 г. Следват малките предприятия – 3% или 18 броя. Средните предприятия са 3 броя и големите с над 250 души персонал също 3 броя.

Таблица 27: Нефинансови предприятия според броя на заетите в тях лица 2016-2018 г.

Предприятия	2016	2017	2018
Общо	612	602	629
Микро до 9 заети	588	574	605
Малки от 10 до 49 заети	18	21	18
Средни от 50 до 249 заети	3	4	3
Големи над 250 заети	3	3	3

Източник: Национален статистически институт

Средната брутна годишна работна заплата в община Руен за 2018 г. е 8774 лева, което е с около 21% повече спрямо 2016 г. Възнагражденията в общината остават значително по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната за същия период – 13755 лева и спрямо тази за област Бургас – 11 225 към 2018 г.

Таблица 28: Средна брутна годишна работна заплата в община Руен 2016-2018 г. (лева)

2016	2017	2018
7277	8313	8774

Източник: Национален статистически институт

Чуждестранните преки инвестиции в общината също се увеличават през последните години. За периода 2016-2018 г. в местната икономика са инвестирани общо 36 395 хил. евро.

Таблица 29: Преки чуждестранни инвестиции в община Руен 2016-2018 г. (хил.евро)

2016	2017	2018
9377,6	11569,4	15448,1

Източник: Национален статистически институт

В община Руен са добре развити животновъдството и растениевъдството и функционират предприятия на хранително-вкусовата промишленост. Важен фактор за развитие на местната икономика е относителната близост до големия административен и индустриален център – град Бургас, Черно море и големи туристически курорти, което осигурява пазар за реализация на местната продукция и достъп до летище и пристанище за износ. Икономическите дейности в общината са концентрирани предимно в с. Руен и с. Люляково. Общинския център се явява и зона на локална икономическа гравитация.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира

средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните ограничители за икономическия подем.

3.2. Промисленост

Икономиката на община Руен се развива на база наличните местни ресурси и традиционни производства. Преработващата промисленост е сред основните структуроопределящи отрасли и има водещо икономическо значение. Преобладават предприятията в хранително-вкусовата промисленост: хлебопроизводство, сладкарство, млекопреработка, като основна суровина е продукцията на местния селскостопански сектор.

В с.Руен функционират цехове за тестени изделия, а в с. Вресово и с. Череша има сладкарски цехове. В село Шиварово работи частна мандра. На територията на общината функционират и малки шивашки цехове.

Най-големият инвеститор в общината е „Куш Груп“, който понастоящем осъществява дейността си в предприятие, намиращо се в с. Люляково със закрита площ 7 000 квадратни метра. Заводът произвежда кабели за ел.системите на различни модели на „Форд“ и е най-големият работодател в общината. Произведените кабели във фирма „Нурсан“ се изнасят за страните от ЕС и за автомобилните компании в Турция.

Дървопреработващата промисленост е представена от 8 дъскорезници, като продукцията е предназначена за износ за Турция и за вътрешния пазар. Функционират и предприятия за производство на дървени въглища в с. Люляково и с. Ябълчево. Въпреки наличието на значителни дървесни ресурси, мебелното производство не се развива на територията на общината, тъй като няма инвеститорски интерес.

Колебливите тенденции в развитието на леката промисленост говорят за задълбочаващи се проблеми, свързани с ниската конкурентоспособност и липсата на предприемачество. Социалното изражение на тези проблеми е свързано с липсата на работни места и увеличаване на безработицата. От пространствена гледна точка, намалява търсенето на терени за развитие на промишлени производства.

За ефективното функциониране на предприятията е необходимо да се осигури подходяща инфраструктура, която да създава условия за екологично и качествено производство.

В община Руен има традиции в промислеността и най-вече в някои подотрасли, които могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

3.3. Селско и горско стопанство

Селско стопанство

Селското стопанство е традиционна икономическа дейност за всички населени места в община Руен, като остава основен отрасъл и източник на доходи и поминък в селата. Общината разполага с добри природо-климатични условия и подходящи ресурси за развитие на земеделието и животновъдство. Стратегическото ѝ местоположение спрямо голям консумативен център (град Бургас), създават добри възможности за реализация на селскостопанската продукция. Община Руен е специализирана в производство на зърнено-житни култури, овцевъдство, птицевъдство, говедовъдство и пчеларство.

Поземлените ресурси са основен фактор за развитие на земеделието. Земеделските земи са с обща площ 304 217 дка и съставляват 44,1% от площта на общината. Обработваемите площи са 269 983 дка, което е 89% от земеделските земи. Поливните площи са 3 740 дка.

По данни на Общинска служба по земеделие – Руен към 2019 г. рехабилитираните площи в селското и горското стопанство са общо 413,619 дка, както следва:

- с. Просеник – 262,013 дка;
- с. Ръжица – 19,873 дка;
- с. Рожден – 57,105 дка;

Комасираните селскостопански площи в общината са 94 307,58 дка.

Таблица 30: Баланс на площите в община Руен по видове територии и по предназначение

№	Вид на територия. по предназначение	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
1.	За нуждите на селското стопанство	57958	283131,730	49,665
2.	За нуждите на горското стопанство	1535	285200,876	50,028
3.	Населени места	37	1754,552	0,308
	ВСИЧКО	59530	570087,158	100,000

Източник: Общинска служба по земеделие – Руен

По данни на Общинската служба по земеделие 49,67% от териториите в землищата на общината се използват предимно за нуждите на селското стопанство, 50,02% за нуждите на горското стопанство и 0,31% са населените места.

Таблица 31: Баланс на териториите в община Руен по видове собственост

№	Вид собственост	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
1.	Държавна частна	1294	278223,961	48,804
2.	Частна	39747	163639,869	28,704
3.	Религиозни организации	5	85,000	0,015
4.	Общинска частна	11559	67726,159	11,880
5.	Чуждестранни лица	358	1701,741	0,299
6.	Смесена	338	3584,672	0,629
7.	на юридически лица	3921	22979,508	4,031
8.	стопанисван от общината	246	1432,928	0,251
9.	държавна публична	190	9023,019	1,583
10.	общинска публична	1872	21690,301	3,805
	ВСИЧКО	59530	570087,158	100,00

Източник: Общинска служба по земеделие – Руен

Най-голям относителен дял в община Руен заемат териториите държавна частна собственост – 49%, следвани от земи частна собственост – 29% и общинска частна собственост – 12%. Останалите територии се разпределят между публична държавна и общинска публична собственост, земи на юридически лица, на религиозни организации, смесена собственост, на чуждестранни лица и стопанисвани от общината.

Земеделските земи, гори и неземеделски земи на територията на община Руен към 2019 г. възлизат на 570087 декара, от които с начин на трайно ползване „нива” – 131681 дка или 23% и „изоставена нива” – 14%. Пасищата и мерите са 32716 дка или 6%, ливадите – 1282 дка (0,2%). С начин на трайно ползване овощна градина са 6875 дка, лозята са 8107 дка, а другите трайни насаждения – 2072 дка.

Според категорията на земята в община Руен преобладават площите четвърта, пета и шеста категория (30%), няма земи първа и втора категория, а трета са около 6%. Около 50% от земята не е категоризирана.

Към 2019 г. в община Руен са регистрирани 1 094 земеделски производители и 20 броя земеделски кооперации и едри земеделски стопанства.

Таблица 32: Основни видове отглеждани култури и среден добив от декар община Руен 2019 г.

Култура	Засяти площи дка	Среден добив кг/дка
Обикн. (мека) пшеница	34000	380
Ечемик	6000	380
Маслодайна рапица	6570	120
Царевица силажна	650	2500
Овес	200	100
Пролетен ечемик	200	280
Градински грах	250	90
Фуражен грах	150	200
Лен	300	100
Гютюн	80	154
Картофи	1300	1300
Пипер	700	800
Домати	600	1200
Дини	500	2200
Пъпеша	400	800
Фасул	1100	80
Леща	550	50

Източник: Общинска служба по земеделие – Руен

Най-много земеделски площи в община Руен се засаждат с мека пшеница, ечемик и маслодайна рапица. Значителни площи се използват за отглеждане на зеленчукови култури, предимно картофи, пипер, домати, фасул и леща.

В община Руен са налице подходящи условия за развитие на биологично земеделие и по този начин покачване на себестойността на продукцията и откриване на нови пазари.

Таблица 33: Основни видове отглеждани животни в община Руен 2019 (брой)

Животно	Брой животни	Брой ферми
Овце	10000	65
Кози	600	14
Крави за месо	1400	33
Крави за мляко	350	10
Пчелни семейства	2000	17
Кокошки	5300	-

Източник: Общинска служба по земеделие – Руен

Броят на отглежданите животни в община Руен се запазва относително постоянен през последните години.

При развитието на селското стопанство в община Руен трябва да се спазват изискванията на общата земеделска политика на ЕС, според която заетите в селското стопанство трябва да използват екологично-устойчиви методи на земеделие. Те трябва да се стремят да поддържат постоянни затревени площи /тревата абсорбира въглероден двуокис, което подпомага борбата с климатичните промени/, да отглеждат различни култури, а не моно култури, и да обработват определена част от тяхната орна територия по начин, който насърчава биоразнообразието. Този подход включва и изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадни води към съществуващите и новите обекти, свързани с животновъдство, с възможност за обслужване и на стопанства от съседни общини.

Като цяло може да се направи извода, че потенциалът за развитие на селското стопанство на територията на общината е много добър. Отличната комбинация от климатични и почвени условия позволява на територията на общината да се отглеждат високодобивни, топлолюбиви земеделски култури традиционни за общината. Проблем е липсата на държавна подкрепа и възможности за ефективна реализация на земеделската продукция. Конкуренцията от вносни земеделски стоки също демотивира земеделските производители и се отразява негативно на селското стопанство.

Горско стопанство

Горските ресурси в община Руен са едно от най-големите ѝ природни богатства. От една страна, те са суровина за развитие на дървопреработваща и мебелна промишленост, а от друга, създават условия за развитието на туризма. Именно поради тази причина, тяхната устойчива експлоатация и съхранение са от ключово значение за общината.

Горският фонд заема 52% от територията на община Руен. Държавният горски фонд се управлява от Държавно горско стопанство „Айтос“, в структурата на РДГ – Бургас. Малка част попада и в обхвата на ТП ДЛС „Несебър“. Основните приходи идват от продажбата на дървесина и от организирания ловен туризъм. За поддържането на екоравновесие и биоразнообразие ежегодно се извършват редица мероприятия, свързани със залесяване на горски територии и разселване на дивеч.

Фигура 8: Карта на РДГ – Бургас

Таблица 34: Разпределение на общата горска площ в община Руен по видове собственост

Вид собственост	Хектара
Държавни горски територии	32959
Общински горски територии	190
Общински гори в земеделски земи	1693
Държавни на „Басейнова дирекция”	4
Гори на МОСВ	9
Гори на физически лица	258
Гори на юридически лица	11
Гори на религиозни организации	2
ОБЩО	35122

Източник: ДГС „Айтос”

Общата горска площ на територията на община Руен е 35122 ха, от които 94% държавен горски фонд, 5% общински гори и 0,73% гори на физически лица. Останалите гори са на юридически лица, МОСВ, Басейнова дирекция и религиозни организации.

Общата лесистост на територията на община Руен е 45%, което е над средната за страната.

Таблица 35: Осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община Руен 2016-2018 г. (плътна куб. м.)

2016	2017	2018
56132	54988	51699

Източник: ДГС „Айтос”

Количеството на ползваната дървесина от горския фонд на територията на община Руен намалява през последните години от 56132 куб. м. през 2016 г. на 51699 куб. м. през 2018 г. Общо за периода са добити 162819 куб. м. или по 54 273 куб. м. средно на година. За периода 2016-2018 г. в общината има 40 дка залесяване на нови гори.

Общинският горски фонд е 1507 ха, на основание приет и утвърден ГСП-горскостопански план през 2014 г. За периода 2014-2020 година в общинския горски фонд са извършени следните мероприятия - добив на дърва за огрев за собствени нужди и продажба на добита дървесина на около 16 000 пространствени кубически метра.

На територията на общината има 4 броя дървообработващи и преработващи предприятия и 11 броя складове – площадки за продажба на дърва за огрев. Площадките за производство на дървени въглища са две, пунктовете за изкупуване и преработка на гъби също са два, а за изкупуване на билки един.

Горите са източник освен на дървесина и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др., които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници.

С оглед развитието на туризма в района е важно да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия.

Насоките за развитие на горското стопанство са свързани с приоритетно възстановяване на горските територии, засегнати от пожари, съхнене, паша и незаконна сеч, съобразяване на залесяването с търсенето на дървесина в дългосрочен план. Макар и с по-бавни темпове ежегодно в горските територии върви процес на залесяване, съгласно утвърдените лесоустройствени планове.

В общинските гори ежегодно се извършват лесоустройствени дейности като почистване, почвоподготовка, залесяване и отглеждане на култури. С цел опазване на горите е извършено разделяне на горските територии на горскостопански райони и охранителни участъци.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

През програмния период 2021-2027 г. е необходимо разработването на програми за залесяване на горските територии, пострадали от бедствия и пожари. Нужно е балансирано използване на горите по начин, който няма да бъде за сметка на устойчивото развитие на туризма. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия. Предвид факта, че развитието на общинската икономика до голяма степен зависи от използването на горите, то от важно значение е запазването на ресурсите от горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа

Община Руен няма ключово транспортно-географско положение, през нея не преминават Транс-Европейски коридори и е встрани от основните пътни артерии, но съществуват добри транспортни връзки и пътна инфраструктура.

Територията на община Руен се обслужва основно от автомобилен и железопътен транспорт. По този начин се осъществяват производствените връзки и гражданските пътувания между населените места.

През общината преминават частично 3 пътя от Републиканската пътна мрежа на България с обща дължина 75,6 км. Общата дължина на пътната мрежа в общината е 206 км, с гъстота 29.4 км/100 км², което е по-ниска от средната за страната 33 км/100 км².

- участък от 37,2 км. от Републикански път III-208 (от км/53,2 до км 90,4);
- началният участък от 20,9 км от Републикански път III-2085 (от км 0 до км 20,9);
- последният участък от 17,5 км от Републикански път III-7305 (от км 9,8 до км 27,3).

В близост до общината преминава VIII Паневропейски транспортен коридор – Дурас – Тирана – Скопие – Гюешево – София – Пловдив – Бургас /Варна/, осъществяващ връзките между Адриатическо море и страните от черноморския регион, Русия и страните от Централна Азия. Той е от особено значение за развитието на общината, като осигурява бърза връзка към черноморското крайбрежие.

На територията на общината няма пътища от I-ви и II-ри клас. Републиканската пътна мрежа на територията на общината се състои единствено от третокласните пътища III-208, III-7305 и III-2085, с обща дължина 76 км. Основната пътна артерия в общината е път III-208 – с. Ветрен – гр. Айтос, с дължина 45 км, преминаващ само на 3 км от общинския център с. Руен. Той свързва общината със съседните общини Айтос и Дългопол, както и с националната пътна мрежа и Паневропейския транспортен коридор VIII. Третокласен път III-7305 осигурява връзката на общината с община Сунгурларе и с второкласен път II-73 – Шумен – Карнобат. Път III-2085 осигурява връзката с община Поморие и играе роля на алтернативна връзка с Черноморското крайбрежие. По-голямата част от пътната мрежа е в лошо състояние и се нуждае от ремонт.

През периода 2014-2019 г. са извършени значителни ремонтни дейности на следните пътни участъци:

- По „Аварийна програма” - Изграждане на нов мост на път III - 208 „Провадия - Айтос” км 67+712.80 до км 67+948 и рампа от км 67+948 до км 67+984 -I-ви етап Изпълнен през 2014 г.
- По Програма „Ново строителство” Лот 4: Път III-7305"Съединение-Люляково – Череша - Вресово” от км 7+304.23 до км 26+590 Изпълнен през 2016 г.
- По Договора за ТРП - Ремонт на Път III-2085 „ (Дъскотна - Айтос)- Руен - Просеник” от км 0+000 до км 20+300 Изпълнен през 2016 г.
- По „Аварийна програма” Укрепване на републикански път III-208 „Провадия - Айтос” участък от км 51+550 до км 73+320

Инвестиционни намерения на АПИ за ремонт на пътища на територията на община Руен включват:

- По програма ОП „Региони в растеж ” 2014-2020г.на АПИ на път III - 208 „(ОПУ Шумен - Девня) - Провадия - Дългопол - Комунари - Айтос” в участъка от км 51+130 до км 82+749 ще бъде извършена рехабилитация. Техническият проект предвижда възстановяване на транспортно-експлоатационните качества на настилка, ремонт и изграждане на нови отводнителни съоръжения за подобряване отводняването на пътя, ремонт на мостовите съоръжения, нова пътна сигнализация и маркировка за подобряване безопасността на движението. Строително монтажните работи са започнали на 31.07.2020 г. Срокът за изпълнение е 15 месеца.
- По Договора за ТРП през 2021 г. ще бъде извършен превантивен ремонт на път III - 208 „(ОПУ Варна - Дъскотна -Айтос” в участъка от км 82+749 до км 86+700.

Таблица 36: Състояние на републиканската пътна мрежа в община Руен към 31.12.2019 г.

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ		КЛАС НА ПЪТИЩАТА				ОБЩО
			АМ	I клас	II клас	III клас	
1	Степен на изграждане на пътищата						
а/	пътища с настилка	км				73,114	73,114
б/	пътища без настилка	км					0,000
	Всичко пътища :	км	0,000	0,000	0,000	73,114	73,114

2.	Състояние на настилка						
а/	добро	км				31,774	31,774
б/	средно	км				24,290	24,290
в/	лошо	км				17,050	17,050
	Всичко :	км	0,000	0,000	0,000	73,114	73,114
3.	Пътища по вид настилка						
а/	асфалтобетонна	км				73,114	73,114
б/	биндер	км					0,000
в/	асф.повърхностна обработка	км					0,000
г/	асф.проп.субив и др.асф.покр.	км					0,000
д/	паважна	км					0,000
е/	циментобетонна	км					0,000
ж/	трошенокаменна	км					0,000
з/	баластрена	км					0,000
	Всичко :	км	0,000	0,000	0,000	73,114	73,114

Източник: Областно пътно управление Бургас

Между отделните селища връзката се осъществява основно по пътища от общинската пътна мрежа. Общинските пътища са с дължина 107 км.

Таблица 37: Общински пътища в община Руен

Наименование на път (отсечка)	Дължина на територията на община Руен
/Комунари - Дъскотна/ - Ясеново - Заимчево	11,5
/Дъскотна - Снежа/ - Речица Комунари - Дъскотна - Струя	1,3
/Комунари - Дъскотна/ - Дропла	3,7
Грънак - Соколец - Каравельово	1,5
/Планиница - Рупча/ - Листец	10
Дъскотна - Рупча - Люляково	3
Планиница - Вишна	13,4
/Айтос - Руен/ - Ябълчево	1,7
Руен - Добра поляна - Каменяк	13,3
/Дъскотна - Айтос/ - Шиварово	1,5
/Руен - Добра поляна/ - Снягово	6,7
Вресово - Зайчар	6,6
Добра поляна - Топчийско	3,8
/Преображенци - Просеник/ - Разбойна	3
/Дъскотна - Айтос/	10,5
Череша - Скалак	5
Медово - Бата - Просеник - Подгорец - Мрежичко	3,8
Сини рид - Рудина - Рожен	7

Пътната мрежа е добре развита и включва голям брой пътища – общо 19, като всички населени места са свързани с общинския център. Голяма част от общинската пътна мрежа е в лошо състояние. Това е свързано с липсата на средства за ремонт и инвестиции в пътна инфраструктура. Състоянието на общинската пътна мрежа е незадоволително, поради недостига на средства за поддържане и отлагането във времето на ремонтните дейности.

Уличната мрежа в общинския център с. Руен е с асфалт и частично на места с бетон. Към настоящия момент в по-голямата си част е в добро състояние, но има и места, където се нуждае от ремонт на настилната.

Обществен пътнически транспорт се осъществява между общинския център с. Руен и градовете Бургас и Айтос, както и до курортен комплекс Слънчев бряг. Достъп до автобусен транспорт по посочените линии има населението на селата Зайчар, Заимчево, Добромир, Каравельово, Люляково, Планиница, Просеник, Речица, Ръжица, Сини Рид, Скалак, Соколец, Струя, Топчийско и Трънак.

През средата на общината, от североизток на югозапад, по долината на река Луда Камчия преминава участък от 30 км. от трасето жп линията Комунари – Дъскотна – Карнобат.

През територията на общината преминава единствената ж.п връзка между южните и северните части на Източна България – главна жп линия – Карнобат – Варна. Тя води началото си от гара Карнобат, чрез която се осъществява и железопътната връзка на община Руен с жп линията Бургас – София.

На територията на общината функционират гарите Дъскотна, Трънак, Люляково и спирките Струя, Каравельово, Дропла и Листец.

Материалната база, с която разполагат лицензираните транспортни фирми, които обслужват отделните линии и транспортни схеми в голямата степен не е модернизирана.

Тенденцията, която се наблюдава в общината е намаляване на пътничко потока в обществен транспорт. Поради тази причина е необходимо да се предприемат мерки, свързани с модернизация и реконструкция на общинска пътна мрежа, подобряване материалната база на превозвачите, гъвкавост на транспортните схеми, подобряване състоянието на общинските автоспирки и др.

Отделяните емисии на вредни вещества в атмосферата от транспортни средства и транспортното обслужване на територията на общината са минимални и не застрашават околната среда.

4.2. Водоснабдителна мрежа и канализация

Община Руен попада в територията на Бургаска област с оператор на ВиК системите „ВиК“ ЕАД - гр. Бургас и контрол на водите от Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район – гр. Варна. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ – Бургас и Изпитвателната лаборатория на ВиК дружеството. Извършва се наблюдение на всички водоизточници поотделно, като разширения химически анализ се прави по различни показатели.

Основните водоснабдителни системи за област Бургас са „Камчия” и „Ясна поляна”. В община Руен общо 18 населени места се водоснабдяват от подземни водоизточници, като 11 от тях са със смесено водоснабдяване. Броят на подземните водоизточници експлоатирани от „ВиК” ЕАД гр.Бургас възлиза на 23. За всички тях са издадени 15 броя разрешителни за водовземане. Всички водовземни съоръжения са в относително добро състояние.

Към 2020 г. на територията на община Руен общата дължина на изградената водопроводна мрежа е 160 747 км. В по-голямата си част е изградена от етернитови и стоманени тръби, които са амортизирани и в недобро техническо състояние. През последните години водопроводната

мрежа е частично ремонтирана и поетапно подменяна в отделни участъци. Цялостна подмяна на уличната водопроводна мрежа е изпълнена на територията на с.Люляково. В периода 2015-2019 г. е извършена подмяна на водопроводната мрежа с обща дължина 16 001 м., по години както следва:

- 2015 г. – 3200 м.
- 2016 г. – 2 422 м.
- 2017 г. – 1 620 м.
- 2018 г. – 6 281 м.
- 2019 г. – 2 478 м.

Основни причини за прекъсване на водоподаването са аварии по амортизираната водопроводна мрежа. Временно прекъсване се наблюдава при планирани ремонтни дейности. При населените места водоснабдени от собствени водоизточници има прекъсване на водоснабдяването поради намаляване на дебита им.

Таблица 38: Брой аварии по водоснабдителните системи на община Руен 2015-2019 г.

2015	2016	2017	2018	2019
360	352	297	341	362

Източник: ВиК ЕАД – Бургас

През периода 2015-2019 г. общото потребление на вода за питейно-битови и промишлени нужди е 4 990 137 куб.м.

Таблица 39: Количества потребена вода за питейно-битови и промишлени нужди в община Руен

Община Руен	Факт. Кол. Вода, [м ³ /год.]				
	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
	957 655	1 012 729	1 036 508	978 606	1 004 639

Източник: ВиК ЕАД - Бургас

Прави впечатление, че количеството на потребление през последните 5 години е в доста близки граници, като най-малко е през 2015 г., а най-голямо през 2017 г., след което отново се бележи леко намаляване.

В част от населените места на община Руен се налага сезонен режим на водата, което се обуславя от намаления дебит на местните водоизточници, както и липсата или недостатъчния обем на водоемите. Някои извори почти пресъхват през лятото. Всички водоизточници имат изградени санитарно-охранителни зони.

Към 31.12.2019 г. в община Руен само село Люляково има изградена канализационна мрежа с пречиствателна станция по проект, финансиран от ОП „Околна среда” 2007-2013 г. Във всички други селища се използват септични/водоплътни –изгребни ями/ и в тях отсъства инфраструктура за пречистване на битовите отпадни води. Това е причина за замърсяване на подземните води. Липсата на канализация и пречиствателни съоръжения води до замърсяване на околната среда.

„ВиК“ ЕАД – Бургас няма инвестиционни намерения за цялостно изграждане на нови водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на територията на община Руен до 2021 г. Предвидените средства се усвояват за отстраняване на аварии и частична подмяна на водопроводната мрежа по населени места, в това число: рехабилитация и разширение на водопроводни мрежи, сградни водопроводни отклонения, резервоари, довеждащи съоръжения и др. Предстои изготвяне на нова инвестиционна програма на дружеството до 2027 г., в която могат да се предвидят средства за най-спешните ремонтно-възстановителни дейности.

4.3. Енергийна инфраструктура

Електроснабдяването в община Руен е част от цялостната енергийна система на Република България. Всички населени места са електрифицирани. На територията на общината има изградени мрежи за потребностите на населението от битов характер и за потреблението на промишлеността и производството. Електроснабдяването на община Руен и цялостното стопанисване на електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се осъществява от „Електроразпределение Юг“ ЕАД част от групата „ЕВН България“ АД.

На територията на общината липсва подстанция. Електроснабдителната мрежа е изцяло въздушна с обща дължина 387 км, от които 35 км. магистрални далекопроводи. Има проблеми с качеството и сигурността на захранването.

Съществуващата енергийна мрежа 20 kV е в добро състояние и напълно задоволява нуждите на населението и промишлеността от електрическа енергия. Мрежата с ниско напрежение (НН) 380/220V също е в добро техническо състояние. Електрозахранването е реализирано на ниво ниско напрежение 20/0,4kV (НН).

Към момента на територията на община Руен няма газификация.

Уличното осветление в община Руен е в добро техническо състояние. През 2011г. е реализиран проект „Реконструкция и модернизация на уличното осветление в населените места на община Руен“. Финансиран е по „Програма за развитие на селските райони ” 2007-2013 г. към Министерството на земеделието и храните, Държавен фонд „Земеделие“. Но в бъдеще ако има по добри енергоефективни технологии може да се кандидатства за по големи икономични на електрическа енергия и разход.

ВЕИ

На територията на Община Руен има изградени 5 вятърни и 2 фотоволтаични електрически централи с обща инсталирана мощност 4,83 MW, присъединени към преносната мрежа на 20kV и са източници от регионално ниво.

Списък на електро централи в община Руен:

- ВтЕЦ "ПСТ 1 - Подгорец" с.Подгорец. Обща мощност: 1,5 MW
- ВтЕЦ "ПСТ 2 - Подгорец" с.Подгорец. Обща мощност: 1,5 MW
- ВтЕЦ "ДИД - Сини рид" с.Сини рид. Обща мощност: 0,25 MW
- ВтЕЦ "Еко Ел 1 - Сини рид" с.Сини рид. Обща мощност: 0,6 MW
- ВтЕЦ "Еко Ел 2 - Сини рид" с.Сини рид. Обща мощност: 0,9 MW
- ФтЕЦ "Бодо - Сини рид" с.Сини рид. Обща мощност: 0,07 MW
- ФтЕЦ "Йордан Стоянов-Преображенци" с.Преображенци. Обща мощност: 0,01 MW

Електроразпределителната мрежа 20kV има възможност за присъединяване на производители на ел. енергия от възобновяеми източници. Електроразпределителната мрежа 0,4 kV да се обновява с използване на усукани проводници с достатъчна проводимост за доставка на качествена ел. енергия на потребителите. Общината следва да разработи програма за енергийна ефективност, в която да се включва саниране на сградния фонд и използването на осветителни тела за уличното осветление с ниска консумация на ел. енергия.

При разработването на ПУР, ПУП-ПРЗ по райони да се определят терени за изграждане на трафопостове и прокарване на електропроводни линии / кабелни или въздушни/. В по-далечна перспектива с повишаване на жизнения стандарт от една страна и поевтиняване на соларните инсталации от друга, като алтернативен източник за производство на ел. енергия ще се използва

монтирането на покривни и фасадни соларни модули. Електроснабдяването на Община Руен следва и за в бъдеще да се разглежда свързано с развитието на съседните общини като цяло.

4.4. Телекомуникационни връзки и съобщителна мрежа

На територията на община Руен има изградена телекомуникационна инфраструктура и съобщителна мрежа, чрез която се осигуряват всички видове комуникационни услуги – съобщителни, интернет, телевизия и други.

В общината има добре развита и достигаща до всяко селище автоматична телефонна мрежа. Всички селища са с автоматично входящо и изходящо междуселищно избиране. Продължава въвеждането на модерна цифрова комуникационна и преносна далекосъобщителна инфраструктура и подмяна на съществуващата аналогова.

Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства“ бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност“ се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение.

Повечето селища в общината имат покритие от мрежите на трите мобилни оператора Vivacom, Telenor и A1, но в някои от селата обхвата все още е слаб. В почти всички населени места има Интернет.

Забелязва се значителен напредък през последните години, отнасящ се до разширяване обхвата на мрежата, както и въвеждането на нови услуги и технологии/UMTS – Universal Mobile Telecommunications System – Високоскоростна мобилна технология от трето поколение, HSUPA – High Speed Uplink Packet Access – Технология от четвърто поколение, 4 пъти по-бърза от скоростта при UMTS/.

Предоставяните от тях услуги включват и мобилна и фиксирана телефонна услуга. По информация от Българска телекомуникационна компания – АД, елементите на подземната техническа инфраструктура, собственост на компанията са напълно изградени.

Все по-важно за регионалната конкурентоспособност и развитието на фирмите става достъпът до Интернет и развитието на информационното общество, с което се намаляват препятствията от разстоянието и проблемите на отдалечеността, характерни за много периферни райони. Достъпът до Интернет и степента на използване от домакинствата до голяма степен се обуславят не само от техническата обезпеченост, но и от социално-икономическото състояние на потребителите.

Дейностите на съобщителната система се осъществяват от пощенските станции и пощенски клонове. Мрежата от пощенски станции в селата е добре развита и задоволява нуждите на населението.

Всички населени места имат ефирно покритие с радио и телевизионен сигнал, като покритието със сигнал на лицензираните национални телевизии е 100% за територията на цялата община.

Радиофикацията и телевизацията се осъществяват посредством мрежи за наземно радиоразпръскване. Всички населени места в общината са покрити с радио и телевизионен сигнал и със сигнал на мобилните оператори. По данни на КРС, издадените разрешения за наземно радиоразпръскване имат следните предприятия:

- Мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на радиосигнали: БНР програма Хоризонт и Оберон Радио Макс ЕООД, програма N-JOY, радио FRESH.

- Мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали: Българска национална телевизия, програма БНТ1, БТВ Медия Груп ЕАД, програма БТВ, Нова Броудкастинг Груп АД, програма Нова телевизия и др.;
- Мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали: Нуртс Диджитъл ЕАД и Фърст Диджитъл ЕАД;
- Мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали, но неосъществяващи дейност към момента на изготвяне на Заданието: HD MEDIA SERVICES LTD и Булсатком АД.

На територията на община Руен към 2020 г. действуват пощенски станции в по-големите населени места, които обслужват населението от всички села на територията на общината.

Осъществяват се следните дейности – кореспондентски пратки, абонамент на вестници и списания и тяхната доставка, парични преводи. Извършват се много и разнообразни дейности по възложителство, като изплащане на пенсии, изплащане обезщетения от Бюрото по труда, инкасиране на сметки за ток, доставка на писма и списания, уведомителни пратки, продажба на винетни стикери, както и много други дейности, застъпени в различните пощенски станции по различен начин според потребностите на населението.

Нараства конкуренцията в пощенския сектор. Налагат се бързите конкурентоспособни куриерски услуги. Куриерски услуги на територията на общината извършват „Български пощи“, Спиди, Еконт и др.

Основните предизвикателства в областта на телекомуникациите пред България, ЮИР и в частност община Руен са свързани с много ниското ниво на умения в областта на цифровите технологии у населението (както и сред младежите) и ниското ниво на внедряване на цифрови технологии в стопанската дейност. Независимо от това, че в много сфери на информационните технологии нашата страна има водеща роля, по отношение на масовите умения на работещите в дигитални компетентности, тя изостава. 40% от работодателите в България се оплакват, че има необходимост от повишаване на ИТ уменията на работната им сила. Този проблем е валиден и за населението на община Руен.

5. Екологично състояние и рискове

5.1. Състояние на води, въздух, почви, шум и радиация

Община Руен се характеризира с добро качество на околната среда, което се определя от липсата на замърсяващи промишлени предприятия, земеделие, основаващо се на традиционни, екологосъобразни методи, както и на благоприятните си климатични условия. Съществуващите екологични проблеми са свързани преди всичко със: замърсяване на атмосферния въздух от използването на твърди горива, от транспорта и инцидентно възникващите пожари, замърсяване на водите от комунално-битовия сектор, липсата на канализация и пречиствателни станции за отпадни води и липсата на ефективна система за рециклиране на основните потоци отпадъци. Всички нерегламентирани сметища в общината са ликвидирани.

Данните за състоянието на околната среда в общината по компоненти са предоставени от РИОСВ – Бургас.

Атмосферен въздух

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Със Закона за чистотата на атмосферния въздух се уреждат условията, реда и начина за

оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Екологичният статус се определя въз основа на основните контролирани показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, както следва: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл.30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) Община Руен попада в „райони, в които нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове”.

На територията на община Руен не са изградени пунктове като част от Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, няма автоматична измервателна станция, нито ръчен пункт, които да следят качеството на атмосферния въздух (КАВ) в района.

През 2020 г. е извършено имисионно измерване в с. Руен с Мобилна автоматична станция – КАВ към Регионална Лаборатория Стара Загора – 12. При измерването не са установени превишения на пределно допустимите концентрации по наблюдаваните показатели.

В общината няма източници на емисии в атмосферния въздух, подлежащи на докладване с инвентаризационни карти.

Списък на обекти, източници на емисии в община Руен, контролирани от РИОСВ – Бургас:

- „Ипар 2015“ ООД – производство на етерични масла с. Просеник.
- „Горпром“ ООД – производство на дървени въглища, с. Вресово ;
- „Експорт Ойл“ ООД – производство на етерични масла, с. Просеник;
- „Руен Лес“ ООД – производство на дървени въглища с. Вресово;

- „СМА Минерал Бургас Вар“ ЕООД - добив на трошен камък, чакъл, пясък и негасена вар, Кариера с. Добромир, общ. Руен

Операторите извършват собствен периодични измервания на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух, при който не са констатирани превишения на нормите за допустими емисии на контролираните параметри.

Постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата на община Руен се формира от: битово и административно отопление, производствени фирми, транспорта, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насипни материали (депа, кариери, сметища, строителни площадки и др.), като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници. Прахообразните и газообразните завърсители на атмосферния въздух в населените места са с по-високи стойности през есенно - зимния (отоплителния сезон), когато се използват предимно твърди горива в битовия сектор.

Основните замърсяващи вещества са: прах, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород и оловни аерозоли. При изгарянето на горивата в битовия сектор се отделят емисии от въглероден оксид, серен диоксид, полиароматни въглеводороди, диоксини, фурани и прах. Наднормени стойности от тези вещества не са регистрирани.

- Точкови източници

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масовия поток на вредни вещества) се характеризират като стационарни точкови източници. Това са димоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателни устройства на производствени вентилации и аспирации и др. Потенциални точкови източници на територията на община Руен се явяват отоплителните инсталации на административните сгради, училища, производствени предприятия и други по-малки точкови източници

На този етап промишлените източници на замърсяване са незначителни. Данните от собствените измервания на предприятията показват, че изчислените концентрации на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух са по-ниски от ПДК или много близки до наложените от нормативната уредба.

- Площни източници

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници се разглеждат комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията.

- Линейни източници

Транспортният поток от леки и товарни автомобили допринасят до известна степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, оловни оксиди) са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в населените места на територията.

- Неорганизиран източници

Създаването на нерегламентирани сметища за отпадъци са едни от източниците на емисии на парниковия газ метан (CH₄).

Община Руен се характеризира с нисък потенциал на замърсяване - няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

В общината няма производствени замърсители, които директно да емитират в атмосферата вредни газове (SO_x, NO_x, тежки метали, прахови частици и др.), освен автомобилния транспорт. Необходимо е да се отбележи праховото замърсяване през летния сезон (засушаване от естествен характер) предизвикано от лошото качество на пътната настилка. През

зимния отоплителен сезон замърсяването на въздуха е основно от бита, за отопление на жилища и административни сгради, транспорта. През топлата част на годината източници на замърсяване са транспорта (замърсяване на атмосферния въздух с въглероден оксид, бензо(а)пирен, НМЛОС и азотни оксиди), неподдържаната пътна и прилежаща инфраструктура (ФПЧ10), строителни обекти или при възникване на пожари.

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличението на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално – техническа база за поддържането им.

Замърсяването на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината.

В общината няма регистрирани:

- големи горивни инсталации (ГГИ) по смисъла на Директива 2001/80/ ЕС;
- големи неподвижни източници (ГНИ), емисиите от които подлежат на ежегоден отчет чрез инвентаризационни карти;
- обекти с разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове (по Директива 2003/87/ЕС);
- обекти с издадени комплексни разрешителни по чл.117 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която в известна степен гарантира чистотата и доброто качество на въздуха в община Руен.

В общината не са констатирани превишения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра.

Води

РИОСВ-Бургас не извършва мониторинг на повърхностни и подземни води на територията на Община Руен.

Управлението на водите се осъществява на национално и басейново ниво, като съгласно Закона за водите, министъра на околната среда и водите чрез РИОСВ в границите на териториалния им обхват провежда мониторинг и контрол на отпадъчните води, поддържа база данни за извършения мониторинг и контрол за състоянието на отпадъчните води и поддържа в актуално състояние списъците на обектите, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества.

Водните ресурси на община Руен се формират от водите на реките Луда Камчия и Хаджийска, както и 17 микроязовира и водоема с местно значение, които представляват ресурс за развитие на поливно земеделие и възстановяване на хидромелиоративната система.

- *Повърхностни води*

Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води. Община Руен попада към териториалния обхват на Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БД „ЧР“) – гр. Варна.

С оглед тясната свързаност на човешкото здраве с благосъстоянието на жизнената среда, се предприемат строги мерки за мониторинг и контрол на качеството на водите.

При управлението на водите и анализа на антропогенното въздействие и определяне състоянието на водите, се ползва приета класификационна система регламентирана с Наредба Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на качеството на водите, съгласно Рамковата Директива на водите, определяща ограничения с цел, спиране на влошаването на състоянията на водите и защитаващи ги от замърсяване. Състоянието на повърхностните води основно е общ израз за състоянието на повърхностния воден обект, определена от неговото екологично състояние и от неговото химично състояние и водните количества. Качеството на водите най-често се определя от химичното състояние и е основната характеристика за общото състояние. Най-основна оценката за състоянието на водния обект се определя по физикохимичните показатели – разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, орто-фосфати, общ фосфор, общ азот, амониев, нитритен и нитратен азот и биохимична потребност от кислород измерена за 5 дни.

Повърхностните води на територията на община Руен попадат в Басейнова Дирекция „Черноморски район“ (БДЧР), който е в границите на РИОСВ-Бургас. През община Руен преминават две основни реки – **р. Луда Камчия** и **р. Хаджийска**, чието екологично състояние се оценява именно от РИОСВ-Бургас.

Общината се намира в район с продължителни летни засушавания, които водят до изчерпване на подпочвените водни запаси. Силно нагънатия терен в района е позволил да се образува сравнително гъста хидрографската мрежа – от 0,5 до 2 км. на 1 кв.км. площ. всичките водни течения на територията на община Руен се вливат в Черно море. Средната годишна температура на реките в района на община Руен варира от 10,1°C до 13,0°C.

По информация на БДЧР на територията на община Руен са разположени следните повърхностни водни тела:

- р. Токат дере от извор до вливане в р. Камчия с код BG2KA500R010;
- р. Луда Камчия - от яз. Камчия до с. Люляково с код BG2KA400R1011;
- р. Луда Камчия – от с. Люляково до яз. Цонево с код BG2KA400R1111;
- р. Бяла река до вливане в р. Луда Камчия с код BG2KA400R014;
- р. Голяма река до вливане в р. Луда Камчия с код BG2KA400R013;
- р. Казандере (Каменяшка) от извор до вливане в р. Луда Камчия с код BG2KA400R012;
- яз. Цонево с код BG2KA400L008;
- р. Балабандере от извор до вливане в яз. Цонево с код BG2KA400R009;
- р. Елешница от извор до вливане в р. Луда Камчия с код BG2KA200R007;
- р. Хаджийска – от извора до преди с. Ръжица с код BG2SE600R1023;
- р. Хаджийска преди с. Ръжица до 3 км. след селото с код BG2SE600R1123;
- р. Хаджийска от 3 км след с. Ръжица до яз. Порой с код BG2SE600R015;
- р. Двойница от извора до след с. Дюлино и р. Еркешка от извора до вливане в р.

Двойница с код BG2SE400R004.

Състояние на двете основни реки, отводняващи община Руен: р. Хаджийска и р. Луда Камчия се следи в измервателни пунктове, разположени по поречието им, както следва:

- За водно тяло BG2KA400R013 река Голяма река до вливане в река Луда Камчия – представено с пункт BG2KA863MS041 - река Алма дере – устие (Алма дере при с. Вресово)

- За водно тяло BG2KA400R011- река Луда Камчия след язовир „Камчия“ до язовир „Цонево“ – представено с пункт – BG2KA47159MS012 - р. Луда Камчия след яз. „Камчия“

- За водно тяло BG2KA400R011- река Луда Камчия и - р. Камчия – с. Билка – представено с пункт – BG2KA04315MS010 - р. Луда Камчия – с. Билка

- За водно тяло река BG2SE600R023 - Хаджийска от извор до след с. Преображенци – представено с пункт BG2SE0061MS0028 – река Хаджийска над село Ръжица.

Анализът на данните по основните физико-химични показатели в пунктовете на река Луда Камчия за 2019 г. в сравнение с предходните години показва следното:

- р. Л. Камчия след яз. „Камчия“ - подобряване по показател общ фосфор;
- р. Л. Камчия, с. Билка – подобряване на кислородното състояние.

По информация от БД „ЧР“ анализът на данните за 2019 г. по основните физико-химични показатели в пунктовете на река Камчия, на територията на община Руен не показва отклонения от характерните стойности, в сравнение с предходната година, с изключение на пункт р. Камчия, след яз. Камчия, където се отчита влошаване на състоянието по показателя разтворен кислород и много добро състояние по показателя общ фосфор. Умерено остава състоянието по показателя общ фосфор за всички останали пунктове. За река Хаджийска има влошаване на състоянието до умерено по показателите БПК5 и разтворен кислород. Като добро и много добро е оценено състоянието на всички повърхностни водни тела в община Руен по показателите амониев азот и нитратен азот.

Таблица 40: Състояние на повърхностни водни тела на територията на община Руен към 2019 г.

Код на водните тела	Код и име на пункт	Име на водното тяло	Основни физикохимични показатели				
			БПК5	Разтворен кислород	Амониев азот	Нитратен азот	Общ фосфор
BG2KA400R011	BG2KA47159MS012 р. Камчия след яз. "Камчия"	р. Камчия					
BG2KA400R011	BG2KA04315MS010 р. Камчия с. Билка	р. Камчия					
BG2SE600R023	BG2SE00061MS0028 р. Хаджийска при с. Ръжица	р. Хаджийска					
BG2KA400R013	BG2KA863MS041 р. Алма даре с. Вресово	р. Алма дере					

Източник: Басейнова дирекция за управление на водите „Черноморски район“ - Варна

Легенда:

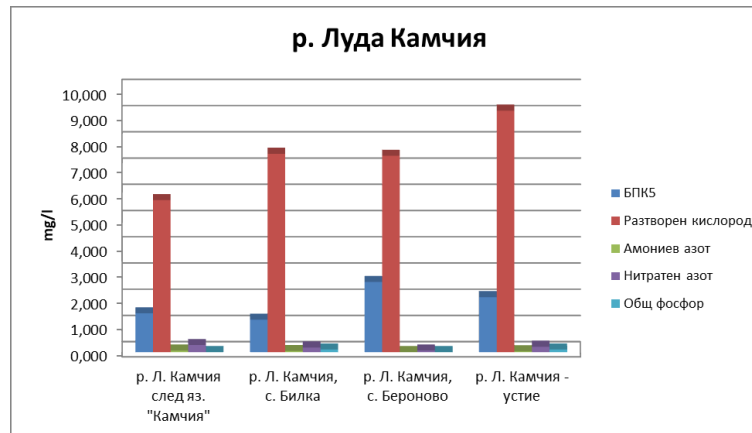
Цветови обозначения - Екологично състояние

много добро

добро

умерено

Графика 5: Средни стойности в наблюдаваните пунктове по основното течение на р. Луда Камчия за 2019 г.

Източник: Басейнова дирекция „Черноморски район“ - Варна

Язовирите на територията на общината са в сравнително добро общо екологично състояние. Няма данни за замърсявания, застрашаващи живота и здравето на хората и аквакултурите.

Основен замърсител на повърхностните водни обекти на територията на община Руен е нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.

• Подземни води

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различен тип замърсявания от точкови и дифузионни източници.

Като точкови източници се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, стари сметища, затворени индустриални терени, Б-Б кубове за събиране, депониране, дезактивиране и безопасно съхраняване на наличните в страната количества забранени, залежали и негодни за употреба пестициди.

Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна система, урбанизирани територии.

Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузионните внасяния при подземните води.

Подземните води в община Руен са представени от пукнатинни води, карстови и порови води, както следва:

- Подземно водно тяло „Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас с код BG2G000000K2034, определено с добро количество и лошо химично състояние и поставена цел за постигане на добро състояние;
- Подземни водни тела „Порови води в квартенера на р. Хаджийска“ с код BG2G000000Q006, определени в добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние;
- Подземни водни тела „Порови води в квартенера на р. Луда Камчия“ с код BG2G000000Q007, определени в добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние;

- Подземни водни тела „Порови води в неоген-сармат Руен-Несебър“ с код BG2G000000N020, определени в добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние;
- Подземни водни тела „Порови води в палеоген, палеоцен, еоцен Руен-Бяла“ с код BG2G000000PG028, определени в добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние;
- Подземни водни тела „Карстови води в K2t-st-cr.m+JT Котелски карстов басейн“ с код BG2G000000K2033, определени в добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние;
- Подземни водни тела „Пукнатинни води в Предбалкан-Валанж-Хотрив-апт Конево“ с код BG2G0000K1HB038, определени в добро количествено и добро химично състояние, с поставена цел за запазване на доброто състояние.

Таблица 41: Състояние на подземни водни тела на територията на община Руен към 2019 г.

Нов код на водно тяло ПУРБ II	Име на ВТ	Количествено състояние - Подземни води	Химично състояние - Подземни води
BG2G000000Q006	Порови води в кватернера на р.Хаджийска	добро	добро
BG2G000000Q007	Порови води в кватернер на р.Луда Камчия	добро	добро
BG2G000000N020	Порови води в неоген - сармат Руен - Несебър	добро	добро
BG2G000000PG028	Порови води в палеоген, палеоцен, еоцен Руен- Бяла	добро	добро
BG2G000000K2033	Карстови води в K2t-st-cr.m +JT Котелски карстов басейн	добро	добро
BG2G000000K2034	Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас	добро	лошо
BG2G0000K1HB038	Пукнатинни води в Предбалкан -Валанж-Хотрив - апт Конево	добро	добро

Източник: Басейнова дирекция „Черноморски район“ – Варна

• *Питейни води*

РЗИ – Бургас извършва контрол на качеството на водата за питейно-битови цели на мястото на изтичане и от крана на потребителя. Като цяло в периода 2015-2019 г. питейната вода в община Руен е с минимални отклонения от стойностите на показателите заложиени в Наредба №9. В месеците с обилни валежи и интензивно снеготопене се наблюдава покачване броя на нестандартните проби по показател мътност, обяснимо с карстовия характер на терените.

Населените места на територията на община Руен се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“ и от водовземни съоръжения за подземни води. Населените места които се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“ са: с. Билка, с. Вишна, с. Вресово, с. Добромир, с. Дъскотна, с. Заимчево, с. Каравельово, с. Китка, с. Листец, с. Планиница, с. Просеник, с. Рожден, с. Рудина, с. Руен, с. Ръжица, с. Сини рид, с. Снежа, с. Соколец, с. Трънак, с. Шиварово, с. Ябълчево и с. Ясеново.

За периода 01.01.2015 г. до 31.12.2019г. по текущ здравен контрол в РЗИ-Бургас са извършени анализи по показатели на Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, общо 432 проби питейна вода от централната водопроводната мрежа на населените места в община Руен.

I. За 2015г. са извършени анализи по показатели на Наредба №9 общо 101 проби питейна вода от централната водопроводната мрежа на населените места: 41бр. проби от населените места, които се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“ и 60бр. проби от населените места в Община Руен, които се водоснабдяват от собствени водоизточници.

От проведените анализи се установяват следните отклонения:

- с. Преображенци – „колиформи“ - 37/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ в 2 бр. проби и „мътност“ - неприемлива;
- с. Ръжица – „мътност“ - неприемлива;
- с. Просеник – „мътност“ - неприемлива;
- с. Ябълчево – „мътност“ - неприемлива;
- с. Каменяк – „колиформи“ - 41/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „мътност“ - неприемлива;
- с. Заимчево – „колиформи“ - 17/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „ешерихия коли“ - 17/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Люляково – „колиформи“ - 4/100 CFU/cm³ и 8/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ в 2 бр. проби и „ешерихия коли“ - 4/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Рудина – „колиформи“ - 9/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Сини рид – „колиформи“ - 25/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Припек – „колиформи“ - >80/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „ешерихия коли“ - 14/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „мътност“ - неприемлива;
- с. Мрежичко – „колиформи“ - >80/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „ешерихия коли“ - 32/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „мътност“ - неприемлива;
- с. Подгорец – „колиформи“ - >80/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ в 2 бр. проби; „ешерихия коли“ - 22/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Рупча – „колиформи“ - 18/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Дропла – „колиформи“ - 14/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „ешерихия коли“ - 14/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Средна махала – „колиформи“ - 16/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „ешерихия коли“ - 4/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;

- с. Каменяк – „колиформи“ - 15/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „ешерихия коли“ - 5/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Вресово – „колиформи“ - 14/100 CFU/cm³, 21/100 CFU/cm³ и 8/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ в 3 бр. проби;
- с. Добра поляна – „колиформи“ - 14/100 CFU/cm³, 11/100 CFU/cm³ и 14/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ в 3 бр. проби;
- с. Снежа – „колиформи“ - 24/100 CFU/cm³ и 23/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ в 2 бр. проби и „ешерихия коли“ - 3/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Разбойна – „колиформи“ - 29/100 CFU/cm³ и >80/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ в 2 бр. проби.

II. За 2016г. са извършени анализи по показатели на Наредба №9 общо 88 проби питейна вода от централната водопроводна мрежа на населените места: 43 бр. проби от населените места, които се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“ и 45 бр. проби от населените места в Община Руен, които се водоснабдяват от собствени водоизточници.

От проведените анализи се установяват следните отклонения:

- с. Сини рид – „мътност“ и „вкус“ - неприемливи;
- с. Рудина - „мътност“ и „вкус“ - неприемливи;
- с. Мрежичко – „мътност“ и „вкус“ - неприемливи;
- с. Преображенци – „цвят“, „мътност“ и „вкус“ - неприемливи;
- с. Вресово - „мътност“ и „вкус“ - неприемливи;

III. За 2017г. са извършени анализи по показатели на Наредба №9 общо 82 проби питейна вода от централната водопроводна мрежа на населените места: 39 бр. проби от населените места, които се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“ и 43 бр. проби от населените места в Община Руен, които се водоснабдяват от собствени водоизточници.

От проведените анализи се установяват следните отклонения:

- с. Снежа – „колиформи“ - 79/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „ешерихия коли“ - 2/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „мътност“ и „вкус“ - неприемливи;
- с. Люляково – „колиформи“ – 2/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „вкус“ – неприемлив;
- с. Вресово - „колиформи“ – >80/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „вкус“ – неприемлив;
- с. Разбойна – „цвят“, „мътност“ и „вкус“ - неприемливи.

IV. За 2018г. са извършени анализи по показатели на Наредба №9 общо 77 проби питейна вода от централната водопроводната мрежа на населените места: 40бр. проби от населените места, които се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“ и 37бр. проби от населените места в Община Руен, които се водоснабдяват от собствени водоизточници.

От проведените анализи се установяват следните отклонения:

- с. Струя - „колиформи“ - 23/100 CFU/cm³ и 36/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „ешерихия коли“ - 7/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³ и „вкус“ – неприемлив в 2 бр. проби;
- с. Подгорец - „колиформи“ - 4/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „ешерихия коли“ - 4/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „вкус“ и „мътност“ – неприемливи;
- с. Мрежичко - „колиформи“ - >80/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „ешерихия коли“ - 37/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³; „вкус“, „цвят“ и „мътност“ – неприемливи;
- с. Зайчар - „колиформи“ - 4/100 CFU/cm³, при норма 0/100 CFU/cm³;
- с. Скалак - „калций“ – 153 mg/l и 155,6 mg/l, при норма 150 mg/l в 2 бр. проби;
- с. Люляково - „вкус“, и „мътност“ – неприемливи;
- с. Листец - „вкус“, и „мътност“ – неприемливи;

- с. Разбойна - „колиформи“ - $>80/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$; „ешерихия коли“ - $23/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$ и „вкус“ – неприемлив;
- с. Снежа - „колиформи“ - $57/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;

V. За 2019г. са извършени анализи по показатели на Наредба №9 общо 85 проби питейна вода от централната водопроводната мрежа на населените места: 45бр. проби от населените места, които се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“ и 40бр. проби от населените места в Община Руен, които се водоснабдяват от собствени водоизточници.

От проведените анализи се установяват следните отклонения:

- с. Вресово - „колиформи“ - $3/100 \text{ CFU/cm}^3$; $81/100 \text{ CFU/cm}^3$ и $59/100 \text{ CFU/cm}^3$; при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$ в 3 бр. проби;
- с. Скалак - „калций“ – 160 mg/l и $152,4 \text{ mg/l}$, при норма 150 mg/l в 2 бр. проби; „колиформи“ - $17/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Люляково - „колиформи“ - $1/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Рупча - „колиформи“ - $21/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Струя - „колиформи“ - $81/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$; „ешерихия коли“ - $2/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Рудина - „колиформи“ - $3/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Сини рид - „колиформи“ - $3/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Припек - „колиформи“ - $1/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Вишна - „колиформи“ - $6/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Заимчево - „колиформи“ - $81/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Снежа - „колиформи“ - $23/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Ясеново - „колиформи“ - $81/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Дъскотна - „колиформи“ - $79/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Шиварово - „колиформи“ - $23/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$;
- с. Дропла - „колиформи“ - $81/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$; „ешерихия коли“ - $4/100 \text{ CFU/cm}^3$, при норма $0/100 \text{ CFU/cm}^3$.

Информация за качеството на водите, предназначени за питейно-битови цели е публикувана на интернет страницата на РЗИ–Бургас.

В регистъра на обектите с обществено предназначение воден от РЗИ-Бургас няма вписани водоизточници на минерални води и не са определени зони за къпане на територията на Община Руен.

● *Отпадъчни води*

РИОСВ – Бургас осъществява контрол над управлението на формираните отпадъчни води, включително емитери на отпадъчни води, заустващи към водни обекти. Формираните отпадъчни води, вследствие на човешкия фактор, въздействат пряко върху качеството на водните обекти и състоянието на почвите, поради което се изграждат и поддържат канализационни системи в селищните образувания и съоръжения за пречистване на отпадъчните води.

На територията на община Руен са разположени следните обекти с издадени разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води, издадени от Директора на БДЧР – Варна:

- Канализационна система на с. Люляково, общ. Руен, със собственик Община Руен, стопанисвана и експлоатирана от “Водоснабдяване и канализация“ ЕАД, гр. Бургас, съгласно *условие 3* от раздел „Други условия, съобразно спецификата на обекта“ от разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води №

23740045/28.05.2013 г. и Решение № 70/07.08.2017 г. за изменение на разрешителното за заустване. Пречистените отпадъчни води се заустват в дере, приток на река Луда Камчия;

- Канализационна система на млекопреработвателно предприятие „Китка“, с. Шиварово, със собственик „Билдинг Зах“ ЕООД и ползвател „Млечна промишленост Маноя“ ООД, с Разрешително № 23120016/02.12.2013 г. за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води и Решение № 83/01.09.2017 г. за изменение на разрешителното за заустване. Пречистените отпадъчни води се заустват в Голяма река (река Шиваровска);

- Канализационна система на инсталация за преработка на тревни суровини, имот № 021086, местност „Азмака“, землище с. Просеник, общ. Руен със собственик и ползвател „ИПАР-2015“ ООД, с разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води №23740059/26.08.2019 г. Обектът е със сезонен характер. Пречистените отпадъчни води се заустват в река без име, приток на река Хаджидере.

Почви

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека). Без почвената покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културната растителност.

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

На територията на община Руен се срещат три основни почвени типа: канелени горски почви, чернозем – смолници и наносни почви. Най-разпространени са канеленогорските, които представляват около 95% от почвите в Руенска община, следвани са от чернозем-смолниците (3,5%) и алувиално-ливадните, които са едва около 1,5%.

Почвата играе роля за кръговрата на веществата в природата и минерализиране на органичните отпадъци от живота, осигурява плодородието и изхранването на човека, влияе върху състава на въздуха, водата и хранителните продукти, представлява среда за съхраняване и предаване на болестотворни причинители, влияе върху климата на местността и др. Следователно тя, освен полезно може да оказва и отрицателно влияние върху условията на жизнената среда и здравето на населението. Замърсяването на почвата се проявява в две форми:

- Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагащи органичните вещества.

- Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение

всички видове физически изменения. Те са следствие от много причини, които условно можем да ги разделим в следните групи:

- Газове - промишлени отходи съдържащи сяра, а също така съдържащи и тежки метали, халогениди, азотни оксиди;
- Прах - дим от промишлени димоотводи, транспортен прах и др.;
- Соли - особено тези в резултат на обработване с луги и химикали на пътищата през зимата, рудодобивната промишленост, кариери и др.;
- Агрохимикали от растителната защита;
- Органични газове и течности - продукти от ТЕЦ, автотранспорта и др.;
- Радиоактивни замърсявания - АЕЦ, промишленост, аварии и др.

Замърсяването на почвите на територията на община Руен се следи от РИОСВ – Бургас чрез почвено изпитателната лаборатория в гр. Бургас. За община Руен, пунктът се намира в с. Речица (№ 395).

На територията на Община Руен в землището на с. Руен е разположена площадка за Б-Б кубове. Съхраняват се общо 21 броя Б-Б куба като количеството на пестицидите в тях е 84000 кг. При направените проверки от РИОСВ-Бургас за периода 2016-2020 г. не са констатирани нарушения на целостта на кубовете. Не са установени течове на съдържимото от тях. Основните проблеми са свързани с ръждясването на металните планки, ръждиви петна по стените, нарушаване целостта на хидроизолацията върху Б-Б кубовете, отдаване на основата на площадката и накланянето на Б-Б кубовете. Направените предписания за отстраняване на нередностите през периода към община Руен са изпълнявани своевременно. До момента няма предпоставки за замърсяване на околната среда от съоръжението.

Нарушени терени са свързани предимно с разработването на находище „Добромир“, където добивните дейности се извършват в рамките на концесионната площ.

Пунктовете за мониторинг на почвите за съдържание на тежки метали и металоиди на територията на община Руен са съответно в селата Речица, Люляково и Рудина. Проследявайки динамиката на наблюдаваните индикатори Cu, Pb, Zn Cd, Cr, Ni, As, Co и Hg се установява, че те са в граници на нормите, много под МДК (максимално допустима концентрация), съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата (обн. в ДВ бр.71/2008 г.).

На територията на община Руен през 2019 г. почвено изпитване е проведено в землището на: с. Вресово.

Отчитайки резултатите от извършените наблюдения върху показателите, характеризиращи вредната киселинност се установява следното:

В пункт с. Вресово Степента на наситеност на почвата с бази V_3 (V_3 варира от 94,1% до 98,0,0%) - няма вредна почвена киселинност.

Основните източници на замърсяване на почвите в общината са тяхното периодично изгаряне, промишлените отпадъци и земеделската дейност на населението.

При използване на почвите за земеделие, горният слой бързо обеднява на азот, фосфор, калий и микроелементи, за внасянето на които под формата на торове са необходими значителни средства.

Няма данни за замърсявания на почвите в община Руен или наличие на значителни проблеми, които да застрашават тяхното състояние.

В докладите на РИОСВ - Бургас липсва информация за замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди, пестицити, устойчиви органични замърсители (вкл. нефтопродукти), засоляване или вкисляване. По тази причина не съществуват механизми за мониторинг

състоянието на почвите, не се извършва периодичен контрол, а изследвания се правят само при необходимост.

РИОСВ – Бургас не е констатирала нарушения, касаещи замърсяване на почвите в община Руен с тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители (пестициди).

Наличието на терени с ерозирали почви налага прилагането на конкретни почвозащитни, агротехнически и противоерозионни мероприятия. Такава необходимост е разработване на Общинска наредба за почвените ресурси, като част от природната среда.

Горите предпазват почвата от ерозия и масовото им изсичане може да доведе до редица проблеми и нарушаване на екосистемите. На ерозиране са подложени слабоструктурните почви, образувани върху наклонени терени: излужени и типични канелени горски почви; канелени горски почви, лесивирани; рендзини; кафяви горски почви. Обработваемите земи са разположени на равни терени. Ерозията на почвите не е от процесите с ограничаващо действие за земеделието в територията на общината.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени” чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

Община Руен все още няма разработена Програма за опазването качеството на почвите. Ежегодно се полагат усилия за премахване на нерегламентираните сметища и локални замърсявания в общината. Предприемат се мерки за рекултивация на нарушени терени и действия за контрол върху употребата на изкуствени торове.

Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението. (псл. изм. и доп.).

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Бургас контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива

на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Руен няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда.

Във връзка с посочените обстоятелства, за периода 2015 - 2019 г. не е извършван планов контролен мониторинг на нивата на шум в околната среда на промишлени обекти в община Руен.

Основен източник на шумово замърсяване в община Руен са транспортните средства. При извършваните контролни замервания не са констатирани превишения на граничните стойности. Акустичната обстановка е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

РИОСВ – Бургас организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

Съгласно нормативната уредба за шума контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР.

Характерна за шумовото натоварване на града и посочените села е денонощна и седмична цикличност.

Няма актуални данни за наднормено излъчване на шум на територията на община Руен. При жалби на граждани за производствен шум, администрацията сезира компетентните органи; за шум при битови дейности - издава предписания за спазване на нормативно установените изисквания.

5.2. Дейности по управление на отпадъците

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО **битови отпадъци** са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Руен, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;

- Търговски и обслужващи обекти.

В община Руен е изградена добре функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване. В системата е обхванато 100% от населението на общината.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Руен е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Бургас. В сдружението участват още общините: Айтос, Бургас, Камено, Карнобат, Несебър, Поморие, Средец и Сунгурларе.

Смесените битови отпадъци от територията на общината се извозват до Регионално депо за неопасни отпадъци „Братово – запад“, изградено на територията на с. Полски извор, община Камено с обща площ 27,9 ха, въведено в експлоатация през 2015 г.

На територията на община Руен няма изградена претоварна станция за отпадъци. На площадката на регионалното депо е осигурена необходимата инфраструктура за:

- предварително третиране – сепариране на смесените битови отпадъци;
- третиране на строителните отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата;
- инсталация за третиране на едрогабаритни отпадъци (ЕГО) от домакинствата;
- компостиране на зелени и градински отпадъци;
- съвременно депо за обезвреждане на остатъчните битови отпадъци, които не подлежат на рециклиране и/или оползотворяване.

Експлоатацията на старото общинско депо е преустановена и строително монтажните работи за обект: „Закриване и рекултивация на депо за твърди битови отпадъци на община Руен“, са приключени. Издадено е удостоверение №10/15.12.2020 г. за въвеждане в експлоатация на строежа от главния архитект на Община Руен. Проектът е финансиран от „ОПОС 2014-2020“ по процедура, чрез директно предоставяне BG BG16M10P002-2.010 „Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14“.

На територията на община Руен функционира добре изградена система за сметосъбиране, чрез разполагане на контейнери и съдове за смет във всички населени места. Съдовете се подменят и допълват ежегодно. Кратността на обслужване на съдовете е по график.

Таблица 42: Брой на съдовете за битови отпадъци по населени места в община Руен към 2020 г.

№	Населено място	Брой население по настоящ адрес	Тип „бобър“ 1100 л
1.	Билка	509	15
2.	Вишна	254	7
3.	Вресово	938	23
4.	Добра поляна	746	14
5.	Добромир	1026	26
6.	Дропла	296	8
7.	Дъскотна	767	21
8.	Заимчево	460	10
9.	Зайчар	1161	26
10.	Каменяк	188	6
11.	Каравельово	501	7
12.	Листец	428	8
13.	Люляково	1751	58
14.	Мрежичко	549	9
15.	Подгорец	355	8
16.	Припек	450	7
17.	Просеник	1348	36

18.	Планиница	1446	27
19.	Преображенци	464	17
20.	Разбойна	883	19
21.	Речица	748	16
22.	Рудина	234	6
23.	Руен	2771	80
24.	Рупча	435	11
25.	Ръжица	1282	23
26.	Рожден	472	7
27.	Сини рид	319	6
28.	Снежа	342	8
29.	Скалак	565	15
30.	Снягово	1052	19
31.	Соколец	532	10
32.	Средна махала	303	8
33.	Струя	697	18
34.	Топчийско	892	21
35.	Трънак	1200	24
36.	Череша	707	14
37.	Шиворово и Китка	261	12
38.	Ябълчево	1193	31
39.	Ясеново	426	8
	Общо за Общината	28 953	689

Източник: Община Руен

Количествата депонирани смесени битови отпадъци от територията на община Руен се увеличават през последните три години с 1629 тона или с 33% през 2019 г. спрямо 2017 г., въпреки, че за същия период населението на общината намалява с 2%. През 2019 г. от всички населени места на територията на общината са депонирани общо 6596 тона отпадъци.

Таблица 43: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община Руен 2017-2019 г.

2017 г.	2018 г.	2019 г.
тона	тона	тона
4967	6264	6596

Източник: Община Руен

Количествата генерирани отпадъци в община Руен за 2018 г. са средно 225 кг/жител/година, което е значително по-малко спрямо средното количество генерирани отпадъци за страната – 408 кг/жител/година⁷.

Таблица 44: Морфологичен състав на смесените битови отпадъци към 2019 г.

Вид отпадък	Относителен дял в %
Хранителни отпадъци	5,56
Хартия	2,53
Картон	3,49

⁷ При изготвянето на настоящия План за интегрирано развитие на община Руен, НСИ все още не е публикувал официални данни за количествата образувани битови отпадъци и нормата на натрупване за 2019 г.

Пластмаса	11,48
Текстил	7,67
Гума	1,00
Кожа	1,71
Градински отпадъци	19,45
Дървесни отпадъци	0,75
Стъкло	2,64
Метали	3,26
Инертни по-големи от 4 см	6,08
Опасни	1,69
Други	2,71
Ситна фракция по-малки от 4 см	29,98
Контролна сума	100%

Източник: Доклад от извършено през 2019 г. четирисезонно проучване по проект на ПУДООС „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хартия – 2,53%; картон – 3,49%; текстил – 7,67%; пластмаси – 11,48%; стъкло – 2,64%; метали – 3,26%; хранителни – 5,56%; градински – 19,45%; кожа – 1,71%; гума – 1,00%; инертни (сгурия, пепел, инертни строителни отпадъци, пръст, пясък и други, в това число неидентифицирани) – 29,98% и опасни отпадъци от бита – 1,69%. Инертните отпадъци по-големи от 4 см. са 6,08%, а фракция „други“ или неидентифицирани видове отпадъци е 2,71%.

На територията на община Руен няма изградена инфраструктура за третиране на отпадъци от строителството и разрушаването. Генерираните количества строителни отпадъци се извозват на регионалното. Достигането на целите за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци може да се осъществи, чрез РСУО и изградената на регионалното депо площадка за третиране, снабдена с мобилна трошачка с капацитет 10000 т./год.

В общината не е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Необходимо е да бъде осигурена и инфраструктура за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци при източника на образуване, в т.ч. домакинства, търговски и административни обекти и заведения за обществени хранене. За организирането на система за разделно събиране и оползотворяване на „зелените“ отпадъци е необходимо да се осигурят контейнери за събиране, площадки за съхранение и специализирани автомобили за извозването им до компостиращата инсталация на регионалното депо.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на отпадъците, генерирани на територията се извършва от „УЕЙСТ СОЛЮШЪНС БЪЛГАРИЯ“ ЕООД – СОФИЯ, съгласно сключен договор с Община Руен.

На територията на община Руен продължава да е актуален проблемът с периодичното образуване на нерегламентирани сметища и замърсени площи от неконтролирано изхвърляне на битови, градински и животински отпадъци. Установяването на незаконни сметища на територията на общината се извършва от служители на администрацията, от кметовете и кметски наместници на селата, както и след проверка на подаден сигнал от граждани. Локални сметища възникват предимно в покрайнините на населените места, дерета, около изоставени пътища, в горски и полски имоти, които са извън регулационните граници на населените места.

Възникването на такива замърсявания не е ритмично, а причинителите им най-често не могат да бъдат установени. Изхвърлените отпадъци по своя характер са смесени битови, отпадъци от ремонтни дейности и строителни отпадъци, покъщнина, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, гуми и др. След установяване на всяко възникнало незаконно замърсяване, общинска администрация и кметовете на села предприемат действия по тяхното навременно отстраняване и почистване.

5.3. Биоразнообразие, защитени територии и защитени зони

Територията на община Руен се характеризира със значително биоразнообразие с изключително важно екологично и социално-икономическо значение.

На територията на община Руен попадат следните защитени територии или части от тях по смисъла на Закона за защитените територии:

- Поддържан резерват „Калфата“ - (площ 46,9ха, вековна смесена широколистна гора, с участие на зимен дъб, благун, цер, бук, габър);
- Природна забележителност „Костенурката“ - (площ 0,1 ха, скално образувание);
- Природна забележителност „Професора“ - (площ 5,0 ха, скално образувание);
- Природна забележителност „Свинската глава“ - (площ 0,5 ха, скално образувание);
- Защитена местност „Дъбовете“ - (площ 59,6ха, буферна зона на Природен резерват „Калфата“);
- Защитена местност „Трите цера“ - (площ 1,5ха, естествено находище на червен божур).

На територията на община Руен попадат следните защитени зони или части от тях, включени в екологичната мрежа НАТУРА 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

- **BG0002044 „Камчийска планина“** за опазване на дивите птици - Териториален обхват - 888 837.60 дка.

Установени 189 вида птици. 81 вида са от европейско природозащитно значение (SPEC). Световно застрашени в категория SPEC1 - 9 вида, застрашени в Европа SPEC2 - 22 вида, в SPEC3 - 50 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 63 вида, включени в приложение 2 на ЗБР, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 56 са вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. През 33 е минава прелетния път Via Pontica с международно значение като типично “място с тесен фронт на миграция”.

- **BG0000393 „Екокоридор Камчия-Емин“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - Териториален обхват – 280 547.92 дка.

33 „Екокоридор Камчия-Емин“ BG0000393 включва две обширни територии: част от водосборната зона на яз Тича и част от водосборната зона на р. Луда Камчия на запад от Айтоския проход -землищата на селата Скалак и Череша и част от землищата на селата Завет, Дъскотна, Шиварово, Вресово, Ябълчево и Зетьово. Значителните територии са заети от горски монокултури предимно от черен бор (*Pinus nigra*), червен дъб (*Quercus rubra*), бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), европейски кестен (*Castanea sativa*) и др. Защитената зона е важен свързващ коридор за видовете придвижващи се по Старопланинската верига. Включва значителни по площ горски екосистеми.

С изключение на значителната покривка от храсталачни съобщества, останалият горски фонд е представен от ксерофилни и мезофилни широколистни дървета с доста различни доминанти. В зоната са представени пет хабитата от консервационна значимост, които покриват около 22,6% от територията. Това са горите от източен бук, Панонийско- балканските гори от източен дъб и зимен дъб, панонийско-балканските гори от източен дъб и зимен дъб, горите от източен габър, горите от сребърна липа и полуестествени сухи тревни площи (6210).

- **BG0000133 „Камчийска и Еменска планина“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - Териториален обхват – 636 784.68 дка.

Доминиращата част от мястото е заета от широколистни, смесени дъбови гори и храстови съобщества, предлагащи /заедно с ливадните площи/ разнообразни местообитания за местната фауна. Горската растителност е добре съхранена и с много добра видова представителност. Важно е да се отбележи наличието на около 3.5 хил. дка територии, заети от водни площи и течения. Установените растителни видове са част от защитени растения, разпространени в източната част на Стара планина. Те не са предмет на силно антропогенно въздействие. Условията на живот в техните хабитати в Камчийска планина са с добре съхранена структура и функции, което позволява устойчивото съществуване на популацията от тези видове. Мястото е добре съхранено с ниско човешко въздействие. От голяма значимост е за съществуването на безгръбначната фауна. Мястото е важно предвид видовете, които го обитават. Това е типичен хабитат за кримския гущер (*P. tauricus*), който е вид все още не добре изследван.

- **BG0000137 „Река Долна Луда Камчия“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - Териториален обхват – 24 606.97 дка.

От юг на север, ландшафтът постепенно преминава от степни и хълмисти райони, с разделени групи дървесна и храстова растителност и площи от сухи тревни съобщества от белизма (*Dichanthum ischaemum*), луковична ливадинна (Poa bulbosa), метличина (*Centaurea* sp.) и др. Измежду нискостеблената и дървесна и храстова растителност, по склоновете и овразите са разпространени предимно драка (*Paliurus spina christi*), шипка (*Rosa canina*), глог (*Crataegus monogyna*) и др. Планинската зона, със сравнително ниска надморска височина, е покрита главно от широколистни гори. Те са основните местообитания за птиците в Източно - старопланинския пояс, в който доминират цер (*Quercus cerris*), благуна (*Quercus frainetto*), горун (*Quercus dalechampii*), източен бук (*Fagus orientalis*) сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), а на по-влажни места бяла топола (*Populus alba*). Във флористичния комплекс на зоната в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС е включен само един вид орхидея *Himantoglossum caprinum* (обикновена пърчовка).

Разнообразните форми на ландшафта и специфичните местообитания създават благоприятни условия за съществуването на широкоспектърна фауна. Представени са всички класове на гръбначните (*Vertebrata*), както и видове от групите на насекомите (*Insecta*) и мекотелите (*Mollusca*). На територията на защитена зона „Река Долна Луда Камчия“ обитават 38 вида птици, от които 24 от европейско природозащитно значение (SPEC), BirdLife international 2004. Мястото е от значение за Европейския съюз за повечето видове птици, поради което са включени в Приложение I на Директива 2009/147/ЕО. Между тях са малкият креслив орел (*Aquila pomarina*), късопръстият ястреб (*Accipiter brevipes*), горската чучулига (*Lullula arborea*) големият маслинов присмехулник (*Hippola isolivetorum*), три вида кълвачи и други.

Пълна информация за защитените територии е достъпна на електронните страници на Изпълнителна агенция по околна среда - http://eea.government.bg/zpo/bg/index_search.jsp, за защитените зони в електронна страница на Информационна система за защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000 - <http://natura2000.moew.government.bg/Home/Natura12000ProtectedSites>, както и в Доклада за състоянието на околната среда, публикуван на електронната страница на РИОСВ - Бургас - <http://riosvbs.com/home/bar/1010>.

На територията на община Руен преобладават листопадните дъбовите гори. Срещат се също и церови, липови, борови и габърви насаждения на възраст 29 до 60г. Забележителни за района са благуна и единичните вековни церови дървета до с. Добра поляна, с. Топчийско, с. Заимчево и с. Добримир.

На територията на община Руен се срещат типичните за региона животни, като е представен от сухоземна костенурка, таралеж, катерица, къртица, див заек, лалугер, оризищна мишка, белозъбо сляпо куче, вълк, лисица, язовец, невестулка, черен пор. По-рядко са разпространени и следните сухоземни видове: видра, златка, дива котка, дива свиня, благороден елен, сърна, кафяво прилепче.

Птиците в района на община Руен са представени от: черен щъркел, обикновен мишелов, малък креслив орел, бухал, чухал, забулена сова, блатна сова, горска улулица, кукумявка, различни видове кълвач, обикновен пчелояд, кукувица, гургулица, гугудка, речен дъждосвирец, горски бекас, каспийска рибарка, яребица, пъдпъдък, голям ястреб, обикновен мишелов, белоопашат мишелов, малък ястреб, малък сокол, сокол орко, ловен сокол, горска зидарка, кос, различни видове лястовица, бъбрица, дълъг опашат синигер, зеленика, чинка, врабче, славей, врана, сойка, сврака и др.

Змиите също са разпространени на територията на общината, като в района се срещат смок мишкар и пепелянка.

Сериозна заплаха за биоразнообразието на територията на община Руен представляват пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението.

6. Административен и финансов капацитет на общинската администрация за реализация на ПИРО

Административният капацитет тук се разглежда като способност на администрацията като цяло и на нейните структури и служители да изпълняват нормативно възложените им задачи и да организират и реализират заложените мерки, дейности и проекти в ПИРО.

Община Руен разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на Плана за интегрирано развитие за периода 2021 - 2027 г. Конкретните правомощия, компетенции, задължения и отговорности на служителите във всички дирекции, отдели и звена са посочени в Устройствения правилник на Общинска администрация – Руен, утвърден от Кмета на общината и в длъжностните характеристики за съответните щатни бройки. За увеличаване на експертния потенциал, за повишаване квалификацията и капацитета на общинските служители са реализирани образователни програми и ежегодно са провеждани различни обучения.

Общинската администрация е разделена на „Обща“ и „Специализирана“, които подпомагат Кмета при осъществяване на правомощията му и извършват дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

Общата администрация се състои от две дирекции и два отдела, както следва:

1. Дирекция „Административно и информационно обслужване”
2. Дирекция „Финансово-счетоводна дейности, Бюджет и Управление на собствеността”
3. Отдел „Образование, култура и спорт”
4. Отдел „Управление на собствеността и стопански дейности”

Специализираната администрация е организирана в две дирекции и три отдела:

1. Дирекция „Устройство на територията, Инвестиционни дейности и Екология”
2. Отдел „Териториално селищно устройство“
3. Отдел „Горско и селско стопанство и Екология“
2. Дирекция „Местни приходи, данъци и такси”
3. Отдел „Гражданско състояние и гражданска регистрация”.

Към 2020 г. общата численост на Общинска администрация (ОА) – Руен е 126 щатни бройки, от тях 20 са по служебно правоотношение и 106 по трудово правоотношение.

Таблица 45: Щатно разпределение на администрацията на община Руен към 2020 г.

№ по ред	Структурни звена и длъжностни наименования	Щатна численост на персонала (брой)
	РЪКОВОДСТВО НА ОБЩИНА РУЕН	42
1.	Кмет, община	1
2.	Заместник- кмет, община	3
3.	Кмет на кметство	38
	ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ	42
4.	Секретар на община	1
5.	Главен инспектор	1
6.	Сектор „Вътрешен одит“	2
7.	Отдел „Сигурност, обществен ред, охрана и транспорт“	6
8.	Секретар на МКБППМН	1
9.	Главен експерт	1
10.	Служител по сигурността на информацията и гражданска защита	1
11.	Дирекция „Финансово-счетоводна дейност, Бюджет и Управление на собствеността“	18
12.	Отдел „Образование, култура и спорт“	4
13.	Отдел „Управление на собствеността и стопански дейности“	4
14.	Дирекция „Административно и информационно обслужване“	11
	СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ	42
15.	Главен архитект	1
16.	Главен юрисконсулт	1
17.	Отдел „Гражданско състояние и гражданска регистрация“	22
18.	Дирекция „Устройство на територията, Инвестиционни дейности и Екология“	12
19.	Отдел „Териториално селищно устройство“	7
20.	Отдел „Горско и селско стопанство и Екология“	4
21.	Дирекция „Местни приходи, данъци и такси“	6
	ОБЩО:	126

Източник: Устройствен правилник на Община Руен

В Община Руен е създадена много добра организация за прилагане и изпълнение на стария ОПР 2014-2020 г. от гледна точка на планирани и реализирани дейности, вътрешен мониторинг и контрол, привличане на средства от фондовете на ЕС и други програми. Доказателство за това са одобрените и изпълнени през периода 2014-2020 г. над 20 проекти и дейности на обща стойност над 16 млн. лева, финансирани предимно от Държавния бюджет, Общинския бюджет, различни Оперативни програми, Програмата за развитие на селските райони и други български и международни донорски програми.

По информация от ДФЗ за периода 2015-2019 г. по мерките на ПРСР 2014-2020 г. за територията на община Руен са договорени за финансиране 61 проекта на обща стойност 6 158 922 лева. За периода 2016-2019 г. от ДФЗ са изплатени средства по 106 договори, финансирани от

ПРСР в размер на 3 413 712 лева. Проектите са предимно за модернизация на земеделските стопанства, за преработка на земеделска продукция, разнообразяване към неземеделски дейности в селските райони, за подпомагане на млади фермери и за реструктуриране на полупазарни стопанства.

За Община Руен през анализирания период са одобрени субсидии от ДФЗ за общо 2 общински проекта по мярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ на обща стойност 1914795,73 лева.

Финансовият капацитет се разглежда от гледна точка на способността на Община Руен да генерира собствени приходи и да реализира самостоятелно или да съ-финансира заложените в ПИРО мерки, проекти и дейности.

Руен е община с общ годишен бюджет около 26 милиона лева и ограничен финансов капацитет за самостоятелно изпълнение и съфинансиране на големи проекти и дейности. Въпреки малкия бюджет, ежегодно се планират средства за изготвяне и изпълнение на проекти, продиктувани от нуждите на населението и средата на обитаване.

Възможностите за съ-финансиране и/или самостоятелно изпълнение на проектите, заложи в ПИРО 2021-2027 г. са силно ограничени, предвид тенденциите на демографска криза и икономически упадък и др, което води до липсата на достатъчно собствени приходи в общинския бюджет и все по-силна зависимост от субсидии и целеви средства от държавата.

За 2019 г. общо приходите по бюджета са в размер на 28 657 244 лева, в това число: Приходи с държавен характер - 16 858 877 лв или 59% и Приходи с общински характер – 11 798 367 лв или 41%. От приходите с общински характер собствените приходи на Община Руен са едва 2 713 239 лева или 23%, от които: Данъчни приходи - 1 287 990 лева (47%) и Неданъчни приходи - 1 425 249 лева (53%).

За 2020 г. макрорамката по приходно-разходната част на бюджета е в размер на 26 467 327 лева, а предвидените капиталови разходи по инвестиционната програма са в размер на 4 485 696 лева.

За изпълнението на Плана за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони, Национален план за възстановяване и устойчивост, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фонд „ФЛАГ“, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет.

Община Руен разполага с нужния опит, капацитет и човешки ресурси за изпълнение на предвидените дейности и мерки в Плана за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г., но е с ограничен финансов ресурс за самостоятелно финансиране на големи обекти и проекти. За изпълнението на ПИРО 2021-2027 г. са важни и частните проекти и инвестиции на местния бизнес и НПО, които също създават условия за подобряване на средата и икономическо съживяване на района.

7. SWOT- анализ

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на територията и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на ПИРО. При разработването на SWOT-анализа, спазвайки принципа за интегриран подход, отделните му елементи са разгледани в тяхната цялост и взаимодействие.

SWOT-анализът е обективно следствие от социално-икономическия анализ и представя в обобщен вид изводите от проучването на състоянието и потенциала за развитие на общината. Той

служи за основа при обосноваването на конкретни цели, приоритети и мерки в стратегическата част на ПИРО.

Приложима е общата матрица за този вид анализи, отразяваща взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни) и външните фактори (възможности и заплахи).

SWOT- анализът включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на община Руен, оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи за развитието на общината. Тъй като SWOT- анализът се явява обобщаващият фундамент на плановете за развитие, в него са отразени съществуващите проблеми (местни и външни за територията), които са свързани с глобални тенденции или екологични проблеми (демографска и икономическа криза, промени в климата, загуба на биоразнообразие и др.).

Изготвеният SWOT анализ конкретизира аналитичните изводи от актуалното състояние на територията, наличните потенциали за развитие и съществуващите проблеми. Направената взаимнообвързана оценка показва вътрешните за територията силни и слаби страни, както и външните за общината възможности и заплахи.

В резултат от направения SWOT – анализ се предлага типа стратегия, която е най-подходяща да реализира Община Руен през новия програмен период 2021-2027 г.

Силни страни	Слаби страни
<ol style="list-style-type: none"> 1. Чиста околна среда със значителни горски масиви (Стара планина), богато биоразнообразие и висок дял на защитени зони и територии в Натура 2000. 2. Разнообразен почвено-климатичен и релефен комплекс с възможности за многопрофилно селско стопанство. 3. Традиции в отглеждането на едър и дребен рогат добитък и наличие на свободни площи, подходящи за пасищно животновъдство. 4. Липса на сериозни промишлени източници на замърсяване на околната среда. 5. Благоприятни условия за производство на екологично чисти продукти и развитие на биоземеделие. 6. Устойчиво развиващи се предприятия и традиции в хранително-вкусовата и преработваща промишленост. 7. Висок дял на населението в групата 15 - 64 г., формираща трудовия потенциал и значително намаляване на безработицата. 8. Добре развита и балансирана, равномерно разпределена селищна мрежа. 9. Изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура. 10. Богато културно-историческо наследство. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неблагоприятно географско положение, встрани от важни транспортни артерии и отдалеченост от големи административни центрове. 2. Остаряла и амортизирана водоснабдителна мрежа, висок процент загуби на вода. 3. Незадоволително състояние на пътната инфраструктура 4. Ниски доходи и жизнен стандарт на населението. 5. Недостиг на квалифицирана работна сила, която да отговаря на нуждите на пазара на труда. 6. Затруднен достъп до високоскоростен интернет в малките населени места и ниска компютърна грамотност на голяма част от населението. 7. Ограничен брой цифрови обществени, социални, образователни и бизнес услуги. 8. Липса на средства в общинския бюджет за самостоятелно финансиране на големи инфраструктурни обекти. 9. Липса на ПСОВ и на канализация в малките населени места.

Възможности	Заплахи
<ol style="list-style-type: none"> 1. Подобряване на инвестиционния климат, привличане на инвеститори и съживяване на икономиката. 2. Развитие на активи търговско – икономически и трансгранични връзки с Република Турция. 3. Добри условия за развитие на биологично земеделие, растениевъдство, животновъдство и преработвателна промишленост с висока добавена стойност. 4. Повишаване конкурентоспособността на МСП, чрез технологично обновяване и иновации. 5. Разнообразяване на местния туристически продукт и усвояване на възможностите за интегриран културно-исторически, селски, еко туризъм, лов и риболов. 6. Усъвършенстване на партньорството със съседни общини, бизнеса и НПО при подготовка и реализиране на интегрирани проекти. 7. Използване на възможностите за интегрирано развитие на административния център – с.Руен и прилежащите малки населени места. 8. Адаптиране на образователната система към изискванията на пазара на труда. 9. Мобилност на населението по отношение прилагането на труд и ползването на услуги. 10. Предприемане на мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Продължаващо намаляване и застаряване на населението и отрицателен естествен и механичен прираст. 2. Слаба предприемаческа активност, липса на инвеститорски интереси и задълбочаване на икономическия упадък. 3. Продължаващ недостиг на образована и квалифицирана работна сила. 4. Задълбочаване на неравенствата в социално-икономическото и културното развитие на административния център и селата. 5. Засилване на зависимостта на района от климатичните промени – общината попада в шеста група с най-висока уязвимост. 6. Забавяне в доизграждането и развитието на базова инфраструктура поради ограничено финансиране. 7. Увеличаваща се зависимост на общинския бюджет от централната власт поради липса на собствени приходи. 8. Посегателства върху природните и културно-исторически дадености. 9. Замърсяване на околната среда от антропогенни или други фактори.

ЧАСТ II. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

1. Място и роля на ПИРО в системата от стратегически и програмни документи

От особено важно значение е ПИРО да бъде разработен и прилаган като част от общата система от стратегически и програмни документи на европейско, национално и регионално ниво. Формулирането на визия, стратегически цели и приоритети на общинския план за интегрирано развитие от една страна трябва да отговарят на идентифицираните нужди и проблеми в целевата територия, а от друга да бъдат изцяло съгласувани и да допринасят за постигане на целите на документите от по-високо йерархично ниво.

Планът за интегрирано развитие на община Руен (ПИРО) определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията в контекста

на идентифицираните проблеми и потребности на развитието и стратегическия пакет от регионални, национални и документи на ЕС, формиращи основните политики на развитието през програмнен период 2021- 2027 г.

Изготвеният социално-икономически анализ определи ключовите проблеми и нужди за развитието на община Руен. Като най-сериозни сред тях се открояват: лошото състояние на транспортната и водоснабдителна инфраструктура, отрицателен естествен прираст, продължаваща миграция на младите хора. Икономическата активност, както развитието на малкия и средния бизнес дават основата за заетостта, доходите и мотивацията на населението да остане да живее и работи в общината. Необходима е целенасочена подкрепа за местните фирми, както и за привличането на външен инвестиционен ресурс, който да подпомогне икономическото съживяване на района. Това следва да бъде съчетано с приоритетно преодоляване на технологичната изостаналост и недостатъчната иновационна активност на действащите местни предприятия, за да могат те да станат конкурентноспособни в дългосрочен план. Също така, добре развитият местен сектор на селското стопанство и възможностите, съществуващи за развитие на туризма, следва да бъдат подкрепени и да повишат своята регионална добавена стойност, като се насърчават интегрираните проекти и дейности в тези сфери, включително със съседни общини.

Фокусът при развитието на институционалната среда следва да бъде поставен върху подобряване на условията за правене на бизнес, чрез създаването, обновяването или разширяването на бизнес паркове и индустриални зони.

Основна слабост в община Руен остава ниското ниво на образование и квалификация на голяма част от работещите и безработните. Ако тези фактори не бъдат овладяни, значителни части от територията на района няма да могат да се включат успешно в съвременните икономическите процеси и да отговорят на предизвикателствата на новото индустриално и цифрово развитие. В този контекст, от особено значение е поставянето на фокуса върху подобряването на образователната и социалната инфраструктура, подпомагането на процеса на трудова интеграция, чрез повишаване на квалификацията, съобразно изискванията на местните пазари на труда.

Благоприятното географско положение на общината и подобряването на транспортната свързаност и достъпност са от факторите, които могат значително да подпомогнат развитието на всички останали елементи и системи (бизнеса, инвеститорите, мобилността на гражданите и работната сила и т.н.). Затова, приоритетно следва да се вложат ресурси в значително подобрене както на транспортната, така и на техническата и телекомуникационна инфраструктура.

Едновременно с това, следва да се фокусират усилията за развитие на териториалното сътрудничество, както и да се използва потенциала за интегрирано развитие на общинския център Руен и другите по-големи села в общината и прилежащите малки населени места за преодоляване на различията.

Всички тези мерки следва да бъдат съобразени с адекватни дейности по опазване на околната среда и биоразнообразието и превенция на рисковете от изменението на климата, природни бедствия, аварии и катастрофи.

Рамката на стратегическите приоритети на ПИРО на община Руен трябва да се съобрази и да допринесе за изпълнението на целите за развитие на страната, заложи в новите документи, както и целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г.

Новите елементи при програмирането на политиката на сближаване 2021-2027 г. на ЕС включват следното изискване - всички национални приоритети за развитие трябва да бъдат пряко свързани с набор от пет основни цели на политиките (ЦП), адресирани от общия регламент, върху които фондовете на ЕС ще съсредоточат своята подкрепа:

ЦП 1 - По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход;

ЦП 2 - По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска;

ЦП 3 - По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ;

ЦП 4 - По-социална Европа — реализиране на европейския стълб на социалните права;

ЦП 5 - Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии.

Прилагането на подход за използването на интегрирани териториални инвестиции продължава да бъде актуален в новата политика на сближаване, както и пълното използване на местния потенциал за развитие на регионите и общините.

На базата на направен социално-икономически анализ за развитието на България за периода 2007-2017 г. са открити следните приоритети и под-приоритети:

Наука и иновации за конкурентоспособност - Основната цел на този приоритет е повишаването на конкурентоспособността на българската икономика и преструктурирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж.

Образование и обучение за високо квалифицирана работна сила - Целта на този приоритет е повишаване качеството на човешкия капитал, като основен фактор на производство.

Подобряване на свързаността и цифровизация на икономиката - Приоритетът е насочен към повишаване на конкурентоспособността на икономиката, каквито са по-добрата институционална и бизнес среда и дигитализирането на икономиката.

Насърчаване на заетостта и социалното включване и намаляване на бедността - Основната цел на този приоритет е подпомагане реализацията на пазара на труда и активното приобщаване на уязвими групи в заетост и социално включване, чрез повишаване на възможностите им за започване на работа, подобряване на уменията, насърчаване на социално-икономическата им интеграция, подобряване на достъпа им до качествени социални услуги и преодоляване на тежките материалните лишения и лошите жилищни условия.

Оползотворяване на местния потенциал - Този приоритет има изключително териториална насоченост, като се следва т.нар. териториален подход, в основата на който стои районът със своите специфични дадености и потребности.

Фигура 9: Национални приоритети и под-приоритети през периода 2021-2027 г.

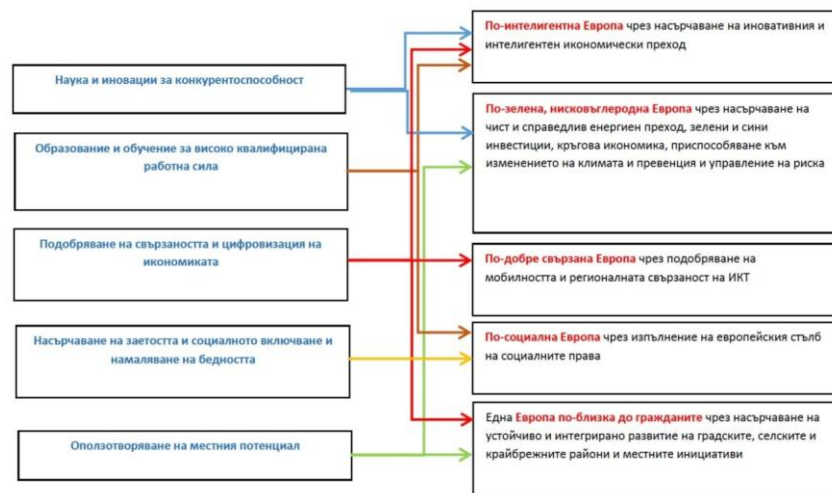

В допълнение, националната политика през периода 2021-2027 г. ще включва и целенасочени действия по следните хоризонтални политики:

- **Хоризонтална политика 1:** Действия, свързани с климата;
- **Хоризонтална политика 2:** Преференциални проекти в изостанали райони;
- **Хоризонтална политика 3:** Сигурност и миграция.

Националната програма за развитие „България 2030“ е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът определя визията за развитие на България до 2030 г., три стратегически цели, за чието изпълнение групира пет области (оси) на развитие и 13 национални приоритета.

Фигура 10: Връзка между националните приоритети и основните цели на Политиката за сближаване на ЕС през периода 2021-2027 г.

Национална визия:

През 2030 г. България е държава с висок жизнен стандарт и конкурентноспособна, нисковъглеродна икономика. Страната разработва и внедрява иновации във всеки сектор на икономиката, адаптирайки се към променящия се свят чрез своето високообразовано, креативно, солидарно и здраво общество. То представлява плодородна почва за идеи и притегателна сила за инвестиции и човешки капитал. Уникалните културни и природни дадености на българските региони се оползотворяват отговорно и устойчиво. Те са интегрирани помежду си и със света посредством високоскоростни пътни и оптични връзки, утвърждавайки мястото на страната като кръстопът на идеи и блага в Европа и отвъд. Българският гражданин играе активна роля в бъдещето на своята държава, има богати възможности за личностно и професионално развитие и живее в справедливо и толерантно общество, в което гласът му се чува.

Основни цели

Определени са 3 основни цели на националната политика за развитие:

1. Ускорено икономическо развитие
2. Демографски подем
3. Намаляване на неравенствата

Оси на развитие

Реализирането на стратегическите цели е предвидено посредством целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие:

1. Иновативна и интелигентна България
2. Зелена и устойчива България
3. Свързана и интегрирана България
4. Отзивчива и справедлива България
5. Духовна и жизнена България

ОС 1 - Иновативна и интелигентна България - Тази ос акцентира върху повишаването на конкурентоспособността на българската икономика и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж. В рамките на тази ос са определени три национални приоритета:

1. Образование и умения
2. Наука и научна инфраструктура
3. Интелигентна индустрия.

ОС 2 Зелена и устойчива България - Основният фокус на тази ос е устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план. Определени са три национални приоритета за реализацията на тази ос:

1. Кръгова и нисковъглеродна икономика
2. Чист въздух и биоразнообразие
3. Устойчиво селско стопанство

ОС 3 Свързана и интегрирана България - Осигуряването на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал, определя политиките, включени в тази ос. Три национални приоритета синтезират основните въздействия:

1. Транспортна свързаност
2. Цифрова свързаност
3. Местно развитие

ОС 4 Отзивчива и справедлива България - Тази ос е фокусирана върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции. Специален акцент на политиката върху групите и индивидите в неравностойно положение ще позволи постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и споделен просперитет за всички. Определени са два национални приоритета, адресиращи нейното изпълнение:

1. Институционална рамка
2. Социално включване

ОС 5 Духовна и жизнена България - Политиките ще адресират подобряването на здравния статус на населението, като ключов детерминант на качеството на живот, но също и като необходимо условие за включването му в заетост и социална активност, както и духовни потребности на индивида да осигури предпоставки за превръщането му в творческа и пълноценна личност. Дейностите по изпълнението на тази ос са групирани в два национални приоритета:

1. Здраве и спорт
2. Култура, наследство и туризъм

ПИРО на община Руен следва да бъде съгласуван с приетата визия, приоритети и цели, които определят рамката за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие на

Югоизточен район, поради своя дългосрочен характер остава непроменена от заложената в Регионалния план за развитие на ЮИР 2014-2020 г., и е следната:

„Югоизточен район - привлекателно място за живот и бизнес, със съхранено природно и културно наследство, ефективно използващ своя потенциал за постигане на устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие.“

Определени са следните три приоритети за развитие на района:

Приоритет 1: Подкрепа за интелигентна и динамична икономика на ЮИР

Приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР

Приоритет 3: Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони.

Съгласно Закона за регионалното развитие, Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 (ИТСР) и общия устройствен план на общината (ОУП).

В тази част на ПИРО на община Руен за периода 2021-2027 г. се определя стратегията за реализация на плана, която обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, определените стратегически цели на развитието и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на програмата за реализация (предвидения пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти). ПИРО съдържа визия за развитието на общината, стратегически цели, както и приоритети, насочени към потенциала за развитие на територията със съответни мерки към тях. Използването на интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината изисква целите и приоритетите да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в Общия устройствен план.

2. Визия

Визията е консолидирана, обобщена представа/желание на местната общност за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава.

Визията дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ дългосрочно развитие. Тя отразява перспективите пред глобалното, регионалното и пространственото интегриране на територията, на основата на икономическите и социалните фактори и ресурси, като отчита възможностите за преодоляване на различията между градските и селските райони.

Визията за развитие на община Руен е с перспектива отвъд хоризонта на 2027 г. и формулирана така:

„Община Руен – интегриран и развиващ се селски район с добър жизнен стандарт и конкурентоспособна икономика, привлекателно място за инвестиции и иновации с образован човешки капитал, развити комуникации и съхранено природно и културно богатство.“

Визията за развитие на община Руен е съгласувана с визията на Плана за развитие за периода 2014-2020 г., визията на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен район и визията на Националната програма за развитие „България 2030“.

За постигане на визията трябва да се разработват и внедряват иновации във всички сектори на местната икономика, като същевременно се инвестира в образование и повишаване квалификацията на човешкия капитал. Уникалните природни дадености на общината трябва да се оползотворяват отговорно и устойчиво за привличане на инвестиции и развитие на селското стопанство и туризма. Общината трябва да се интегрира със света посредством достъпни и удобни пътни и високоскоростни оптични връзки, утвърждавайки мястото си в региона и използвайки предимствата на трансграничното си географско положение. Гражданите трябва да играят активна роля в бъдещето на своята община и да имат богати възможности за личностно и професионално развитие.

За изпълнение на тази визия е нужно да се използват възможно най-ефективни, икономически средства и да се насърчава поведение, което води до успешно развитие и хармония между човека и природата. За реализирането на визията ще се разчита на местните ресурси и потенциал, които с помощта на привлечени инвестиции и финансовите инструменти на ЕС, ще се превърнат в конкурентни предимства за общината.

Постигането на желаната визия следва да се осъществи чрез определените стратегически цели, подкрепени от адекватни приоритети, мерки и дейности.

3. Пакет от стратегически цели, приоритети и мерки

Целите и приоритетите на Плана за интегрирано развитие на община Руен са определени в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за национално, регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на конкретни резултати за територията на общината.

Целите на плана отразяват насоките за национално и регионално развитие, като ги пречупват през призмата на местния потенциал и съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината. Основа на дефинираните цели и приоритети е направеният социално-икономически и SWOT - анализ и разкритите основни специфики, проблеми и ключови фактори, стимулиращи и спъващи местното развитие.

Следвайки принципите на съгласуваност и приемственост при формулиране на пакета от цели и приоритети на ПИРО са взети под внимание стратегическите насоки за изпълнение, заложи в Интегрираната териториална стратегия за развитие на ЮИР 2021-2027 г. и са представени мерки и дейности, надграждащи постигнатите резултати и въздействия от ОПР на община Руен 2014-2020 г., отчитайки спецификата на новите условия за интегрирано местно и регионално развитие.

Планът за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. поставя следните стратегически цели:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Демографски подем, насърчаване на образованието, социалното включване, духовно развитие, съхранени традиции и културно наследство.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурите, енергийна ефективност и опазване на околната среда.

Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели на ПИРО следва да бъде насочен в няколко основни области на въздействие, както следва:

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, иновации, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал, образователно и духовно развитие на човешките ресурси, със специална грижа към младите и хората в неравностойно положение – социално включване, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване и интегрирано териториално развитие – по-добра транспортна и цифрова свързаност и достъпност на населените места в общината, подобрена инфраструктура, качествени услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

На тази база са изведени пет приоритета всеки, от които ще се изпълнява, чрез съвкупност от мерки и дейности, обобщени в Програмата за реализация на ПИРО 2021-2027 г. Ограниченият брой ключови приоритети, отразяват избрания фокус и специфика за развитие. Приоритетите ще се изпълняват под формата на конкретни проекти, обезпечени с човешки, финансови и технически ресурси и съобразени с капацитета и възможностите за изпълнението им.

Ключови Приоритети на ПИРО на община Руен 2021-2027 г.:

Приоритет 1 – Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството.

Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска.

Приоритет 3 – Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем.

Приоритет 4 – Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни.

Приоритет 5 – Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии.

Приоритетите, дефинирани в ПИРО са в съответствие с предвижданията на стратегическите документи от по-високо йерархично ниво, но съобразени със спецификите на общината и конкретните нужди и проблеми на целевата територия и нейните граждани.

Приоритетите на ниво ПИРО логически произтичат от изводите на аналитичната част на документа, като се фокусират върху конкурентните предимства на общината. Всеки от приоритетите е свързан с постигането на съответна стратегическа цел и детайлизира насоките за нейното изпълнение. Целта е да се постигне концентрация и осезаем ефект на база на конкретните потенциали и местни специфики, а не да се формулират твърде общи и универсални цели и приоритети.

Реализирането на стратегическите цели и приоритети следва да стане в условията на тясно взаимодействие и партньорство между местните власти, бизнеса и НПО. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности, включително в условията на междуобщинско и международно сътрудничество.

Постигането на всеки приоритет е свързано с изпълнението на пакет от мерки и дейности, финансирани от различни източници, описани подробно в Програмата за реализация на ПИРО.

Приоритет 1 – Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството.

Първият приоритет е насочен към развитие на местната икономика с акцент върху постигането на устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството. Приоритетът кореспондира напълно с първия приоритет на Интегрираната териториална стратегия: „Подкрепа за интелигентна и динамична икономика на Югоизточен район“ и специфичните цели към него. Интервенциите по приоритета са ориентирани към засилване на конкурентните предимства, чрез иновативност, технологично развитие, повишаване на добавената стойност, цифровизация на икономиката и изграждане на предприемчески потенциал.

Стратегическите направления, свързани с този Приоритет 1 на ПИРО са насочени към развитие на многофункционално селско стопанство, биоземеделие и животновъдство, на нови високотехнологични и екологични промишлени производства и използване на ресурсите на общината, ориентирани към създаване на заетост и работни места.

Приоритетни за развитие до 2027 г. в община Руен са секторите: селско стопанство, лека преработвателна промишленост и горско стопанство, като традиционни икономически отрасли с най-голям потенциал. Тези приоритетни направления са свързани с обединяване на усилията на местния бизнес, на местната власт и на цялата общественост за повишаване на привлекателността на общината като място за инвестиции и предприемачество. Необходимо е постигане на иновативно, ефективно използване на ресурсите и конкурентоспособно производство, като се стимулират частните инвестиции и се обърне внимание на подготовката на квалифицирана работна ръка, отговаряща на потребностите на пазара на труда.

Подпомагането на инвестиционния интерес към нови производства с по-висока добавена стойност ще повиши доходите на населението и ще ограничи трудовата миграция.

Приоритетни трябва да бъдат инвестициите в поливно земеделие, производство на плодове, зеленчуци, и биологично животновъдство, както и в свързаните с тях преработвателни производства. Секторни интервенции могат да бъдат насочени и към пчеларството и лозаро-винарския сектор. Съществуват предпоставки за създаване на микро, малки и средни предприятия в леката и хранително-вкусова промишленост и потенциал за развитие на селски туризъм. Особено внимание трябва да бъде отделено на нуждите от по-нататъшна модернизация на селското стопанство, с цел повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопани, развитие на нови животновъдни стопанства и свързани с тях малки месо и млеко преработвателни предприятия. Реализацията на продукцията може да се осъществява посредством активизиране на инвестиционния процес, сдружаване на производителите, изграждане на тържища, активен маркетинг и реклама на местните продукти. ПИРО предвижда мерки за модернизиране на производствените структури - фермерски стопанства и преработватели на селскостопанска продукция, както и внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура.

Новият Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони /СПРЗСР/, който замества ПРСР в новия програмен период ще стимулира инвестиционния процес чрез подкрепа, обхващаща материални и/или нематериални инвестиции в стопанствата..

С оглед ускоряване на растежа усилията ще бъдат фокусирани върху повишаване на предприемаческата активност на местно ниво за създаване на нови малки и средни предприятия в

индустрията, услугите и търговията, от една страна, както и реализиране на дейности, свързани с привличането на нови външни инвестиции (местни и чуждестранни). По този начин създаването/привличането на нови предприятия ще има директен ефект върху повишаването на местната заетост, увеличаването на разполагаемите доходи на населението и засилването на тяхната мотивация да останат да живеят и работят в региона.

Недостатъчната конкурентоспособност на общинската икономика ще бъде подпомогната от политики за технологично развитие, иновации, реструктуриране към производства с висока добавена стойност, финансирани от Оперативната програма за иновации и конкурентоспособност и Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2021-2027 г..

Създаването на индустриални паркове, бизнес зони и логистични центрове на регионален принцип ги прави подходящи за прилагане на подхода ИТИ (интегрирани териториални инвестиции) – интегрирани концепции, които ще бъдат изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни с оглед постигане на максимален ефект върху съответната територия. Водещи общини при прилагане на този подход са допустимите бенефициенти по Оперативна програма за развитие на регионите в периода 2021-2027 г.

Подкрепа за иновации в предприятията е планирано да бъде предоставяна и чрез подхода ВОМР (Водено от общностите местно развитие). Проектите в изпълнение на подхода ВОМР ще се реализират въз основа на интегрирани стратегии за местно развитие, които ще бъдат изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни с оглед постигане на максимален ефект върху съответната територия. Чрез изпълнението на подобен вид проекти в рамките на подхода ВОМР ще се създадат условия за въвеждане на интелигентни и ориентирани към новите технологии конкурентни местни предприятия.

Предвижда се прилагането на успешни модели на партньорство за интегрирани териториални инвестиции между общините и бизнеса за техни съвместни инициативи. Важно условие е съчетаването на икономическите цели в развитието с опазването на околната среда и разумното използване на културното материално и нематериално наследство в общината.

Мярка 1.1. Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите⁸

Дейности:⁹

- Подобряване на бизнес средата и повишаване на инвестиционната активност;
- Насърчаване на предприемачеството - подкрепа за създаване на нови и развитие на стартиращи предприятия;
- Насърчаване на производства със затворен цикъл – местни суровини – краен продукт;
- Подкрепа за производствени инвестиции в предприятията, вкл. подкрепа за семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите;
- Подкрепа за растеж и конкурентоспособност на МСП в рамките на нови/съществуващи индустриални зони, вкл. изграждане на производствена инфраструктура;
- Насърчаване на иновации в предприятията с фокус към кръговата икономика и цифровата трансформация, системи за електронно разплащане и модерни технологии;

⁸ Изпълнението на тази мярка е подробно описано в раздел VI на ПИРО - Мерки за насърчаване на инвестициите.

⁹ Предложените дейности са препоръчителни, съгласувани с възможностите за финансиране от Оперативните програми и фондовете на ЕС за периода 2021-2027 г., с идентифицираните нужди и проблеми, ресурсите и потенциала на целевата територия. Конкретни проекти към всяка мярка са включени в Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Руен 2021-2027 г.

- Привличане на чуждестранни инвестиции и интернационализация на предприятията, интеграция на местни МСП в трансгранични и европейски технологични партньорства.

Мярка 1.2. Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство

Дейности:

- Модернизация и технологично обновяване на селското стопанство и инфраструктурата в отрасъла;
- Развитие на биологично земеделие и обучения в областта на биоикономиката;
- Увеличаване на трайните насаждения (лозя, овощни градини);
- Увеличаване на площите за поливно земеделие и развитие на зеленчукопроизводство;
- Модернизация, разширяване и внедряване на стандарти за качество в животновъдните обекти;
- Подобряване на професионалната подготовка и информираност на производителите;
- Подготовка на квалифицирана работна ръка за отделните подотрасли на аграрния сектор;
- Насърчаване сдружаването на производителите и кооперирането на участниците във веригата за реализация на земеделски продукти и храни;
- Насърчаване развитието на пчеларството;
- Развитие на рибарството и аквакултурите.

Мярка 1.3. Устойчиво управление на горските ресурси

Дейности:

- Подобряване стопанисването на горите чрез увеличаване дела на отгледните сечи;
- Лесовъдски, агротехнически и биологични мероприятия и мерки за запазване на горските екосистеми, осигуряващи предпазване на флората и фауната;
- Залесяване на изсечени горски масиви, на пустеещи и на неземеделски земи;
- Подобряване превенцията срещу горски пожари и друг бедствия;
- Развитие на устойчив дърводобив и дървопреработвателната промишленост;
- Създаване на ловни бази за развитие на ловното стопанство;
- Развитие на предприятия за събиране и преработка на билки, гъби, диви плодове и други съпътстващи горското стопанство дейности.

Мярка 1.4. Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, природни и културни забележителности

Дейности:

- Опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство;
- Създаване на туристическа инфраструктура и на места за настаняване и развлечения, атракции и подобряване на транспортния достъп;
- Маркетинг на дестинацията за културно-исторически, еко-, орнитоложки, селски и риболовен туризъм.

Дейностите към тази мярка са подробно описани в раздел VII на ПИРО - Общинска програма за развитие на туризма.

Дейностите към тази мярка са подробно описани в раздел VII на ПИРО - Общинска програма за развитие на туризма.

Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска.

Вторият приоритет на ПИРО е ориентиран към постигането на втората цел на европейската политика „По-зелената, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска“ и се финансира от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд (КФ).

Изпълнението на мерките във втория приоритет ще допринесат за реализацията на следните специфични цели:

- Насърчаване на устойчивото управление на водите;
- Насърчаване на прехода към кръгова икономика;
- Засилване на биоразнообразието, „зелената“ инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването на околната среда;
- Устойчиво управление на отпадъците;
- Насърчаване на адаптирането към изменението на климата;
- Предотвратяване и управление на риска от природни бедствия, аварии и катастрофи.

Този приоритет на ПИРО е в съответствие със Стратегическа 2.4. на Интегрираната териториална стратегия на Югоизточен район /ИТИ на ЮИР/, за насърчаване на нисковъглеродна икономика, зелени инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска.

Интервенциите по приоритета са насочени към подобряване на социалната и екологична среда и ориентирани към по-зелена и нисковъглеродна икономика, опазване на богатото биологично разнообразие, превенция и защита от рискове от бедствия и климатични промени. За ограничаване на размера на климатичните промени най-важно действие е намаляване на емисиите на парникови газове, чрез преминаване към нисковъглеродна икономика. Другата линия на противодействие изисква планирането и прилагането на мерки за ограничаване на вредното влияние на негативните процеси и явления, предизвикани от климатичните промени. Неутрализирането на тези въздействия ще се води по две линии – чрез превенция, с която се цели ограничаване на по-нататъшното развитие на климатичните промени, и чрез борба с техните последици. Това са и ключови приоритети в ЕС.

Дейностите по приоритета могат да се финансират от ОП „Околна среда“, Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност, Програмите за трансгранично сътрудничество, Финансов механизъм на ЕИП (Норвежка програма), Национален план за възстановяване и устойчивост, ПУДООС, Национален доверителен екофонд, Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и други източници.

Мярка 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове

Дейности:

- Прилагане на мерки за енергийна ефективност в предприятия, частния и обществения сектор, въз основа на препоръки от доклади за енергиен одит (обследване за енергийна ефективност);
- Въвеждане на системи за мониторинг и контрол на енергопотреблението;
- Стимулиране използването на електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници;

- Повишаване на енергийната ефективност на обществения и жилищния сграден фонд;
- Въвеждане на енергийноефективно и ВЕИ улично, парково и фасадно осветление.

Мярка 2.2. Насърчаване на прехода към кръгова икономика

Дейности:

- Инвестиции в използването на алтернативни суровини, рециклирани материали и повторна употреба на материали;
- По-ефективно използване в производството на природните ресурси, включително вода;
- Подкрепа за подобряване управлението на отпадъците, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране, включително пречистване на отпадъчните води;
- Пренасочване на производството и потреблението от продукти за еднократна към продукти за многократна употреба.

Мярка 2.3. Опазване на околната среда и борба с климатичните промени¹⁰

Дейности:

- Запазване на качествата на околната среда и биологичното разнообразие;
- Подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000;
- Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление, транспорта и вторично запрашаване – преминаване към алтернативно отопление, ВЕИ, почистване и измиване на улици и др.
- Превенция и управление на риска от наводнения и засушаване;
- Анализи на риска и прилагане на мерки за превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и др.;
- Управление на риска от природни бедствия и за защита на живота и здравето на населението (с фокус върху повишаване на готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения);
- Модернизация, укрепване и доизграждане на защитни съоръжения, корекция на речни корита, почистване на дерета и др.;
- Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска от природни бедствия и аварии;
- Повишаване на информираността на населението, обучени и мерки за прилагане и изпълнение на целите на политиките, свързани с изменението на климата.

Мярка 2.4. Устойчиво управление на отпадъците

Дейности:

- Подобряване на съществуващите практики и условия за събиране, транспортиране, депониране обезвреждане и рециклиране на битови и промишлени отпадъци и рекултивация на замърсени територии;
- Предотвратяване образуването на отпадъци;

¹⁰ Действията за борба с климатичните промени са подробно описани в раздел V на ПИРО - Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия.

- Разширяване и/или надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци;
- Насърчаване на рециклирането, повторната употреба и оползотворяването на отпадъците;
- Въвеждане на система за разделно събиране и компостиране на биоразградими и зелени отпадъци, включително домашно компостиране;
- Ликвидиране на нововъзникнали нерегламентирани сметища в общината;
- Информационна кампания във всички населени места за подобряване екологичната култура на населението.

Приоритет 3 – Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем.

Демографският подем е една от основни цели на националната политика за развитие, заложи в програмата „България 2030“. Необходимо е да се предложат пакети от мерки на национално и местно ниво за преодоляване на негативните тенденции в демографското развитие. Този приоритет е ключов за реализацията на ПИРО от гледна точка на тревожната статистика за задълбочаващата се демографска криза, намаляване и застаряване на населението, отслабване на репродуктивната способност на генерациите и емигрирането на младите и образовани хора.

Европейският стълб на социалните права има за свой водещ приоритет предоставянето на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот. Националната програма за развитие „България 2030“ предвижда цялостно модернизиране на образователната система на всички нива, което ще благоприятства за пълноценната професионална и лична реализация. Най-важните характеристики на човешкия капитал, които повишават неговата работоспособност са: знания, квалификация и професионални умения.

Третият приоритет на ПИРО е насочен към тези общоевропейски и национални цели, в унисон с втория приоритет и специфичните цели на Интегрираната териториална стратегия за подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР.

Интервенциите са насочени към подобряване на качествените характеристики и конкурентоспособността на човешките ресурси, чрез образование и обучение, адекватни на потребностите за развитие, стимулиране на предприемачеството в района и включване в заетост на лицата, които са извън пазара на труда.

Дейностите и мерките по приоритета са насочени към подобряване на знанията и уменията на работната сила и инвестициите в човешките ресурси като ключ за постигане на по-висока конкурентоспособност на икономиката, а така също осигуряването на баланс между търсенето и предлагането на знания и умения за по-успешното адаптиране на работната сила към потребностите на пазара на труда. Важно е образователните услуги да се предоставят с равни възможности за населението и да гарантират успешна реализация на пазара на труда, за да се постигне устойчива заетост и по-висок жизнен стандарт.

Приоритетните дейности по този приоритет са ориентирани към:

- разширяване на равния достъп до качествено предучилищно и училищно образование;
- изграждане на адекватна инфраструктура за образование;
- привличане на децата и младежите към образование и обучение и намаляване на преждевременното напускане на училище;
- повишаване образователното равнище на населението;
- прилагане на ефективни мерки за включване на децата от уязвимите групи в образование;
- повишаването приложимостта на училищното образование за професионална реализация.

Ключово значение през следващите години ще има разширяването на дуалното обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, което да е

съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво. Необходимо е възстановяване на добрите практики от миналото за стипендии от работодатели, срещу наемане на обучения ученик или студент на работа след завършване на образованието. Стимулиране на наставничеството, чиракуването, стажуването, ученическите и студентски практики и други.

В развитието на образователната инфраструктура, наред с развитието на общото и на професионалното образование, акцент се поставя в развитието на профилираното образование. Специален фокус на осъществяваните мерките е насочен към създаване на условия за насърчаване на ученето през целия живот, по-специално на гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и преквалификацията за всички. Особено належащо е преодоляването на ниското ниво на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси, което пречат за широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги.

Мерките в този приоритет ще се финансират приоритетно от Програма „Образование“ 2021-2027 г. и Програма за развитие на човешките ресурси за периода 2021-2027 г.

Програма „Образование“ 2021-2027 насочва подкрепата към всички образователни етапи и е структурирана в четири приоритета:

Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“

Приоритет 2 „Модернизация и качество на образованието“

Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“

Приоритет 4 „Техническа помощ“.

В обхвата на Програма за развитие на човешките ресурси за периода 2021-2027 г. също са включени четири приоритета:

Приоритет 1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“

Приоритет 2 „Социално включване и равни възможности“

Приоритет 3 „Териториални инвестиции“

Приоритет 4 „Техническа помощ“.

Мярка 3.1. Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината

Дейности:

- Насърчаване на раждаемостта, чрез пакет от мерки за подпомагане отглеждането на две и повече деца, в това число: достъп до безплатни учебници, лекарства, храна в училище и безплатни извън класни занимания, увеличаване на размера на детските надбавки, предлагане на работа с намалено или гъвкаво работно време за майките в многодетни семейства, еднократни или многократни помощи от общинския бюджет за раждане и отглеждане на дете, данъчни облекчения за многодетни семейства и др.;
- Насърчаване на здравословния начин на живот, профилактиката и остаряването в добро здраве за ограничаване на смъртността;
- Ограничаване на икономическата миграция, чрез осигуряване на заетост с адекватни възнаграждения за гарантиране на нормален и качествен живот на младите хора;
- Предлагане на „пакети“ за мобилност за завръщане на лица от чужбина, чрез осигуряване на разнообразни икономически стимули и мерки на местно ниво;
- Възможност за развитие на предприемаческа дейност за завръщане на българи в малките населени места, според профила и компетенциите на лицето.

Мярка 3.2. Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура

Дейности:

- Разширяване обхвата на включените в образователната система деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Подкрепа за личностно развитие, включително за талантиливи деца и ученици с изяви дабри;
- Модернизиране на учебното съдържание – иновативни учебни програми и методи на преподаване, адекватни на съвременните условия на живот;
- Дигитална трансформация и цифровизация на училищното образование, създаване на STEM¹¹ среда и развитие на STEM умения;
- Превенция и предотвратяване на тормоза и намаляване агресията в училищата;
- Развитие на дуалната система на обучение, ограмотяване на възрастни и валидиране на знания, умения и компетентности, придобити от житейски опит и практика;
- Подобряване на системата за образование и осъществяване на връзка с пазара на труда за подготовка на квалифицирани кадри със сигурна професионална реализация;
- Рехабилитация и модернизация на образователната инфраструктура.

Мярка 3.3. Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности

Дейности:

- Рехабилитация и модернизация на спортната инфраструктура;
- Поддържане на открити и закрити спортни площи, включително създаване на нови спортни съоръжения;
- Насърчаване на масовия спорт и провеждане на спортни състезания;
- Насърчаване на младежки дейности и инициативи и на доброволчеството, като основа на активното гражданство - организиране и провеждане на акции за залесяване, почистване на важни обществени и културни обекти, дарителски кампании и др.

Мярка 3.4. Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила

Дейности:

- Обучения за придобиване на професионална квалификация/преквалификация за безработни и неактивни лица, с ниско или без образование;
- Подобряване достъпа до пазара на труда и повишаване на младежката заетост, чрез включване в стажуване и чиракуване, субсидирана заетост, ученически и студентски практики, стипендиантски програми, подкрепа при започване на първа работа и др.;
- Подкрепа за самостоятелна заетост, вкл. в областта на социалната икономика;
- Насърчаване на мобилността на работната сила, особено в населени места, в които липсва ежедневен обществен транспорт;
- Насърчаване на заетостта на целеви групи със специфични потребности, вкл. ранно пенсионираните лица, образовани младежи от ромската общност, граждани от трети страни, участници с произход от други държави, в т.ч. чрез финансиране на менторство и наставничество;

¹¹ STEM е учебен план, базиран на идеята да се даде образование в четири специфични области - наука (Science) технологии (Technology), инженерство (Engineering) и математика (Mathematics) - чрез приложни и интердисциплинарни методи.

- Дейности за подкрепа за развитието на социални предприятия на местно ниво за създаване на устойчиви работни места за роми, с акцент върху жените от ромски произход, хора с намалена работоспособност и продължително безработни;
- Обучения за придобиване на базови дигитални умения за ползване на услуги, вкл. административни, социални и други;
- Здравословна и добре приспособена работна среда, отчитаща рисковете за здравето.

Приоритет 4 – Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни.

Основен фактор за определяне качеството на живот в даден регион е възможността за жителите му да получават висококачествени административни, социални, здравни, културни и други обществени услуги. Четвъртият Приоритет на ПИРО е насочен към подобряване на обществените услуги. Той съответства на Специфична цел 2.2. на Интегрираната териториална стратегия на ЮИР за подобряване на здравната, социалната и културната инфраструктура и достъпа до услуги.

Интервенциите са насочени към подобряване на административното обслужване и социалната среда, равен достъп до качествени здравни и социални услуги, развитие на културата, духовността и опазване на културното наследство. Необходими са инвестиции както във физическите параметри на обществената и социална инфраструктура (сгради, оборудване и т.н.), така и в подобряване на количеството и качеството на предлаганите услуги. Тук се включват дейности по ремонт, възстановяване или изграждане на сгради, помещения, подобряване на енергийната ефективност, закупуване на оборудване, както и подобряване и разширяване на обхвата на услугите, цифровизация, повишаване квалификацията на персонала и на качеството на обслужване на гражданите.

Цифровизацията на обществения сектор и въвеждането на електронно управление и услуги е сред основните приоритети на националната политика за развитие в периода 2021-2027 г. Електронно е управлението в електронна среда на административните процеси, обслужването и взаимодействието с потребителите с използване на съвременни методи на обработка на данни, информация и знания, които осигуряват по-високо ниво на ефективност.

Мерките и дейностите в четвъртия приоритет на ПИРО ще се финансират от Оперативна тапрограма за електронно управление и техническа помощ за периода 2021-2027 г., Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, Оперативна програма за развитие на човешките ресурси, Програмата за храни и/или основно материално подпомагане за програмен период 2021-2027 година и други източници.

Мярка 4.1. Подобряване на достъпа до електронни административни услуги

Дейности:

- Подобряване на достъпа до и развитието на он-лайн публични услуги;
- Осигуряване на мрежова и информационна сигурност на администрациите;
- Разработване и внедряване на инструменти и он-лайн платформи за подобряване на гражданското участие на местно ниво;
- Въвеждане на електронно управление, електронни административни услуги и системна квалификация на служителите от общинската администрация;
- Осигуряване на високоскоростна интернет връзка с кметствата в общината;

- Електронизация на административното обслужване на кметствата в селата и обединяване на деловодните записи и касови операции с общинския център;
- Цифровизация на старите актови книги и регистри и обвързването им като база данни;
- Подобряване на услугите, свързани с местните данъци и такси като инструмент за управление и подобряване качеството на услугите в Общината: възможност за он-лайн проверка на дължими местни данъци; он-лайн данъчен калкулатор за изчисляване задължения към общината; възможност за он-лайн плащане на задължения за местни данъци и такси и др.

Мярка 4.2. Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса

Дейности:

- Ефективно управление и използване на общинската собственост, чрез изготвяне на програми за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество и планове за действие за общинските концесии;
- Повишаване капацитета на общинската администрация и подобряване на професионалната компетентност на служителите;
- Организиране на обучения, семинари, конференции, пътувания с учебна цел и др.;
- Изграждане на междуобщински сътрудничества и партньорства за решаване на общи проблеми, както и за постигане на интегрирана социално-икономическа и културна общност в региона;
- Обмяна на опит с чуждестранни общини и въвеждане на добри практики за подобряване на ефективността в работата на администрацията.

Мярка 4.3. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването

Дейности:

- Подобряване на достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ, особено в отдалечените населени места на общината;
- Осигуряване на мобилност на медицинските услуги;
- Привличане на млади кадри в сферата на здравеопазването;
- Ремонт и обновяване на здравни служби и медицински кабинети;
- Осигуряване на нови линейки и медицинско оборудване;
- Изграждане на хосписи за пациенти, които имат нужда от продължителен болничен престой и не могат да се обслужват сами в домашна обстановка;
- Развитие на интегрирани здравни и социални услуги;
- Ефективни мерки за намаляване на основните рискове за здравето и подобряване на профилактиката.

Мярка 4.4. Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура

Дейности:

- Модернизация и подобряване на средата в съществуващите социални институции;
- Повишаване квалификацията на специалистите, работещи в социалната сфера;

- Подобряване предоставянето на грижи в семейството и общността, деинституционализация и достъп до дългосрочни грижи;
- Създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за деца в риск, лица с увреждания, възрастни и хора в невъзможност за самообслужване;
- Създаване на заместваща грижа в подкрепа за връщане на трудовия пазар за родители на деца с трайни увреждания, членове на семейства, които полагат грижа в домашна среда за лица с увреждания и за възрастни хора в невъзможност за самообслужване;
- Развитие на услуги за спешно осигуряване на подкрепа в случай на кризисна ситуация;
- Насърчаване на социалното приобщаване на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, вкл. подкрепа за хората с увреждания и други уязвими групи;
- Предоставяне на интегрирана подкрепа на уязвими групи, вкл. роми (посредничество за заетост, квалификация, преквалификация, достъп до социални услуги, образование и здравеопазване);
- Разширяване дейността на Домашен социален патронаж;
- Развитие на услугите Асистентска подкрепа и Механизъм „Лична помощ“;
- Предоставяне на услуги „Топъл обяд“, „Детска кухня“ и „Пакети за новородени деца“.

Мярка 4.5. Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура

Дейности:

- Реконструкция и обновяване на обществени сгради и обекти с историческо и културно значение;
- Основен ремонт, оборудване, обновяване и осигуряване на интернет и дигитални услуги в читалищата;
- Основен ремонт и благоустрояване на религиозни храмове;
- Организиране на разнообразни културни събития, традиционни празници и събори;
- Подпомагане дейността на художествени, самодейни и творчески състави;
- Използване на интерактивни и смарт технологии в сферата на културата;
- Насърчаване на културен обмен в рамките на сътрудничеството със съседни общини.

Приоритет 5 – Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии.

Петият приоритет има комплексен характер и е свързан главно с изграждане и обновяване на техническата инфраструктура, имаща пряко въздействие върху състоянието на околната среда. В района има дефицити на инфраструктурите, включително – транспортна, ВиК и енергийна, които оказват негативно влияние върху състоянието на въздуха, водите и почвите, а опазването на околната среда е приоритет залегнал във всички стратегически и програмни документи на национално и европейско ниво.

Този приоритет на ПИРО е в съответствие със заложените в Приоритет 1 и Приоритет 3 на Интегрираната териториална стратегия за развитие на ЮИР, специфични цели, насочени към създаване на по-добре свързан район, чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ, изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура, подобряване на екологичната инфраструктура (ВиК, енергийна, ВЕИ), подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, интегрирано и балансирано териториално развитие. Приоритетни са дейностите по обновяване на водопроводната мрежа, управление на

отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води. Необходимо е изготвяне на оценка за приложимостта на централизирано отвеждане и пречистване на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато и силно намаляващо население, където канализацията не може да бъде икономически обоснована и трябва да се търсят други технологични решения.

Необходимо е да продължават усилията за ремонт и обновяване на общинската пътна мрежа и улиците в населените места на общината.

В Националната програма за развитие „България 2030 г. като приоритет е залегнала „цифрова свързаност“. Заложената цел е осигуряване свързаността на територията на цялата страна, така че да се позволи развитието на цифровите услуги и гарантиране използването на информационни и телекомуникационни технологии във всички области на обществения живот и населени места. Необходимо е да се осигури развитие на цифровата мрежа в общината с предоставяне на съвременни, висококачествени електронни услуги, доколкото цифровата инфраструктура контролира развитието и качеството на почти всички сфери на живота.

Проектите и дейностите по петия приоритет са свързани с големи инвестиции и се очаква да бъдат финансирани от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, Програмата за околна среда, Програмите за трансгранично сътрудничество, Оперативна програма „Транспортна свързаност“, ПУДООС, Агенция „Пътна инфраструктура“, ВиК дружество, енергийни, телекомуникационни компании и други източници.

Марка 5.1. Подобряване на транспортната достъпност и свързаност

Дейности:

- Подобряване състоянието на републиканската пътна мрежа;
- Подобряване на мрежата от общински пътища;
- Подобряване на уличната мрежа и тротоари в населените места;
- Развитие на интегриран екологичен обществен транспорт.

Марка 5.2. Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи

Дейности:

- Подмяна и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа;
- Изграждане на нови канализационни системи и ПСОВ;
- Осигуряване на подходящи технологии за пречистване на водите.

Марка 5.3. Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ

Дейности:

- Обновяване на енергийните мрежи и съоръжения;
- Усвояване потенциала на територията за използване на ВЕИ.

Марка 5.4. Цифрова свързаност и телекомуникации

Дейности:

- Осигуряване на широколентов достъп и преодоляване на „цифровата изолация“ в слабо населените периферни райони;
- Подобряване качеството и обхвата на телекомуникационните услуги;
- Осигуряване на по-добър достъп до приложения за електронна търговия, електронно управление и електронни услуги.

Марка 5.5. Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда

Дейности:

- Насърчаване на полицентричното и балансирано пространствено развитие;
- Включване в процеса на интегрирано развитие на проблемни градски територии, по-малки села, планински и периферни райони;
- Благоустрояване на публичните пространства в населените места (обновяване на площи, паркове, зелени площи, детски площадки, велоалеи, улично и парково осветление, чешми за обществено ползване, изграждане на видеонаблюдение и др.);
- Обновяване на градската среда в общинския център, създаване на нови зони с потенциал за развитие, рехабилитация на стари производствени и складови зони, обновяване на централни градски части и подобряване на жилищната среда;
- Подобряване жизнеспособността на селските райони, чрез стимулиране на местния бизнес и екологосъобразно селско стопанство, подкрепа на местните производители, изграждане на съвременна инфраструктура и обновяване на жизнената средата;
- Развитие на трансграничното и териториално сътрудничество с общини от Република Турция за насърчаване на социално-икономическото развитие;
- Подобряване на транспортната свързаност с граничните пунктове и повишаване на трансграничната мобилност и достъпност;
- Разработване на интегрирани партньорски проекти за: създаване на регионални бизнес зони, логистични центрове и тържища; осигуряване на комплексно здравно обслужване и съвместни социални услуги; предлагане на общи туристически маршрути, продукти и услуги; координация при предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации; съвместни мерки за опазване на околната среда и други.

ЧАСТ III. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ

1. Въведение

Съгласно определението в действащото законодателство План за интегрирано развитие на община (ПИРО) е документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките и с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината. Планът за интегрирано развитие като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие през съответния програмен период.

Главна цел при разработването на ПИРО е да се осигури прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество. Необходимо е да се идентифицират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие. Трябва да се осигури прозрачност и информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО. Важно е заинтересованите страни да бъдат включени както на етапа на разработване и приемане на ПИРО, така и при реализацията на заложените в него цели и приоритети. Ангажимент на Общината е да осигури необходимата публичност и да предприеме всички възможни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и в реализацията на целите и приоритетите на документа.

ПИРО се обсъжда и съгласува със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината, като се цели предоставяната информация да достигне максимален брой представители на заинтересованите страни и да се осигури тяхното участие в обсъжданията и вземането на решенията. Задължително е да се гарантира участието на съответните организации, представляващи гражданското общество, партньорите от областта на околната среда и организациите, отговарящи за насърчаване на социалното включване, основните права, правата на хората с увреждания, равенството между половете и недискриминацията, действащи на територията на общината.

За изпълнението на този ангажимент е разработена настоящата **комуникационна стратегия**, която да гарантира прилагането на принципа на партньорство и да осигури прозрачност и публичност на процеса по изготвяне и реализация на плана за интегрирано развитие, чрез одобрение, изпълнение и проследяване на набор от подходящи мерки и действия.

Комуникационната стратегия се фокусира върху идентифицирането и включването на заинтересованите страни и гражданското общество чрез подходящи форми, включително кампании за генериране на проектни идеи, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана за интегрирано развитие. Важно е да бъде стимулиран подходът „отдолу-нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения.

Определянето на целите и приоритетите на плана и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели и приоритети, не трябва да бъдат единствено инициатива и ангажимент на общинската администрация, а следва да се планират с активното участие на гражданското общество. На гражданите трябва да се предоставят възможности да идентифицират проблемите в средата около тях, да предлагат решения и да работят за реалната промяна на ситуацията в общината.

Специфичните действия за осигуряване на необходимата информация и публичност включват провеждането на разяснителни кампании, които могат да обхващат:

1. Представяне в подходяща форма (публични дискусии, фокус групи, форуми/семинари, печатни материали, видеоматериали и др.) на информация за предвижданията на ПИРО, за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината и реализацията им, както и очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда;
2. Фокусиране на вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
3. Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана;
4. Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на развитието на общината за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряването на по-голяма добавена стойност от тях, както и за подобряване на стандарта на живот на населението;
5. Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за подготовката и реализация на плана.

2. Принципи на Комуникационната стратегия

Комуникационната стратегия се основава на следните основни принципи:

- Прозрачност – своевременно информирание на обществеността за изпълнението на дейностите по разработване и реализация на Плана за интегрирано развитие на общината 2021-2027 г.;
- Безпристрастност и откритост при идентифициране на проблемите и анализиране на събраните данни, информация и предложения от заинтересованите страни;
- Яснота, опростеност и точност в комуникацията с гражданите и заинтересованите страни;
- Отчетност и публичност на процесите по изготвяне и изпълнение на ПИРО – създаване на условия за провеждане на дебати, предоставяне на балансирана и обективна информация, както и осигуряване на възможност гражданите да изразяват своите очаквания и предложения;
- Законосъобразност – в съответствие с приетите и действащи нормативни актове в страната и общината;
- Защита на обществения интерес – изграждане на съпричастност в населението, бизнеса и структурите на гражданското общество (СГО) към проблемите на общината и мотивирането им за участие в нейното управление, чрез реални предложения за мерки, дейности и проекти;
- Координация с ОУП и други програми и стратегии, изпълнявани от община Руен;
- Ефективност на разходите – постигане на максимални резултати с наличните ресурси;
- Мониторинг, контрол и актуализация на мерките в комуникационната стратегия при необходимост.

3. Цели на Комуникационната стратегия

Основната цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастност и насърчи активно включване на гражданите на община Руен и структурите на бизнеса и гражданското общество, развиващи дейност на нейната територия при идентифициране на основните нужди и проблеми и дефиниране на визията, целите и приоритетите за развитие в периода на действие на ПИРО 2021-2027 г.

Специфични цели:

1. Осигуряване на максимална публичност и прозрачност в процеса на разработване и изпълнение на ПИРО;
2. Насърчаване на активното участие на всички заинтересовани страни в процеса на подготовка и изпълнение на ПИРО;
3. Изграждане и поддържане на високо обществено доверие към процесите по изпълнение и управление на ПИРО;
4. Популяризиране на европейските фондове и национални програми като финансов инструмент за подобряване на развитието на община Руен и качеството на живот;
5. Информирание на потенциални бенефициенти, извън общинската администрация за възможностите за финансиране на техни проектни идеи и бизнес начинания;
6. Изграждане на единен информационен стандарт за комуникация и диалог между местната власт, населението, структурите на гражданското общество и бизнеса в община Руен;
7. Подпомагане на бизнеса и местната власт за сътрудничество при осъществяване на съвместни бизнес проекти, насърчителни мерки за инвестиции в общината, отдаване под наем и на концесии на общински имоти и др.;
8. Привличане на представители на съседни общини за реализация на интегриран подход при подготовката на ПИРО и генериране на идеи за съвместни проекти и дейности;
9. Насърчаване на публичното обсъждане на приоритетни въпроси за бъдещето на общината;
10. Осигуряване на канали за комуникация между всички заинтересовани страни.

4. Целеви групи

Определянето на целевите групи е важно, тъй като всяка група има собствени нужди и приоритети, свързани с реализацията на ПИРО. Определянето на информационните нужди на целевите аудитории ще отчита мненията, знанията и нагласите на идентифицираните обществени групи по отношение на наличието на информация, необходима за вземане на решения, свързани с бъдещото развитие на общината.

Основните целеви групи на комуникационната стратегия на ПИРО са:

- а/ Общинска администрация;
- б/ Общински съветници;
- в/ Кметове на кметства и кметски наместници в общината;
- г/ Представители на бизнеса;
- д/ Представители на секторите: образование, култура, социални дейности, здравеопазване, спорт и туризъм;
- е/ Представители на НПО и СГО;
- ж/ Социално-активни граждани;
- з/ Представители на съседни общини;
- и/ Представители на медии/разпространители на информация.

Целевите групи, ангажираната администрация и разпространителите на информация съставляват основните заинтересовани страни, с различна роля и функция в процеса на подготовка, осъществяване, отчитане и комуникиране на ПИРО.

Постигането на конкретните цели на комуникационната стратегия зависи от планирането на обхвата и характера на основните послания, които ще се отправят към приоритетните целеви групи. Промените в съществуващите масови обществени нагласи налагат избор на стратегия за индиректен достъп до широк кръг заинтересовани страни. Насочената комуникация, която би могла да формира устойчиви представи и критерии за оценка, гарантира в много по-голяма степен постигането на крайните цели. За трайна промяна в масовите нагласи е необходимо усилията да бъдат концентрирани към гарантирането на ефективна комуникация с целеви аудитории, които имат характер на референтни по отношение на значителни групи от населението. Чрез всяка една от тези аудитории ефективно могат да бъдат комуникирани различни части от общите послания на настоящата стратегия. Работата с всяка от тези групи предполага специфични действия и комуникационни форми, които да гарантират индивидуализацията на подхода и в същото време, координираността на усилията за постигане на крайните цели – активно участие и съпричастност към процесите на подготовка и реализация на ПИРО. Общинска администрация Руен и нейните служители, както и Общинския съвет са основни участници в процесите за подготовка и изпълнение на ПИРО и са определени като водеща целева група и пряко заинтересована страна. Прилагането на интегриран подход налага привличането на кметовете на малки населени места и представители на съседни общини като участници в процеса на разработването и изпълнението на документа. Местният бизнес и насърчаването на инвестициите са от ключово значение за социално-икономическото развитие на общината и представителите на тази група са важна целева аудитория при разработването на ПИРО. В плана се залагат множество дейности и мерки, свързани с подобряване и развитие на основните сфери на социалния живот в общината и това налага привличането като партньори на представители на секторите: образование, култура, социални дейности, здравеопазване, спорт и туризъм. ПИРО е инструмент за цялостно подобряване качеството на живот в общината и НПО, СГО и социално-активните граждани са важни участници в процесите по неговата подготовка и реализация.

5. Основни форми на комуникация

Комуникационен тип стратегия се гради върху основата на адаптивност на комуникационните механизми и предварително заложен позитивизъм по отношение лансираната същност на посланията към хората. Комуникационната стратегия на ПИРО трябва да използва такива форми на комуникация, че да успее да насърчи участието на партньорите и заинтересованите страни в процеса на разработване и изпълнение на плана. В случая комуникационният тип стратегия е изградена върху разбирането, че медиите са равноправни участници в комуникационния процес, като на тях е определена ролята на медиатори.

Комуникационната стратегия на ПИРО се основава върху няколко основни подхода, които се прилагат, чрез следните комуникационни канали:

- **Директна комуникация** – анкети, въпросници, справки, интервюта, фокус групи и обществени обсъждания;
- **Комуникация чрез електронни, печатни и онлайн медии** – прессъобщения, участие на медиите във фокус групите и обществените обсъждания;
- **Интернет** – поддържане на актуална информация на сайта на община Руен, възможност за споделяне на мнения и предложения, чрез он-лайн анкети или на електронна поща;
- **Работа с НПО** - комуникационната стратегия подкрепя инициативи на гражданското общество, насочени към специфични групи, които трудно могат да се достигнат чрез интернет и средствата за масово осведомяване.

Изборът на конкретни комуникационни средства и дейности при изпълнението на ПИРО е съобразен със:

- Спецификата на посланията за бъдещото развитие на общината;
- Характеристиките на целевите групи – реципиенти на посланията и избор на подходящи комуникационни канали за достигане до всяка от тях;
- Възможните дейности и форми за осъществяване на комуникацията;
- При комуникиране на послания, които засягат набор от различни целеви групи, се използва интегриран комуникационен микс, който да гарантира ефективността на комуникацията, както като дейности и форми, така и като канали.

6. Основни комуникационни дейности

1. Определяне на отговорен служител в Общинската администрация за изпълнение на комуникационната стратегия на ПИРО;
2. Публикуване на съобщение на сайта на Общината, че започва разработване на План за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г., членовете на работната група, определена от Кмета, телефон и електронна поща за мнения и предложения на гражданите;
3. Изготвяне на списъци на партньори и заинтересовани страни, които да бъдат привлечени за участие в процеса на подготовката и изпълнението на ПИРО, включително представители на съседни общини;
4. Провеждане на онлайн анкетно проучване сред гражданите за идентифициране на основните нужди и проблеми в общината и генериране на идеи за цели, приоритети, проекти и дейности, които да бъдат включени в ПИРО;
5. Провеждане на анкетно проучване сред кметове на малки населени места и кметски наместници за идентифициране на местните проблеми и генериране на идеи за дейности и проекти в селата;

6. Попълване на Въпросник за събиране на базови данни и информация за ПИРО;
7. Изготвяне на списъци на участниците в петте фокус групи с имена, организация, длъжност и контактна информация – телефон, електронна поща;
8. Провеждане на пет фокус групи по следните теми:
 - Образование, култура, младежки дейности и спорт;
 - Здравеопазване, социални дейности и пазар на труда;
 - Местно икономическо развитие и туризъм;
 - Благоустройство, инфраструктурно развитие и опазване на околната среда;
 - Развитие и обновяване на малките населени места на територията на общината.

Фокус групите се състоят от минимум 10 участника всяка. Предварително на участниците по списък се изпращат покани.

Фокус групите се провеждат на място в зала в Общинската администрация в посочен ден и час или онлайн, чрез обмен на информация чрез електронна поща.

Участниците във фокус групите получават презентация с резюме на основните изводи от направения социално-икономически и SWOT анализи на общината. Те попълват анкета с варианти за приоритетни зони за въздействие, визия, цели и приоритети на ПИРО 2021-2027 г., в която да отбележат своите предпочитания или да направят предложения.

9. Провеждане на обществено обсъждане на проекта на План за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г.

Проектът на документът се публикува предварително на сайта на Общината, за да могат максимален брой граждани да се запознаят със съдържанието му и да дадат обективна оценка, мнения и предложения. Покана за събитието се изпраща до всички партньори, заинтересовани страни и участници във фокус групите и се публикува на сайта на Общината.

10. Публикации в медии – прессъобщения и покани за участие в публичните събития се изпращат регулярно до местни и регионални медии.

Медиите са основен партньор и за популяризиране на изпълнението на ПИРО.

За осигуряване на одитна следа от изпълнението на комуникационната стратегия Общината следва да съхранява цялата информация от проведените медийни прояви и публични мероприятия, включително публикации, записи от интервюта и съобщения в медиите, покани, списъци с участниците и снимки от всяко събитие.

7. План за изпълнение на комуникационната стратегия

Планът за изпълнение на комуникационната стратегия определя начина на провеждане и управление на комуникационната стратегия. Целите на стратегията могат да се постигнат, като се приложат няколко основни подхода и комуникационни дейности. Те са съобразени със съответните целеви групи характера на посланията, насочени към тези целеви групи.

Таблица 46: План за изпълнение на комуникационната стратегия

Комуникационни дейности и мерки	Срок	Начин на изпълнение/ Информирание на обществеността/ Гражданско участие	Резултат
1. Определяне на отговорен служител за изпълнение на комуникационната стратегия	1-ви месец	Отговорният служител се определя със Заповед на Кмета на община Руен	Определен отговорник за изпълнение на комуникационната стратегия
2. Съобщение на сайта, че Общината започва разработване на	1-ви	Информация в медиите и сайта на Общината, представяне на	Информирание на широката общественост

ПИРО 2021-2027 г.	месец	членовете на работната група, телефон и електронна поща за мнения и предложения на гражданите	за стартиране на процеса по разработване на ПИРО
3. Изготвяне на списъци на партньори и заинтересовани страни	2-ри месец	Изготвяне на списък/ци с потенциалните участници в процеса на разработване и изпълнение на ПИРО - граждански организации; обществени съвети; кметове на кметства; представители на съседни общини; представители на различни институции – образователни, културни, социални, здравни; професионални и синдикални организации; представители на местния бизнес, експерти в различни области, социално активни граждани и др.	Изготвени списъци на организации, физически и юридически лица – партньори и заинтересовани страни, които да бъдат привлечени в процеса на подготовка и реализация на ПИРО
4. Провеждане на онлайн анкетно проучване	2-3 месец	Онлайн анкета за граждани, публикувана на сайта на Общината, съобщение в медиите за анкетата, изпращане на линка с анкетата на всички партньори и заинтересовани лица и поставяне на съобщение за анкетата в Центъра за информация и услуги на гражданите. Набиране на предложения от гражданите за мерки, дейности и конкретни проектни идеи за включване в Програмата за реализация на ПИРО.	Проучено обществено мнение за идентифициране на проблемите, нуждите и идеите на гражданите за бъдещото развитие на общината
5. Провеждане на анкетно проучване сред кметове на малки населени места	2-3 месец	Изпращане на електронна поща на анкети до всички кметове на кметства и кметски наместници	Събрана информация за прилагане на интегриран подход при подготовката на ПИРО и включване на мерки и дейности в малките населени места
6. Попълване на Въпросник за събиране на базови данни и информация за ПИРО	2-ри месец	Въпросникът се попълва от служители на Общинска администрация, компетентни по съответните теми и ресурси	Събрани базови данни и информация за изготвяне на социално-икономически анализ на състоянието на общината
7. Изготвяне на списъци на участниците във фокус групи	3-ти месец	Изготвяне на списъци с минимум 10 участници с три имена, организация, длъжност, телефон и електронна поща за всяка една от петте фокус групи. Участниците, трябва да имат професионален опит, да са заинтересована страна или да имат експертиза по темата на съответната фокус група. Участниците във фокус групите ще	Изготвени 5 броя списъци с участници за всяка една от фокус групите.

		попълнят анкета с варианти за приоритетни зони за въздействие, визия, цели и приоритети на ПИРО 2021-2027 г.	
8. Провеждане на пет фокус групи по различни теми	4-ти месец	Публикуване на информация в медиите, в сайта на общината, на информационни табла в Центъра за информация и услуги на гражданите за предстоящите фокус-групи, в случай, че се провеждат на място в определен ден и час. Публикуване на електронна поща, на която да се задават въпроси и споделят мнения по всяка от темите на петте фокус групи, при провеждането им онлайн. Обратна връзка с участниците за получените предложения. Важно е участниците да не останат с впечатлението, че всичко е вече решено, а предложените мерки и проектни идеи действително да подлежат на доразвиване и включване в Програмата за реализация на плана.	Проведени 5 фокус групи на следните теми: - Образование, култура, младежки дейности и спорт; - Здравеопазване, социални дейности и пазар на труда; - Местно икономическо развитие и туризъм; - Благоустройство, инфраструктурно развитие и опазване на околната среда; - Развитие и обновяване на малките населени места на територията на общината.
9. Публикуване на сайта на общината на проекта на ПИРО за обществено консултиране	5-ти месец	Публикуването на проекта на документа на интернет страницата на общината за срок от минимум 14 дни преди заключителното му обществено обсъждане. Публикуването на проекта на ПИРО трябва да бъде отразено в съобщение/новина в медиите, в сайта на общината, на информационни табла и изпратено по електронна поща на заинтересованите страни и партньори.	Изработен в партньорство с широк кръг заинтересовани страни и граждани проект на ПИРО 2021-2027 г.
10. Провеждане на обществено обсъждане на проекта на План за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г.	6-ти месец	Публикуване на информация в медиите, в сайта на общината, на информационни табла в Центъра за информация и услуги на гражданите за предстоящото обществено обсъждане – място, ден и час. Отразяване на процеса в медиите и на сайта на Общината - преди и след обсъждането.	Проведено обществено обсъждане на проекта на ПИРО, събрани мнения и предложения от граждани, партньори и заинтересовани страни, които да бъдат отразени в документа.
11. Публикации в медии	1-6 месец и при изпълнение на ПИРО	Публикуване на информация в медиите за процеса по разработване и изпълнение на ПИРО и как гражданите биха могли да вземат участие в него.	Информирана общественост за подготовката, изпълнението и резултатите от прилагане на ПИРО

Целта на плана за изпълнение на комуникационната стратегия е да бъдат ясно и конкретно описани в хронологичен ред, мерките за популяризиране разработването на ПИРО и включването на максимален брой участници в процеса. Планът за изпълнение е съобразен с идеята за създаване на устойчиви взаимоотношения с гражданите, неправителствените организации, бизнеса и други структури на гражданското общество на територията на община Руен.

Планът за изпълнение на комуникационната стратегия дава възможност за:

- Осигуряване на базова информация за анализите;
- Индентифициране на нужди и проблеми в целевата територия;
- Повишаване нивото на разбиране на процесите на стратегическо планиране от гражданите;
- Генериране на подкрепа за заложените проекти и дейности в рамките на ПИРО;
- Създаване на модел за комуникация и диалог между местната власт, населението, структурите на гражданското общество и бизнеса в общината.

8. Резюме на постигнатите резултати от анкетните проучвания

Във връзка с разработването на ПИРО на сайта на Община Руен беше публикувана онлайн анкета за граждани. Обобщените резултати от анкетното проучване показват, че за 1 месец анкетата е попълнена от 22 лица на възраст от 18 до 65 години. Преобладават хората с висше образование (86% от участниците). Анкетираните са с различни професии и социален статус – държавни служители, кметове на кметства, икономисти, юристи, счетоводители, инженери, строители и други. Около 65% от участниците в анкетното проучване са жители на село Руен. Останалите 35% живеят в други населени места на общината.

На въпроса: „Какви са основните проблеми за развитието на община Руен според Вас?“, 72,7% от анкетираните посочват икономическите проблеми, 63,6% посочват лошото състояние на пътната и техническа инфраструктура, 50%¹² считат, че това е демографската криза, за 31,8% са социалните проблеми и безработицата, а 18,2% посочват екологични проблеми.

Най-големите проблеми на населеното място, където живеят, според 68,2% от анкетираните е липсата на достатъчно работещи предприятия, 54,5% посочват безработицата и ниските доходи, 36,4% определят проблемите със сметосъбирането и чистотата, 31,8 смятат че това е състоянието на техническата инфраструктура, а 27,3% определят обезлюдяването на населените места.

Основният демографски и социален проблем в общината, според 86,4% от анкетираните е миграцията на младите и образовани хора. Почти 32% считат, че основният демографски проблем е ниската раждаемост. За основен социален проблем 27,3% от анкетираните посочват продължителната безработица. Според 22,7% от участниците в проучването основен социален проблем е ниската образованост на населението, а по 18,2% определят, че това са неефективната интеграция на групи в неравностойно положение и затруднения достъп до здравни услуги.

Недостатъчното разнообразие на икономическите сектори е посочено като основна пречка за местното икономическо развитие от 77,3% от анкетираните. Като сериозен проблем се очертава и сезонната зависимост на местните производства. Посочили са го 54,5% от попълнените анкетата. Други фактори, спъващи икономическото развитие на общината според 22,7% от участниците е отдалечеността от основни транспортни артерии и липсата или недостатъчно развитие на високотехнологични и иновативни производства, като основни бариери за местното икономическо развитие.

¹² Анкетираните са давали от 1 до 3 отговора и сумарно обобщените резултати са повече от 100%.

Според 81,8 % от анкетиранияте, основен проблем на техническата инфраструктура в общината е лошото състояние на водоснабдителната и канализационна мрежа в общината. Състоянието на пътищата и улиците в община Руен е лошо за 45,4% от анкетиранияте. Състоянието на околната среда е проблем според 27,3% от отговорите. Около 18,2% от участниците оценяват като проблем липсата на обществен транспорт. Над 13% смятат, че е незадоволително състоянието на обществения сграден фонд, а 9,1% посочват, че има недостиг на обекти за обществено обслужване - социални и здравни заведения, образователни, културни и спортни обекти.

Двигатели за развитието на общината според участниците в анкетата могат да бъдат: привличането на инвеститори за създаване на нови предприятия и работни места (90,9 от анкетиранияте); развитие на селскостопански продукти и създаване на клъстери за тяхната преработка (59,1%); подобряване на техническата инфраструктура (50%); повишаване на капацитета на местната общност за изпълнение на проекти (18,2%). Според 9,1% от попълнителите анкетата двигател за развитието на общината може да бъде повишаване качеството на образованието и квалификацията на човешките ресурси, в съответствие с изискванията на пазара на труда.

Пречка за развитието на успешен бизнес в община Руен се явяват: липса на подходяща информационна инфраструктура (42,9%), затруднения достъп /включително транспортни връзки/ до основни логистични центрове (33,3%), липса или лошо състояние на техническата инфраструктура в индустриални/производствени зони (28,6%), липса на подходящи инвестиционни терени (28,6%), липса на квалифицирана работна ръка (23,8%), данъчни и административни бариери (9,5% от отговорите).

Трите основни проблема, които Община Руен трябва приоритетно да реши в периода на изпълнение на ПИРО 2021-2027 г., според анкетиранияте са:

- Осигуряване на работни места – 81,8%;
- Насърчаване на икономическото развитие –81,8%;
- Преодоляване на демографската криза –50%.

Общо 71,4% от анкетиранияте познават приоритетите на Плана за развитие за периода 2014-2020 г., а останалите 28,6% признават, че не са запознати със стратегическия документ.

Според проучването приоритетните зони за въздействие на новия ПИРО следва да бъдат:

- Индустриални и бизнес зони – 36,4%;
- Зони за отдих и туризъм – 31,8%;
- Зони с преобладаващи жилищни функции – 9,1%;
- Зоните/елементи на градската среда –9,1%;
- Зони с административни/публични функции – 4,5%;
- Зони за култура и духовност – 4,5%;
- Зони за транспортна дейност – 4,5%;

Участниците в анкетното проучване са направили следните предложения за конкретни мерки, дейности и проекти, които да бъдат включени в Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.:

- Реализация на съвместни инфраструктурни проекти със съседните общини;
- Разработване на проекти свързани с развитие на туризма. Създаване на туристически еко-пътеки в общината;
- Увеличаване обхвата на системите за разделно събиране на отпадъци;
- Подмяна на водопроводна мрежа в населените места и изграждане на канализация в големите села;

- Увеличаване броя на детските и спортни площадки в общината;

Основен източник на информация за запознаване с местното развитие за 90,9% от анкетиранияте е интернет страницата на Община Руен, а 9,1% посочват други информационни източници и Интернет.

Проведеното анкетно проучване сред кметове и кметски наместници на селата в община Руен показва следните резултати:

с.Билка

Село Билка е едно от селата в най-северната част на община Руен. Основните обществени сгради са 4 броя: кметство, училище, детска градина и здравна служба, които се намират в относително добро състояние. Енергийната мрежа, уличното осветление и уличната мрежа са в задоволително състояние. Основен е проблема с амортизираното състояние на водоснабдителната система. Няма изградена канализация.

В селото има три хранителни магазина, едно кафене и едно заведение за хранене.

Основните доходи на населението са от пенсии и земеделие. Няма работещи предприятия.

Здравните услуги в село Билка се осигуряват от личен лекар и удовлетворяват потребностите на населението. Необходими са по-голям брой контейнери, тъй като наличните не са достатъчни.

Важни проекти и дейности за селото са:

- Цялостен ремонт на водоснабдителна мрежа;
- Изграждане на мултифункционално спортно игрище в двора на детската градина;
- Създаване на еко-пътеки и маршрути около селото с беседки и заслони;
- Обособяване на сватбена зала в селото.

с.Вишна

Жителите на с.Вишна към 2020 г. са 307, от които 42 са деца и младежи. Обществени сгради е селото са кметство и детска градина, които се намират в недобро състояние и се налагат поне частични ремонти. Уличната мрежа в селото е в средно добро състояние. Липсват тротоари. Зелените площи и паркови пространства трябва да се благоустроят. Водоснабдителна мрежа се нуждае от цялостен ремонт. Уличното осветление, съобщителна и енергийна мрежа са в добро състояние. В селото има само един смесен магазин.

Основните доходи на населението са от работа в строителството и в шивашки фирми. Няма работещи предприятия.

Здравните услуги в село Вишна не удовлетворяват потребностите на населението. От основно значение за селото е подобряване състоянието на уличната мрежа и водоснабдителната система. Необходимо е подобряване на здравното обслужване и изграждане на спортна площадка.

с. Вресово

Реалните жители според кмета на с.Вресово към 2020 г. са 1020, като от тях има 318 деца и младежи на възраст до 18 г. Основните обществени сгради в селото са кметство, училище, детска градина, църква, джамия, читалище и здравна служба. Като цяло сградите не са в добро състояние и се нуждаят от частични ремонти. Уличната мрежа и тротоарите на много места трябва да бъдат възстановени. Липсват парк и поддържани зелени площи. Енергийната мрежа и уличното осветление са в относително добро състояние.

В селото има 8 хранителни магазина, 1 строителен магазин и един магазин за дрехи.

Основните доходи на населението се осигуряват от малки предприятия в селото – фурна, сладкарски цех, бензиностанция, дърводобивно предприятие и др. Голяма част от жителите на селото намират сезонна работа в строителството и в туризма (през летния сезон).

В селото има голям брой санирани и обновени сгради през последните 5 години.

Здравното обслужване задоволява потребностите на населението.

Приоритет за с.Вресово до 2027 г. е подобряване състоянието на уличната мрежа и тротоарите и извършване на цялостен ремонт на сградите на кметство и читалище.

с. Дъскотна

Жителите на с. Дъскотна към 2020 г. 870 души, от които 172 деца и младежи до 18 годишна възраст. Обществената инфраструктура е представена от сградите на: Кметство, Училище с полудневна детска градина, Църква, Джамя, Здравна служба и Читалище. Всички обществени сгради са в добро общо състояние.

Здравните услуги се осигуряват от личен лекар и удовлетворяват потребностите на населението.

В селото работят 4 броя хранителни магазини, 8 броя магазини за текстил, промишлени стоки и домашни потреби, 2 броя магазини за строителни материали, 2 заведения за топли закуски, 1 кафене, 1 ресторант с малък семеен хотел, 1 бензиностанция и 1 дрогерия.

В селото няма промишлени предприятия. Основните доходи и поминък на населението са от земеделие, строителство и малък собствен бизнес.

По информация от Кмета на селото само част от улиците в Дъскотна са асфалтирани. Повечето се нуждаят от основен ремонт, а тротоарите са за пълна подмяна на бордюрите и плочките. Водопроводната мрежа е амортизирана и също се нуждае от подмяна.

Приоритетни проекти и дейности за с. Дъскотна до 2027 г. са:

- Пълна подмяна на водопроводната мрежа;
- Асфалтиране на улици и обновяване на тротоари;
- Изграждане на нови детски и спортни площадки;
- Ремонт и благоустрояване на площада в центъра на селото и градинките около него.

с. Добра поляна

Жителите на с.Добра поляна към 2020 г. са 761, от които 144 са деца и младежи. Обществени сгради са 5 броя: кметство, училище, читалище, детска градина и здравна служба, които се намират в недобро състояние и се налагат поне частични ремонти. Енергийната мрежа, уличното осветление, уличната и водоснабдителна мрежа са в задоволително състояние.

В селото има два хранителни магазина и две кафенета.

Основните доходи на населението са от работа в чужбина, в строителството, пенсии и земеделие. Няма работещи предприятия.

Здравните услуги в село Добра поляна се осигуряват от личен лекар и удовлетворяват потребностите на населението. От основно значение е санирането на всички обществени сгради в селото.

с. Добромир

Жителите на с.Добромир към 2020 г. са 1162, от тях 244 са на възраст до 18 г.

Основните обществени сгради са следните:

- Кметство - Състоянието на сградата не е много добро. Необходимо е саниране и поставяне на климатици.
- Училище - Нуждае от саниране и освежаване.
- Детската градина – Задоволително състояние
- Здравна служба – Добро състояние
- Народно Читалище „Светлина 1950“ - Намира в сградата на училището.

Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в добро състояние. В селото има три хранителни магазина, две заведения за хранене и едно кафене.

Основните проблеми са свързани с лошото състояние на уличната мрежа и тротоари, както и водоснабдителната мрежа, която е в критично състояние и това е причина за чести аварии.

Основните доходи на населението са от работа в строителството и в шивашкия сектор. В селото най-голямото предприятие е СМА Минерал Бургас Вар ЕООД (варови пещи).

Здравните услуги се осигуряват от личен лекар, който посещават всяка седмица населеното място, а социалните услуги се осигуряват от ДСП-Руен.

Приоритетни проекти и дейности за с. Добромир до 2027 г. са:

- Цялостна подмяна на водоснабдителната мрежа;
- Откриване на целодневна детска градина.

с. Дропла

Жителите на с.Дропла към 2020 г. са 309, от тях 69 са младежи. В селото основни обществени сгради са кметство и детска градина, като състоянието им е задоволително. Липсват обекти за обществено обслужване освен един смесен магазин.

Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в сравнително добро състояние, както и водоснабдителна мрежа. Улиците се нуждаят от частични ремонти

Основните доходи на населението са работа в промишлени фирми и цехове в други населени места на общината и областта. В селото няма действащи предприятия.

Здравното обслужване се осигурява от личен лекар.

Приоритетни проекти и дейности за с. Дропла до 2027 г. са:

- Частичен ремонт на улична мрежа;
- Включване на селото в схеми за обществен транспорт;
- Частичен ремонт на сграда на кметство.

с. Дъскотна

Жителите на с.Дъскотна към 2020 г. са 870, от тях 172 са на възраст до 18 г.

В селото основни обществени сгради са кметство, училище и детска градина (разположени в една обща сграда), църква, джамия, читалище и здравна служба. Състоянието на всички сгради е задоволително. В селото има значителен брой обекти за обществено обслужване: 4 хранителни магазини, 8 магазина за текстилни изделия и домашни потреби, 2 закусвални, един ресторант с хотелска част, едно кафене, една бензиностанция и една дрогерия.

Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в сравнително добро състояние. Улиците и тротоарите в по-голямата си част се нуждаят от ремонт и асфалтиране. Водоснабдителната система се нуждае от цялостна подмяна.

Основните доходи на населението са работа в търговски обекти, както и в сферата на строителството и земеделието. В селото няма действащи промишлени предприятия.

Здравното обслужване се осигурява от личен лекар. В селото има голям брой обновени и санирани сгради през последните години.

Приоритетни проекти и дейности за с. Дъскотна до 2027 г. са:

- Цялостна подмяна на водоснабдителната мрежа;
- Асфалтиране на улици и подмяна на тротоарни плочи;
- Изграждане на детска площадка;
- Обновяване на обществени зони и ремонт на централен площад.

с.Заимчево

Жителите на с.Заимчево към 2020 г. са 566. От тях 133 са деца и младежи на възраст до 18 години. От обществените сгради в селото най-лошо е състоянието на училището, което се нуждае от цялостна подмяна на покрив. Останалите сгради са в задоволително или добро състояние.

В селото функционират 2 хранителни магазина и едно кафене.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние, както и уличното осветление. Главните улици са в относително добро състояние, но се налага почти цялостен ремонт на тротоарите. Водоснабдителната система е в много добро състояние. Проблем е липсата на канализация.

Здравните услуги в село Заимчево се осигуряват от фелдшер, който посещава селото веднъж на две седмици.

Основните доходи на населението са от сезонна работа в различни фирми в община Руен и в рамките на област Бургас, както и от земеделие. В селото няма действащи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с.Заимчево до 2027 г. са:

- Изграждане на канализация;
- Цялостен ремонт на тротоари;
- Мини футболно игрище в двора на училището.

с. Зайчар

Жителите на с.Зайчар към 2020 г. са 1372, от които 295 са деца и младежи.

Основните обществени сгради са:

- Кметство – Нуждае се от ремонт.
- Училище - Нуждае от цялостен ремонт.
- Детската градина – Добро състояние.
- Джамия – Лошо състояние.
- Здравна служба – Нуждае се от ремонт.
- Читалище – Нуждае се от ремонт.
- Пощенска станция - Нуждае се от ремонт

В селото има общо 13 хранителни магазина, заведения за хранене и кафенета. Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в относително добро състояние. Основните проблеми са свързани с лошото състояние на тротоарите, които почти изцяло липсват. Водоснабдителната мрежа е амортизиран в голямата си част. Зелени площи и паркове няма, а централния площад се нуждае от ремонт и разширяване.

Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в добро състояние. Основните доходи на населението се осигуряват от шивашко предприятие „Динатекс България“ ООД, която създава около 600 работни места. В селото има и още 3 по-малки шивашки цеха и цех за кухненско обзавеждане. Много от жителите на селото пътуват до по-големи градове в област Бургас и работят в строителството. Голяма част от сградите в с.Зайчар са санирани.

Здравното обслужване се осигурява от личен лекар.

Приоритетни проекти и дейности за с.Зайчар до 2027 г. са:

- Ремонт на обществени сгради;
- Подмяна на водопроводна мрежа;
- Асфалтуране на главна улица в селото и изграждане на тротоари;
- Ремонт и разширяване на централен площад.

с.Каменяк

Жителите на с.Каменяк към 2020 г. са 211, като от тях 35 са деца и младежи на възраст до 18 години. В селото основната функционираща обществена сграда е кметството.

Към момента функционира само един хранителен магазин. Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличното осветление, уличната и водоснабдителна мрежа са в задоволително състояние.

Здравни услуги жителите на селото ползват при личен лекар, който периодично посещава населеното място.

Основните доходи на населението са от сезонна работа в строителството и пенсии. В с. Каменяк няма работещи предприятия.

с.Каравельово

Жителите на с.Каравельово към 2020 г. са 386, като от тях 67 са деца и младежи на възраст до 18 години. В селото има 4 основни обществени сгради, които са в задоволително състояние.

Към момента функционират 4 хранителни магазина. Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличното осветление се нуждае от частични ремонти и подмяна на осветителни тела. Уличната и водоснабдителна мрежа са в относително добро състояние.

Здравните услуги в село Каравельово се осигуряват от личен лекар. Основните доходи на населението са от земеделие и пенсии. В с. Каравельово няма работещи предприятия.

с.Листец

Жителите на с.Листец към 2020 г. са 316, като от тях 49 са деца и младежи на възраст до 18 години. В селото всички обществени сгради са в лошо техническо състояние.

Към момента функционират три хранителни магазина и две кафенета. Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличното осветление, уличната и водоснабдителна мрежа са в задоволително състояние.

Здравни услуги жителите на селото ползват при личен лекар, който периодично посещава населеното място.

Основните доходи на населението са от земеделие и пенсии. В с.Листец няма работещи предприятия.

Главен приоритет за селото до 2027 г. е подобряване състоянието на уличната мрежа.

с. Люляково

Жителите на с.Люляково към 2020 г. са 2761. От тях 469 са деца и младежи на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са кметство, църква, три джамии, читалище, детска градина, средно училище, здравна служба. В сички сгради са в задоволително или добро състояние.

В селото функционират 7 хранителни магазина, 2 кафенета, 3 заведения за хранене, и една къща за гости.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличното осветление се нуждае от частичен ремонт и подмяна на осветителни тела – липсват около 30% от уличните лампи. Главните улици са асфалтирани и в добро състояние, но много от малките улици са с частична асфалтова настилка. Около 40% от улиците нямат изградени тротоари. В селото има централен парк, който е в добро състояние. Водоснабдителната система е ремонтирана и се намира в много добро състояние.

Здравните услуги в село Люляково се осигуряват от един личен лекар, един фелдшер и две медицински сестри в сградата на здравна служба.

Основните доходи на населението се осигуряват от работа в „Нурсан Отомотив“ ЕООД, което е основен работодател в селото, в шивашки и дърводелски цех. В с.Люляково развоват дейност и голям брой земеделски производители.

Приоритетни проекти и дейности за с.Люляково до 2027 г. са:

- Изграждане на тротоари;
- Обновяване на детски площадки;
- Частично асфалтиране на улици.

с.Мрежичко

Жителите на с.Мрежичко към 2020 г. са 597, като от тях 115 са деца и младежи на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са:

- Кметство (Необходим е цялостен рмеонт на ограда около сградата);

- Училище (Необходим е цялостен ремонт на покривна конструкция);
- Читалище (В добро състояние);
- Здравна служба (В добро състояние).

В селото функционират 4 хранителни магазина и 3 кафенета.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличното осветление и улична мрежа също са в нормално състояние. Необходим е ремонт на тротоари, зелени площи и парк. Водоснабдителната система е в лошо състояние и се нуждае от цялостен ремонт.

Здравните услуги в село Мрежичко се осигуряват от личен лекар.

Основните доходи на населението са от земеделие и пенсии. В с.Мрежичко няма работещи предприятия.

Приоритетно за с.Мрежичко до 2027 г. е разработването на Регулационен план на селото и урегулиране на имоти в някой части на територията, които са с неопределен статут.

с.Планиница

Жителите на с.Планиница към 2020 г. са около 1800, от тях около 150 са деца и младежи.

Основните обществени сгради са:

- Кметство – Нуждае се външно саниране.
- Училище - Нуждае се от цялостен ремонт.
- Детската градина – Добро състояние.
- Джамя – Задоволително състояние.
- Здравна служба – Нуждае се от външно саниране.
- Читалище – Нуждае се от ремонт на покрив.
- Пощенска станция - Нуждае се от цялостен ремонт.

В селото има общо 8 хранителни магазина, 2 заведения за хранене и 2 кафенета. Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в относително добро състояние. Основните проблеми са свързани с лошото състояние на тротоарите, които почти изцяло липсват. Водоснабдителната мрежа е амортизиран в голямата си част. Необходимо е да се увеличи обхвата на зелените площи. Централния площад е в добро състояние.

Основните доходи на населението са от животновъдство, земеделие, работа в строителството, сезонна работа в чужбина и в черноморските курорти. В селото функционира шивашки цех, който създава значителен брой работни места. Много сградите в с.Планиница са санирани през последните години.

Здравното обслужване се осигурява от личен лекар в сградата на здравната служба в селото.

Приоритетни проекти и дейности за с.Планиница до 2027 г. са;

- Подмяна на водоснабдителна мрежа;
- Изграждане на зелени зони и паркове;
- Привличане на инвеститори и създаване на нови работни места;
- Изграждане на система за видеонаблюдение.

с. Подгорец

Жителите на с.Подгорец към 2020 г. са 294, от които 68 са деца и младежи.

В селото всички обществени сгради са в лошо състояние и се нуждаят от частични или цялостни ремонти. Обектите за обществено обслужване са два хранителни магазина и две кафенета.

Основнен проблем е лошото състояние на цялостната инфраструктура - водоснабдителната и улична мрежа и уличното осветление.

Основните доходи на населението са от туризъм, селско стопанство и пенсии. Няма производствени предприятия. Здравните услуги в село Подгорец са крайно ограничени и затруднени.

Селото се нуждае от поне частично подобряване на уличната и водоснабдителна мрежа.

с. Преображенци

Жителите на с.Преображенци към 2020 г. са 471, от 117 са деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради са в сравнително добро състояние.

В селото има един хранителен магазин и едно заведение за обществено хранене.

Основните елементи на техническата инфраструктура – водоснабдителната мрежа, улично осветление и енергийна мрежа са в добро състояние. Единствено състоянието на улиците като цяло не е добро.

Основните доходи на населението са свързани със сезонна работа в туризма по черноморските курорти. В селото няма действащи производствени предприятия.

Здравните услуги се осигуряват от личен лекар, който посещава населеното място.

Приоритетни проекти и дейности за с. Преображенци до 2027 г. са свързани с частични ремонти на улиците.

с.Припек

Жителите на с.Припек към 2020 г. са 289, от които 76 са деца и младежи.

В селото основни обществени сгради са кметство, което е в добро състояние и училище, което не функционира и е в много амортизирано състояние. Обектите за обществено обслужване са четири магазина за хранителни стоки.

Всички елементи на техническата инфраструктура за в добро или задоволително състояние.

Основните доходи на населението са от работа в туристическия сектор и строителството. Няма производствени предприятия. Здравните услуги в село Припек са крайно ограничени и затруднени.

Селото се нуждае от изграждане на детска площадка и реализиране на проекти за развитие на селския туризъм.

с.Просеник

Жителите на с.Просеник към 2020 г. са 1451, от тях има около 300 деца на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са следните:

- Кметство и Пощенска станция (Сградата се нуждае от частичен ремонт);
- Училище – Средищно (Необходими са частични ремонти);
- Детска градина (Необходим е частичен ремонт и благоустрояване на външни зони);
- Църква (Необходим е цялостен ремонт);
- Здравна служба (Необходим е вътрешен ремонт);

В селото има голям брой обекти за обществено обслужване: 7 хранителни магазина, 3 железарски магазина, 1 строителен магазин, 2 магазина за облекло, 5 кафенета, 5 заведения за обществено хранене, 1 фурна, 1 дрогерия и 1 аптека.

Състоянието на техническата инфраструктура е като цяло незадоволително. Уличното осветление се нуждае от частична подмяна на осветителни тела. Уличната мрежа и тротоари се нуждаят от ремонт. Зелени площи и пракове се нуждаят от благоустрояване. Състоянието на водоснабдителната мрежа е лошо, а канализация не е изградена. Енергийните системи са в относително добро състояние.

Здравните услуги в с.Просеник се осигуряват от личен лекар, който живее и работи в селото.

Основните доходи на населението са от сезонна работа в близките курортни комплекси и в строителния сектор. Друга част от жителите на селото работят в земеделието – отглеждане на зеленчуци, лозя, овощни насаждения и др. В селото работят две рафинерии за лавандулово масло и други етерично-маслени култури.

Приоритетни проекти и дейности за с. Просеник до 2027 г. са:

- Подобряване състоянието на улици и тротоари в селото;
- Подмяна на водоснабдителна система;
- Изграждане на канализация и ПСОВ.

с.Речица

Жителите на с.Речица към 2020 г. са 960, от тях има 224 деца на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са кметство и здравна служба, които са в една обща сграда и се нуждаят от цялостен ремонт и училище, което се намира в добро състояние.

В селото има четири хранителни магазина и две кафенета.

Състоянието на техническата инфраструктура е незадоволително. Уличната мрежа и тротоари се нуждаят от ремонт. Зелени площи и пракове липсват изцяло. Състоянието на водоснабдителната мрежа е лошо, а канализация не е изградена. Енергийните системи са в относително добро състояние.

Здравните услуги в селото се осигуряват от личен лекар и са на добро ниво.

Основните доходи на населението са от животновъдство, както и от работа в шивашки цех в с.Зайчар, производство за кабели в с.Люляково и работа в строителството. Около 100 жители на селото работят в чужбина. В селото няма действащи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с. Речица до 2027 г. са:

- Подобряване състоянието на улици и тротоари в селото;
- Подмяна на водоснабдителна система и изграждане на канализация;
- Укрепване на свлачище в близост до автобусна спирка;
- Прочистване и играждане на подпорни стени на корито на реката преминаваща през селото.

с.Рожден

Жителите на с.Рожден към 2020 г. са 489, от тях има около 102 деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради в селото са кметство, училище и здравна служба, които се нуждаят от частични ремонти.

В селото функционират два магазина за хранителни стоки и едно кафене.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличната мрежа се нуждае от частични ремонти. Зелените площи са в задоволително състояние, а уличното осветление и водоснабдителната мрежа в по-голямата част от селото е в относително добро състояние.

Здравните услуги се предоставят от личен лекар, който посещава селото веднъж седмично.

Основните доходи на населението са от работа в строителния сектор и туризма в черноморските курорти. Към момента няма функциониращи производствени предприятия.

Приоритетно за с.Рожден е извършването на неотложните ремонти в сградите на кметство, училище и здравна служба.

с. Руен

Жителите на с. Руен към 2020 г. са 2864, от тях има около 730 деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради в селото са 10 броя. В добро състояние са

общинската административната сграда, сградата на Дирекция „Социално подпомагане”, Център за спешна медицинска помощ и сградата на Общинска служба земеделие и гори.

В селото функционират – 1 брой ресторант, 8 броя хранителни магазини, 2 броя супермаркети и други хранителни – 5 броя.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличната мрежа се нуждае от частични ремонти. Зелените площи и уличното осветление са в добро състояние, липсва канализация.

Здравните услуги се предоставят от Медицински център село Руен.

Основните доходи на населението са от работа в шивашкия цех, работещи в администациите, строителния сектор и туризма в черноморските курорти. Към момента функционира шивашки цех.

Приоритетно за с. Руен е изграждането на канализационна мрежа и асвалтиране на улици.

с. Рудина

Жителите на с. Рудина към 2020 г. са 238, от които 42 са деца и младежи. В селото основните обществени сгради са кметство, детска градина, здравна служба и джамия. Всички сгради имат нужда от частични или базови ремонти и саниране. В селото има един хранителен магазин и едно кафене.

Енергийната и съобщителна мрежа са в задоволително състояние. Проблем е състоянието на водоснабдителната мрежа.

Уличната мрежа е в добро състояние, налага се частичен ремонт на тротоари. Необходимо е да се разшири обхвата на уличното осветление.

Здравните услуги в селото се предоставят от личен лекар, който посещава селото веднъж седмично. Основните доходи на населението са от работа в строителния сектор и в туризма. В селото няма работещи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с.Рудина до 2027 г. са свързани с ремонт на сграда на кметство, изграждане на детска и спортна плпощадка.

с.Рупча

Жителите на с.Рупча към 2020 г. са 510, от тях има 78 деца на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са:

- Кметство (Необходим е цялостен ремонт);
- Училище (Сградата не функционира и е в лошо състояние);
- Детска градина (Сградата не функционира и е в лошо състояние);
- Читалище (Сградата не функционира и е в лошо състояние);
- Здравна служба (Сградата не функционира и е в лошо състояние);

В селото има три хранителни магазина и едно кафене.

Състоянието на техническата инфраструктура е незадоволително. Уличната мрежа и тротоари се нуждаят от ремонт. Зелени площи и пракове липсват изцяло. Състоянието на водоснабдителната мрежа и канализация е задоволително. Енергийните системи и улично осветление са в относително добро състояние.

Здравните услуги в селото се осигуряват от лекар в съседното с.Люляково, което създава неудобство за населението.

Основните доходи на населението са основно от работа в чужбина, фирми в с.Люляково и животновъдство. В селото няма действащи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с. Рупча до 2027 г. са:

- Цялостно асфалтиране на улици, изграждане на тротоари и отводнителни канали;
- Обособяване на зелени площи и паркови пространства;
- Изграждане на спортна площадка.

с.Ръжица

Жителите на с.Ръжица към 2020 г. са 1560, от тях има 323 деца на възраст до 18 години. В селото има значителен брой обществени сгради, които са в добро състояние. От основен ремонт се нуждаят сградите на читалище и кметство.

В селото има четири хранителни магазина, една сладкарница и два павилиона.

Уличната мрежа е в добро състояние, но е необходим ремонт и благоустрояване на тротоари и зелени площи. Състоянието на водоснабдителната мрежа и енергийните ситеми е задоволително.

Здравните услуги в селото се осигуряват от личен лекар, един път в седмицата.

Основните доходи на населението са от сезонна работа в строителството и туризма, както и от земеделие. В селото няма действащи предприятия. Необходимо е осигуряването на допълнителни контейнери за битови отпадъци в селото.

Приоритетни проекти и дейности за с. Драка до 2027 г. са:

- Подобряване състоянието на тротоари в селото;
- Частично асфалтиране на улици
- Ремонт сградите на кметство и читалище;
- Обновяване на зелени зони и паркови пространства.

с.Сини рид

Жителите на с.Сини рид към 2020 г. са 371, от тях има 63 деца на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради – кметство и училище се нуждаят от цялостно саниране. Всички сгради се нуждаят от основен ремонт. В селото има два хранителни магазина, три кафенета, дрогерия и железарски магазин.

Уличната мрежа и тротоарите са в лошо състояние, както и зелените площи. Състоянието на водоснабдителната мрежа и енергийните ситеми също не е задоволително.

Здравните услуги в селото се осигуряват от личен лекар, един път в седмицата.

Основните доходи на населението са от работа в строителството и туризма. В селото няма действащи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с. Драка до 2027 г. са:

- Подобряване състоянието на главните улици и основен път към селото;
- Ремонт на здравна служба;
- Обновяване на зелени зони и изграждане на спортна площадка.

с. Скалак

Жителите на с.Скалак към 2020 г. са 588, от тях има 94 деца и младежи на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са кметство, училище, детска градина, джамия, читалище, здравна служба, като цяло в добро състояние. В селото има пет смесени магазина.

Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в добро състояние. Уличната мрежа и тротоари се нуждаят от ремонт. Водоснабдителната мрежа е много амортизирана, а канализация липсва.

Здравните услуги жителите на селото полват при личен лекар.

Основните доходи на населението са от земеделие, работа в строителството и в предприятие за производство на кабели в с.Люляково. В селото няма функциониращи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с. Скалак до 2027 г. са:

- Ремонт на уличната мрежа и тротоари;
- Подмяна на водоснабдителна система;
- Частичен ремонт на електрическа енергийна мрежа (стълбове);
- Изграждане на спортна площадка.

с . Снежа

Жителите на с.Снежа към 2020 г. са около 350, от тях около 24 са деца и младежи.

Основните обществени сгради са:

- Кметство – В добро състояние;
- Училище детска градина - Нуждае се от частичен ремонт;
- Здравна служба – В добро състояние.

В селото има само един магазин за хранителни стоки. Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в относително добро състояние. Водоснабдителната и уличната мрежа са в задоволитено състояние. Необходимо е да се увеличи обхвата на зелените площи. Централния площад е в добро състояние.

Основните доходи на населението са от животновъдство, земеделие и пенции. В селото няма действащи предприятия.

Здравното обслужване се осигурява от личен лекар в сградата на здравната служба в селото.

Приоритетни проекти и дейности за с.Снежа до 2027 г. са:;

- Проекти за развитие на селския туризъм;
- Създаване на масиви от трайни био насаждения и билки;
- Развитие на животновъдството.

с . Снягово

Жителите на с.Снягово към 2020 г. са 1150, от тях има 200 деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради са шест на брой и са в много добро състояние.

В селото функционират пет магазина за хранителни стоки, три магазина от смесен тип и две кафенета. Заведения за хранене и места за настаняване няма.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличната мрежа е добре поддържана. Зелените площи са в задоволително състояние, а водоснабдителната мрежа в по-голямата част от селото е в относително добро състояние.

Здравните услуги се предоставят от медицинско лице в Здравната служба.

Основните доходи на населението са от работа в строителния сектор и туризма в рамките на област Бургас. В селото няма функциониращи производствени предприятия.

Приоритетно за с.Снягово е изработването и приемането на нов регулационен план на селото за реализиране на инфраструктурни проекти.

с.Соколец

Жителите на с.Соколец към 2020 г. са 540, от тях има 57 деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради са следните:

- Кметство (Необходим е основен ремонт);
- Училище (Закрито. Необходим е ремонт на фасада);
- Молитвен дом (В добро състояние);
- Здравна служба (Нуждае се от частичен вътрешен ремонт).

В селото има два хранителни магазина и едно кафене. Уличното осветление е в сравнително добро състояние. Улиците се нуждаят от частично преасфалтиране. Водоснабдителната мрежа се нуждае от базов ремонт, а канализация липсва.

Здравните услуги жителите на село Соколец се осигуряват от личен лекар, а социалните услуги от ДСП – Руен.

Основните доходи на населението са от работа в предприятия в близки населени места: „Куш Мода“ ООД с.Трънак, „Динатекс България“ ООД с.Зайчар, работа в строителството и в чужбина. В селото няма действащи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с. Соколец до 2027 г. са:

- Приемане на кадастрален план;
- Изграждане на канализация;
- Подмяна на водопроводна мрежа;
- Ремонт на електропроводна мрежа;
- Изграждане на детска и спортна площадка;
- Частичен ремонт на улици.

с. Средна махала

Жителите на с.Средна махала към 2020 г. са 320, от тях има около 50 деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради са кметство, детска градина и здравна служба. Всички сгради са в задоволително техническо състояние.

В селото функционира един магазин за хранителни стоки и едно кафене.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличната мрежа е и улично осветление се нуждаят от частични ремонти. Зелените площи са в задоволително състояние, а водоснабдителната мрежа в по-голямата част от селото е в относително добро състояние.

Здравните услуги се предоставят от медицинско лице в Здравната служба.

Основните доходи на населението са от работа в строителния сектор и туризма в рамките на област Бургас. В селото се развива и животновъдството в голям брой лични стопанства. Към момента няма функциониращи производствени предприятия.

Приоритетно за с.Средна махала е привличането на инвестиции за създаване на предприятия и насърчаване на селския туризъм. Селото се нуждае от изграждане на спортна площадка.

с. Струя

Жителите на с.Струя към 2020 г. са 680, от тях има 112 деца и младежи на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са кметство и читалище, които се нуждаят от частични ремонти, здравна служба, две училищни сгради и две джамии.

В селото има четири хранителни магазина и едно кафене.

Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в добро състояние. Уличната мрежа е в задоволително състояние в по-голямата си част. Водоснабдителната мрежа е подменена около 50%, а останалата част е амортизирана. Канализация липсва.

Здравните услуги жителите на село Струя полват при личен лекар в Здравната служба.

Основните доходи на населението са от работа в строителния сектор и извън страната. В селото няма работещи производствени фирми.

Приоритетни проекти и дейности за с.Струя до 2027 г. са:

- Частичен ремонт на улична мрежа в селото;
- Подмяна на останалата част от водоснабдителна система;
- Подмяна на довеждащ водопровод.

с. Топчийско

Жителите на с.Топчийско към 2020 г. са 1062, от тях има 225 деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради са следните:

- Кметство, Здравна служба и Читалище;
- Училище;
- Детска градина

Към момента и трите сгради са в добро цялостно състояние.

В селото има шест хранителни магазина, едно кафене и една туристическа хижа. Уличното осветление е в сравнително добро състояние. Улиците са в задоволително състояние. Тротоарите като цяло липсват или са разрушени. Липсва поддръжка на парковите площи. Водоснабдителната мрежа дава чести аварии, а канализация липсва.

Здравните услуги жителите на село Топчийско се осигуряват от личен лекар. В селото функционира амбулатория за първична извънболнична медицинска помощ.

Основните доходи на населението са от работа в строителството и в туризма по черноморските курорти. В селото няма действащи предприятия.

Приоритетни проекти и дейности за с. Топчийско до 2027 г. са:

- Ремонт на уличната и водоснабдителната мрежа;
- Изграждане на младежка спортна зала.

с. Трънак

Жителите на с.Трънак към 2020 г. са 1960, от тях има 67 деца и младежи на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са кметство, училище с общезитие, детска градина, църква, джамия, читалище и здравна служба. Всички сгради са в относително добро състояние, единствено читалището се нуждае от основен ремонт. В селото има десет хранителни магазина, две кафенета, две заведения за обществено хранене.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличното осветление и водоснабдителната мрежа се нуждаят от ремонт. От частични ремонти се нуждаят някои улици и стадиона в селото.

Здравните услуги в село Трънак се осигуряват от личен лекар в сградата на здравната служба.

Основните доходи на населението са от работа в чужбина. В селото има действащ шивашки цех.

Приоритетни проекти и дейности за с. Трънак до 2027 г. са:

- Частични ремонти на уличната мрежа;
- Обновяване на водоснабдителната система.

с. Череша

Жителите на с.Череша към 2020 г. са 850, от тях има 141 деца и младежи на възраст до 18 години. В селото има 5 основни обществени сгради, които са в добро състояние. Функционират пет хранителни магазина и две заведения за хранене.

Енергийната и съобщителна мрежа са в добро състояние. Уличната и водоснабдителна мрежа се намират в лошо техническо състояние. Уличното осветление е функциониращо, но също се нуждае от ремонт.

Здравните услуги за жителите на село Череша се предоставят в здравната служба от личен лекар и медицинска сестра. Основните доходи на населението са от работа в различни предприятия в общината и областта.

Приоритетни проекти и дейности за с.Череша до 2027 г. са:

- Частични ремонти на уличната мрежа;
- Цялостен ремонт на водоснабдителната система.

с. Шиварово

Жителите на с.Шиварово към 2020 г. са 290, от тях има 35 деца и младежи на възраст до 18 години. В селото основни обществени сгради са кметство, детска градина и джамия. Здравната служба се помещава на първи етаж на кметството. Трите сгради са в относително добро техническо състояние. В селото има два магазина за хранителни стоки и един мотел с ресторант.

Енергийната система е ремонтирана през 2018-2019 г. и е в отлично състояние. Водоснабдителната система е много стара и непрекъснато създава аварии. Улиците са в много лошо състояние. Тротоари липсват изцяло. В селото има една нова детска площадка. Уличното осветление е в добро състояние. Централния площад е с частично асфалтово покритие.

Здравните услуги за жителите на селото се предоставят от личен лекар, който посещава селото веднъж седмично.

Източниците на доходи са: строителство, работа в шивашки цехове, работа в млекопреработвателни предприятия и сезонна работа в туризма.

Приоритетни проекти и дейности за с.Шиварово до 2027 г. са:

- Цялостна подмяна на водоснабдителна система;
- Частичен ремонт и асфалтиране на основните улици;
- Обновяване на централния площад в селото.

с. Ябълчево

Основните обществени сгради в селото са кметство, училище, детска градина, читалище и здравна служба. Някои сгради се нуждаят от частичен ремонт.

В селото функционират четири хранителни магазина, едно заведение за обществено хранене.

Енергийната мрежа е в добро състояние. Основен проблем е състоянието на уличната и водоснабдителна мрежа, които се нуждаят от основен ремонт. Необходим е частичен ремонт на уличното осветление. Съобщителната мрежа е в добро състояние. Необходимо е подобряване на покритието и възможности за ползване на интернет.

Здравните услуги за жителите на селото се предоставят от личен лекар.

Основните доходи на населението са от селско стопанство и работа в местни фирми. В селото има няколко действащи предприятия: Бензиностанция „Сокол“, Бензиностанция „ЕВРО-89“, Шивашки цех, Железария и Автосервиз.

Приоритетни проекти и дейности за с. Ябълчево до 2027 г. са:

- Подобряване състоянието на уличната мрежа;
- Цялостна подмяна на водоснабдителна система;
- Изграждане на мини футболно игрище.

с. Ясеново

Жителите на с.Ясеново към 2020 г. са 477, от тях има 93 деца и младежи на възраст до 18 години. Основните обществени сгради са следните:

- Кметство (Необходим е цялостен ремонт)
- Детска градина (Добро състояние)
- Читалище (Необходим е цялостен ремонт)
- Здравна служба (Необходим е основен ремонт)
- Джамия (Добро състояние)

В селото функционират три смесени магазина.

Енергийната и съобщителна мрежа и уличното осветление са в добро състояние.

Основните проблеми са свързани с лошото състояние на уличната мрежа и тротоари и изключително амортизираната водоснабдителна система.

Основните доходи на населението са от селско стопанство и най-вече от животновъдство. В селото няма действащи предприятия.

Здравните услуги се осигуряват от личен лекар, който веднъж седмично посещава населеното място.

Приоритетни проекти и дейности за с.Ясеново до 2027 г. са:

- Цялостна подмяна на водоснабдителна система;
- Подобряване състоянието на уличната мрежа и тротоарите;
- Цялостно саниране на сграда на читалище.

В процеса на разработване на ПИРО бяха проведени пет он-лайн фокус групи по следните теми:

- Образование, култура, младежки дейности и спорт;
- Здравеопазване, социални дейности и пазар на труда;

- Местно икономическо развитие и туризъм;
- Благоустройство, инфраструктурно развитие и опазване на околната среда;
- Развитие и обновяване на малките населени места на територията на общината.

Участниците бяха определени от изготвен от Община Руен списък на заинтересованите страни. Всяка фокус група се състоеше от 10 до 15 участника. На респондентите беше изпратена аналитичната част на ПИРО с предложенията за визия, цели, приоритети и зони за въздействие и презентация с резюме на документа. Участниците във фокус-групите върнаха попълнени формуляри за обратна връзка, в които споделяха своите мнения и предложения за съдържанието на ПИРО. От проведените фокус – групи бяха получени следните предложения за проекти и дейности, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана:

- Ремонт и обновяване на пътната инфраструктура в общината.
- Ремонт и обновяване на уличната мрежа в населените места на общината.
- Подобриване на материално-техническата база в детските градини и училищата.
- Да се обърне повече внимание на културата и да се отпускат повече средства за читалищата и творческите състави.
- Да се организират семинарии и обучения, включително за ползване на он-лайн услуги.
- Развитие на предприятия за преработка на билки, селски-културен туризъм и био-животновъдство.
- Интеграция на ромските малцинствени групи, включително образователна, трудова, здравна и социална.
- Изграждане на велоалеи в населените места на общината.
- Регламентираното събиране и управление на отпадъците и недопускане на нерегламентирани сметища.
- Използване на културно-историческото наследство за развитие на туризъм в региона.
- Развиване на селски туризъм, създаване на къщи за гости, еко-стопанства и други.

9. Комуникационен механизъм при изпълнение на ПИРО

Комуникационният механизъм служи за осигуряване на наблюдение, контрол, информация, отчетност и прозрачност относно изпълнението на ПИРО, постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на плана. Принципът на партньорство и сътрудничество с представителите на различните групи заинтересовани страни следва да се прилага в рамките на целия процес на изпълнение на плана до неговото финално отчитане с последваща оценка.

Обществеността следва да бъде информирана за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са били изразходвани финансовите ресурси, с които е било обезпечено изпълнението на програмата за реализация на ПИРО. Гражданите имат възможност да участват в изпълнението на плана като партньори на администрацията или чрез реализацията на техни частни бизнес и социални проекти

Комуникационният механизъм предвижда мерки за комуникация, информация и включване на заинтересованите страни и партньорите в процесите на изпълнение, отчитане и актуализация на ПИРО.

Предвиждат се следните мерки:

1. Ежегодна комуникация по електронна поща с представителите на заинтересованите страни и партньорите за получаване на обратна връзка и информация за техните проекти, дейности и инвестиции през годината, допринасящи за изпълнението на ПИРО;
2. Ежегодно публикуване на годишните отчетни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО;

3. Ежегодно до 31.03. Общинския съвет приема Годишен отчетен доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО. Заинтересованите страни и медиите могат да присъстват.
4. Публикуване на сайта на Общината на Годишния отчетен доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО.
5. Изпращане на Годишния отчетен доклад в седемдневен срок след приемането му от Общинския съвет на Областния съвет за развитие и на Регионалния съвет за развитие на Югоизточен район.
6. Изпращане на Доклада от междинната оценка за наблюдение изпълнението на ПИРО, след приемането му от Общинския съвет на Областния съвет за развитие и на Регионалния съвет за развитие на Югоизточен район.
7. Събиране на данни и информация от привлечените партньори и заинтересовани страни за идентифициране на нови проблеми и генериране на идеи за актуализация на ПИРО, при необходимост.

ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД - ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Приоритетните зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) на територията на общината се определят на база на резултатите от социално-икономическия анализ и анализа на силните и слабите страни, както и на потенциалите за развитие. В тези зони основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, проектите и дейностите предвидени в програмата за реализация на ПИРО.

Зона за прилагане на интегриран подход/въздействие е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за въздействие се определят на базата на общи характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

Зоните за въздействие могат да бъдат както части от територията на общината с конкретно функционално предназначение (например зони с преобладаващи административни/публични функции, индустриални или бизнес зони, зони за култура, за отдых и туризъм, зони с преобладаващи жилищни функции, зони за транспортна дейност и т.н.), така и други специфични обособени територии с идентични характеристики или собствен потенциал за развитие (например зони с потенциал за коопериране със съседни общини).

За община Руен са препоръчителни зони за въздействие със специфични характеристики, които могат да се отнасят до всеки вид населено място или част от територията на общината, както и да включват части от съседни общини, при необходимост.

Определянето на зоните за въздействие на ПИРО е пряко обвързано с предвижданията на Задание и опорен план за израхботване на Общ устройствен план на община Руен (ОУПО), който предстои да бъде изработен в близко бъдеще.

Бъдещето на община Руен зависи в основна степен от демографското състояние и обитаване на територията. Демографското ѝ развитие е подобно, но дори по-благоприятно от повечето общини, разположени в селските планински райони на страната. Налице е тенденция на сравнително бавно намаляване на броя на населението, която е резултат от отрицателен естествен и механичен прираст. Голяма част от населените места имат добри демографски показатели за естествено възпроизводство на населението. Основен приоритет в периода до 2027 г. е

задържането на трудоспособното население и създаване на квалифицирани кадри, чрез стратегии за насърчаване на инвестициите, иновациите и предоставяне на добра икономическа и социална среда за живеене.

В регионален мащаб населените места в Община Руен са сравнително равномерно разпределени по територията. Транспортната достъпност на населените места се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. За да се подобри достъпа до населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата в цялата община. По отношението на техническата инфраструктура от основно значение е рехабилитацията, доизграждането и поддържането на качествени комуникационни трасета, които от своя страна да се синхронизират с развитието на логистични, складови и производствени зони. От ключово значение е развитието на телекомуникациите, разширяване на достъпа до високоскоростни и мобилни широколентови мрежи високоскоростни оптични връзки и повишаване на компютърните умения на хората и способностите за работа в дигитални пространства.

Инвестициите в селското стопанство, биоземеделieto, отбиха и туризма във всичките му разновидности и развитието на традиционните промишлени производства ще допринесе да се обхване целия ресурс и потенциал за бъдещо икономическо развитие в общината. Относителната близост до крупния икономически и административен център Бургас и множество черноморски курорти гарантира пазар на местните земеделски продукти. Трансграничното географско положение на област Бургас е възможност за засилване на индустриалните и търговско-икономически връзки с Република Турция и реализиране на редица съвместни проекти по линия на трансграничното сътрудничество.

С оглед на горното в ОУПО Руен ще бъдат заложени територии и мероприятия за приоритетна реализация, които ще съответстват на определените зони за въздействие на ПИРО.

Функционално-йерархичната структура на мрежата от населените места в общината се формира на базата на пет групи фактори:

- демографско състояние;
- административни функции;
- икономическо развитие;
- степен на развитие на социалната инфраструктура;
- развитие на туристическата инфраструктура.

Отчитайки комплексното действие на горепосочените фактори и от натрупването на обслужващи функции (съответно на обекти на социалната инфраструктура) се обособява и йерархически обвързана система от селищно-обслужващи центрове.

Основен обслужващ център в общината е с. Руен, в който е локализирана социална инфраструктура, за удовлетворяване на потребностите на населението от цялата община. По-големият брой потребители в с.Руен и функциите му на обслужващ център – в сферата на образованието, извънболничната помощ, културата, административните дейности, търговските функции и др. са основният фактор за концентрация на обслужващи дейности и на свързаната с тях социална инфраструктура и в перспектива.

Към настоящия момент в с.Руен е концентриран основният демографски и икономически потенциал на общината. Тук са съсредоточени и повечето обекти за обществено обслужване на населението: образователни обекти, първичната лечебна помощ, структурите на местната власт и на правоохранителната система.

След него в йерархията на селищната мрежа се нареждат десет кметства: Люляково, Добромир, Вресово, Зайчар, Планиница, Просеник, Ръжица, Снягово, Трънак и Ябълчево. Всички те притежават относително съхранена демографска жизненост и изпълняват ролята на опорни

селища в общината, като населението им е между 1000 и 2000 жители. Поради тази причина в тях са локализирани детските заведения и училищата, които към този момент функционират на територията на общината (става въпрос само за обектите на образованието, които са разположени извън общинския център).

Предвижда се с функции на вторични обслужващи центрове в общината да бъдат определени с. Люляково и с. Дъскотна съответно в западната и северната част на общинската територия.

В останалите населени места в община Руен развитието на обектите на социалната инфраструктура е на значително по-ниско ниво. Те са представени предимно от магазини за хранителни стоки и заведения за хранене (кръчми). Те задоволяват единствено потребностите на населението от базово ежедневно обслужване. През последните години, във връзка с развитието на туристическата дейност, в някои от населените места в общината са разкрити нови хотелски и туристически обекти както и заведение за обществено обслужване - кафета, барове, механи, ресторанти.

Съгласно чл. 7 от ЗУТ и чл. 4 от НАРЕДБА № 7 от 22 декември 2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии, могат да бъдат определени следните зони:

- За жилищни функции;
- За обществено обслужващи функции;
- За производствени дейности;
- За складови дейности;
- За рекреационни, курортни и вилни зони;
- За озеленяване, паркове и градини;
- За изолационно озеленяване;
- За спорт и атракции;
- За комунално обслужване и стопанство;
- За обработваеми земи –ниви;
- За обработваеми земи –трайни насаждения;
- За необработваеми земи;
- За гори;
- За горски земи;
- За водни площи;
- За транспорт и комуникации;
- За техническа инфраструктура;
- За защитени зони по Директивите за местообитанията и птиците (НАТУРА 2000);
- За защитени територии по Закона за защитените територии;
- За територии за природозащита;
- За територии на недвижимото културно наследство;
- За защитени територии за опазване на културното наследство;
- За територии за възстановяване и рекултивация.

Съгласно Наредба №7 от 22 декември 2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии:

- **Жилищните територии** обхващат части от населеното място, в които са обединени урегулирани поземлени имоти, предназначени предимно за жилищно застрояване.

- **В територии за общественно-обслужващи функции** се разполагат обектите за общественно обслужване, които осигуряват следните видове дейности:

1. образование;
2. здравеопазване и социални грижи;
3. култура;
4. религия;
5. административни услуги;
6. търговия, общественото хранене и битови услуги;
7. други общественно-обслужващи дейности.

- **Териториите за производствени и складови дейности** са предназначени за устройство и застрояване предимно със сгради и съоръжения за производствени и складови дейности.

- **Територии за рекреационни, курортни и вилни зони** се обособяват като устройствени зони в границите на населените места и селищните образувания или извън тях и се определят съгласно следните разновидности: курорт; • ваканционно селище; • вилна зона; • други рекреации (гольф селища, аквапаркове, дисниленд и други).

- **Територии за озеленяване, паркове и градини** - зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, защитни насаждения и разсадници.

- **Територии за спорт и атракции** - разполагат се в населените места и в крайселищната им територия. Обекти за спорт и атракции, освен в тези територии, могат да се разполагат също и в териториите за жилищни функции, озеленени територии и зони за рекреационни дейности.

- **Земеделски територии** – включват необработваеми земи (пасища, скатове, дерета, оврази и други), обработваеми земи – ниви (ниви, зеленчукови градини, ливадии и други) и обработваеми земи – трайни насаждения (овощни градини, лозя и други).

- **Горски територии** - конкретното предназначение на поземлените имоти в горските територии биват два вида – гори (дървопроизводителни гори, защитни гори, рекреационни гори и други) и горски земи (поляни, земи, заети от храсти, скали и други).

- **Територии, заети от води и водни обекти** - териториите за водни площи обхващат естествени и изкуствени водни обекти - реки, канали, езера и язовири.

- **Територии за транспорт и комуникации** - Тези територии включват обекти и съоръжения на транспорта и комуникациите: пътища и улици, гаражи и паркинги, автогари, летища, пешеходни алеи и площи, велосипедни алеи, скиорски пътеки и плацове, станции на въжени линии, яхтени пристанища и други.

- **Територии за техническа инфраструктура** - Териториите за техническа инфраструктура обхващат такива за водоснабдителни, канализационни, енергийни, хидромелиоративни съобщителни и други мрежи и съоръжения.

В ОУПО на община Руен следва да бъдат заложили следните видове устройствени територии и зони:

- Жилищни територии - устройствени зони с малка и със средна височина на застрояване;
- Територии за общественото обслужване;
- Производствени територии;
- Територии за рекреационни дейности;
- Територии за спорт и развлечения;
- Озеленени територии;
- Терени за техническата инфраструктура;
- Горски и земеделски територии;

- Смесени територии;
- Нарушени територии с възстановяване и рекултивация;
- Територии със специално предназначение /за обекти на сигурността и отбраната/;
- Защитени територии и защитени зони, включително за опазване на културното наследство.

Посочените територии и устройствени зони дефинират географското разположение на зоните за въздействие на ПИРО.

В ПИРО, за разлика от ОУПО могат да бъдат обособени неограничен брой зони за въздействие, но от тях следва да бъдат подбрани няколко приоритетни, които имат най-голям потенциал да повлияят върху социално-икономическото развитие на общината в бъдеще.

Целта на определянето на приоритетни зони за въздействие е постигане на максимален ефект за населението и територията с ограничените ресурси, с които разполага Община Руен. Това е особено необходимо, тъй като изпълнението на отделни мерки в различни части от общината без ясна обвързаност между тях представлява само временно задоволяване на конкретна нужда, но не оказва въздействие върху цялостното развитие на общината.

Определянето на приоритетни зони за въздействие не ограничава инвестициите извън тях, а по-скоро е отражение на идентифицираните при анализа територии с най-голям специфичен потенциал за развитие. Приоритетните зони следва да бъдат ограничен брой и така подбрани, че тяхното развитие да може в най-голяма степен да повлияе върху развитието на цялата община. Размерът на конкретната зона не се ограничава като площ, но за по-голяма по размер зона, са необходими мотиви и доказателства за необходимостта от обхващането на съответната територия, включена в обхвата на зоната.

В резултат на идентифицираните с анализите нужди, проблеми и потенциали за развитие в ПИРО на община Руен за периода 2021-2027 г. се определят следните 6 /шест/ типови зони за въздействие:

- Зони с обществено-обслужващи/ публични функции;
- Зони с жилищни функции;
- Зони за производствени и складови дейности;
- Зони за селско и горско стопанство;
- Зони за техническа инфраструктура;
- Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих.

Всяка от зоните за въздействие е придружена от зони на влияние, в които в резултат на прилагане на интегриран подход, чрез проектите и дейностите в ПИРО ще настъпят съществени подобрения в качеството на средата и ще се повиши инвестиционният интерес. Зоните на влияние са териториално близки на зоните за въздействие и образуват стабилна глобална структура, покрита от интеграционни политики. Същевременно седемте типови зони за въздействие имат свързани ефекти спрямо глобалната общинска структура. Те са близки, често преплетени и това усилва влиянието на интервенциите, както върху ключовите елементи, така и върху цялата територия.

Характеристиката и обхвата на приоритетните зони за въздействие са следните:

- Зони с обществено-обслужващи/ публични функции

Тези зони обхващат централната част на общинския център с.Руен и централните части на селата Люляково и Дъскотна, в които са разположени сградите на кметства, училища, детски градини, църкви, джамии, читалища и здравни служби. Освен всички административни функции в тези зони са съсредоточени децентрализираните органи, местното самоуправление, правното обслужване, здравеопазването, социалните, културните и образователни институции, пощенски

клонове, офиси на банки, търговски обекти и почти всички обществени услуги на територията на общината. Отчитайки броя на населението, натовареността с административни и обслужващи функции, географското разположение спрямо общинския център, транспортния достъп и други фактори за община Руен можем да определим следните **3 /три/ приоритетни зони за развитие с преобладаващи обществено-обслужващи/административни и публични функции:**

- **Южна административна зона – село Руен** с обхват на влияние с. Ябълчево, с. Преображенци, с. Зайчар, с. Вресово, с. Шиварово, с. Ръжица, с. Просеник, с. Сини рид, с. Подгорец, с. Рудина, с. Припек, с. Мрежичко, с. Рожден, с. Топчийско, с. Средна махала, с. Добра поляна, с. Каменяк, с. Разбойна и с. Снягово,

- **Западна административна зона - с. Люляково** с обхват на влияние с. Рупча, с. Листец, с. Череша, с. Скалак.

- **Северна административна зона – с. Дъскотна** с обхват на влияние с. Струя, с. Билка, с. Трънак, с. Добромир, с. Соколец, с. Дропла, с. Вишина, с. Планиница, с. Каравельово, с. Заимчево, с. Снежа, с. Речица и с. Ясеново.

За да се постигне балансирано териториално развитие на община Руен, в тези административни зони трябва да се инвестира за подобряване на инфраструктурата и развитие на обслужващите функции и обществени услуги, интегрирано с технологично обновяване, модерно оборудване, компютъризация, подобряване на образователното равнище и квалификацията на човешките ресурси и разширяване на достъпа до он-лайн услуги.

Приоритетната зона за въздействие с публични функции - Южна административна зона – с. Руен обхваща централната част на населеното място, в която е силно концентрирано предоставянето на публични услуги, чрез сграден фонд с административни и обществени функции, наличие на социални и културни институции, религиозни храмове и съоръжения с общоградско значение. В зоната попадат ресторанти, кафенета и различни търговски обекти, което предполага комплексното ѝ развитие. Инвестициите в тази зона ще повлияят положително на населението на цялата община, приоритетно на с. Руен и на селата в обхвата на зоната (общо 20 населени места). В резултат на мерките, заложили в ПИРО те ще получат по-добра среда на обитаване и ще имат достъп до по-качествени административни, образователни, здравни, социални и културни услуги.

Структурата на с. Руен като средище на южната административна зона е типична за малките населени места-центрове, като се проследява редуване на функциите обитаване, производство, обществено обслужване, неравномерно разположени в централната част на селото и по периферията му.

Основните характеристики на южната административна зона са:

- Зоната е значима за цялото население на община Руен;
- Зоната включва основните публични пространства – административни сгради, търговска и обслужваща инфраструктура;
- В зоната са съсредоточени основните обществени услуги, предлагани в общината.

На територията на зоната са идентифицирани проблеми свързани със:

- Лошо състояние на техническата, предимно транспортна инфраструктура;
- Лошо състояние на част от сградния фонд за обществено обслужване;
- Ограничени възможности за предоставяне на он-лайн услуги;
- Липса на кадри в сферата на здравеопазването;
- Потребност от подобряване на материално-техническата база в образованието;
- Необходимост от допълнително адаптиране на профилираните паралелки и специалностите в средното образование към изискванията на местния пазар на труда.

Направленията за въздействие на ПИРО в тази зона са: подобряване на енергийната ефективност и обновяване на сградния фонд (обществени и административни сгради), повишаване качеството на образованието, подобряване на квалификацията и привличане на високообразовани кадри в администрацията, здравеопазването, социалните дейности и услуги; разширяване на обхвата на предлаганите здравни и социални услуги; предлагане на он-лайн административни услуги, повишаване на компютърните и цифрови умения на населението и др.

Приоритетната зона за въздействие с публични функции - Западна административна зона - с. Люляково, обхваща централната част на селото, където има концентрация на публични функции с висока обществена значимост и са разположени сградите за административни, образователни, културни и други обществени услуги. Инвестициите в тази зона ще повлияят положително и на населението на 5 населени места в обхвата на зоната. В резултат на интервенциите те трябва да получат по-качествена среда на обитаване и да имат достъп до по-добри обществени услуги.

Основните характеристики на зоната са:

- Естествен опорен административен център на с.Руен в северозападна посока;
- В зоната функционират училища и детски градини;
- През зоната преминава участък от 17,5 км. от Републикански път III-7305, който е основна връзка между Ришки и Айтоски проход;
- Административния център на зоната – с.Люляково има потенциал за интегрирано обновяване и развитие като опорен център за изнесени обществени функции, дейности и услуги.

На територията на зоната са идентифицирани проблеми свързани със:

- тояние на сградата на кметството и църквата;
- Лошо състояние на част от уличната мрежа;
- Повредени тротоари в по-голямата част;
- Липсващи осветителни тела в около 30% от уличното осветление.
- Ограничен достъп до он-лайн услуги.

Направленията за намеси на ПИРО в тази зона са: ремонт на улици и тротоари; обновяване на улично осветление и въвеждане на мерки за енергийна ефективност (ВЕИ). В зоната трябва да се въздейства и с т.нар. „меки мерки“ – повишаване на образованието и квалификацията на работната сила, подобряване на достъпа до здравни и разширяване обхвата на социалните услуги; предлагане на он-лайн административни услуги и повишаване на компютърните и цифрови умения на населението.

Приоритетната зона за въздействие с публични функции - Северна административна зона - с. Дъскотна, обхваща централната част на селото, където са разположени обществените сгради и се осъществяват основните административни и обслужващи функции. В зоната има ресторант, кафенета и хранителни магазини. Инвестициите в тази зона ще повлияят положително и на населението на общо 14 населени места.

Основните характеристики на зоната са:

- Естествен опорен административен център на с.Руен в северна посока;
- В зоната функционират училище и детска градина;
- Здравни услуги се предоставят от лекар в сградата на Здравна служба, която се намира в много добро състояние и може да бъде център на обслужване за съседните села.

На територията на зоната са идентифицирани проблеми свързани със:

- Лошо състояние на транспортната инфраструктура – улици и тротоари;
- Много лошо състояние на водоснабдителната система;
- Лошо състояние обществени сгради – училище и кметство;

- Ограничени възможности за предоставяне на он-лайн услуги.

Направленията за намеси на ПИРО в тази зона са: енергийна ефективност и обновяване на сграден фонд, ремонт на улична мрежа, подмяна на водоснабдителна система. В зоната трябва да се въздейства и с т.нар. „меки мерки“ – повишаване на образованието, осигуряване на достъп до здравни и разширяване обхвата на социалните услуги; предлагане на он-лайн административни услуги и повишаване на компютърните и цифрови умения на населението.

- Зони с жилищни функции

Зоните с жилищни функции обхващат урегулираните територии на общинския център с.Руен и всички населени места в общината. Признакът за интегрираност на този тип зони е обхващане на проблемите на обитаването, отчитайки комплексното състояние на жилищната среда - степента на изграденост и състоянието на техническата и социална инфраструктура, качествата на жизнената среда.

От устройствена гледна точка зоните с преобладаващи жилищни функции обхващат части от населеното място, които са обединени урегулирани поземлени имоти, предназначени предимно за жилищно застрояване, като различните разновидности на жилищни устройствени зони се характеризират с определени параметри по отношение на тяхната площ в зависимост от големината на населеното място и броя на неговите обитатели, характера и начина на застрояване, препоръчителната плътност на застрояване и усвояване, интензивност и необходима озеленена площ и т.н.

Количествените и качествените характеристики на жилищния фонд в общината са отражение на социално-икономическите процеси. По-голямата част от жилищния фонд не отговаря на съвременните изисквания за енергийната ефективност. Сградният фонд е остарял и в недобро техническо състояние. Жилищните зони в с.Руен имат проблеми по отношение на облагородяването на зелените и паркови зони. В отделните населени места тези проблеми се изразяват в поддържането на дворовете и съществуващите зелени обществени площи между жилищните сгради.

Основните характеристики и проблеми на зоната са следните:

Основните типове пространствени структури на обитаване са интегрирани в улично-кварталната структура с индивидуално застрояване, което се среща както в общинския център – с.Руен така и в останалите населени места.

Във всички села основната жилищна единица е еднофамилна, нискоетажна в самостоятелен имот. Към имотите има прилежащ двор, в които често се развиват стопански дейности. Има изградени допълващи сгради с функция на лятна кухня, гараж, склад за стопанския инвентар, помещения за отглеждане на домашни животни, съхранение на земеделска продукция.

Направленията за намеси на ПИРО в тези зони са: обновяване на жилищния фонд - саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност и възобновяеми източници на еднофамилни жилищни сгради; облагородяване на обществени зелени площи между жилищните сгради в общинския център с.Руен и всички населени места.

- Зони за производствени и складови дейности

Зоните за производствени и складови дейности обхващат основно индустриалните зони на с.Руен и с.Люляково. За стопански дейности са подходящи и дворовете на бившите земеделски кооперации (АПК, ТКЗС) в покрайнините на населените места.

Село Руен няма пространствено обособени концентрирани промишлени зони. Съществуват възможности за уплътняване на изоставени терени, които в бъдеще да бъдат подробно предвидени в ОУПО Руен. Наличието на пътища с регионално и международно

значение на територията на общината обуславят и развитието на складови и логистични центрове и зони.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

Съществуващата база на промишлеността към настоящия момента е ограничена. Основните производства са в лека и хранително-вкусова промишленост. По-големи обособени производствени зони има единствено около с.Руен и с.Люляково. Инфраструктурата във вътрешността на общината (особено полупланински части) не е достатъчно развита, за да привлече инвестиции, поради липса на добра комуникативност и добре устроени свободни индустриални терени. Съществуват подходящи територии, на които могат да се обособят нови складови и производствени зони, в близост до главните пътни артерии. Наличната производствена материална база в общинския център с.Руен също има потенциал за разширение. В по-малките населени места в общината е рентабилно развитието на селскостопански производства в границите на бившите селскостопански дворове и около тях с разширението им при необходимост.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Залагане на подходящи мерки за насърчаване на инвестициите и привличане на инвеститори за изграждане на техническата инфраструктура и обособяване на подходящи терени за производствени и складови дейности.

- Зони за селско и горско стопанство

Тези приоритетни зони за въздействие обхващат землищата на почти всички населени места в общината с предназначение за нуждите на селското и горското стопанство. Запазването и развитието на аграрния характер на общината е сред приоритетите на ПИРО.

Земеделските площи не са концентрирани, а са разположени в различните части на територията на общината поради разнообразния релеф. Въз основа на значителните водни ресурси и съхранената природа съществуват сериозни предпоставки за развитие на поливно биоземеделие.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

Отрасълът на селското стопанство съществува при сравнително неизменен размер на поземления ресурс, който обаче е недостатъчно използваем по ред причини - липса на селскостопанска техника, амортизиран сграден фонд и ниска технология на производство, раздробяването на земеделската земя на многобройни маломерни парчета, негодни за механизирана обработка. Почвено-климатичните условия по поречията на реките са благоприятни за развитието на зеленчукопроизводството, но по настоящем относителният му дял в община Руен е твърде малък. Основно се отглеждат краставици, домати и пипер, предимно за лични нужди. Традиционните земеделски култури за общината са технически и зърнени култури, тютюн, дини, пъпеши и фасул.

Възможност за съживяване на подотрасъл земеделие е субсидирането на напоителни площи и съоръжения с цел стимулиране на производството и изграждане на малки преработвателни предприятия за вторична консервна преработка.

Животновъдството е добре развит отрасъл на селското стопанство, като може да осигурява суровина за развитие на месопреработвателна и млекопреработвателна промишленост. В община Руен традиционно е застъпено говедовъдството, овцевъдството, козевъдството и птицевъдството. В последните години е повишен интересът и към пчеларството. Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват

и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Горите заемат над половината от територията на общината (около 52%) и се отличават с голямо разнообразие от иглолистна и особено широколистна растителност. В общинските гори ежегодно се извършват лесоустройствени дейности като почистване, почвоподготовка, залесяване и отглеждане на култури. С цел опазване на горите е извършено разделяне на горските територии на горскостопански райони и охранителни участъци.

Горските площи са разположени във всички части на територията на общината. Значителния горски фонд е добра основа за развитие на дървообработващата промишленост.

Горските територии са също подходящи за развитие на туризма. За изпълнение на тази цел е необходимо:

- Съгласуване на горскодобивната дейност с развитието на туристическите дейности и разработване на „Планове за устойчиво и многофункционално стопанисване на горите” (в зоните, където това се налага) за избягване на противоречието между дърводобива и туристическите дейности;
- Стимулиране на залесителни и ландшафтно-устройствени дейности, свързани с подобряване качествата на горите и природния пейзаж;
- Формиране на защитни и рекреационни гори, съгласно ЗУТ, в местата където това е необходимо;
- Стимулиране разкриването на нови и разширяване дейността на съществуващи дървообработващи производства, ползващи местната суровина за производство на мебели, детски играчки и други екологични продукти;
- Насърчаване на комплексното използване на всички компоненти на дървесината, добивана в горските стопанства, включително и на отпадъчните продукти.

Като цяло общината може да задоволява потребностите си от дърва за огрев и дървесина за строителни нужди. Местното население ползва дърва за огрев и малки количества строителна дървесина, добива листников фураж от горите. Голяма част от пашата на добитъка се задоволява от горите. Допълнителни приходи за населението носи събирането на горски плодове и билки. Значението на горите е многостранно - използват се като строителна и технологична суровина, за водноохранни и противоерозионни функции.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Развитие на малки и средни земеделски стопанства, насочени към биологично производство, ориентирано към туристическия пазар. Насърчаване развитието на млади фермери, полупазарани стопанства, модернизация на земеделските стопанства, преработка на земеделски продукти, подобряване икономическата стойност на горите и други. Наличието на суровинна база в областта зеленчукопроизводството предлагат добри възможности и за изграждане на цехове за преработка на плодове и зеленчуци, както и съоръжения за съхраняването им.

Като много перспективно се очертава отглеждането на билки, етерично-маслени култури и гъби и създаване на съоръжения за съхранение и преработката им. Във връзка с благоприятните условия за развитие на лозарството в района в перспектива е възможно изграждането на производствени мощности за винопроизводство, което би разнообразило и туристическото предлагане.

Изграждане на преработвателни предприятия, свързани с производството и преработката на селскостопанска продукция – оранжерии, сушилни за зърно, мелници, мандри и млекопреработвателни цехове, рафинерии и маслобойни, сушилни за подправки, цехове за замразяване, разфасоване, пакетиране и други подобни, тъй като суровините за тяхното производство са разположени в непосредствена близост.

С оглед на добрите природни дадености и традиции в животновъдството перспективно е създаването на нови месо преработващи предприятия, отговарящи на всички необходими съвременни изисквания, включително биологични продукти /екологично чисти/. Има добри възможности за изграждане на млекосъбирателни пунктове, отговарящи на санитарно-хигиенните условия. Пчеларството е подотрасъл с традиции и с нарастващи темпове на развитие, което предполага създаване на предприятие за обработка на мед и пчелни продукти.

- Зони за техническа инфраструктура

Тези зони включват терените за транспортно-комуникационна и техническа инфраструктура, разположени в отделни урегулирани поземлени имоти с обществено предназначение в границите на населените места и селищните образувания, или извън тях. В обхвата на тези приоритетни зони за въздействие попадат обекти и съоръжения на техническата инфраструктура (пътища, улици, тротоари, площади, водоснабдителни и канализационни мрежи, електроснабдяване, електронни и съобщителни мрежи и други).

В обхвата на приоритетните зони за техническа инфраструктура попадат обекти и съоръжения на транспорта и комуникациите във и извън урбанизираните територии на селищата в община Руен: републикански и общински пътища, площади, улици, тротоари, паркинги, автогари, автоспирки, пешеходни алеи и площи, велосипедни алеи и други.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

През територията на община Руен преминават републикански, общински пътища и железопътни линии. В границите на общината пътната мрежа включва третокласни републикански пътища, които осигуряват връзките ѝ с останалите центрове на развитие в областта и района, както и общински пътища, допълващи транспортното обслужване на населените места, провеждайки ежедневните комуникации между тях и осигуряващи лесен достъп на населението до административния център. Част от пътищата от републиканската пътна мрежа на територията на община Руен се нуждаят от реконструкция, основен, среден ремонт или рехабилитация. Поради недостига на финансови средства за тяхното поддържане, в преобладаващата си част общинските пътищата също са в незадоволително състояние и се нуждаят от цялостно подобряване на експлоатационното им състояние и параметри. Лошата пътна инфраструктура затруднява транспортния достъп, икономическите и социални дейности в общинската територия и трябва да са сред приоритетите на ПИРО до 2027 г.

Предвижданията които следва да бъдат включени в ОУПО Руен за транспортната инфраструктура трябва да са насочени към подобряване на пътните връзки между населените места в общината с цел по-високо ниво на услугите между тях.

Уличната мрежа в общинския център и повечето населени места е силно амортизирана и се нуждае от ремонт и/или доизграждане. За изграждането и поддържането на уличната мрежа са необходими значителни финансови средства, но решаването на този проблем не е във възможностите на общинския бюджет. За това в ОУПО следва да се определят приоритетни зони за въздействие в най-уязвимите участъци с най-голям пътничко-поток и население.

Площадите, като елементи на транспортно-комуникационните зони в част от селата на общината са в лошо техническо състояние и се нуждаят от ремонт и благоустрояване.

Всички населени места са електрифицирани. На територията на общината има изградени мрежи за потребностите на населението от битов характер и за потреблението на промишлеността и производството.

Състоянието на водоснабдителната система в повечето населени места е лошо и води до чести аварии и режим на водоподаването.

През територията на общината преминават множество реки, които се нуждаят от редовно прочистване на деретата, укрепване и обезопасяване на речните брегове.

Телекомуникациите в общината не са достатъчно добре развити. В по-отдалечените от общинския център населени места обхватът на мобилните оператори е слаб или липсва. Няма изградени оптични интернет връзки. Населението в селата е с ограничен достъп до комуникации и възможности за ползване на он-лайн услуги.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Ремонт, реконструкция и обновяване на републикански, общински пътища, улици, тротоари, алеи и площади, със смесено финансиране от Държавния, Общинския бюджети и с европейски проекти.

Реконструкция/рехабилитация на водопроводи, доизграждане на канализация и изграждане на ПСОВ.

Изграждане на високоскоростни телекомуникационни връзки за всички населени места.

Прочистване на речни корита и дерета.

Изграждане на система за видеонаблюдение и контрол в община Руен.

Изграждане на компостираща инсталация за растителни и биоразградими отпадъци и инсталация за оползотворяване на строителни отпадъци.

Оптимизиране работата на уличното осветление в община Руен чрез въвеждане на енергоспестяващи мерки.

По отношението на интегрираността на зоните за техническа инфраструктура, от основно значение е рехабилитацията, доизграждането и поддържането на качествени транспортни връзки и подобряване на водоснабдяването, които от своя страна да се синхронизират с развитието на логистични, складови и производствени зони, за съхранение и преработка на селскостопанска продукция, от една страна и със зоните за жилищни и административно-обслужващи функции от друга.

- Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих

Зоните за отдих, спорт, туризъм и развлечения се разполагат в населените места и в крайселищната им територии. Обекти за спорт и атракции, освен в тези територии, могат да се разполагат също и в териториите за жилищни функции, озеленени територии и територии за рекреационни дейности. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, защитни насаждения и разсадници.

Близостта на общината до Черно море, нейната красива природа, наличие на редки и защитени видове животни, големи възможности за лов и риболов, богато културно наследство и запазени културни традиции са условия за развитие на селски, културно-познавателен и еко туризъм. Това изисква изграждане на съответна туристическа инфраструктура (пътища и еко пътеки, леглова база, заведения за хранене и развлечения, атракционни комплекси и т.н.), както и партньорство със съседните общини в това направление.

Много от подходящите за туризъм планински части на общината са трудно достъпни и в част от най-атрактивните села със запазена традиционна живописна улично-квартална структура няма съвременно водоснабдяване.

Съществуващата леглова база е изключително недостатъчна и се изразява само в няколко обекта (къщи за гости) за територията на цялата община. Това създава ситуация, която е далече от възможностите за развитие на туризъм на общината и налага мерки за нейното преодоляване.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

Община Руен разполага с богат ресурс и дадености за развитие на екологичен, селски, ловен и културно-исторически туризъм. База за отдих и почивка в общината почти липсва. Отрасъл туризъм се нуждае от сериозни допълнителни стимули, изграждане на атракции, хотели, къщи за гости и най-вече маркетинг и реклама за привличане на туристи.

Почти всички населени места разполагат със зелени площи – паркове и обществени градинки, но повечето са в лошо състояние и занемарени.

Спортните съоръжения и спортните обекти на територията на общината са недостатъчни. Има нужда от обновяване на съществуващите и изграждане на нови. Липсват или са малко изградените спортни съоръжения за игра на открито в обществените пространства на населените места.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Развитие на община Руен, като проспериращ туристически район с регионално значение, разнообразявайки туристическия престой на туристите по близките Черноморски курорти, като им се предлагат уикенд почивки, екскурзии и атракции на база местните ресурси и потенциал. Стимулиране на разнообразяването и развитие на предлагания туристически продукт, чрез развитието на селски, познавателен, културен, спортен и други форми на туризъм. Интеграция на туристическите дейности със селскостопанската, промишлената и занаятчийската продукция в общината. Развитие на системата от пешеходни, велосипедни, културни и други маршрути в общинската територия. Създаване на туристически посетителски центрове. Озеленяване и поддържане на обществени градинки и зони за отдых в населените места на общината. Развитие на туристическа инфраструктура и създаване на нови места за настаняване и подслон. Създаване и промотиране на интегриран местен туристически продукт.

ЧАСТ V. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Изменението на климата е тема, която е във фокуса на всички страни по света и оценката му в дългосрочен план заема важно място в процесите на стратегическо планиране на национално, регионално и местно ниво. Проведените изследвания показват прогнозно изменение в модела на валежите, което ще доведе до намаляване на речния отток, едновременно с прогнозно увеличаване на температурата. На Европейско ниво очакванията са до 2080 г. годишните валежи да намалееят на до 40% от нивата на 1990 г. Температурите ще бъдат в обхват от 4°C до 5°C над днешните нива. По-малкото валежи и по-високите температури ще доведат до по-голям риск от засушаване, недостиг на вода, горещи вълни, пожари в горите и загуба на биоразнообразие. Това поставя въпроса за управлението на природните ресурси (вода, почва, въздух, биоразнообразие и биомаса) в условията на засушаване и затопляне, както и подобряване на управлението в случай на риск от наводнение.

На 11 декември 2019 г. Европейската комисия (ЕК) оповести идеята си за т.нар. Европейски зелен пакт, станал известен като Европейска зелена сделка (European Green Deal). Основната му цел е да превърне Европа в първия неутрален по отношение на климата континент до 2050 г. Пактът включва пътна карта с действия за по-ефективно използване на ресурсите, чрез преминаване от линейна към кръгова икономика и за спиране на изменението на климата, обръщане на тенденцията за загуба на биологично разнообразие и намаляване на замърсяването на околната среда. Планът обхваща всички сектори на икономиката и по-специално транспорта, енергетиката, селското стопанство, строителството, а също така и промишлените отрасли стоманодобив, производството на цимент, информационни и комуникационни технологии, текстилната индустрия, производството и употреба на химикали.

За реализация на проекта, през следващото десетилетие се планират следните дейности:

- Чиста енергия – декарбонизация на енергийната система, с фокус върху енергийната ефективност и осигуряване на енергия, базирана предимно на ВЕИ. Намаляване на емисиите до 2030 г. с 50 – 55% спрямо стойностите от 1990 г.;
- Устойчива индустрия – нова промишлена политика, основана на концепцията за кръгова икономика. Декарбонизация и модернизация на енергоемки отрасли, като стоманодобива и производството на цимент. Политиката за „устойчиви продукти“ поставя като приоритет намаляването и повторното използване на суровини, преди тяхното рециклиране. До 2030 г. всички опаковки следва да отговарят на изискванията за повторно използване или рециклиране. Предвижда се въвеждане на схеми за обратно изкупуване на технически средства: мобилни телефони, таблети или зарядни устройства за последващо рециклиране;
- Изграждане и реновиране на сгради – политиката насърчава строителството на енергийно ефективни сгради и подкрепа на инициативи за саниране през 2020 г. (предвидена е помощ за 50 милиона потребители и саниране на социални жилища, училища и болници);
- Транспорт – 90% намаление на емисиите на парникови газове в транспорта до 2050 г.;
- Биоразнообразие – нов подход в стратегиите за биологичното разнообразие и за опазване и развитие на горите, предложения за „зелени“ европейски градове и за увеличаване на биологичното разнообразие в градските пространства, засаждане на нови дървета и възстановяване на увредените или с изчерпани ресурси гори, популяризиране и използване на водораслите и други нови източници на протеини.
- Стратегия „От фермата до трапезата“ – в нея са заложени амбициозни цели:
 - Намаляване с 50% на употребата на химически пестициди и свързания с тях риск и намаляване с 50% на употребата на по-опасни пестициди в срок до 2030 г.
 - Намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като се гарантира недопускане на влошаване на плодородието на почвите. Това ще доведе до намаляване с минимум 20% на употребата на торове до 2030 г.
 - Намаляване с 50% на продажбите на антимикробни средства за селскостопанските животни и за аквакултурите до 2030 г.
 - Въвеждане на биологични норми за обработка на 25% от земеделската земя до 2030 г.

В стратегията е заложена и цел до 2025 г. във всички селски райони да бъде осигурен достъп до високоскоростен широколентов интернет, за да се даде възможност за цифрови иновации.

➤ Намаляване на замърсяванията – планът за постигане на нулеви емисии има за цел предотвратяване на замърсяването на въздуха, водата и почвата. Предвидените мерки са свързани със съхраняване на биологичното разнообразие в езера, реки и влажни зони, намаляване на вредното замърсяване от пластмасови микрочастици и лекарствени продукти, преразглеждане на стандартите за качество на въздуха, защитата на гражданите от опасни химикали чрез нова стратегия, насочена към постигане на устойчивост и нетоксична околна среда, намаляване на замърсяването от големи промишлени инсталации, предоставяне на подкрепа на местните власти за постигане на по-чист въздух за гражданите.

Зелената сделка е придружена от Инвестиционен план за устойчива Европа, който се предвижда да бъде финансово обезпечена чрез т.нар. Механизъм за справедлив преход. Фондът за справедлив преход (ФСП): допълнителни 7.5 млрд. евро към средствата по Кохезионната политика по Многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021 – 2027 г. Разпределените средства за България са 458 млн. евро.

Действията по отношение изменението на климата имат своята законодателна рамка на международно, европейско и национално ниво. Република България е страна, ангажирана по

Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (1999 г.), Протокола от Киото (2002 г.), новото рамково международно споразумение (2012 г.) и Парижкото споразумение (2015 г.).

Задълженията по ограничаване и адаптиране към измененията на климата са регламентирани в националното законодателство в Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК). Член 2 от ЗОИК определя неговата основна цел: „... да гарантира намаляване на емисиите парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочното планиране на мерките за адаптация към климатичните промени“.

Законът посочва и най-важните хоризонтални мерки, които водят до намаляване емисиите на парникови газове и ограничават изменението на климата:

- Повишаване на енергийната ефективност;
- Повишаване на дела на енергията от възобновяеми източници;
- Улавяне и оползотворяване на метан;
- Залесяване, повторно залесяване и промени в земеползването;
- Насърчаване преминаването към видове транспорт с ниски емисии;
- Насърчаване използването на обществен транспорт;
- Развитие на научноизследователска дейност с оглед развитието на ефективна „зелена“ икономика;
- Повишаване на административния капацитет за изпълнение на екологична политика;
- Повишаване на осведомеността на гражданите по въпросите за изменението на климата.

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) също има отношение към климатичните промени, тъй като регулира стратегическия процес във всички области на защита, мониторинг и управление на околната среда. В него се посочват принципите за включване на политиките в областта на околната среда (включително политиките в областта на климата и биологичното разнообразие) в други сектори.

В унисон с европейската „зелена политика“ в България е разработена Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие с хоризонт до 2030 година. Тя отразява новия контекст на политиките, свързани с климатичните промени. Националната стратегия задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления, като идентифицира и потвърждава необходимите действия както за цялата икономика, така и на секторно ниво. Включените в нея сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна интегрирана тема.

Селско стопанство

Сектор „Селско стопанство“ е особено уязвим по отношение на изменението на климата и демонстрира разнообразни потенциални въздействия. В същото време съществуват известни възможности за извличане на ползи от промените. Въздействието на изменението на климата в земеделието е свързано с добивите и качеството на културите, селскостопанската производителност, промените в продължителността на вегетационния период, добивите от животновъдство, засушаване на почвата, ерозия, засоляване, загуба на земя и загуба на доходи.

Биоразнообразие и екосистеми

Биологичното разнообразие и екосистемите са особено уязвими по отношение на изменението на климата и демонстрират разнообразни потенциални въздействия, като например загуба на генетично разнообразие, нарушаване на жизнените цикли и фенологичните фази на видовете, влошаване на местообитанията и въздействие върху екосистемните услуги.

Енергетика

Изменението на климата може да повлияе на енергийния сектор по много начини - то може да причини щети на инфраструктурата и оборудването, да доведе до понижаване на качеството на въздуха, да увеличи риска от топлинен стрес за работниците, които работят на открито, да намали ефективността на електроцентралите, да намали наличността на вода за охлаждане, да създаде несигурност по отношение на производството на електроенергия, да понижи ефективността на производството на слънчева и вятърна енергия, да предизвика промени в потреблението на енергия и да намали нуждата от отопление.

Гори

България е богата на гори, но изменението на климата е потенциален двигател на значителни промени. Основна уязвимост представляват специфични за различните видове физиологични реакции. Някои видове дори биха могли да нямат адаптивност, за да се справят с новите климатични условия. Други уязвимости включват несигурност по отношение на взаимодействието между видовете, фактът, че големи площи с иглолистни насаждения са на твърде ниска надморска височина. Изменението на климата може да доведе и до повишена вероятност за възникване на големи пожари и други смущения, както и да създаде по-благоприятни условия за инвазивни видове. Предизвикателство представляват и дървата за огрев като преобладаващ продукт от дървен материал.

Човешко здраве

Изменението на климата влияе върху човешкото здраве чрез температурите и влажността (сърдечно-съдови заболявания, инсулт, трансмисивна заболяемост, инфекции, респираторни заболявания, алергии), екстремните метеорологични явления и пожарите (смъртност, болести, свързани с водите и храните, посттравматично стресово разстройство) и промяната във валежите (бактериални инфекции и стомашно-чревни проблеми).

Туризм

Поради своя териториално концентриран, зависим от времето и изключително сезонен характер, туризмът в България е уязвим по отношение на изменението на климата. Уязвимостта се състои от краткосрочни и дългосрочни заплахи, въпреки че по-високите температури по-рано и по-късно през годината могат да направят междинните сезони по-привлекателни. Основните рискове, свързани с изменението на климата, включват по-малък брой туристи, по-кратък зимен сезон, по-кратък среден престой, здравословни проблеми за туристите, по-лоши условия за отдых на открито, увреждане на туристическата инфраструктура и суперструктура, затруднен достъп до туристическите дестинации и недостиг на вода. Възможностите, които биха могли да възникнат от изменението на климата включват по-дълъг летен сезон и междинни сезони, развитие на нови туристически продукти, привличане на нови пазари и по-малка нужда от отопление през зимата.

Транспорт

Основните видове транспорт, които ще бъдат повлияни от гледна точка на предоставянето на услуги, са пътния и железопътния транспорт, следвани от водния и въздушния транспорт. Очаква се най-значителното въздействие върху инфраструктурата да бъде причинено от наводненията и свлачищата поради по-високата честота на силни валежи. Други явления, които се очаква да засегнат сектора са виелиците, снеговалежите и екстремните горещини. Очаква се метеорологичните събития, свързани с изменението на климата да окажат отрицателно въздействие върху всички участници в транспортния сектор, включително тези, които се занимават с управление на инфраструктура (влошаване на състоянието, щети, временно затваряне на участъци /възли от пътната инфраструктура), транспортните оператори (по-високи оперативни разходи и прекъсвания на дейностите), потребителите на пътната мрежа (забавяния,

удължено време на пътуване, дискомфорт при пътуване) и крайните потребители и обществото като цяло (по-високи разходи за транспортна инфраструктура и транспортни дейности).

Градска среда

В градските райони очакваните въздействия от климатичните събития включват щети за сградите и градската инфраструктура, последици за здравето, застрашени основни услуги, вкл. доставка на храна и електричество, намалена достъпност на средата и воден стрес, както и увеличен финансов натиск върху общините за поддръжка на инфраструктурата и съоръженията и персонала за спешна помощ. Големите градове ще бъдат по-уязвими по отношение на екстремните метеорологични явления, тъй като техните централни градски части обикновено са с по-голяма плътност, интензивен трафик, с по-малко зелени и отворени пространства и със стара инфраструктура с ограничен капацитет. Уязвимите групи, вкл. хората, които живеят под прага на бедността, в лоши жилища, бездомните, възрастните и болните хора, ще бъдат засегнати в по-голяма степен.

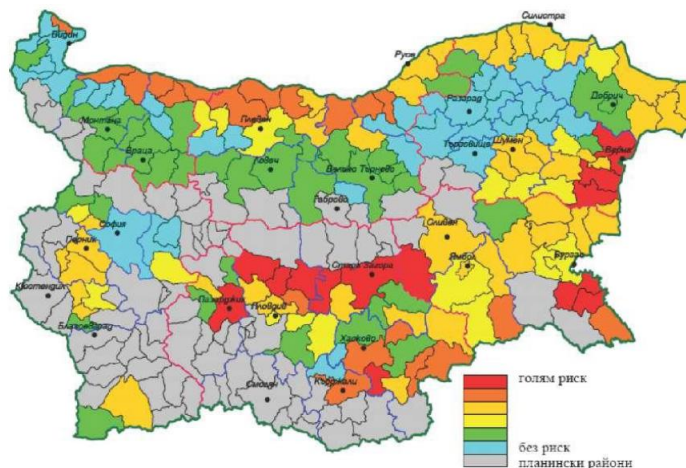
Води

Очаква се изменението на климата да окаже значително въздействие върху хидрологията на реките в България, като прогнозите са за спад с около 10 процента за следващите 30 години. Възможно е да настъпят значителни промени в сезонното разпределение на оттока на реките, с увеличение през зимата и пролетта и спад през лятото и есента. Рисковете и уязвимостта, свързани с водите, включват опасност от наводнения и суша. Рисковете от наводнения засягат цялата страна, докато рисковете от засушаване застрашават районите с прогнозиран недостиг на вода. Районите, които използват подпочвени води, са с по-нисък риск. Вероятни са по-високи рискове в районите, които използват повърхностни води и имат значителни туристически дейности. Черноморският район изглежда най-уязвим по отношение на риска от недостиг на вода. Основните уязвимости по отношение на изменението на климата са системите за производство на водоелектрическите централи, ВиК услуги, състояние и готовност на водната инфраструктура, както и готовността на операторите и населението, поради липса на предишен опит с наводнения и засушаване. Рисковете за инфраструктурата и услугите произтичат от щети, неправилна експлоатация и нискокачествени или недостатъчни услуги. Биологичното разнообразие е изложено на риск в резултат от наводненията и засушаванията.

Визията на Националната стратегия за АИК е: „Да се развие най-високото възможно ниво на устойчивост на страната срещу изменението на климата, като се вземат всички необходими и изпълними мерки и по този начин се гарантира безпрепятствено функциониране на икономическите сектори на страната, защита на здравето и благосъстоянието на населението и опазване на природните богатства“. Крайната цел е природната среда, сградите и инфраструктурите, здравеопазването и спешната помощ, както и ключовите икономически сектори да станат не само устойчиви на рисковете, но и готови да се възползват максимално от възможностите. Към Стратегията има План за действие, който описва какви действия за адаптация следва да бъдат предприети, по икономически сектори, като се посочват потенциални последици за бюджета и източници на финансиране, предвидената продължителност и очакваните резултати, показателите за изпълнение и отговорните институции. Отделни фактологични справки за всеки сектор разглеждат планирането на действията по сектори.

Фигура 11: Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване¹³

¹³ Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. дфн В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска Академия на Науките

Според проучване на Националния институт по метеорология и хидрология /НИМХ/ към БАН, община Руен попада в зона с умерен риск за почвено-атмосферно засушаване, в резултат на климатичните промени.

Комбинираният ефект от повишаване на температурите и намаляване на валежите ще се отрази на засегнатите райони по следните начини:

- Изпитване на трудности с недостиг на питейна вода и необходимост от ограничаване на консумацията;
- Поради намаляване на валежите сухите лета ще има по-често, оттокът на реките за производство на хидроенергетика ще намалее;
- Речният отток ще се измени поради променените валежни модели и в планинските и полупланинските райони поради намалена снежна и ледена покривка.
- Затлачването на язовирите може да нарасне поради нарасналия риск от ерозия;
- Нуждата за отопление през студените месеци ще намалее, но рискът за енергията ще нарасне, тъй като летните горещини ще поставят необходимостта от климатици, което ще предизвика нарастване на необходимостта от енергия за охлаждане;
- Повишеният риск от бури и наводнения може да застраши инфраструктурите и др.;
- Климатичните промени значително ще окажат негативно въздействие върху екосистемите, по-специално на естественото им състояние и биоразнообразието.

Фигура 12: Обзорна карта на районите със значителен потенциален риск от наводнения в ЧРБУ¹⁴

¹⁴ Източник: План за управление на риска от наводнения /ПУРН/ на Черноморски район за басейново управление /ЧРБУ/ 2016 - 2021 г.

Община Руен не попада в списъка с райони със значителен потенциален риск от наводнения, включен в Плана за управление на риска от наводнения на Черноморския район за басейново управление 2016 - 2021 г.

Община Руен има приета Общинска програма за намаляване на риска от бедствия за периода 2021-2025 г., в изпълнение на чл.65 б. т.1 от Закона за защита при бедствия, Националната програма за намаляване на риска от бедствия 2021-2025 г.// НПНРБ /приета с рмс № 865 от 26.11.2020 г Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018 – 2030 г., разработена на основание на чл. 6а. ал. 2. т. 1 от Закона за защита при бедствия и Указанията за разработването и изпълнението на областни и общински програми за намаляване на риска от бедствия на съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския Съвет на Република България.

Въпреки, че по данни на модела, изработен от НИМХ, промените във валежите и температурите на въздуха ще се случват бавно и постепенно, те вече се проявяват в различни райони на България и създават сериозни затруднения с водоснабдяването на населението, реколтата, горски пожари, наводнения и други. За това е необходимо в ПИРО да се включат мерки за смекчаване и адаптиране към климатичните промени, спазването и съобразяването с които е от изключителна важност за устойчивото развитие на общината.

Представената в Националната стратегия за АИК рамка поставя изискванията за целенасочено и последователно планиране и реализиране на мерки и дейности, свързани с изменението на климата. Общите хоризонтални мерки, които следва да се предприемат и от Община Руен са два основни вида:

- **Мерки за ограничаване изменението на климата** (предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парников ефект);

- **Мерки за адаптация към изменението на климата** (предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици от измененията на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможности, появили се вследствие на климатичните изменения).

Първият тип мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии.

Вторият тип мерки е насочен към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се зложат мерки, които не само реагират спрямо настоящата ситуация, но и предхождат появата на бъдещи щети. Мерките за адаптация следва да се разглеждат и като начин за разглеждане на климатичните изменения като възможност.

Действащата към настоящия момент стратегическа и нормативна рамка, позволяват да бъдат открити някои основни хоризонтални мерки, които да ръководят политиките и да обосновават дейностите и проектите, включени в ПИРО на община Руен за периода 2021-2027 г. Те се основават и на приетия от Министерството на околната среда и водите Трети национален план за действие по изменение на климата.

В рамките на програмния период 2021-2027 г. са препоръчителни следните мерки за ограничаване изменението на климата и адаптиране към климатичните промени:

Общи мерки:

- Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата, в мерките за реализация на ПИРО и в секторните документи на екологичната политика на община Руен – Общинска програма за намаляване на риска от бедствия, Програма за опазване на околната среда, Програма за управление на отпадъците, Програма за енергийна ефективност, Краткосрочна и Дългосрочна общински програми за насърчаване използването на енергия от ВЕИ и биогорива и други.
- Формиране на партньорски мрежи и реализация на интегрирани проекти за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в община Руен.
- Повишаване информираността и ангажираността на гражданите относно екологичните въпроси и проблемите с изменението на климата.
- Повишаване на административния капацитет в Община Руен за изпълнение на екологична политика и реализиране на проекти и дейности в сферата на изменението на климата и околната среда.
- Разработване на общинска система за информация за климата и ранно предупреждение.
- Приемане на общинска програма за ограничаване на рисковете от бедствия и аварии.

Мерки за ограничаване изменението на климата:

- Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради;
- Повишаване на енергийната ефективност на уличното, фасадно и парково осветление;
- Повишаване използването на ВЕИ в общината;
- Изграждане на съвременни отоплителни и охлаждащи системи;
- Развитие на „зелена икономика“, чрез внедряване на иновативни технологични и организационни подходи в местните предприятия;
- Съхраняване на горския фонд, подобряване управлението на горите и залесяване на незалесени територии;
- Ограничаване употребата на нитрати и пестициди в селскостопанското производство;

- Развитие на биологично земеделие;
- Развитие на напоителните системи и увеличаване на напояваната площ;
- Осигуряване на условия и насърчаване на пешеходното и велосипедно движение;
- Подобряване на системите за управление на различните потоци отпадъци;
- Закриване и рекултивация на нерегламентирани замърсявания на територията на общината;
- Засилен контрол върху запалването на стърнищата и други.

Мерки за адаптация към изменението на климата:

- Подобряване на водоснабдителната и канализационна мрежа и ефективно използване на водните ресурси;
- Разработване и прилагане на правила и нормативи за устройство на територията и застрояване, съобразени с климатичните промени;
- Изграждане на съоръжения срещу наводнения;
- Поддържане и регулярно почистване на отводнителните канали и съоръжения;
- Изграждане на съоръжения за защита и ранно известяване при горски и полски пожари;
- Селектиране на сухоустойчиви култури и използването им в земеделието;
- Поддръжка и подобряване на съществуващите местообитания на аквакултурите;
- Въвеждане на енергоспестяващи и водоспестяващи технологии в местните предприятия;
- Частична корекция на речни корита при необходимост не само в населените места, а и извън урбанизираните територии;
- Прочистване на речни участъци и дерета за избягване на риска от високи приливни вълни;
- Поддържане на биоразнообразието, генетичното разнообразие и устойчивостта на горите (увеличаване на видовото, генетичното и структурното разнообразие и ограничаване на пространственото събиране на насаждения с опростена структура, запазване на места с голямо биоразнообразие („стари гори“); идентифициране на редки видове със сериозен риск от изчезване и защита на текущото им състояние, планиране на тяхното възобновяване и потенциална миграция;
- Подобряване на потенциала за устойчиво и екологосъобразно използване на дървесната биомаса за производство на енергия;
- Изграждане на способности за управление на риска от бедствия и реагиране при извънредни ситуации и осигуряване на достатъчно и модерно оборудване.

ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

Привличането на инвестиции е ключов инструмент за увеличаване на местния икономически потенциал, повишаване конкурентоспособността на съществуващите и създаване на нови предприятия и активизиране на пазара на труда, насочено към разкриването на нови и устойчиви работни места в общината.

Съгласно нормативните изисквания на Чл.11. от Закона за насърчаване на инвестициите /ЗНИ/, Кметът на общината осигурява провеждането на политиката за насърчаване на инвестициите на територията на общината при разработването и изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината /ПИРО/ и на програмата за реализирането му. Това налага включването в ПИРО на мерки за насърчаване на инвестициите, които да съответстват на разпоредбите на Закона за насърчаване на инвестициите, Правилника за неговото прилагане и на Наредбата за насърчаване на инвестициите с общинско значение и издаване на сертификати за инвестиция клас В.

Общинското ръководство следва да положи усилия за привличане на инвестиции за модернизиране на съществуващите и изграждане на нови индустриални зони, при доказан икономически ефект и наличие на инвеститори. Необходимо е създаване на устройствени

условия и обновяване на инфраструктурите за повишаване на привлекателността на територията за развитие на икономически дейности. Създаването на индустриални зони, производствени бази и логистични центрове, отговарящи на съвременните високотехнологични изисквания означава, че трябва да се предложат достатъчно такива терени, за да могат инвеститорите да имат избор. Общият устройствен план на община Руен следва да предвиди достатъчно такива територии, позволяващи разширяване на съществуващите и създаване на нови зони за развитие на индустриални и складови дейности.

Основните цели, които се поставят с прилагането на мерките за насърчаване на инвестициите са:

1. повишаване конкурентоспособността на икономиката на територията на община Руен, чрез насърчаване на инвестициите за научни изследвания, иновации и технологично развитие в производства и услуги с висока добавена стойност, при спазване принципите на устойчивото развитие;
2. подобряване на инвестиционния климат;
3. създаване на нови работни места;
4. стимулиране развитието на местния бизнес, чрез привличане на инвеститори и подпомагане дейността на фирмите, които развиват дейност на територията на общината.

Инвестиционните проекти с общинско значение с издаден сертификат клас В от кмета на Община Руен се насърчават с мерките по реда на чл. 22з, ал. 3 от ЗНИ и по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за данък върху добавената стойност, Закона за насърчаване на заетостта и Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, ако отговарят на предвидените в тях условия.

По реда на нормативната уредба се насърчават инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи и свързаните с тях нови работни места, осъществявани на територията на община Руен, в съответствие с изискванията на Регламент(ЕС) № 651/2014.

Инвестициите трябва да отговарят на условията на чл. 12, ал. 2 ЗНИ, както следва:

1. да са свързани със създаването на ново предприятие, с разширяването на съществуващо предприятие/дейност, с диверсификация (разнообразяване) на производството на предприятието/дейността с нови продукти или със съществена промяна в цялостния производствен процес на съществуващо предприятие/дейност;
2. да се осъществяват в икономически дейности, посочени в правилника за прилагане на закона със съответните кодове, определени съгласно действащата Статистическа класификация на икономическите дейности в Европейската общност (NACE), съответно нейното пряко приложение в Република България чрез съответстващата класификация;
3. най-малко 80 на сто от приходите от изпълнявания инвестиционен проект да са от икономически дейности по т. 2 за срока по т. 8 /по-долу/;
4. срокът за изпълнение на инвестицията да е до три години от датата на започване на работата по проекта до неговото завършване, включително за голям инвестиционен проект по смисъла на чл. 2, § 52 и чл. 14, §13 от Регламент (ЕС) № 651/2014;
5. инвестициите в един обект да не са под минималния размер, определен с правилника за прилагане на ЗНИ, който размер може да бъде намален:

а) до три пъти за инвестиционни проекти, които ще се реализират изцяло в административните граници на икономически необлагодетелстваните региони, определени с правилника за прилагане на закона;

б) до три пъти за инвестиции във високотехнологични дейности от индустриалния сектор на икономиката, определени с правилника за прилагане на закона;

в) до пет пъти за инвестиции във високотехнологичните дейности от сектора на услугите, определени с правилника за прилагане на закона;

г) над пет пъти, когато се създава и поддържа заетост по смисъла на т. 7 във високотехнологични дейности или в икономически необлагодетелстваните региони и до три пъти в останалите икономически дейности, като изискванията към заетостта се определят с правилника за прилагане на закона;

6. най-малко 40 на сто от приемливите разходи за материални и нематериални активи да се финансират чрез собствени ресурси или чрез външно финансиране под форма, която изключва публична подкрепа;

7. инвестициите да създават и поддържат заетост, която отговаря едновременно на условията съгласно чл. 14, §9 от Регламент (ЕС) № 651/2014:

а) да е пряко свързана с осъществяването на инвестиционния проект;

б) инвестиционният проект да води до нетно увеличение на броя на служителите в съответното предприятие/организация в сравнение със средния брой на служителите през предходните 12 месеца;

в) създадената заетост да се поддържа за минимален период от 5 години в случай на голямо предприятие и за минимален период от 3 години в случай на МСП;

8. инвестицията в икономическата дейност по т. 2 да се поддържа в съответния регион по местонахождение най-малко 5 години, а в случай на малки и средни предприятия - три години, считано от датата на нейното завършване, съгласно чл.14, §5 от Регламент (ЕС) № 651/2014 г.

В интернет страницата на Община Руен следва да се поддържа актуална електронна база данни на следната информация:

- актуален списък със свободни терени и недвижими имоти за осъществяване на инвестиции;
- формуляри и образци за кандидатстване за получаване на сертификат за инвестиция клас В и ползване на насърчителните мерки;
- информация за издадените сертификати за инвестиция клас В;
- прилаганите мерки за насърчаване на инвестицията при спазване на изискванията за наблюдение и прозрачност на информацията в областта на държавните помощи.

Инвестициите се определят като клас В с общинско значение, въз основа на критериите за размер на инвестициите и заетостта. Проектите с общинско значение се насърчават като инвестиции клас В, когато се реализират в административните граници на общината и отговарят на нормативните изисквания.

Инвестиционните проекти с общинско значение с издаден сертификат клас В от кмета на общината се насърчават с мерките по реда на чл.22з, ал.3. от ЗНИ, както следва:

1. съкратени срокове за административно обслужване, предоставяно от Общината;
2. индивидуално административно обслужване;
3. придобиване право на собственост или ограничени вещни права върху имоти - частна общинска собственост, по реда на чл.22а, ал.1, т.2 и 4 при спазване на условията по чл.22а, ал.2 - 8 и 13.

Препоръчителни мерки за насърчаване на инвестициите:

- Създаване на инвестиционен модул в сайта на Общината с презентации на дейността на местните фирми и информация за индустриални зони, свободни терени, сгради и др.
- Съкратени срокове за административно обслужване, предоставяно от Общината на инвеститорите чрез общинската администрация, в срокове с една трета по-кратки от предвидените за съответните административни услуги.
- Индивидуално административно обслужване – извършва се безплатно от служители на Общинската администрация, пред съответните компетентни органи, като включва:

1. информиране на инвеститорите за необходимите и приложими процедури към конкретния инвестиционен проект, съобразно неговите специфики, нормативни изисквания;
 2. съдействие и помощ при попълване, подаване и получаване на необходимите документи, за реализиране на проекта, от ангажираните институции, след заплащане на дължимите такси (съгласно съответния закон);
- 3. осигуряване на контакт между инвеститора и съответната администрация, задължена за издаване на необходимите документи и други.
 - Придобиване право на собственост или ограничени вещни права върху имоти – частна общинска собственост, необходими за реализиране на инвестиционния проект, след преговори с инвеститора и извършване на оценка (съгласно ЗНИ, ППЗНИ и общинската Наредба за насърчаване на инвестициите).
 - Облекчен режим (без търг или конкурс) при придобиване право на собственост или ограничени вещни права (право на ползване, на преминаване и др.) върху недвижими имоти - частна общинска собственост – важи за инвестиции клас „А“ и „Б“ от ЗНИ.
 - Изграждане с публични средства на елементи на техническата инфраструктура, необходими за осъществяване на един или повече инвестиционни проекти.
 - Данъчни облекчения при определяне размера на местните данъци и такси за определен брой години след реализиране на инвестицията.
 - Изготвяне на реализация на ежегоден План за действие за общинските концесии, с цел привличане на инвеститори за стопанистване и/или управление на общински имоти, обекти и/или предоставяне на публични услуги.
 - Съдействие за осигуряване на квалифициран персонал за предприятията на инвеститорите, включително чрез организиране на обучения, финансирани от различни програми и проекти, стажантски програми, дуално обучение и други механизми.
 - Участие в български и международни икономически и инвестиционни форуми, борси и търговски изложения и организиране на бизнес посещения на потенциални инвеститори.

ЧАСТ VII. ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Програмата за развитие на туризма в община Руен е изготвена като самостоятелен раздел в ПИРО, в изпълнение на нормативните изисквания на чл.11 от Закона за туризма (ДВ. бр.17 от 25.02.2020 г.). Настоящата Програма е в съответствие с приоритетите на Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030 г., Концепцията за туристическо райониране на България и е съобразена със задачите на Интегрираната териториална стратегия за развитие на ЮИР и Плана за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. и съществуващите местни туристически ресурси.

Туризмът в община Руен няма много голям потенциал, не е разработен и не носи приходи и доходи на местното население. В общината има възможности за развитие на интегриран екологичен, орнитоложки, културно-исторически, поклоннически, селски и риболовен туризъм. Възможно е привличане на туристи за кратки – уикенд посещения, рекреация и отдих, предимно в пролетно-летния сезон и ранната есен.

Настоящият раздел на ПИРО има за цел да допринесе за насърчаване на туристическото развитие в района, привличане на инвеститори в сектора, създаване на базова инфраструктура-места за настаняване и заведения за хранене и развлечения и популяризиране на Руен като дестинация за рекреация, отдих и селски туризъм. Заложените цели ще се постигнат, чрез използване на наличните ресурси за устойчиво развитие на всички видове туризъм, за които има

потенциал в общинската територия, като се акцентира върху: културно-историческия, екологичния (пешеходен и орнитоложки), селски туризъм, лов и риболов. Предлагането ще се допълни и разнообрази с възможностите за религиозен, събитийен туризъм, уикенд почивки и рекреация.

В съответствие с нормативните изисквания на чл.11, ал.2 от Закона за туризма, настоящата Програма предвижда проекти и дейности за:

1. изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
2. изграждане и функциониране на общински туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
3. изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
4. организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
5. провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
6. реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
7. взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
8. подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

Развитието на туризма се явява изключително важен приоритет със значително влияние върху икономическия растеж и трудовата зетост и пряко отношение към качеството на живот. Туризмът играе съществена роля за изграждане и утвърждаване на положителен имидж на общината и дава възможност за развитие на множество съпътстващи дейности и услуги, които разнообразяват местната икономика. Основна роля при изпълнението на Програмата за развитие на туризма играе Консултативният съвет по въпросите на туризма, създаден съгласно нормативните изисквания на чл.13, ал.1 от Закона за туризма. Председател на Консултативния съвет е Кмета на общината или упълномощено от него длъжностно лице.

Конкретните проекти, дейности, бюджет и срокове за изпълнението им в сферата на туризма са включени в Програмата за реализация на ПИРО.

В Концепцията за туристическо райониране на България, утвърдена от Министъра на туризма, община Руен е включена в Бургаски Черноморски туристически район с административен център град Бургас, заедно с още 13 общини от Югоизточен район. Туристически район „Бургаско Черноморие“ има основна специализация морски и културен туризъм. Разширената му специализация е културен туризъм (всички видове), приключенски и екотуризъм, селски туризъм, религиозен и поклоннически туризъм.

Съгласно Интегрирната териториална стратегия за развитие на Югоизточен район, туристическата индустрия притежава значителен потенциал за разширяване и разнообразяване на регионалния туристически продукт. Силно развитата туристическа функция на Черноморското крайбрежие е с възможности за обогатяването ѝ с включване на природните и културните ресурси на хинтерланда (вътрешните зони). Богатото културно наследство в съчетание с природните ценности е предпоставка за развитие на специфични за Югоизточен район видове туризъм, които да бъдат промотирани и чрез трансгранични проекти и контакти.

В община Руен съществуват природни и антропогенни зони и фактори (реки и язовири, природни забележителности, недвижими културни ценности и обекти с висока археологическа стойност, религиозни и културни обекти, етнографски ресурси, култура и традиции,), които биха

могли да се използват за създаване на интегриран местен туристически продукт и генериране на приходи в много части от територията.

За програмен период 2021-2027 г. усилията в областта на туризма трябва да се насочат към създаване, разработване и популяризиране на интегриран местен туристически продукт „**Руен – скални феномени, приключения и отдих в долината на Луда Камчия**“ включващ: културно-исторически обекти, паметници, църкви, маршрутен, приключенски и екотуризъм, наблюдение на птици, рекреация и отдих, колоездене и риболов, етнографски и кулинарен туризъм – традиции, обичаи и други.

1. Ситуационен анализ и туристически ресурси

Община Руен разполага с неусвоен потенциал за развитие на разнообразни форми на туризъм: културно-исторически, поклоннически, екологичен, орнитоложки, селски, рекреационен, риболовен и др. Географското разположение и природно-климатичните ресурси благоприятстват развитието на рекреацията и туризма – екологично чиста и живописна природа, наличие на природни забележителности (скални феномени, защитени зони с богата флора и фауна), културно-исторически ресурси, местен бит, култура и традиции с туристически потенциал.

В Община Руен има малко места за туристическо настаняване и подслон и като цяло базата е с ограничен капацитет.

Таблица 47: Реализирани нощувки в места за настаняване и подслон в община Руен 2019-2020 г.

Община		Пренощували лица, брой	Реализирани нощувки, брой	Приходи от нощувки, лева
Руен-2019 г.	Общо	265	265	2262.00
	Български граждани	264	264	2240.00
	Чужди граждани	1	1	22.00
Руен-2020 г.	Общо	94	94	627.20
	Български граждани	94	94	627.20
	Чужди граждани	0	0	0

Източник: Община Руен

По официални данни на Общинска администрация – Руен в местата за настаняване и подслон на територията на общината през 2019 г. са пренощували 265 туристи, от които само 1 чуждестранен гражданин. Реализираните приходи от нощувки са едва 2262 лева. Пандемията от коронавирус COVID19 засяга сериозно сектора и през 2020 г. са регистрирани само 94 нощувки на български граждани. Приходите за 2020 г. са с над 70% по-малко спрямо 2019 г. – едва 627,20 лева.

На 5 км северно от село Дъскотна и на 2 км от село Дропла, по поречието на река Луда Камчия е разположен хотелски комплекс „Меджик лайф“. Комплексът се състои от две масивни сгради с общ капацитет 80 места. Всяка стая и в двете сгради е със собствен санитарен възел. Сградите са водоснабдени от собствен водоизточник, електрифицирани, с парна и климатична инсталация. Хотелът разполага със зали и кухни за самостоятелно готвене. Има закрити и открити детски кътове за игра. Достъпът до комплекса е по асфалтиран път. Има и паркинг с 60

боя паркоместа. В близост до хотелския комплекс започват две екопътеки, през които може да се стигне до интересни скални образувания и до връх „Коджа кая“.

Къщи за гости има в с. Люляково и в Местността „Бяла река“ в землището на с.Зайчар.

В община Руен работят множество заведения за хранене и развлечения с категория една звезда:

- Заведения за бързо обслужване - с. Просеник-2бр., с.Зайчар-2бр., с.Руен-1бр., с.Дропла-1бр.,с.Люляково-1бр.с.Планиница-1бр.

- Кафенета - в 39 населени места на общината има има по един брой, а в по-големите по 2 броя кафе-аперативи.

- Питейни заведения – с. Преображенци - 1бр., с. Ябълчево - 1бр., с. Вресово-2бр., с. Люляково-2 бр., с.Топчийско-1бр., с.Планиница-1бр.

- Ресторанти - с.Руен – 1 бр. и в с.Просеник – 1 бр.

Скалният феномен връх „Коджа кая“ предизвиква голям туристически интерес. Той е с височина 597 метра и се разпростира между селата Снежа, Ясеново и Билка. Намира се на разстояние 8 км от общински център село Руен. Природната забележителност е с площ 8,6 ха.

За върха се тръгва по един приказан туристически маршрут от село Билка, който води до Трите каи, най-големият от които е „Коджа кая“. Върхът доминира с височината си над цялата околност. От него има величествен панорамен изглед носещ усещането за полет над всичко земно и познато.

На северозапад от върха се вижда цялата долина на река Луда Камчия до язовир Цонево, а на изток към курортните комплекси по Черноморското крайбрежие.

Намира се също и в непосредствена близост до международния пешеходен маршрут Ком-Емине, по билото на Източна Стара планина.

От няколко години се организира първият в България ултрамаратон с автономно участие, където се включват над 400 човека.

Друго интересно за туристите **скално геоморфоложко образувание е „Професора“**, наподобяващо антропографска глава на професор, намира се в землището на с. Добромир, община Руен.

Скално образувание „Костенурката“, чийто очертания много наподобяват форма на костенурка и за това се нарича така. Високо е 250 метра с площ 1,0 ха и се намира в землището на село Снежа, община Руен.

Местност „Добровански гъби“ – скален мегалит и част от огромен светилищен комплекс, създаден около 15000 г. пр.н.е. от жреците и майсторите на египетската владетелка Хатшепсут Мааткара. Представяват причудливи скални образувания, които се намират на около 10 км от село Сини рид в Източна Стара планина. Името на тази интересна природна забележителност идва от изчезналото вече село Доброван. Трите скални образувания имат формата на гигантски гъби и са разположени в редица на около 10 метра една от друга. Най-красива и голяма е средната гъба, висока около 4 метра, толкова е и диаметърът ѝ. Доброванските гъби са обявени за природна забележителност през 1973 година.

Местност „Свинска глава“ – скален феномен обявен за природна забележителност през 1974 г. Обхваща площ от 0,5 ха. Очертанията на скалното образувание наподобяват фигура на свинска глава и се е формирало в красивата местност „Затворения камък“. Намира се на юг от скалния феномен „Чудните скали“.

На територията на община Руен се намират общо 16 пещери, които не са социализирани и пригодени за туристически посещения. Най-дългите са: „Голямата пещера“ – с. Ясеново (91 м.); „Терзийската пещера“ – с. Добромир (84 м.) и „Вълча дупка“ – с. Рупча (51 м.).

В община Руен са създадени следните екопътеки:

- **Екопътека с. Руен – с. Снягово** по билото на „Мандра баир“ до туристическа хижа „Луда Камчия“.
- **Екопътека с. Топчийско – красивата местност „Кьоклюка“** до скалното образувание „Чудните скали“. В близост до „Кьоклюка“ се намират природните забележителности от скални образувания – „Професора“, „Свинската глава“ и „Костенурката“.
- **Екопътека с. Припек – по поречието на река Елешница** до красивия скален масив „Ярмаз кая“
- **Екопътека хижа „Луда Камчия“ по поречието на река от местно значение „Айваджик дере“ до с. Люляково.**

Еко-туризмът в общината може да се разнообрази освен с пешеходни маршрути и екопътеки с наблюдение на птици и редки и защитени видове растения и животни. В общината се срещат редките защитени видове растения - червен божур, лечебна иглика, бодлив залист, кисел трън, белоцветен дебелец и други. Орнитофауната е представена от ценните видове – бял и черен щъркел, скален и малък орел, бухал, сова, ястреб, сокол и др. Привлекателно е дивечовото разнообразие – дива свиня, сърна, благороден елен, заек, вълк, чакал, лисица, бялка, язовец и др.

Богатите водни ресурси – реки и язовири на община Руен също са потенциал за развитие на туризъм – създаване на зони за пикник и рекреация, риболов и приключенски туризъм (палаткови лагери и др.)

Руен е район с древна история. На територията на общината са открити много археологически обекти от времето на траки и римляни, описани подробно в т. 1.6. Културно-историческо наследство на настоящия План за интегрирано развитие на общината.

В община Руен са идентифицирани 47 недвижими културни ценности като 19 са с категория „национално значение“. Концентрацията на НКЦ с категория „национално значение“ в териториалния обхват на общината е три пъти над средното за общините в България.

Културното наследство в общината е концентрирано в югоизточната част на общината в населените места – Ябълчево, Руен, Просеник, Преображенци, Шиварово и Вресово.

По – значимите археологически обекти с туристически потенциал са:

с. Ябълчево - археологически с категория „национално значение“:

- Селищна могила /Дядо Бойчова могила/, на около 500 м западните покрайнини на селото;
- Надгробна могила, 300 м от западните покрайнини на селото;
- Могилен некропол, 3.5 км югозападно от селото, западно от т.н. Маджарски язовир, върху възвишеност на терена, в м. "Карачана" и "Кьопек гьоню" /Кучешки припек/.

с. Шиварово

– Антична и късноантична керамична работилница, 1.8 км северозападно селото, при десния бряг на потока "Асарлък дереси" /Крепостна река/, в района на чешмата "Таш бунар" /Каменен извор/;

– Древен култов район, 2 км северно от селото, вляво от шосето за Шумен на възвишение в западната част на Еминската планина.;

– Късноантична крепост "Асарлък", 2 км северно от селото, вляво от шосето за Шумен върху възвишението при западния край на Еминската планина;

– Късноантично водохранилище - Щерна, 2 км северно от селото, в крепостта "Асарлък";

– Късноантично селище, 2 км северно от селото, ситиуира се южно от крепостта "Асарлък".

с. Топчийско – разположено е Лобно място на партизани, м. "Хърдълък", 500 м северно, исторически с категория „местно значение“,

с. Руен – Селищна могила, 500 м от западните покрайнини на селото, вдясно от шосето за с. Ябълчево, в чашата на т.н. Ябълчевски язовир /в източния му край/;

- Селищна могила , 400 м от западните покрайнини, вдясно от шосето за с. Ябълчево, край югоизточния бряг на т.н. Ябълчевски язовир;
- Тракийско укрепление около 2 км север-североизточно от селото, върху малко възвишение, при южните склонове на Еминската планина, в м."Иланлъка" /Змиярника/;
- Тракийско селище, върху южния склон на възвишението с разгледаното укрепление и в равнината - от двете страни на потока, минаващ край крепостта;
- Тракийско селище от късножелязната епоха и от римския период, до северните покрайнини на селото /на 300 м северозападно от цех "Метални конструкции"/;
- Могилен некропол, край северните покрайнини на селото, край стопанския двор от двете страни на шосето за с. Топчийско, върху леко наклонена на юг равнина;
- Антично укрепление, 4.5 км север-североизточно от селото, вляво от шосето за с. Топчийско /700 м от него/, в Еминската планина;
- Надгробна могила, 1.2 км североизточно от селото;
- Надгробна могила „Дядо Спасовата могила“, 2 км южно от селото, при десния бряг на р. Куру аркасъ /Зад гората/ в м."Бююк юрт" /Голямо селище/;
- Антични постройки, 3 км източно от селото, от двете страни от шосето за с. Преображенци в м. „Юртлука“.

с. Просеник – Селище от римската епоха, 1 км източно от селото;

- Антично и късноантично селище;
- Древно селище от няколко епохи, на 3.5 км западно от селото;
- Пет надгробни могили, разположени в покрайнините на селото;
- Късноантична и средновековна крепост "Калето", 4 км запад-северозападно, върху възвишение "Тас тепе", при южните склонове на Еминската планина;
- Водно съоръжение и късноантична сграда, 3.6 км западно от селото, при поток "Кара бюют" /Черното потъна/, ляв приток на Хаджииска река, при южните поли на Еминската планина; ситуйра се при югозападното подножие на крепостта "Калето".

с. Преображенци - Древно селище от няколко епохи, 2 км източно от селото, от двете страни на потока Дермен дере в м. "Хана".

с. Добра Поляна - Лобно място, 200 м източно – исторически с категория „местно значение“.

с. Вресово

- Късноантично укрепление "Калето", 5 км източно от селото;
- Селище от римски период и османската епоха, до северните покрайнини, отдясно на шосето за град Шумен, в м. "Църква".

За съжаление тези обекти не са проучени, реставрирани, консервирани и не са социализирани за туристически посещения.

Религиозни обекти на територията на общината с потенциал за развитие на религиозен туризъм са: Манастир „Св. Йоаким и Анна“ – с. Люляково, Параклис „Св. св. Йоаким и Анна“, Джамя с медресе, Църква: Св. Успение Богородично“, разположени в с. Люляково, както и Джамя - с. Сини рид, Църква „Св. Константин и Елена“ – с. Преображенци, Църква „Св. Архангел Михаил“ - с. Дъскотна, Джамя - с. Каравельово, Джамя - с. Разбойна. Концентрацията на едно място на различни религиозни храмове показва религиозното и културното многообразие в общината и възможността за развитие на религиозен туризъм и поклонничество.

Храм „Св. Вмък Георги Победоносец“ в село Руен е построен през 2018 г. в памет на Св. Вмък Георги Победоносец, който е смятан за покровител на селището. Храмът впечатлява със

своята архитектура и е изписан от единствените съвременни зографи. Иконостасът е изработен от дряновски майстор.

Интересен за туристически посещения религиозен храм „Св. Йоаким и Анна“, който се намира на около 3 км северно от с. Люляково, община Руен. Според местните предания той е вдигнат върху основите на средновековен манастир, в който е завършил дните си като скромнен монах покръстителят на България Княз Борис I.

Първите данни за съществуването на с. Руен се съхраняват в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, град София. До самото селище в древността минавал „Пътя на солта“ свързващ „Анхиало“ /дн. Поморие/ с Провадия наричан още „Соленият път“, по който ставало снабдяването на вътрешността на страната със сол, посредством кервани.

Интерес представляват и **Чешмите в Руенско** - символ на традиционното отношение на местното население към водата и природата- напр. Бабина момина чешма (с. Вресово), Трескавата чешма. Дяволската чешма- край ждрелото на Шиваровска река над която се намират останки от охранителна крепост „Дяволското кале“. Дяволското кале е най-старото населено място може би от римско време.

Разнообразието на дивеч в района е предпоставка за развитие и на **ловен туризъм**. В района има изградена туристическа инфраструктура за развитието на ловен туризъм, например ловна база „Гермето“, общинската хижа „Народен юмрук“ край с. Топчийско и хижа „Меджик лайф“, край с. Дропла. Потенциалът за развитие на туризма на територията е свързан предимно с възраждане на лозарството, винарството, селски и еко-туризъм, риболов, лов и фотолов.

В община Руен, с. Добра поляна като резултат от проект „Възраждане и съхранение на културни традиции“, туристите могат да се запознаят с бита на българските етнически турци и да участват във възпроизвеждане на **обичая „Къна геджеси“ (къносване на булката)**.

В читалището в с. Люляково е уредена етнографска сбирка, отрязваща облеклото, бита и обичаите на потомците на преселените българи от Мала Азия. Експозицията съдържа над 400 експоната, разделени на три къта – „Битов кът“, „Тъкани и облеклона Люляковци“ и „Пътят на хляба“. Всички експонати са дарение от местното население. Етнографската сбирка представя дараци, чакрък за предене на памук, стан, хурки, борило за биене на мляко, гилотина, подница, рало, диканя, крини, хромел за мелене на зърно, разнообразни носии, дрехи и костюми, характерни за района.

Културни дейности на територията на община Руен се организират в **10 читалища**, като активни са читалищата в селата Люляково, Руен, Ръжица, Трънак, Соколец и др.

Към читалището в с. Люляково функционира ансамбъл за автентичен фолклор запазен от българите преселници от Мала Азия, има самодейни колективи за народни песни и танци в селата Руен, Зайчар, Добра поляна, Череша и др. и кукерски групи в с. Вресово и с. Просеник.

Богатият културен календар на общината е наситен с разнообразни събития през цялата година, които също привличат много гости и туристи.

Обичаят „**Кукери**“ се играе по Сирни заговезни, като предшественик на пролетта, за да подсети земеделските стопани, че идва време за полска работа. Местните вярват, че Кукерите носят щастие, късмет и плодородие. Фолклорният кукерски състав се състои от 30-35 участника. Те си правят маските саморъчно и огласят празника с чанове и звънци. Кукерската група от с. Вресово има много отличия от участия в Националните маскарadni игри в гр. Перник.

Обичаят „**Джамал**“ – играе се за берекет и плодородие след жътвата (месец август).

Традиционен празник е Общински събор – с. Руен – в края на месец май. Пролетните празници се отбелязват с обичая „**Лазаруване**“ в селата Ръжица, Люляково и други. Млади момичета, облечени в народни носии обикалят домовете и пеят песни за здраве и берекет.

По интересен начин в общината се отбелязват „Гергьовден“ и „Хедерлез“ – организират се фолклорни концерти, конни състезания и други събития.

От зимните празници, най-интересен е обичаят „Коледуване“. Коледарските групи се организират от читалищата в общината.

Грънчарството е традиционен занаят в района на община Руен. Ателието за керамика в село Люляково работи от около 30 години. В него се произвеждат разнообразни керамични изделия – делви, стомни, съдове и други. Грънчарят майстор Митко пази жива традицията и се радва на голям интерес от посетителите и гостите на района.

Община Руен разполага със спортна зала в с. Руен и стадиони в селата Руен, Трънак, Просеник и Люляково. Стадионът в село Руен се използва за организиране на различни спортни мероприятия като ежегодния **турнир по лека атлетика**, който привлича много спортисти и гости в общината.

Много туристи привличат т.нар. „мазни борби“ в с. Руен, които се организират от местния спортен клуб по свободна борба. Отборът участва активно в състезания за мазни борби в Република Турция, в Гърция, Косово, Македония, Швейцария и др. Борбите може да се наблюдават от туристите по време на празника на общината в последната неделя на месец май.

В община Руен има обособена **сграда за Културно-информационен център**, ремонтирана по трансграничен проект с община Къркларели Република Турция, но все още не функционира и няма назначен персонал за обслужване на туристи.

2. Мерки и дейности за развитие на туризма

Инвестициите в туристическия сектор и популяризирането на Руен като туристическа дестинация могат да се отразят положително на икономическото съживяване на района, стандарта на живот и качествата на средата на обитаване. Успешното развитие на туризма може да създаде нови работни места, както в сектора, така и в съпътстващи дейности и услуги и да превърне общината в по-привлекателно място за работа и живот.

Общината има потенциал да се превърне в популярна българска дестинация за селски туризъм, рекреация, краткотраен отход, природен, орнитоложки, културно-исторически и познавателен туризъм. Мисията на Общинската администрация в това направление е да провежда последователна и целенасочена политика в областта на туризма, като осигурява координация и партньорство между публичния, частния и неправителствения сектор и съдейства за популяризиране на дестинацията.

Главната цел на Програмата за развитие на туризма, като елемент на ПИРО е да се набележат подходящи мерки и дейности за утвърждаване на Руен първо на регионалния туристически пазар, като популярна дестинация за традиционни и алтернативни форми на туризъм, на база местните ресурси и потенциал. Близостта на областния град Бургас, на Варна и на Черноморски курорти са основните туристически пазари, на които може да се позиционира общината в периода до 2027 г. и да привлича туристи от морето за едно и дву-дневни турове, разнообразяващи престоя им с еко, селски, приключенски и културно-исторически туризъм.

Мерките и дейностите за развитие на туризма попадат в обхвата на Приоритет 1 на ПИРО - *Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството.*

Към този Приоритет е включена **Мярка 1.4. Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, природни и културни забележителности.**

За превръщането на туризма в икономически рентабилен отрасъл, генериращ доходи и заетост за местното население са необходими целенасочени действия в две направления, обобщени като подмерки в Програмата за реализация на ПИРО.

Подмярка 1.4.1. Оползотворяване и развитие на местните туристически ресурси, чрез създаване на базова инфраструктура и активно предлагане на интегрирани туристически продукти и услуги.

Дейности/Проекти:

- Създаване и развитие на туристическа инфраструктура, аракции и подобряване на транспортния достъп до туристическите забележителности на общината;
- Възстановяване и поддръжка на туристически обекти с историческо и културно значение, включително опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство;
- Създаване на ясна концепция за уникален местен туристически продукт **„Руен – скални феномени, приключения и отдих в долината на Луда Камчия“**, включващ пакети от туристически маршрути, атракции и услуги;
- Проучване, консервация, реставрация и експониране на археологически обекти и превръщането им в туристически атракции;
- Възстановяване, ремонт и реставрация на църкви, джамии и религиозни обекти в общината;
- Създаване на нови и обогатяване на музейни етнографски сбирки към читалища в общината;
- Ултра маратон „Коджа кая“- подобряване на пътната инфраструктура по Екопътеките, изграждане на беседки и заслон за туристите по маршрут с. Билка - връх „Коджа кая“ и достъп до природните забележителности;
- Подобряване на туристическата привлекателност на района, чрез изграждане на екологосъобразни и енергоефективни заслони/спирки/ за туристи минаващи по различните екологични туристическите маршрути на Ком - Емине и други;
- Създаване на нови и подобряване на съществуващите места за настаняване и подслон – къщи за гости и др.;
- Обособяване на нови и поддържане на съществуващите екопътеки и маршрути с възможности за велосипеден, пешеходен туризъм и конна езда;
- Изграждане на велоалеи, места за каране на ролери, скейт борд и ролкови кънки;
- Изграждане на зони за къмпингуване и риболов край местните реки и язовири;
- Благоустрояване на места за краткотраен отдих и разходка – почистване и ремонт на обществени чешми, поставяне на беседки, указателни и информационни табели, огнища, пейки, кошове за отпадъци и други;
- Създаване на нови детски, спортни площадки и фитнес на открито;
- Осигуряване на добре подготвени кадри за работа в туристическия сектор и създаване на добро качество на обслужването в туризма.

Подмярка 1.4.2. Развитие и разнообразяване на туристическото предлагане, интегрирано управление, маркетинг и реклама на дестинацията.

Дейности/Проекти:

- Създаване на работещ Културно-информационен туристически център в общината, предлагащ разнообразни услуги за туристите и гостите – продажба на рекламни и

- информационни материали, сувенири, отдаване на велосипеди под наем, екскурзоводи и водачи за местните туристически забележителности, беседи и други;
- Създаване на информационен туристически модул в сайта на Община Руен;
 - Създаване на имидж, бранд, емблема и лого на дестинацията и разпространение на рекламна брошура и други рекламни материали;
 - Организиране на екологични/орнитоложки турове и посещения на скалните феномени в района;
 - Организиране на спортни състезания, турнири и шампионати за различни спортове и оползотворяване потенциала за спортен туризъм;
 - Организиране на ученически екскурзии, зелени училища, посещения на ферми и земеделски стопанства и пешеходен еко-туризъм с атракции за деца от големи градове;
 - Организирано наблюдение на птици, животни и на находища от билки;
 - Организиране на културни събития, които допринасят за развитието на туризма;
 - Проучване и съхранение на местни традиции, обичаи и занаяти, които да бъдат включени в културния календар на общината и представяни на туристите със съвременни интерактивни методи;
 - Поставяне на информационни табели и карти за съществуващите обекти, маршрути и места за настаняване;
 - Интегрирани съвместни туристически проекти с други общини и неправителствени организации;
 - Туристически обмен и трансгранично сътрудничество за популяризиране на дестинацията.

Очакваните резултати от изпълнението на Програмата за развитие на туризма са: създаден и предложен на туристическия пазар уникален местен туристически продукт: *„Руен – скални феномени, приключения и отдих в долината на Луда Камчия“*, на база специфичните ресурси и потенциал; привличане на туристическия интерес; създаване на места за настаняване и послон; генериране на приходи от туризъм, създаване на работни места в туризма и в съпътстващите дейности и услуги.

Действията на Общината и инвестиционните проекти в сферата на туризма трябва да спрат негативните тенденции в развитието, които сега се наблюдават и да спомогнат за повишаване на жизнения стандарт на населението и създаване на нови работни места.

Постигането на благоприятно за общината развитие може да се осъществи, като се използват два основни подхода:

- Инвестиционен подход – в този подход държавните институции, местните власти, частните предприемачи и неправителствените организации ще играят съществена роля в предлагането, разработването и лобирането за осъществяване на местни и чуждестранни инвестиции и за привличане на финансови средства за осъществяване на инвестиционни проекти за успешно развитие на туризма в община Руен;

- Ресурсен подход – максимално използване на местните туристически ресурси и потенциал.

В допълнение на тези два подхода трябва да се работи в две още две посоки - осигуряване на добре подготвени кадри за работа в туризма, които да обезпечат доброто и качествено обслужване на туристите и гостите, от една страна, и активен маркетинг и реклама на дестинацията и местните продукти и услуги на българския и международен пазар, от друга.

Настоящата Програма ще допринесе за устойчиво, интегрирано туристическо развитие на общината, привличане на инвеститори в сектора, създаване на нова дестинация за краткотраен отдих и селски туризъм. Заложените цели ще се постигнат, чрез използване на наличните

ресурси за устойчиво развитие на всички видове туризъм, за които има потенциал в общинската територия, като се акцентира върху: културно-историческия, екологичен, спортен, приключенски, селски туризъм, лов и риболов. Предлагащото ще се допълни и разнообрази с възможностите за религиозен, фестивален и събитийен туризъм, уикенд почивки и рекреация, ученически екскурзии, зелени училища, вело-туризъм, конна езда и др.

За финансовото осигуряване на необходимите мерки и дейности могат да се използват възможностите, осигурени в най-голяма степен от СПРЗСР, ОПРР, Програмите за трансгранично сътрудничество и други български оперативни програми, по които Община Руен и местния бизнес са потенциални бенефициенти. Като допълнителни източници на средства могат да се използват други общностни програми, финансирани от фондовете на ЕС и други национални и международни донорски програми, общинския бюджет, републиканския бюджет, частни инвестиции и банкови кредити.

ЧАСТ VIII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Интегрираният подход е един от новите моменти в стратегическото и пространствено планиране през новия програмен период и намира своето конкретно приложение в Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021 – 2027 г. Интегрираният подход изисква да се търси не само локалния ефект от отделните мерки, дейности и проекти, включени в ПИРО, но и да се гарантира мултипликативен ефект от комплексното им прилагане. Интегрираният подход, приложен при изготвянето на Програмата за реализация на ПИРО се основава на три основни характеристики: мултидисциплинарност; пространствено измерение и партньорство. С този подход се цели преодоляване на социалните и териториални различия и съгласувани действия при планирането и управлението на ресурсите за подобряване на компонентите на жизнената среда. В основата на подхода е промяната на фокуса от подкрепа за населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции /ИТИ/.

С подхода за интегрирано териториално развитие се цели развитие на модел на партньорство и насърчаване на сътрудничеството между различни действащи лица на местно ниво – както между местните власти и другите заинтересовани страни (представители на бизнеса и гражданското общество), така и между отделните административни звена и публични институции (различни общини, областни администрации). Идеята е всички те, водени от обща цел вместо в условия на конкуренция за достъп до финансиране да работят съвместно за разрешаването на общи проблеми или оползотворяване на потенциалите за развитие на конкретната територия, без водещи да са административните граници на отделните териториални единици. В този смисъл водещ принцип при изпълнението на ИТИ на първо място е сътрудничеството за решаване на общи проблеми, а не административно-териториалните граници на общината.

През програмен период 2021-2027 г. се планира финансирането на концепции за ИТИ, състоящи се от взаимосвързани и допълващи се (интегрирани) проекти / проектни идеи, насочени към територии с общи характеристики и/или потенциали за развитие, включващи най-подходящата комбинация от ресурси и мерки, които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет.

По своята същност ПИРО представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, докато програмата за неговата

реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, инвестиционни програми по общински концесии, средства от различни оперативни програми или от други източници.

Мултипликационният ефект от прилагане на интегрирания подход при реализация на ПИРО може да бъде:

- Интегрален - интегритетът се изразява в последователна реализация на комплекс от мерки, проекти и дейности, които изпълнени в съвкупност ще създадат по-висока добавена стойност за обществото и ще имат по-голям общ ефект за целевата територия и нейното население;
- Синергетичен, т.е. по-голям от сумата на ефектите от отделните мерки, ако последните биха се провеждали поединично, без връзка и взаимодействие с другите мерки;
- Метричен и неметричен, като качествените ефекти в крайна сметка могат да доведат до подобряване на функционирането на социо-икономическата система;
- Постоянно нарастващ, умножаващ се ефект. Реализираният ефект в една сфера да води след себе си пряко или косвено, до съответни ефекти и в други, по-близки или по-далечни, по-пряко или по-непряко свързани подсистеми на обществения живот.

Макар, че са относително самостоятелни, икономическата, социалната и инфраструктурната системи на територията на общината и процесите на реализиране на мерките в тези системи функционално се преплитат помежду си и зависят една от друга. Така самоцелното подобряване на инфраструктурата, без преодоляване на демографските и икономически проблеми не би допринесло за подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на населението. Същевременно подобряването на икономическата база и привличането на инвеститори, не може да се осъществи, без качествени и добре обучени кадри и благоприятстващи развитието на бизнеса обществени инфраструктури. Това налага прилагането на интегриран подход в ПИРО като цяло и в частност във включените в Програмата за реализация на плана мерки, дейности и проекти. По този начин паралелното подобряване на качеството на човешките ресурси и на инфраструктурата ще доведе до ускоряване на икономическото развитие. Това от своя страна, ще позволи генериране на повече приходи в общинския бюджет, допълнително подобряване и модернизиране на инфраструктурата, повишаване на квалификацията и мотивацията на хората да останат да живеят и работят в общината. С подобен мултипликационен ефект ще бъдат и мерките, насочени към опазване и подобряване на околната среда, превенция и адаптиране към климатичните промени, подобряване на зоните за отдих и туризъм и други.

Независимо от това, че всяка от посочените сфери има своите собствени цели, приоритети и бюджети, при интегрирания подход за развитие трябва да се държи сметка как тези институционално отделни елементи си въздействат взаимно. Принципът на интегрирания подход следва да бъде водещ при разработването на стратегическия раздел на ПИРО и съответно да бъде прилаган по отношение на всяка част от неговата структура. Тоест отделните мерки, проекти и

дейности да се разглеждат в тяхната взаимна връзка и допълняемост, като съзнателно се търсят и развиват интеграционни връзки на всички равнища, както вътре в общината, така и в нейната обвързаност с други територии, извън нейния обхват.

Основните структурни елементи на Програмата са мерките и проектите/проектните идеи по съответните приоритети на ПИРО. Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично, в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на ПИРО, с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане целите и приоритетите за развитие.

Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021 – 2027 г. е представена в ПРИЛОЖЕНИЕ № 1.

Програмата за реализация на ПИРО съдържа и Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на Програмата (ПРИЛОЖЕНИЕ №1А).

Индикативният списък е изготвен по образец, регламентиран в Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. от м. март на Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Индикативният списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на ПИРО е неразделна част от Програмата за реализация, тъй като интегрираното им комплексно изпълнение ще има по-голям синергичен ефект върху целевата територия. В този смисъл, включените в Приложение №1А интегрирани проекти по съответните мерки могат да фигурират и в Приложение №1, но се извеждат в самостоятелен списък, за да се подчертае общия им мултипликационен ефект.

В Програмата за реализация на ПИРО и Индикативния списък преобладават повече проектни идеи и по-малко на брой конкретни проекти, за които има сериозни инвестиционни намерения или проектна готовност. Това е разбираемо, тъй като ПИРО е разработен в началото на програмния период. С влизането в действие на Плана, ще се пристъпи към разработването на самите проекти, които корелират със заложените в плана проектни идеи. Важна особеност във формулировката на проектните идеи е това, че същите се представят в по-обобщени формулировки. Това е направено с цел в тази формулировка в последствие да се добави в по-конкретен вид наименованието на конкретния проект.

При определяне на Индикативната стойност на предлаганите Проектни идеи са използвани стойностите на проекти – аналози, които са финансирани в програмния период 2014-2020 г. или разработени количествено-стойностни сметки и финансови обосновки за дейностите, за които има проектна готовност. Размерът на финансовия ресурс е индикативен, а неговата конкретна величина ще се определя при разработването на самите проекти, съобразно техническите им параметри, финансиране на меки мерки, часови ставки и условията за допустимост на разходите по процедурите за финансова помощ, по които ще се кандидатства.

Условието за включване на конкретни проекти или проектни идеи в Приложение №1а е, че общината съвместно с партньорите са преценили, че: а) съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно; б) съответният проект има известна степен на проектна готовност (предпроектно проучване, технически инвестиционен проект, обосновки, социално-икономически анализ, финансови анализи и др.); в) съответният проект е интегриран с други проекти, чието съвместно изпълнение води до голям ефект за общината и нейното население.

В тази връзка е възможно на етапа на изготвяне на ПИРО общината да няма готовност с подробен списък, съгласно приложение №1А, но той може да бъде добавен или разширяван по-късно, при актуализация на Програмата за реализация на ПИРО. Индикативният списък с

проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство, чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

Съгласно Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. от м. март на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г. съдържа и **Индикативна финансова таблица (ПРИЛОЖЕНИЕ № 2).**

Индикативната финансова таблица представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на ПИРО и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по неговото изпълнение. Ресурсите за реализацията на ПИРО включват всички планирани средства за реализацията на идентифицираните за развитието на общината мерки, дейности и проекти/проектни идеи. В този смисъл Индикативната финансова таблица включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г.

Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства, чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Програмата за реализация на ПИРО и приложенията към нея подлежат на актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

Основните източници на финансиране на заложените в Програмата за реализация на ПИРО мерки, проекти, идеи и дейности за програмен период 2021-2027 година са:

- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони /СПРЗСР/;
- ОП „Иновации и конкурентоспособност“ /ОПИК/;
- ОП „Развитие на човешките ресурси“ /ОПРЧР/;
- ОП „Наука и образование“ /ОПНО/;
- ОП за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация /ОПНИИДИТ/.
- ОП „Електронно управление и техническа помощ“ /ОПЕУТП/;
- ОП „Околна среда“ /ОПОС/;
- ОП „Морско дело, рибарство и аквакултури“ /ОПМДРА/;
- ОП „Транспортна свързаност“ /ОПТС/ - за републиканска пътна мрежа (АПИ);
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане /ОПХОМП/;
- ОП „Развитие на регионите“ /ОПРР/ - само за интегрирани проекти с големи общини в рамките на СЗР и в изпълнение на приоритетите на Интегрираната териториална стратегия за развитие на района /ИТС/, чрез подхода на интегрирани териториални инвестиции /ИТИ/.
- Програма за трансгранично сътрудничество „България – Турция“;
- Общностни програми на ЕС за периода 2021-2027 г. („Еразъм“, „Хоризонт Европа“, LIFE, Европа за гражданите, ЕС в подкрепа на здравето, Цифрова Европа и др.);
- Финансов механизъм на европейското икономическо пространство /ФМ ЕИП/;
- Национален план за възстановяване и устойчивост /НПВУ/ - нов финансов инструмент на ЕС за преодоляване на последиците от пандемията с COVID-19;

- Националната програма по фонд „Убежище и миграция“;
- Национален доверителен екофонд;
- ПУДООС;
- Фонд „Флаг“;
- Национални програми на МТСП, администрирани от АЗ, АСП, „Красива България“;
- Национални програми на МОН, т.ч. за изграждане на училищна STEM среда и др.;
- Национален фонд „Култура“;
- Републикански бюджет;
- Общински бюджет;
- Частни инвестиции, концесии, кредитни линии, заеми и други.
-

ЧАСТ IX. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

1. Механизъм за наблюдение и оценка на ПИРО

Предмет на наблюдение на ПИРО е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа.

Орган на наблюдение на ПИРО е Общинския съвет.

Функциите по наблюдението на ПИРО включват:

- Наблюдение на изпълнението на ПИРО въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчитащи приноса към целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г., глобалните екологични индикатори, целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие;
- Координация на дейностите по наблюдението на ПИРО със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;
- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на ПИРО;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ПИРО.

Системата за наблюдение на ПИРО включва следните основни компоненти:

- Системата от индикатори за наблюдение – дефинирани по-горе и отчитащи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ПИРО се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, АЗ, АУЕР, ИАОС, РИОСВ, РЗИ, АСП и др., както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и

оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроеността на населението, живеещо в общините на района.

- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ПИРО се осигурява от бюджета на Община Руен.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на общински планове за развитие и програмите за реализация на общинските планове за развитие. Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ПИРО и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

Системата на докладване, форми и начини за осигуряване на информация.

За изпълнението на ОПР се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИРО; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ПИРО, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.

Последващата оценка се извършва не по-късно от една година след изтичане на периода на действие на регионалния план за развитие и дава представа за степента на цялостното изпълнение на плана. Целта на този вид оценка е да се види доколко, дори след предприетите мерки в резултат на междинната оценка, заложените цели и приоритети са изпълнени и е

достигнато очакваното развитие. На база на тази оценка могат да се направят основни изводи и констатации за всеки от етапите на регионалното развитие в съответния район.

Последващата оценка включва: оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите; оценка на общото въздействие; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално развитие. Резултатите от последващата оценка се вземат предвид при разработването/актуализацията на плана за следващия период на планиране.

Междинната и последващата оценка на Плана за интегрирано развитие се внасят за обсъждане и одобрение в Общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

През периода на действие на плана за развитие могат да се извършват допълнително тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на органите за управление на регионалното развитие.

Актуализация

Настоящият план е отворена система. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително „твърд“ в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав – по отношение на мерките, дейностите и проектите, които ще се изпълняват.

2. Система от индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

Системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействия върху целевата територия.

Избраните индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са съпоставими с текущите макроикономически и секторни процеси и с основните индикатори, използвани в системите за наблюдение по оперативните програми, а също така отразяват и спецификата на района. Те изцяло отговарят на изискванията на „Методическите указания за разработване на Планове за интегрирано развитие“ на МРРБ.

Избраните индикатори са:

- Конкретни – ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;
- Измерими - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;
- Достъпни - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;
- Адекватни - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;
- Обвързани са с времето - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

За целите на отчитане изпълнението на ПИРО ще се използват следните видове индикатори:

- Индикатори за продукт
- Индикатори за резултат.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и

оценка. Особено внимание трябва да се отдели на организацията и методите за изпълнението на плана и на програмата, прилагани от съответните органи и звена.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики.

Индикаторите за наблюдение обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. За целите на плана се използват два вида индикатори: за продукт и за резултат.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите тесе отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за периода. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи - с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Типа индикатор, който се прилага към съответен приоритет или цел зависи от конкретиката на формулираните цели, приоритети и мерки в ПИРО. Най-общо индикаторите за продукт измерват напредъка по отношение на приоритетите и мерките, а индикаторите за резултат - по отношение на целите. Въпреки това е възможно за даден приоритет да се формулира както индикатор за продукт, така и индикатор за резултат. Индикаторите за резултат се формулират само по отношение на целите. С индикаторите за продукт се измерват и постигането на мерките, но не е задължително да се формулират за всяка отделна мярка, дейност или проект - включването на индикатори по отношение на мерките зависи от конкретната ситуация.

За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение за всеки индикатор са посочени мерните единици, в които ще се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана. При наличие на достатъчно информация и данни на периодична база могат да се определят и междинни стойности на индикаторите по ключови приоритети. При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО се имат предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г. Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са посочени в **матрица на индикаторите - Приложение №3**.

ЧАСТ X. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУЕН 2021-2027 Г.

Предварителната оценка е изготвена в съответствие с чл. 32 на ЗРР едновременно с подготовката на проекта на Плана за интегрирано развитие (ПИРО). Тя съдържа прогнозна оценка за въздействието на плана върху процесите на социално-икономическо развитие на община Руен, оценки за вътрешна и външна съгласуваност, реалистичност, приложимост и изпълнимост на документа.

Планът за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. е основополагащ, стратегически, динамичен документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия. Документът очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината за период от седем години.

Предварителната оценка на ПИРО има за цел да подобри качеството на документа, като проследи неговата външна и вътрешна свързаност, съответствие със стратегически и планови документи на областно, регионално, национално и наднационално ниво, неговата ефективност, ефикасност, релевантност, въздействие и устойчивост.

Оценката на въздействието е инструмент за по-добро вземане на решения и за гарантиране качеството на публичните политики. Тя е свързана с идентифицирането, предвиждането и оценката на възможните резултати, както положителни, така и отрицателни, от прилагането на политиките. Насочена е към елиминиране или свеждане до минимум на негативните и оптимизиране на позитивните последици от тях.

Оценката на въздействието представлява неразделна част от цикъла на секторните политики, в частност от фазата на разработването на политики и стратегическо планиране. Една качествена оценка на въздействието е много важна за постигане на по-пълна осведоменост на лицата, вземащи решения, а и на широката общественост относно резултатите от прилагането на политики, нормативни, планови и стратегически документи.

Тя дава логическо обяснение на процесите, като разглежда всички евентуални последици, произтичащи от прилагането на ПИРО, включително и възможността да се запази статуквото, като по този начин се направят изводи относно ефективността на предлаганата намеса, мерки и дейности от гледна точка на постигането на поставените цели.

Конкретните цели на Предварителната оценка са:

- Да се гарантира външната съгласуваност на ПИРО и заложените в него стратегически цели и приоритети с документите от по-високо йерархично национално и европейско ниво, секторните стратегии, Интегрирана териториална стратегия за развитие на ЮИР за периода 2021-2027, Национална програма за развитие България 2030 и други.
- Да се гарантира вътрешната съгласуваност на ПИРО, като се оцени връзката между резултатите от социално-икономическия и SWOT-анализа с реалистичността и адекватността на заложените цели и приоритети, предвидената система за наблюдение, оценка и актуализация, предложените индикатори за наблюдение, механизми за контрол, мерки за информация и публичност и програмата за реализация;
- Да се гарантира спазването на принципа на съфинансиране и допълняемост на местните финансови ресурси за развитие - частни инвестиции и общински бюджет със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;
- Да се гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности, равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие и др.;

- Да се прецени реалистичността на общата оценка на необходимите ресурси за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.;
- Да се оценят дейностите, предложени за прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- Да се оцени съответствието, целесъобразността и ефективността на Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.

За постигането на тези цели са изпълнени следните задачи:

- Извършена е оценка на обхвата и фокуса на анализа на актуалните тенденции и процеси, проблеми и потенциали на икономическото, социалното, инфраструктурното и екологичното развитие на община Руен;
- Извършена е оценка на съответствието и обвързаността на SWOT-анализа със социално-икономическия анализ и с дефинираните цели и приоритети за развитие на общината;
- Извършена е оценка на реалистичността и приложимостта на визията, целите и приоритетите за развитие на общината за периода 2021-2027 г., интегрираността и взаимодействието между отделните приоритети и стратегически цели, както и тяхното съответствие и обвързаност с релевантните стратегически документи на регионално, национално и европейско ниво;
- Извършена е преценка на обема и ефективността на предвидените финансови ресурси за постигането на целите на ПИРО за развитие за периода 2021-2027 г. и обосноваването на разпределението им спрямо заложените цели и приоритети;
- Извършен е анализ на уместността, яснотата и броя на индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО за периода до 2027 г., включително по отношение на информационното им осигуряване и измеримост;
- Извършена е оценка на описаните действия и механизми за наблюдение, оценка и актуализация на ПИРО, включване на партньорите в процеса на тяхното разработване и изпълнение, както и дейностите за информационно осигуряване и публичност на плана;
- Извършена е оценка на съответствието, целесъобразността и ефективността на Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.
- При изготвянето на предварителната оценка Изпълнителят е взел предвид и съблюдавал изискванията на Закона за регионалното развитие и на Правилника за неговото прилагане. Изпълнителят също е координирал разработването на предварителната оценка с Възложителя.
- Основните критерии, които са използвани при предварителната оценка са критериите за приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

1. Оценка на социално-икономическото въздействие на ПИРО

В структурно отношение Планът за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. съдържа две основни части: Аналитична и Стратегическа.

Елементите на Плана за интегрирано развитие са дефинирани в Закона за регионално развитие, Правилника за неговото прилагане и Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. и включват следното:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община;
- Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.;
- Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;

- Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини;
- Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;
- Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;
- Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;
- Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗИД на ЗРР .

Аналитичната част на ПИРО обхваща задълбочен анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние на общината, на потенциала за нейното развитие, оценка на административния и финансов капацитет на Община Руен и анализ на силните, слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT-анализ).

В анализа на социално-икономическото развитие е извършено изследване на природогеографския и ресурсен потенциал, на тенденциите в икономическото развитие, социалния сектор, образованието, иновациите и технологиите, инфраструктурата, околната среда, селищното развитие и урбанистична структура и на културно-историческото наследство. Разработеният анализ е информативен и задълбочен. Използвани са актуални данни от официални източници на информация, които са анализирани с помощта на различни подходи и са изведени съответните изводи от тях. В структурно отношение анализът отговаря на изискванията за съдържание, посочени в Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

Общината е разгледана в контекста на социално-икономическото развитие на областта, района и националните особености.

По-голямата част от данните са визуализирани под формата на фигури или таблици, което допринася за по-лесното им възприемане.

Анализът е проблемно ориентиран, като проследява тенденциите в развитието на общината и разглежда подробно проблемите от демографски, социално-икономически, инфраструктурен и екологичен характер.

Основните акценти в анализа са състоянието на околната среда по компоненти, развитието на мрежата от различни категории защитени територии, както и зоните, включени в националната екологична мрежа НАТУРА 2000. На тази основа са формирани изводи, които са обобщени в SWOT - анализа и служат за обосноваването на конкретни цели, приоритети и мерки в стратегическата част.

Анализът на инфраструктурната обезпеченост се фокусира върху водоснабдителната, канализационната, транспортната, електроснабдителната и телекомуникационна инфраструктури. Тук е обърнато внимание на показателите, свързани както със съществуващата инфраструктура, така и на нуждата от изграждане на нови съоръжения, потенциала и възможностите за развитие нови проекти в съответните сфери, необходимите инвестиции и др. Представени са и ресурсите на общината, изследвано е тяхното състояние и на тази база са изведени сравнителните предимства, които трябва да се развият, за да се постигне прогрес. Анализът поставя добра основа за разгръщане на стратегическата рамка на документа и набелязване на адекватни цели, приоритети, мерки и дейности.

2. Оценка на съответствието и обвързаността на SWOT-анализа със социално-икономическия анализ и с дефинираните цели и приоритети за развитие на общината

SWOT-анализът е задължителна част за всеки стратегически документ, като в случая осъществява логическата връзка между аналитичната и стратегическата част на ПИРО.

Анализът на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите е изключително подробен и е представен по конкретни сектори. Изпълнен е в съответствие със стандартната методология, според която силните и слабите страни са резултат от влиянието на вътрешни фактори, а възможностите и заплахите на външни фактори. Ясно са дефинирани и изведени силните и слабите страни, възможностите и заплахите въз основа на резултатите от анализа на социално-икономическата среда, който е подробен и задълбочен.

В SWOT анализа са формирани изводи, които да служат за обосноваването на конкретни цели, приоритети и мерки в стратегическата част. Дефинираните цели в стратегическата част на Плана за интегрирано развитие на община Руен са насочени към намаляване на слабите страни и преодоляване на заплахите. Те имат за цел развитие и оползотворяване на наличния потенциал.

Изготвеният SWOT-анализ е структуриран в матрица, отразяваща влиянието на факторите за развитие, което предполага че силните и слабите страни са посочени в резултат на разработения анализ на ситуацията в общината. Съгласно класическата схема за обобщение факторите са представени в четири групи, в зависимост от това с какъв произход са те и какъв е потенциалният им ефект върху развитието. Силните и слабите страни са изведени на база вътрешните условия в общината, докато възможностите и заплахите са изведени на база външната среда. Анализът е логично построен и правилно извежда и обобщава направените в анализа констатации.

При проверка на вътрешното съответствие на SWOT-анализа не са открити противоречия. Като цяло, SWOT-анализът е уловил основните изводи, направени в социално-икономическия анализ, а в стратегическата рамка са взети предвид стоящите пред развитието на общината възможности и заплахи.

3. Оценка на реалистичността и приложимостта на визията, целите и приоритетите за развитие на община Руен за периода 2021-2027 г.

Стратегическата част на ПИРО включва: визия, стратегически цели, приоритети и мерки за развитие, финансови ресурси, индикатори, система за управление, наблюдение, оценка и контрол на изпълнението и информационно осигуряване.

В тази част на предварителната оценка са разгледани интегрираността и взаимодействието между отделните приоритети и стратегически цели, както и тяхното съответствие и обвързаност с релевантните стратегически документи на областно, регионално, национално и европейско ниво

Стратегическата част на ПИРО набелязва насоките за развитие на общината във всички сфери на социално-икономическия живот. Тя кореспондира пряко и е съобразена в голяма степен със заложената законодателна и стратегическа рамка на регионалното развитие, в т.ч и с целите и посоките на интервенции на Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Във формулираната Визия: *„Община Руен – интегриран и развиващ се селски район с добър жизнен стандарт и конкурентоспособна икономика, привлекателно място за инвестиции и иновации с образован човешки капитал, развити комуникации и съхранено природно и културно богатство.“*, са взети предвид основните изводи от дефинираните записи в SWOT-анализа и досегашното развитие. Решаването на ключовите проблеми и реализацията на потенциала за развитие на общината през плановия период ще даде възможност за постигане на очертаната визия, което я прави реалистична.

Оценката на стратегическата рамка на ПИРО е разгледана на следните нива: структура; външно съответствие; вътрешно съответствие - интегрираност, взаимодействие и допълняемост; реалистичност и приложимост; съгласуваност с общественото мнение.

Целите и приоритетите имат за задача да дадат насоката за развитие на общината за следващия програмен период, като стъпят на основата на направения преди това анализ и SWOT-анализ. Това е ключовата част на документа, където се показва начина как да се използват предимствата на общината и с минимални усилия да се постигне максимален ефект по отношение на решаването на наличните проблеми и постигането на социално-икономически напредък.

Стратегическата рамка изразява желанията на местното население за бъдещото развитие на общината и в същото време да следва насоката, определена от документите на по-високо ниво. Следва да се намери пресечната точка между желанията и възможностите за развитие, така че стратегическата рамка да бъде реалистична и да има максимално въздействие.

Между визията, стратегическите цели и приоритетите на плана има добре изразена връзка, така че постигането на целите от по-ниско йерархично ниво естествено ще доведат до реализация на дългосрочната стратегия на документа и на целите на регионално, национално и европейско ниво. Целите и приоритетите са съгласувани от гледна точка на спецификата на района. Планирани са действия за развитие на потенциала на общината за преодоляване на наличните дефицити в съответствие с извършения анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.

Така обособените стратегически цели са насочени към три основни направления – постигане на ускорено икономическо развитие, демографски подем и интегрирано териториално развитие за намаляване на неравенствата.

Община Руен се стреми към постигане на икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, инвестициите, иновациите, неутрални към климата производства, развитие на туризъм, горско и селско стопанство. Демографските процеси могат да бъдат стимулирани, чрез подобряване на социалната среда, осигуряване на достъп до качествени здравни услуги, достъп до специализирана дългосрочна грижа и социално включване, добро образование и обучение, основа за професионална реализация, подкрепа на културните институции, социализация и представяне на културно- историческото наследство, достъпа до спорт и обществени услуги. Интегрирано и балансирано териториално развитие ще се постигне, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурите, енергийна ефективност и опазване на околната среда.

Вътрешното съответствие на документа се изразява в ясната и категорична връзка между тенденциите в развитието на общината, станали ясни от направения анализ на икономическото и социалното развитие, изведените силни, слаби страни, възможности и заплахина тази база и разработената стратегическа рамка, която да използват потенциала на общината, за да реши нейните проблеми и да доведе до устойчиво развитие.

Постигната е интегрираност и взаимодействиемежду отделните стратегически цели. Те са балансирани и равнопоставени като значимост и засягат четири отделни сфери, които са ключови за развитието на общината. Връзката между тях е особено тясна, като концепцията се изразява в следното: развитието на инфраструктурата осигурява база за развитие на бизнеса и по-добра среда за живот на хората, грижата за човешките ресурси, от гледна точка образование, здравеопазване и социални дейности, води до по-добре обучени и квалифицирани кадри, които да са подготвени да влязат и да подсилят местната икономика. А развитата икономика означава повече работни места, по-високо заплащане и по-висок стандарт на живот.

Най-сигурният начин за развитието на общината е да се използват нейните сравнителни предимства и потенциали, а именно подходящите природо-климатични условия за развитие на туризъм и селско стопанство.

За да има устойчив растеж, трябва да се съблюдава опазването на околната среда. Външните фактори също са взети предвид като се предлагат условия за привличане на инвеститори, коопериране с други общини и трансгранично сътрудничество.

Външната съгласуваност на ПИРО се изразява в съгласуваност с релевантните стратегически документи на регионално, национално и европейско ниво.

Оценката на съответствието установява наличие на логическа съгласуваност на предложените цели, приоритети и мерки и висока степен на обвързаност с основните цели и приоритети на разработените стратегически документи, попадащи във времевия хоризонт на Плана за развитие като: Националната програма за развитие „България 2030”, Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г., Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., Интегрираният план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г., Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие към нея, Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г., Интегрираната териториална стратегия за развитие на ЮИР за периода 2021-2027 г. и др.

Най-пряка е връзката на ПИРО с Националната програма за развитие „България 2030” (НПР БГ 2030) и Интегрираната териториална стратегия за развитие на ЮИР (ИТСР ЮИР) за периода 2021-2027, за това предварителната оценка разглежда подробно тази корелация.

НПР БГ2030 е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2030 г. НПР БГ2030 поставя пред страната 3 стратегически цели и 13 приоритета, като основните направления са в посока: Ускорено икономическо развитие; Демографски подем и Намаляване на неравенствата.

Таблица 48: Съответствие на ПИРО на община Руен с НПР БГ 2030 г.

Приоритети на НПР БГ 2030	Приоритети на ПИРО – Руен 21-27
П1. Образование и умения	П3. Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем
П2. Наука и научна инфраструктура	П3. Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем
П3. Интелигентна индустрия	П1. Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството
П4. Кръгова и нисковъглеродна икономика	П2. Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска
П5. Чист въздух и биоразнообразие	П2. Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове

	територии
П6. Устойчиво селско стопанство	П1. Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството
П7. Транспортна свързаност	П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии
П8. Цифрова свързаност	П4. Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии
П9. Местно развитие	П1. Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството
П10. Институционална рамка	П4. Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни
П11. Социално включване	П4. Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни
П12. Здраве и спорт	П4. Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни
П13. Култура, наследство и туризъм	П4. Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни

Визията на ИТСТ на ЮИР за периода 2021- 2027 е: „Югоизточен Район - привлекателно място за живот и бизнес, със съхранено природно и културно наследство, ефективно използващо своя потенциал за постигане на устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие ”,

която се реализира в три приоритетни направления: Засилване на конкурентните позиции на ЮИР чрез инвестиции във факторите на растежа; Подобряване на социалната и екологична среда и По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата.

Таблица 49: Съответствие на ПИРО на община Руен с ИТСП на ЮИР 2021-2027 г.

Специфични цели на ИТСП на ЮИР	Приоритети на ПИРО – Руен 21-27
СЦ 1.1.: Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии	П1. Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството
С Ц 1.2.: Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност	П1. Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството П2. Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска
СЦ 1.3.: По-добре свързан район чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ	П4. Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии
СЦ 2.1: Инвестиции в човешки ресурси	П3. Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем
СЦ 2.2.: Подобряване на здравната, социалната, културната и спортната инфраструктура и достъпа до услуги	П4. Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни
СЦ 2.3.: Изграждане и/или рехабилитация на техническа инфраструктура	П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии
СЦ 2.4.: Насърчаване на нисковъглеродна икономика, зелени инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска	П2. Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии
СЦ 3.1.: Укрепване на полицентричната	П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване

мрежа от селища в ЮИР	на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии
СЦ 3.2.: Интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони	П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии
СЦ 3.3.: Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество	П5. Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии

Приложимостта на стратегическата рамка зависи от нейната реалистичност, от нагласите на местното население, от административния капацитет, от адекватността на стратегията спрямо нуждите на местното население. При оценката на реалистичността и приложимостта на един планов документ от значение са много външни фактори, които в повечето случаи са трудно предвидими. Реалистичността на един план зависи от пресечната точка между предвидените дейности и отделените за тях ресурси.

Планът за интегрирано развитие на община Руен включва Индикативна финансова таблица и Програма за реализация, където са дефинирани ресурсите, необходими за неговата реализация и постигане на набелязаните цели.

Нагласите на местното население винаги са от голямо значение при разработването на планови и стратегически документи. Важно е общността да припознае набелязаните цели като свои, за да се сплоти около тяхното преследване и да се установи тясна кооперация между администрация, бизнес и гражданско общество.

Административният капацитет е анализиран в ПИРО и предвидените цели са поставени в съответствие с потребностите. Съгласно направената оценка на стратегическата част на Плана за интегрирано развитие, може да се направи извода че е разработена реалистична и приложима рамка, която се отличава с вътрешна кохезия и съответствие със стратегическите документи на по-високо ниво.

Посочените цели в ПИРО на община Руен гарантират правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности, равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие, добро управление като са предвидени мерки за интегриране и социално включване на всички общности, а цялостното изпълнение на плана и общата цел ще допринесат за балансирано развитие на територията.

4. Оценка на финансовите въздействия на плана

Индикативната финансова рамка обобщава необходимите ресурси за реализацията на ПИРО за периода 2021-2027 г. Тя е тясно обвързана с макроикономическата обстановка и следва да бъде съобразена с поуките от предходния програмен период и текущото финансово състояние на общината. Предвидените финансови средства за реализация на ПИРО са съобразени със социално-икономическото и инфраструктурно развитие на община, което през новия програмен период ще се осъществява под комбинираното влияние на две групи фактори - стимулиращи и задържащи развитието ѝ. От друга страна разпределението между необходимите финансови средства по отделните приоритети е премерено чрез значимостта и капиталоемкостта на отделните дейности. Направени са допускания за развитие на местните икономики и процеса на

финансова децентрализация, които ще се отразят в нарастване на средствата, осигурявани от Общините за финансиране на регионалното и местно развитие.

При съставянето на Индикативната финансова таблица е използвана предложената в Приложение №2 от Методическите указания форма за разработване на ПИРО 2021-2027 г. като е спазена нейната структура и съдържание.

Разчита се много на средствата от ЕС, което прави изпълнението на ПИРО зависимо от редица външни фактори и риска от неговото неизпълнение е сравнително по-голям. В същото време, Община Руен няма достатъчно ресурси, за да подкрепи самостоятелно инициативите за развитие, затова е подходящо привличането на повече частни инвестиции и насърчаването на частните инициативи в общината.

Следва да се има предвид, че изготвянето на финансовата рамка на ПИРО се случва в момент, когато тече подготовката на рамковите документи за следващия програмен период и съответно не са напълно ясни приоритетите на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони и други общностни програми, които ще бъдат финансирани, териториалното разпределение на финансовите средства и условията за тяхното отпускане.

Това затруднява планирането и разпределението на средствата за следващия седемгодишен период, както и определянето на количествените показатели, тъй като предвидените средства са с източник предимно на външно финансиране.

Разпределението на финансовите ресурси в Програмата за реализация и Индикативната финансова таблица на ПИРО отговаря на направените изводи от анализа и на предвидените цели в стратегическата рамка.

Финансовите ресурси за изпълнение на ПИРО са обобщени в индикативната финансова таблица и детайлно описани в Програмата за реализация на плана, която е дадена като отделно приложение. В нея финансовите ресурси са детайлизирани в достатъчна степен по мерки, проекти и дейности, по години и срокове за реализация и прогнозни източници за финансиране.

Връзката между финансовия ресурс и стратегическата рамка е двупосочна. Остойностяването на предвидените дейности би следвало да се направи на база желаните резултати. В случая е използван именно този подход: като база за изчисленията са използвани предвидените в матрицата с индикатори крайни стойности, които са заложили като цели за края на седемгодишния планов период.

5. Анализ на индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО

За измерване на степента на изпълнение и постигане целите на плана е изградена добре структурирана система от индикатори.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Руен е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на ПИРО и е изцяло съобразена с Методическите указания на МРРБ. Тя отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. За целите на плана са използвани два вида индикатори: общи и специфични индикатори за резултат и индикатори за въздействие. Това позволява да се направи извод спрямо уместността и яснотата им.

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети за развитие на общината. По някои приоритети те се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по

отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на стратегическите цели и приоритети на ПИРО и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори.

Индикаторите, включени в ПИРО на община Руен са:

Конкретни – ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;

Измерими - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;

Достъпни - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;

Адекватни - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;

Обвързани са с времето - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

Индикаторите за наблюдение и оценка са агрегирана информация от данните за реализация на конкретни проекти по ПИРО.

Наличието на добре подбрани индикатори позволява да се изгради ефективна система за наблюдение на изпълнението на плана. Те са конкретни, ясно формулирани, добре подбрани, лесно измерими. Заложените базови и целеви стойности за всеки индикатор са адекватни на ситуацията и възможностите за развитие на общината, което от своя страна е гаранция за реалистичност и приложимост на плана.

Матрицата на индикаторите за ПИРО на община Руен ц включва наименование на стратегическа цел и приоритет, мярка на индикатора; източник на информация, период на отчитане, базова и целева стойност. Подробно посочените индикатори са ясни, уместни, с достатъчен брой и възможности за информационно осигуряване. Така изготвената матрица позволява да се изготвят качествени междинна и последваща оценки на плана.

На база на извършения анализ на социално-икономическото състояние на целевата територия и предвид заложените в ПИРО индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението може да се направят съответните изводи за въздействието на документа.

Базовите и прогнозни стойности на ключовите индикатори позволяват да се сравнят и преценят очакваните социални и икономически ефекти и въздействия от реализацията на плана. Ако ПИРО бъде изпълнен и заложените в него конкретни проекти станат реалност, по безспорен начин може да се твърди, че както социалните, така също икономическите и екологичните показатели на община Руен в края на плановия период (2027 г.) ще регистрират много по-високи равнища, доближаващи я до стандартите за устойчиво развиваща се територия, в която на населението е осигурен по-висок жизнен стандарт, характеризиращ се с повисоки доходи, по-добро здравословно състояние, по-уютна жизнена и околна среда.

6. Оценка на механизмите за наблюдение, оценка и актуализация на ПИРО

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие осигурява неговото ефективно изпълнение с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и

проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация. При изготвянето на системата е спазена законодателната рамка и е развита вътрешна система за наблюдение, оценка и актуализация с конкретни механизми.

Системата за наблюдение на ПИРО включва следните основни компоненти:

- Системата от индикатори за наблюдение – дефинирани по-горе и отчитащи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ПИРО се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, Агенция за чуждестранни инвестиции, Агенция за енергийна ефективност, Агенцията по заетостта, както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроенията на населението, живеещо в общините на района.
- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ПИРО се осигурява от бюджета на Община Руен.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на общински планове за развитие и програмите за реализация на общинските планове за развитие. Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ПИРО и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

За наблюдение на изпълнението на ПИРО се извършват междинна и последваща оценки. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол, чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на ПИРО, да го подобрят, като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране.

Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности. Тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценки.

При формулиране на механизмите за изпълнение на Плана за интегрирано развитие е препоръчително създаване на постоянна Работна група към Община Руен, която пряко да подпомага Кмета на общината относно изпълнението на ПИРО и да упражнява контрол и мониторинг върху резултатите. В Работната група за управление на реализацията на ПИРО следва да се включат представители на общата и специализираната администрация, представена от съответните дирекции, които имат отношение към заложените в плана цели и проекти, както и представители на Общинския съвет. С оглед осигуряването на постоянно обществено участие в

изпълнението на ПИРО е препоръчително да се включат и представители на неправителствения сектор, социалните партньори, граждани и местни предприятия.

Пряко свързана с изпълнението на Плана за интегрирано развитие е Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г., която се разработва на основата на ресурсно осигурените специфични цели и включва конкретни проекти, прогнозните им стойности, източници на финансиране, срокове и отговорни институции. В специален раздел на Програмата са включени проектите.

Препоръчва се работната група да следи изпълнението на конкретните проекти, както и да променя Програмата за реализация и да допълва при необходимост и промяна в социално-икономическото развитие на общината. Работната група следва да следи и включва в нея и проектите на заинтересованите страни - НПО, бизнес организации, социални партньори и други за развитието на общината.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност може да се разгледа в следните аспекти:

➤ *В процеса на изготвянето на ПИРО:*

ПИРО е разработен чрез прилагане на принципа на партньорство, който включва и информиране на всички заинтересовани страни. Дадена е възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи с по-тесен кръг участници, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на обществено обсъждане, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството – местна власт, социални и икономически партньори, гражданско общество и др. Обменът на мнения и информация е осъществен и чрез провеждане на анкети, попълване на въпросници и справки.

Проведени са консултации и предварителна съгласуваност с ангажиране и активно участие на представители на заинтересованите страни.

➤ *По време на изпълнението на ПИРО:*

В процеса на изпълнение на ПИРО основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на плана. Те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност: информиране, консултиране и съгласуваност, и с активно участие на всички заинтересувани страни. Ще се публикуват на страницата на Община Руен в интернет.

В рамките на всеки проект, предвиден за изпълнение до 2027 г. ще бъдат предвидени мерки и адекватни действия за информиране и публичност, в т.ч. периодични информационни кампании сред целевите групи.

Поддържането на изградените вече ефективни партньорства ще даде възможност в процеса на изпълнение да се реализира по-голяма икономическа целесъобразност и да се укрепи потенциала за разкриване на нови пътища към привличането на инвестиции и допълнителни финансови средства.

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на плана за развитие. Чрез тях той се обогатява както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения. Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на ПИРО се осъществява от Кмета на община Руен и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на

наблюдение на изпълнението на плана за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация и екипа за управление е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информирание и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ПИРО.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Плана за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие.

7. Оценка на съответствието, целесъобразността и ефективността на Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.

С Програмата се определя пакета от мерки и проекти за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода до 2027 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на Програмата, а оттука - и на Плана за интегрирано развитие, действията за осигуряване на комуникация, информация и публичност при осъществяването на мерките и проектите, включени в Програмата.

Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на Плана за интегрирано развитие с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

В Програмата за реализация на ПИРО на община Руен 2021-2027 г. са включени оперативните насоки и приоритети на програмата, мерките, предвидените дейности за подкрепа и списък с индикативни проекти за реализация.

Препоръчва се на тази база да се изготвят детайлни Годишни програми за реализация на ПИРО, в които да бъдат включени и индикатори на проектите, които се/ще се изпълняват през конкретната година. Изпълнението на Годишната програма за реализация ще е основен източник на информация за подготовката на Годишния доклад на Кмета за реализацията на ПИРО, който следва да бъде изготвен до 31 март следващата календарната година за предходната.

8. Основни изводи и препоръки от предварителната оценка на ПИРО

Планът за интегрирано развитие на община Руен за периода 2021-2027 г. е разработен съгласно препоръките, изведени в Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., Интегрирана териториална стратегия за развитие на ЮИР за периода 2021-2027 г. и Националната програма за развитие България 2030.

От извършената предварителна оценка на компонентите на плана могат да се направят следните обобщени изводи:

- Спазена е общата структура за изготвяне на социално-икономически анализ;
- SWOT-анализът съответства напълно на анализа на икономическото и социалното развитие и приложената стратегическа рамка;
- Стратегическата част е структурирана ясно и в съответствие с изискванията на европейските, националните и регионалните стратегически документи. ПИРО на община

Руен е хармонизиран с националните секторни стратегии, които обхващат периода 2021-2027 г. ;

- Планираната „визия“ е завършена в смислово отношение и отговаря на поставената стратегическа рамка;
- Обемът на предвидените финансови ресурси е в съответствие с предвидените проекти за изпълнение, от което може да се съди и за ефективността и ефикасността за постигане на целите на ПИРО на община Руен. Във финансовата индикативна таблица е спазен изцяло принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;
- Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на ПИРО включва ясни, уместни, с достатъчен брой и възможности за информационно осигуряване индикатори, което позволява да се изготвят качествени междинна и последваща оценки на плана и да се определи социално-икономическото му въздействие;
- Успешното изпълнение на ПИРО ще доведе до икономически ръст и съществено подобрене на качеството на живот в община Руен в края на плановия период;
- ПИРО гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности - равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие, добро управление, партньорство.

С реализацията на плана ще се интегрират екологични принципи с устойчивото развитие и пространственото планиране на селищната среда, като ще се създадат условия за бизнес и инвестиции, туризъм, екологично селско стопанство и модерна инфраструктура.

За подобряване качеството, реалистичността и изпълнимостта на документа могат да се направят следните препоръки:

- ПИРО да се съгласува с окончателните варианти на Оперативните програми и СПРЗСР за новия програмен период 2021-2027 г., след тяхното одобрение и при необходимост да се актуализира;
- Бизнесът и НПО също да предоставят и отчитат пред Община Руен своите проекти и инвестиционни дейности и намерения, за да бъдат отразявани в отчетите и програмите за изпълнение на ПИРО.
- Да се създаде специална мониторингова работна група за наблюдение и оценка на
- изпълнението на ПИРО с участието на всички заинтересовани страни;
- Всяка година да се прави отчет за изпълнението на Плана пред Общински съвет – Руен и да се приема едногодишна програма за изпълнение на приоритетни проекти и дейности, съгласувана със седемгодишната Програма за реализация на ПИРО, текущите нужди на целевата територия и финансовите възможности и капацитет на Община Руен.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АД – Акционерно дружество

АЗ – Агенция по заетостта

АИС – Автоматизирана информационна система

АНКПР - Актуализирана национална концепция за пространствено развитие

АПИ – Агенция „Пътна инфраструктура“

БАБХ – Българска агенция по безопасност на храните

БД – Басейнова дирекция

ВЕИ – възобновяеми енергийни източници

ВиК – водоснабдяване и канализация
ГД ГРАО - Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“
ДМА – дълготрайни материални активи
ДБТ – Дирекция „Бюро по труда“
ДГ – детска градина
ДГС/ДГС – Държавно горско/ловно стопанство
ДСП – Домашен социален патронаж
ЕЗФРСР - Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИП – Европейско икономическо пространство
ЕО – екологична оценка
ЕС – Европейски съюз
ЕСИФ - Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ – Европейски социален фонд
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗРР – Закон за регионалното развитие
ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ЗЗ – защитени зони
ЗМ – защитени местности
ЗТ – защитени територии
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение
ИТИ – Интегрирани териториални инвестиции
ИТП – Интегриран териториален подход
ИТС – Интегрирана териториална стратегия
ИТСРЮИР – Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен район
МБАЛ – Многопрофилна болница за активно лечение
МДТ – Местни данъци и такси
МЗ – Министерство на здравеопазването
МИГ – Местна инициативна група
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МОН – Министерство на образованието и науката
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МСП – малки и средни предприятия
НИРД – научно-изследователска и развойна дейност
НПВУ – Национален план за възстановяване и устойчивост
НПО – неправителствени организации
НСИ – Национален статистически институт
НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България
НСРР – Национална стратегия за регионално развитие
НУ – Начално училище
NUTS – обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОДЗ – Областна дирекция „Земеделие“
ОП – Оперативна/и програма/и
ОПЕУТП – Оперативна програма „Електронно управление и техническа помощ“

ОПОС – Оперативна програма за околна среда
ОСИ - Отдел „Статистически изследвания“
ОСП – Обща селскостопанска политика
ОПИК – Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност
ОПНО – Оперативна програма за наука и образование
ОПНИИДИТ – Оперативна програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация
ОПР – Общински план за развитие
ОПРР – Оперативна програма за развитие на регионите
ОПРЧР – Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
ОПТС – Оперативна програма за транспортна свързаност
ОПХОМП – Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане
ОУ – основно училище
ОУП – общ/и устройствен/и план/ове
ПИРО – План за интегрирано развитие на община
ПМДР – Програма за морско дело и рибарство
ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР – Програма за развитие на селските райони
ПСПВ – пречиствателна станция за питейни води
ПСОВ - пречиствателна станции за отпадъчни води
ПЧИ – преки чужди инвестиции
РБ – Република България / Републикански бюджет
РДГ – Регионална дирекция по горите
РЗИ – Регионален център по здравеопазване
РИОСВ -Регионална инспекция по околната среда и водите
РСЗ – Регионална служба по заетостта
РСР – Регионален съвет за развитие
СИФ – Социално-инвестиционен фонд
СПРЗСР – Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
СУ – средно училище
ТБО – твърди битови отпадъци/ такса битови отпадъци
ТГС – трансгранично сътрудничество
ТИЦ – туристически информационен център
ЦНСТ – Център за настаняване от семеен тип
ЮИР – Югоизточен район

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ И ФИГУРИТЕ

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Руен и останалите общини в област Бургас
Таблица 2: Баланс на територията на община Руен (дка)Таблица 3: Микроязовири на територията на община Руен
Таблица 4: Категоризация на община Руен и съставните ѝ населените места
Таблица 5: Разстояния в км от с.Руен до всички населени места в общината
Таблица 6: Жилищни сгради в община Руен по населени места към 01.02.2011 г.
Таблица 7: Жилищни сгради в община Руен по период на построяване към (брой)
Таблица 8: Основни характеристики на жилищния фонд в община Руен 2013-2017 г.
Таблица 9: Население в община Руен 2014 – 2019 г.

- Таблица 10: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2017 - 2019 г.
Таблица 11: Население по възрастови групи в община Руен 2016-2019 г.
Таблица 12: Естествен прираст на населението на община Руен 2014-2019 г.
Таблица 13: Заселени, изселени и механичен прираст в община Руен 2014-2019 г.
Таблица 14: Население по населени места в община Руен 2016-2019 г.
Таблица 15: Население по постоянен и настоящ адрес в община Руен 2015 г. и 2019 г.
Таблица 16: Средногодишен брой на безработните лица и равнище на безработица
Таблица 17: Продължително безработни лица и разкрити нови работни места 2015-07.2020 г.
Таблица 18: Работни места по програми и мерки за насърчаване на заетостта 2015-07.2020 г.
Таблица 19: Сравнителни данни за общообразователните и професионални училища
Таблица 20: Сравнителни данни за общинските детски градини по учебни години
Таблица 21: Лечебни и здравни заведения в община Руен 2015-2019 г.
Таблица 22: Аптеки и дрогерии в община Руен към 2020 г.
Таблица 23: Народни читалища и художествени състави в община Руен
Таблица 24: Традиционни културни събития в община Руен
Таблица 25: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2018 г.
Таблица 26: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2016-2018 г.
Таблица 27: Нефинансови предприятия според броя на заетите в тях лица 2016-2018 г.
Таблица 28: Средна брутна годишна работна заплата в община Руен 2016-2018 г. (лева)
Таблица 29: Преки чуждестранни инвестиции в община Руен 2016-2018 г. (хил.евро)
Таблица 30: Баланс на площите в община Руен по видове територии и по предназначение
Таблица 31: Баланс на териториите в община Руен по видове собственост
Таблица 32: Основни видове отглеждани култури и среден добив от декар община Руен 2019 г.
Таблица 33: Основни видове отглеждани животни в община Руен 2019 (брой)
Таблица 34: Разпределение на общата горска площ в община Руен по видове собственост
Таблица 35: Осъществено ползване на дървесина от горския фонд 2016-2018 г. (плътна куб. м.)
Таблица 36: Състояние на републиканската пътна мрежа в община Руен към 31.12.2019 г.
Таблица 37: Общински пътища в община Руен
Таблица 38: Брой аварии по водоснабдителните системи на община Руен 2015-2019 г.
Таблица 39: Количества потребена вода за питейно-битови и промишлени нужди в община Руен
Таблица 40: Състояние на повърхностни водни тела на територията на община Руен към 2019 г.
Таблица 41: Състояние на подземни водни тела на територията на община Руен към 2019 г.
Таблица 42: Брой на съдовете за битови отпадъци по населени места в община Руен към 2020 г.
Таблица 43: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община Руен 2017-2019 г.
Таблица 44: Морфологичен състав на смесените битови отпадъци към 2019 г.
Таблица 45: Щатно разпределение на администрацията на община Руен към 2020 г.
Таблица 46: План за изпълнение на комуникационната стратегия
Таблица 47: Реализирани нощувки в места за настаняване и подслон в община Руен 2019-2020 г.
Таблица 48: Съответствие на ПИРО на община Руен с НПП БГ 2030 г.
Таблица 49: Съответствие на ПИРО на община Руен с ИТСР на ЮИР 2021-2027 г.

- Фигура 1: Карта на област Бургас
Фигура 2: Карта на община Руен
Фигура 3: Средни месечни температури и валежи в община Руен
Фигура 4: Количество на валежите в община Руен
Фигура 5: Роза на ветровете в община Руен
Фигура 6: Селищна мрежа на община Руен

Фигура 7: Концентрация на Недвижими културни ценности в община Руен

Фигура 8: Карта на РДГ – Бургас

Фигура 9: Национални приоритети и под-приоритети през периода 2021-2027 г.

Фигура 10: Връзка между националните приоритети и основните цели на Политиката за сближаване на ЕС през периода 2021-2027 г.

Фигура 11: Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване

Фигура 12: Обзорна карта на районите със значителен потенциален риск от наводнения в ЧРБУ

Графика 1: Разпределение на площта на община Руен по видове територии

Графика 2: Динамика на населението в община Руен 2014 – 2019 г.

Графика 3: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2015-2019

Графика 4: Динамика на безработицата в община Руен 2015-юли 2020 г.

Графика 5: Средни стойности в наблюдаваните пунктове по р. Луда Камчия за 2019 г.

Приложение № 1

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУЕН ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Описание на предвидените мерки, проектни идеи и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/ проектна идея	Кратко описание	Територия/ Зона за въздействие	Индикативен бюджет (хил. лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура, институция, отговорна за реализацията
Приоритет 1 – Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството					56596			
Мярка 1.1. Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите					14003			
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.1.	Създаване на нови индустриални зони по населени места в община Руен	Зони за производствени и складови дейности	5000	Частни инвестиции (Концесии) и др. финансови инструменти и механизми	2021-2027	Община, Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.2.	Създаване на предприятие за преработка на мляко и млечни продукти	Зони за производствени и складови дейности	2000	Частни инвестиции, СПРЗСР, ОПИК и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.3.	Създаване на предприятие за преработка на месо и месни продукти	Зони за производствени и складови дейности	2000	Частни инвестиции, СПРЗСР, ОПИК и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.4.	Технологична модернизация на съществуващите, създаване на нови и развитие на иновативни предприятия	Зони за производствени и складови дейности	3000	Частни инвестиции, СПРЗСР, ОПИК и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.5.	Подкрепа за производствени инвестиции в предприятията, вкл. за семейни предприятия,	Зони за производствени и складови	2000	Частни инвестиции, СПРЗСР, ОПИК	2021-2027	Инвеститори

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

			творчески индустрии и занаяти	дейности		и др.		
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.6.	Създаване на инвестиционен модул в сайта на Общината с презентации на дейността на местните фирми и информация за индустриални зони, свободни терени, сгради и др.	Зони за производствени и складови дейности	1	Общински бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.7.	Разработване/Актуализиране на общинска Наредба за насърчаване на инвестициите	Зони за производствени и складови дейности	2	Общински бюджет	2021-2027	Община
Мярка 1.2. Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство					25000			
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.1.	Стартова помощ за млади фермери	Зони за селско и горско стопанство	3000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.2.	Модернизиране и разширяване на земеделски стопанства	Зони за селско и горско стопанство	5000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.3.	Създаване на нови земеделски стопанства за отглеждане на трайни насаждения и зеленчукопроизводство	Зони за селско и горско стопанство	3000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.4.	Модернизация и разширяване на животновъдни обекти	Зони за селско и горско стопанство	5000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.5.	Развитие на биологично земеделие	Зони за селско и горско стопанство	5000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.6.	Развитие на хидромелиоративни/напоителни системи и увеличаване на напояваната площ	Зони за селско и горско стопанство	2000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.7.	Развитие на рибарството и аквакултурите в местните язовири	Зони за селско и горско стопанство	1000	ОПМДР, Частни инвестиции и др.	2021-2027	Инвеститори

Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.8.	Развитие на пчеларството	Зони за селско и горско стопанство	1000	Национална програма за пчеларство, СПРЗСР, Частни инвестиции и др.	2021-2027	Инвеститори
Мярка 1.3. Устойчиво управление на горските ресурси					6250			
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.1.	Подобряване на икономическата стойност на горите, включително инвестиции за оборудване и практики за дърводобив, щадящи почвата и ресурсите	Зони за селско и горско стопанство	1000	СПРЗСР, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет	2021-2027	Община, ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.2.	Залесяване на изсечени, засегнати от горски пожари гори и нови неземеделски територии	Зони за селско и горско стопанство	1000	СПРЗСР, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет	2021-2027	Община, ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.3.	Опазване на горите от горски пожари. Изграждане на противопожарна инфраструктура – наблюдателни кули, противопожарни пунктове, оборудване и обзавеждане.	Зони за селско и горско стопанство	500	ТГС, СПРЗСР, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет	2021-2027	Община, ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.4.	Разширяване на дейността на дърводобивните фирми в производството на екологични пелети и чипс за отопление	Зони за селско и горско стопанство	1500	Частни инвестиции	2021-2027	Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.5.	Модернизиране на ловни бази и насърчаване развитието на ловното стопанство и ловния туризъм	Зони за селско и горско стопанство	250	МЗХГ, ДГС, Републикански бюджет, Частни инвестиции	2021-2027	ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.6.	Създаване на пунктове/предприятия за изкупуване и преработка на горски продукти – билки, гъби, горски плодове и др.	Зони за селско и горско стопанство	2000	Частни инвестиции	2021-2027	Инвеститори

МЯРКА 1.4. ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ КЪМ ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ОБЩИНА РУЕН 2021-2027 Г.								
Мярка 1.4. Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, природни и културни забележителности					11343			
Подмярка 1.4.1. Оползотворяване и развитие на местните туристически ресурси, чрез създаване на базова инфраструктура и активно предлагане на интегрирани туристически продукти и услуги					10100			
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.1	Създаване на местен туристически продукт „ Руен – скални феномени, приключения и отдих в долината на Луда Камчия “	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	50	Общински бюджет	2021-2027	Община, Посетителски информационен център, Консултативен съвет по туризъм
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.2	Проучване, консервация, реставрация и експониране на археологически обекти и превръщането им в туристически атракции	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	5000	Финансов механизъм на ЕИП /ТГС/	2021-2023	Община/МК
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.3.	Ултра маратон „Коджа кая“- подобряване на пътната инфраструктура по Екопътеките, изграждане на беседки и заслон за туристите по маршрут с. Билка - връх „Коджа кая“ и достъп до природните забележителности	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	350	Финансов механизъм на ЕИП, /ТГС/, ВОМР	2021-2027	Община, ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.4.	Подобряване на туристическата привлекателност на района, чрез изграждане на екологосъобразни и енергоефективни заслони/спирки/ за туристи минаващи по различните екологични туристическите маршрути на Ком - Емине и други	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	500	Финансов механизъм на ЕИП, /ТГС/, ВОМР	2021-2027	Община, ДГС

Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.5.	Обособяване на нови и поддържане на съществуващите екопътеки и маршрути с възможности за велосипеден, пешеходен туризъм и конна езда	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	500	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.6.	Създаване на нови места за настаняване, къщи за гости, атракции и развлечения	Цялата територия на общината	1000	Частни инвестиции и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.7.	Създаване на нови и обогатяване на музейни етнографски сбирки към читалища в общината	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	200	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.8.	Възстановяване, ремонт и реставрация на църкви, джамии и религиозни обекти в общината	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	1500	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	1.4.1.9.	Социализиране, озеленяване и благоустройство на места за краткотраен отдих и разходка – паркове, градинки, почистване и ремонт на чешми, поставяне на беседки, заслони, указателни и информационни табели, пейки и други.	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	1000	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Подмярка 1.4.2. Развитие и разнообразяване на туристическото предлагане, интегрирано управление, маркетинг и реклама на дестинацията					1243			
Приоритет 1	Мярка 1.4	1.4.2.1.	Създаване на Културно-информационен туристически	Зони за озеленяване,	300	Общински бюджет	2021-2027	Община

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

	Подмярка 1.4.2		център в общината	туризъм, спорт и отдых				
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.2	1.4.2.2.	Създаване на информационен туристически модул в сайта на Община Руен	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдых	3	Общински бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.2	1.4.2.3.	Изграждане на зони за къмпингуване и риболов край местните реки и язовири	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдых	50	Частни инвестиции	2021-2027	Община Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.2	1.4.2.4.	Интегрирани съвместни туристически проекти с други общини, НПО, трансгранично сътрудничество и културен обмен	Зони за рекреация – озеленяване, спорт, отдых и туризъм	880	Общински бюджети, Републикански бюджет, ТГС, ИТИ и др.	2021-2027	Община и партньори
Приоритет 1	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.2	1.4.2.5.	Маркетинг и реклама на дестинацията - участие в български и международни туристически борси и търговски изложения, организиране на опознавателни посещения за тур-оператори и агенти и др.	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдых	10	Общински бюджет	2021-2027	Община, Посетителски информационен център
Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска					13605			
Мярка 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове					6500			
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.1.	Саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради	Зони с жилищни функции	1500	Частни инвестиции и други източници	2021-2027	Община, Частни физически и/или юридически лица
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.2.	Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в общински сгради в община Руен	Зони с обществено- обслужващи/ публични функции	3000	НПВУ, СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.3.	Повишаване на енергийната ефективност на стопански	Зони за производствени и	1000	Частни инвестиции,	2021-2027	Частни физически и/или юридически

			сгради	складови дейности		Банкови кредитни линии и други източници		лица
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.4.	Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради, включително държавна собственост	Зони с административно-обслужващи/ публични функции	1000	НПВУ, МВР, Репубикански бюджет	2021-2027	Община, Министерства и др.
Мярка 2.2. Насърчаване на прехода към кръгова икономика					700			
Приоритет 2	Мярка 2.2	2.2.1.	Насърчаване на НИРД и иновации в предприятията с фокус към кръговата икономика и цифровата трансформация, системи за електронно разплащане, технологии, базирани на изкуствен интелект /ИИ/ и облачни платформи	Зони за производствени и складови дейности	500	Частни инвестиции, ОПИК, НПВУ и др.	2021-2027	Инвеститори
Приоритет 2	Мярка 2.2	2.2.2.	Подкрепа за инвестиции в използването на алтернативни суровини, рециклирани материали и повторна употреба на материали	Зони за производствени и складови дейности	200	Частни инвестиции, ОПИК, НПВУ и др.	2021-2027	Инвеститори
Мярка 2.3. Опазване на околната среда и борба с климатичните промени					2005			
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.1.	Брегоукрепване и корекция на речни корита в общината	Цялата територия на общината	1000	ОПОС, МОСВ, Републикански бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.2.	Ежегодно прочистване на речни корита и дерета и наблюдаване на съоръжения, мостове, водостоци и други за предотвратяване на наводнения	Цялата територия на общината	500	Общински бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.3.	Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение,	Цялата територия на общината	500	ТГС, ФМ ЕИП, НПВУ, ОПОС и други	2021-2027	Община и други институции

			наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска от природни бедствия и аварии					
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.4.	Повишаване на информираността на населението, обучения, информационно- образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на политиките, свързани с изменението на климата	Цялата територия на общината	5	Общински бюджет	2021-2027	Община
Мярка 2.4. Устойчиво управление на отпадъците					4400			
Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.1.	Изграждане на площадки за временно съхранение на строителни отпадъци по населени места	Зони за техническа инфраструктура	1000	ОПОС, ПУДООС, МОСВ и др.	2021-2027	Община
Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.2.	Изграждане на площадки за биоразградими и зелени отпадъци по населени места	Зони за техническа инфраструктура	1500	ОПОС, ПУДООС, МОСВ и др.	2021-2027	Община
Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.3.	Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци /вкл.отпадъци от опаковки/	Цялата територия на общината	900	Организация по оползотворяване	2021-2027	Община/Организация по оползотворяване
Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.4.	Подобряване управлението на отпадъците, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране, включително пречистване на отпадъчните води	Цялата територия на общината	1000	ОПОС, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община Предприятия и др.

Приоритет 3 – Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подъем					13970			
Мярка 3.1. Демографски подъем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината					800			
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.1.	Пакет от мерки за подпомагане отглеждането на две и повече деца, в това число: достъп до безплатни учебници, храна в училище, безплатни извън класни занимания, еднократни или многократни помощи от общинския бюджет за раждане и отглеждане на дете, данъчни облекчения за многодетни семейства и др.	Цялата територия на общината	300	Национални фондове, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.2.	Осигуряване на „пакети“ за мобилност за завръщане на лица от чужбина, чрез разнообразни икономически стимули и мерки на местно ниво	Цялата територия на общината	500	Национални фондове, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Мярка 3.2. Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура					8270			
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.1.	Ремонт, реконструкция и саниране на училища в община Руен	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	3000	НПВУ, СПРЗСР и други	2021-2027	Община Училище
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.2.	Основен ремонт и саниране на детски градини в община Руен	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	3000	НПВУ, СПРЗСР и други	2021-2027	Община Детски градини
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.3.	„Пристройки (класни стаи, обслужващи помещения и закрыта спортна площадка) към съществуващо училище, находящо се в УПИ-IV497, кв. 41 по плана на с. Трънак”	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	2000	НПВУ, СПРЗСР и други	2021-2027	Община Училище

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.4.	Обновяване и оборудване на учебни кабинети, образователни лаборатории и работилници	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	100	НПВУ, ОПНО, МОН, ТГС, Републикански бюджет и др.	2021-2027	Община Училища
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.5.	Поставяне на видеонаблюдение в детски градини на територията на общината	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	20	Общински бюджет	2021-2025	Община
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.6.	Въвеждане на дуално обучение и изграждане на STEM – среда в училищата	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	150	МОН, НПВУ, ОПНО, ОП за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация и други	2021-2027	Община, МОН, Училища
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.7.	Оказване на съдействие на малкия и среден бизнес за организиране на дуално обучение, включително извън територията на общината с цел осигуряване на необходимите кадри	Цялата територия на общината	-	-	2021-2027	Община, Училища, Работодатели
Мярка 3.3. Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности					3400			
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.1.	Ремонт и обновяване на спортна инфраструктура в общината	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	2000	ВОМР, ТГС, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.2.	Изграждане на многофункционални спортни площадки в населените места на община Руен	Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих	1200	ВОМР, ТГС, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.3.	Подкрепа за развитие на местни спортни клубове и млади спортни таланти	Цялата територия на общината	100	Общински бюджет, Спонсори, Дарители и др.	2021-2027	Община

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.4.	Организиране на спортни състезания, тренировъчни школи, турнири и шампионати	Цялата територия на общината	50	източници Общински бюджет, Спонсори, Дарители и др. източници	2021-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.5.	Насърчаване на младежки дейности и инициативи и на доброволчеството, като основа на активното гражданство - организиране и провеждане на акции за залесяване, почистване на важни обществени и културни обекти, дарителски кампании и др.	Цялата територия на общината	50	Общински бюджет, Спонсори, Дарители и др. източници	2021-2027	Община
Мярка 3.4. Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила					1500			
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.1.	Подкрепа за професионална подготовка на кадри по линия на професионалното обучение и на други извънучилищни форми	Цялата територия на общината	250	ОПНО, ОПРЧР, НПВУ, МОН, АЗ и др.	2021-2027	Община, Училища, Работодатели, АЗ
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.2.	Обсъждане с представителите на малкия и среден бизнес на профила на общинските училища и изготвяне на мотивирано искане за разкриване на профилирани паралелки	Цялата територия на общината	-	-	2021-2027	Община, Училища, МОН, Работодатели
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.3.	Насърчаване на социалната икономика и социалните предприятия, включително осигуряване на адаптирани работни места за нуждите на хора с увреждания, роми и продължително безработни	Цялата територия на общината	500	ОПРЧР, НПВУ, АЗ, Републикански бюджет и др.	2021-2027	НПО Община Частен сектор
Приоритет	Мярка	3.4.4.	Обучителни курсове за	Цялата територия	150	МТСП, АЗ,	2021-2027	Агенция по

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

3	3.4		квалификация и преквалификация на безработни лица, съобразно изискванията на пазара на труда	на общината		Републикански бюджет и др.		заетостта, Бюро по труда, Работодатели
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.5.	Подобряване достъпа до пазара на труда и повишаване на младежката заетост, чрез включване в стажуване и чиракуване, субсидирана заетост, ученически и студентски практики, стипендиантски програми, подкрепа при започване на първа работа и др.	Цялата територия на общината	300	ОПРЧР, АЗ, Републикански бюджет, Частни инвестиции и др.	2021-2027	Община АЗ Работодатели
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.6.	Обучения за придобиване на базови дигитални умения за ползване на услуги, вкл. административни, социални и други	Цялата територия на общината	300	ОПРЧР, ОПНИИДИТ, ОПНО, АЗ, Републикански бюджет, Частни инвестиции и др.	2021-2027	Община АЗ Работодатели
Приоритет 4 – Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни					9120			
Мярка 4.1. Подобряване на достъпа до електронни административни услуги					4315			
Приоритет 4	Мярка 4.1	4.1.1.	Поетапно преминаване към предоставяне онлайн на административни услуги за по-бързо и улеснено обслужване на гражданите	Зони с обществено-обслужващи/ публични функции	150	ОПЕУТЦ, Общински бюджет	2021-2022	Община
Приоритет 4	Мярка 4.1	4.1.2.	Дигитализация на всички общински регистри и актови книги	Зони с обществено-обслужващи/ публични функции	100	ОП за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация, Общински бюджет	2021-2025	Община

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

Приоритет 4	Мярка 4.1	4.1.3.	Въвеждане на електронно управление и информационна квалификация на служителите от общинската администрация	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	50	ОПЕУТП, Общински бюджет	2021-2022	Община
Приоритет 4	Мярка 4.1	4.1.4.	Електронизация на административното обслужване на кметствата в селата и обединяване на деловодните записи и касови операции с общинския център	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	10	Общински бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 4	Мярка 4.1	4.1.5.	Разработване и внедряване на инструменти и он-лайн платформи за подобряване на гражданското участие на местно ниво	Цялата територия на общината	5	Общински бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 4	Мярка 4.1	4.1.6.	Проектиране и изработка на кадастрални карти	Цялата територия на общината	4000	ОПЕУТП, Републикански бюджет, Общински бюджет	2021-2027	Община
Мярка 4.2. Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса					55			
Приоритет 4	Мярка 4.2	4.2.1.	Организиране на обучения, семинари, конференции, пътувания с учебна цел, съвместни срещи за служителите в администрацията	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	50	НСОРБ, ИПА, Общински бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 4	Мярка 4.2	4.2.2.	Изготвяне на програми за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество и План за действие за общинските концесии	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	5	Общински бюджет	2021-2027	Община
Мярка 4.3. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването					1200			
Приоритет 4	Мярка 4.3	4.3.1.	Ремонт на здравни заведения в община Руен	Зони с обществено-обслужващи/	1000	МЗ, Републикански бюджет,	2021-2027	МЗ, Община

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

				публични функции		Общински бюджет		
Приоритет 4	Мярка 4.3	4.3.2.	Ремонт и оборудване на здравни служби и медицински кабинети на територията на общината	Цялата територия на общината	100	Общински бюджет, Републикански бюджет, Частни инвестиции	2021-2027	МЗ, Община, Лекари
Приоритет 4	Мярка 4.3	4.3.3.	Привличане на нови млади лекари с различни специалности и специалисти по здравни грижи за работа в общината	Цялата територия на общината	50	Общински бюджет, Републикански бюджет	2021-2027	Община, Общинска болница Лекари и др.
Приоритет 4	Мярка 4.3	4.3.4.	Разширяване мрежата от здравни медиатори	Цялата територия на общината	50	Общински бюджет, Републикански бюджет	2021-2027	Община, Медитори
Мярка 4.4. Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура					2400			
Приоритет 4	Мярка 4.4	4.4.1.	Социални и нтегрирани здравно-социални услуги в домашна среда и в общността за хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване	Цялата територия на общината	300	ОПРЧР, ТГС и др.	2021-2027	Община, МТСП, МЗ, трансгранични партньори
Приоритет 4	Мярка 4.4	4.4.2.	Механизъм лична помощ	Цялата територия на общината	700	МТСП, Републикански бюджет	2021-2027	Община, МТСП
Приоритет 4	Мярка 4.4	4.4.3.	Асистентска подкрепа	Цялата територия на общината	500	СПРЗСР, ОПРЧР, ТГС, МТСП и др.	2021-2027	Община, МТСП
Приоритет 4	Мярка 4.4	4.4.4.	„Топъл обяд“	Цялата територия на общината	500	ОПХОМП	2021-2027	Община, МТСП
Приоритет 4	Мярка 4.4	4.4.5.	„Детска кухня“	Цялата територия на общината	250	ОПХОМП	2021-2027	Община, МТСП
Приоритет 4	Мярка 4.4	4.4.6.	Осигуряване на достъпна среда в обществени сгради	Цялата територия на общината	50	НПВУ, АХУ, СПРЗСР, ВОМР и др.	2021-2027	Община

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

Приоритет 4	Мярка 4.4	4.4.7.	Увеличаване капацитета на Домашен социален патронаж	Цялата територия на общината	100	СПРЗСР, ВОМР, ОПРЧР, МТСП и др.	2021-2027	Община
Мярка 4.5. Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура					1150			
Приоритет 4	Мярка 4.5	4.5.1.	Ремонт на читалища в община Руен	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	900	ТГС, ВОМР, Републикански бюджет, Общински бюджет	2021-2027	Община, Читалище
Приоритет 4	Мярка 4.5	4.5.2.	Насърчаване дейността на любителските художествени и самодейни творчески състави	Цялата територия на общината	150	Общински бюджет и спонсори	2021-2027	Община, Читалища
Приоритет 4	Мярка 4.5	4.5.3.	Провеждане на традиционни и създаване на иновативни събития за разнообразяване на културния календар на общината	Цялата територия на общината	100	Общински бюджет и спонсори	2021-2027	Община, Читалища
Приоритет 5 – Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии					99515			
Мярка 5.1. Подобряване на транспортната достъпност и свързаност					28500			
Приоритет 5	Мярка 5.1	5.1.1.	Ремонт на Републиканска пътна мрежа на територията на общината	Зони за техническа инфраструктура	5000	ОП „Транспорт“, Републикански бюджет, МРРБ и др.	2021-2027	АПИ
Приоритет 5	Мярка 5.1	5.1.2.	Възстановяване и рехабилитация на общинска пътна мрежа	Зони за техническа инфраструктура	10000	СПРЗСР, Републикански бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.1	5.1.3.	Ремонт на общински пътища участък Вишна – Планиница и Планиница –Листец- Рупча-Люляково	Зони за техническа инфраструктура	1500	СПРЗСР, Републикански бюджет, МРРБ	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.1	5.1.4.	Ремонт на улична мрежа в населените места на община Руен	Зони за техническа инфраструктура	10000	СПРЗСР, Републикански бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.1	5.1.5.	Изграждане на тротоарни настилки, озеленяване по	Зони за техническа	2000	ТГС, СПРЗСР, ВОМР,	2021-2027	Община

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

			улицы в населените места от общината	инфраструктура		Общински бюджет		
Мярка 5.2. Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи					58000			
Приоритет 5	Мярка 5.2	5.2.1.	Изграждане на пречиствателна станция и канализационна мрежа в село Руен	Зони за техническа инфраструктура	16000	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК	2021-2027	Община, ВиК
Приоритет 5	Мярка 5.2	5.2.2.	Изграждане на пречиствателна станция и канализационна мрежа в село Трънак	Зони за техническа инфраструктура	16000	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК	2021-2027	Община, ВиК
Приоритет 5	Мярка 5.2	5.2.3.	Изграждане на пречиствателна станция и канализационна мрежа в село Планиница	Зони за техническа инфраструктура	16000	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК	2021-2027	Община, ВиК
Приоритет 5	Мярка 5.2	5.2.4.	Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в населените места	Зони за техническа инфраструктура	10000	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК	2021-2027	Община, ВиК
Мярка 5.3. Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ					5500			
Приоритет 5	Мярка 5.3	5.3.1.	Подобряване на енергийната ефективност в община Руен: Модернизация на системите за външно осветление в населени места на община Руен	Цялата територия на общината	3000	Финансов механизъм на ЕИП, НПВУ и др.	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.3	5.3.2.	Изграждане на фотоволтаични системи и инсталации в община Руен	Цялата територия на общината	2000	Финансов механизъм на ЕИП, НПВУ и др.	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.3	5.3.3.	Внедряване на ВЕИ (соларни инсталации) в административни, образователни сгради и обекти на културната и социалната инфраструктура	Цялата територия на общината	500	Финансов механизъм на ЕИП и други	2021-2027	Община

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

Мярка 5.4. Цифрова свързаност и телекомуникации					1000			
Приоритет 5	Мярка 5.4	5.4.1.	Изграждане на високоскоростни телекомуникационни връзки за всички населени места	Цялата територия на общината	1000	Частни инвестиции	2021-2027	Телекомуникационни компании
Мярка 5.5. Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда					6515			
Приоритет 5	Мярка 5.5	5.5.1.	Облагорождаване, озеленяване и благоустройство на обществени зелени площи	Цялата територия на общината	5000	СПРЗСР, ПУДООС, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.5	5.5.2.	Ремонт и благоустрояване на площи в малки населени места на общината	Зони за техническа инфраструктура	1000	СПРЗСР, ВОРП	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.5	5.5.3.	Ремонт и обновяване на сгради на кметствата в селата	Зони с обществено-обслужващи/публични функции	500	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.5	5.5.4.	Продължаване на трансграничното сътрудничество, партньорството с побратимените общини и създаване на нови партньорства	Цялата територия на общината	10	ТГС, Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
Приоритет 5	Мярка 5.5	5.5.5.	Осъществяване на междуобщинско сътрудничество със съседните общини	Цялата територия на община	5	Общински бюджет и др.	2021-2027	Община
ОБЩ ИНДИКАТИВЕН БЮДЖЕТ НА ПИРО НА ОБЩИНА РУЕН ЗА ПЕРИОДА 2021-2027					192806			

Приложение № 1а

Индикативен списък на важни за общината проекти,
включени в ПИРО на община Руен за периода 2021-2027 г.

Приоритет	Мярка	№ по ред	Проекти	Проектна готовност	Индикативен срок на изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектната идея (в хил. лв.)	Допълнителна информация
Приоритет 1	Мярка 1.1	1	1.1.1. Създаване на нови индустриални зони по населени места в община Руен	НЕ	60	5000	Интегриран проект – в пряка връзка и надграждащ проектите на Частни инвеститори в зоните за производствени и складови дейности за подобряване на бизнес средата в общината
	Мярка 1.2	2	1.2.6. Развитие на хидромелиоративни/напоителни системи и увеличаване на напояваната площ	НЕ	60	2000	Интегриран проект – в пряка връзка и надграждащ проектите на Частни инвеститори в зоните за селско стопанство с цел диверсификация на земеделското производство
	Мярка 1.3	3	1.3.3.Опазване на горите от горски пожари. Изграждане на противопожарна инфраструктура – наблюдателни кули, противопожарни пунктове, оборудване и обзавеждане.	НЕ	60	500	Интегриран проект в междубщинско сътрудничество със съседни общини в района на Източна Стара планина - ИТИ, СПРЗСР, ТГС, Общински бюджети и др.
	Мярка 1.4 Подмярка 1.4.1	4	1.4.1.3. Ултра маратон „Коджа кая“- подобряване на пътната инфраструктура по Екопътеките, изграждане на беседки и заслон за туристите по маршрут с. Билка - връх „Коджа кая“ и достъп до природните	НЕ	60	350	Интегриран проект в сферата на туризма с възможност за реализация по ТГС или BOMP

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

	Мярка 1.4	5	забележителности				
	Подмярка 1.4.2		1.4.2.2. Създаване на Културно-информационен туристически център в общината	ДА	60	300	Интегриран проект в сферата на туризма с възможност за реализация по ТГС или BOMP
Приоритет 2	Мярка 2.1	6	2.1.2. Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в общински сгради в община Руен	НЕ	60	3000	Приоритетен проект в изпълнение на националната политика за енергийна ефективност и ще допринесе за подобряване на жизнената среда
	Мярка 2.4	7	2.4.1. Изграждане на площадки за временно съхранение на строителни отпадъци по населени места	НЕ	24	1000	Приоритетен проект в изпълнение на националната политика за опазване на околната среда
	Мярка 2.4	8	2.4.2. Изграждане на площадки за биоразградими и зелени отпадъци по населени места	НЕ	24	1500	Приоритетен проект в изпълнение на националната политика за опазване на околната среда
Приоритет 3	Мярка 3.2	9	3.2.1. Ремонт, реконструкция и саниране на училища в община Руен	НЕ	36	3000	Интегрирано с проектите за обновяване и оборудване на учебни кабинети и други проекти в сферата на образованието, включително за дуално обучение и STEM – среда. Попада в приоритетна зона за въздействие с публични функции.
	Мярка 3.2	10	3.2.2. Основен ремонт и саниране на детски градини в община Руен	НЕ	36	3000	Приоритетен интегриран проект с висока обществена значимост в приоритетна зона за въздействие с публични функции.
Приоритет 4	Мярка 4.3	11	4.3.1. Ремонт на здравни заведения в община Руен	НЕ	60	1000	Хоризонтален интегриран проект – осигуряване на качествено здравеопазване в общината
Приоритет 5	Мярка 5.1	12	5.1.3. Ремонт на общински пътища участък Вишна – Планиница и Планиница –	ДА	36	1500	Хоризонтален интегриран проект – осигуряване на свързаност и достъпност на територията

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

			Листец- Рупча- Люляково				
Приоритет 5	Мярка 5.1	13	5.1.4.Ремонт на улична мрежа в населените места на община Руен	НЕ	36	10000	Хоризонтален интегриран проект– осигуряване на свързаност и достъпност на територията
	Мярка 5.2	14	5.2.1.Изграждане на пречиствателна станция и канализационна мрежа в село Руен	НЕ	60	16000	Интегрирано с проекти за ремонт на уличната мрежа
	Мярка 5.2	15	5.2.4.Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в населените места	НЕ	60	10000	Интегрирано с проекти за ремонт на уличната мрежа
	Мярка 5.3	16	5.3.1.Подобряване на енергийната ефективност в община Руен: Модернизация на системите за външно осветление в населени места на община Руен	ДА	24	3000	Интегрирано с други проекти и по приоритетните зони
					Общ индикативен бюджет на всички проекти	61150	

Приложение № 2

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА
на ПИРО на община Руен за периода 2021-2027 г.

Период 2021-2027	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	866	1.53	2080	3.68	29500	52.12	24150	42.67	56596	29.35
Приоритет 2	905	6.65	3900	28.67	5800	42.63	3000	22.05	13605	7.06
Приоритет 3	350	2.51	1420	10.16	11850	84.82	350	2.51	13970	7.25
Приоритет 4	495	5.43	3285	36.02	5140	56.36	200	2.19	9120	4.73
Приоритет 5	460	0.46	7450	7.49	82605	83.01	9000	9.04	99515	51.61
ОБЩО	3076	1.60	18135	9.41	134895	69.96	36700	19.03	192806	100

Приложение № 3

**МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО
НА ОБЩИНА РУЕН ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.**

Индикатори за продукт					
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
Приоритет 1 - Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството					
Мярка 1.1 Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите	Нефинансови предприятия	брой	НСИ	1 г.	650
	Новосъздадени МСП за преработка на местни суровини (месо, мляко, плодове, зеленчуци, дървесина и др.)	брой	Община	4 г.	3
	Участие на общината в инвестиционни инициативи (бизнес форуми, панаири и др.)	брой	Община	1 г.	5
	Привлечени инвестиции в предприятия в общината	хил. лева	Община	1 г.	5000
Мярка 1.2 Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство	Обработвана земеделска земя	дка	ОД „Земеделие“	1 г.	280000
	Поливни площи	дка	ОД „Земеделие“	1 г.	6000
	Създадени нови трайни насаждения	дка	ОД „Земеделие“	1 г.	5000
	Подпомогнати нови и модернизираны земеделски стопанства	брой	ДФЗ	1 г.	50
Мярка 1.3 Устойчиво управление на горските ресурси	Новозалесени горски територии	дка	ДГС	4 г.	5000
Мярка 1.4 Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни	Места за настаняване и средства за подслон	брой	Община	1 г.	8
	Леглова база в места за настаняване и средства за подслон	брой	Община	1 г.	200

ресурси, природни и културни забележителности	Създадени нови туристически атракции	брой	Община	1 г.	2
	Разработени нови туристически маршрути	брой	Община	1 г.	2
Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска					
Мярка 2.1 Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове	Обществени сгради с мерки за енергийна ефективност	брой	Община	1 г.	10
	Жилищни сгради с мерки за енергийна ефективност	брой	Община	1 г.	20
Мярка 2.2 Насърчаване на прехода към кръгова икономика	Подкрепени предприятия, въвели НИРД, иновации и щадящи околната среда технологии в производствения си процес	брой	ИСУН/ДФЗ/Община	4 г.	1
Мярка 2.3 Опазване на околната среда и борба с климатичните промени	Реализирани проекти за опазване и подобряване на околната среда	брой	Община	1 г.	5
	Проведени акции за почистване и залесяване	брой	Община	1 г.	7
Мярка 2.4 Устойчиво управление на отпадъците	Системи за разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на различни потоци отпадъци (опаковки, строителни, зелени и биоразградими и др.)	брой	Община	1 г.	3
Приоритет 3 - Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем					
Мярка 3.1 Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината	Население на общината	брой	НСИ	1 г.	27500
	Деца в детските градини	брой	Община	1 г.	900
	Ученици в училищата	брой	Община	1 г.	2700
Мярка 3.2 Подобряване на	Подобрен сгради на образователната инфраструктура	брой	Община	1 г.	5

образованието и модернизация на образователната инфраструктура	Училища с внедрени/работещи съвременни системи/среди за образование – дуално обучение, дигитализация на учебни програми, STEM и др.	брой	Община	4 г.	1
Мярка 3.3 Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности	Ремонтирани/изградени спортни обекти и съоръжения	брой	Община	4 г.	5
	Организиран спортни състезания, турнири и шампионати с регионално, национално и/или международно значение	брой	Община	1 г.	10
Мярка 3.4 Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила	Лица, преминали обучение за нови професии и квалификация	брой	Дирекция „Бюро по труда“	1 г.	50
	Разкрити работни места за нуждите на хора с увреждания, роми и продължително безработни	брой	Дирекция „Бюро по труда“	1 г.	20
Приоритет 4 - Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни					
Мярка 4.1 Подобряване на достъпа до електронни административни услуги	Създадени "онлайн" административни услуги	брой	Община	1 г.	3
Мярка 4.2 Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса	Общински служители преминали курсове и обучения	брой	Община	1 г.	30

Мярка 4.3 Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	Подобри сгради на здравната инфраструктура	брой	Община	1 г.	5
Мярка 4.4 Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура	Подобри сгради на социалната инфраструктура	брой	Община	1 г.	1
	Предоставяни социални услуги	брой	Община	1 г.	7
	Лица, подпомагани със социални помощи	брой	Дирекция „Социално подпомагане“	1 г.	500
Мярка 4.5 Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура	Подобри сгради на културната инфраструктура	брой	Община	1 г.	3
	Организиран културни събития (фестивали, традиционни празници, чествания и др.)	брой	Община	1 г.	15
Приоритет 5 - Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии					
Мярка 5.1 Подобряване на транспортната достъпност и свързаност	Рехабилитирани пътища	км	Община	4 г.	50
	Подобри улична мрежа	км	Община	4 г.	100
Мярка 5.2 Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи	Обновени водопроводни мрежи	км	Община	4 г.	100
	Изградена канализационна мрежа	км	Община	4 г.	50
	Изградени нови ПСОВ	брой	Община	4 г.	3
Мярка 5.3 Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ	Реализирани проекти за производство на енергия от ВЕИ	брой	Община	4 г.	5
Мярка 5.4 Цифрова свързаност и телекомуникации	Население, ползващо широколентов достъп до Интернет	%	Интернет доставчици	4 г.	70
Мярка 5.5 Интегрирано териториално	Реализирани проекти за благоустрояване на населените места	брой	Община	1 г.	10

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

развитие и подобряване на жизнената среда	Реализирани проекти в междубо̀щинско сътрудничество	брой	Община	3 г.	2	
	Реализирани трансгранични проекти	брой	Община	3 г.	1	
Индикатори за резултат						
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Стратегическа цел 1 - Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността						
Стратегическа цел 1	Изградена/Обновена бизнес зона	брой	Община	4 г.	0	1
Стратегическа цел 1	Равнище на безработица	%	Дирекция „Бюро по труда“	1 г.	14,8	10
Стратегическа цел 1	Дял на средната годишна работна заплата от тази в областта	%	НСИ	1 г.	78	85
Стратегическа цел 1	Нефинансови предприятия на 1000 д. от населението	брой	НСИ	1 г.	23	25
Стратегическа цел 1	Нетни приходи от продажби на предприятията	хил.лв.	НСИ	1 г.	280579	350000
Стратегическа цел 1	Печалби на нефинансовите предприятия	хил.лв.	НСИ	1 г.	18393	25000
Стратегическа цел 1	ДМА в нефинансовия сектор	хил.лв.	НСИ	1 г.	53263	65000
Стратегическа цел 1	Нови електронни услуги в общинската администрация в помощ на предприемачеството	брой	Община	1 г.	0	3
Стратегическа цел 1	Земеделски производители	брой	ОД „Земеделие“	1 г.	1094	1100
Стратегическа цел 1	Реализирани нощувки в местата за подслон и настаняване	брой	Община	1 г.	265	650
Стратегическа цел 1	Туристи, обслужени от Културно- информационен туристически център	брой	Община	1 г.	0	1000
Стратегическа цел 2 - Демографски подем, насърчаване на образованието, социалното включване, духовно развитие, съхранени традиции и културно наследство						
Стратегическа цел 2	Естествен прираст на населението	брой	НСИ	1 г.	+10	+20

План за интегрирано развитие на община Руен 2021 – 2027 г.

Стратегическа цел 2	Механичен прираст на населението	брой	НСИ	1 г.	-262	-200
Стратегическа цел 2	Ученици, включени в дуално обучение	брой	РУО/НСИ	4 г.	0	10
Стратегическа цел 2	Отпаднали от училище ученици средно за една учебна година	брой	РУО/НСИ	1 г.	57	30
Стратегическа цел 2	Население на 1 лекар	брой	Инфостат	1 г.	2123	2000
Стратегическа цел 2	Население на 1 лекар по дентална медицина	брой	Инфостат	1 г.	5519	4500
Стратегическа цел 2	Реставрирани, консервирани и експонирани за туристи обекти на културно-историческото наследство	брой	Община	1 г.	0	1
Стратегическа цел 3 - Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурите, енергийна ефективност и опазване на околната среда						
Стратегическа цел 3	Реновирани и благоустроени публични пространства (паркове и градинки)	брой	Община	1 г.	0	5
Стратегическа цел 3	Новоизградени/реновирани детски площадки и спортни съоръжения	брой	Община	1 г.	0	5
Стратегическа цел 3	Жители с подобро водоснабдяване	брой	Община	1 г.	0	5000
Стратегическа цел 3	Жители с подобро третиране на отпадъчните води	брой	Община	1 г.	0	5000
Стратегическа цел 3	Количество образувани битови отпадъци	тона	Община	1 г.	6596	5000